דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום שישי. ח' באלול תשמ"ו, 12 בספטמבר 1986 ● גליון 18911

היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר 1.20 ש"ח. באילת 1.04 ש"ח

היום בדבר

- דן אבידן, עליזה ולך וחגי אשד – פסגה באלכסנדריה
- פרופ' רות גביזון ודר' מרדכי קרמניצר – פרקליטי השב"כ
- הוי, אהבת ארץ־ישראל / חיים גורי
- אמיר אורן, שלמה גינוסר ודני רובינשטיין – ארועי השבוע
- טוביה מנדלסון ראה טלוויזיה ואהוד מנור ראה מחזמר
- „משא" לתרבות ולאמנות ו„דבר השבוע"

מזג האויר

ירושלים 18־30, רמת הגולן 19–33, נהריה 23–30, צפת 18–29, חיפה 22–30, טבריה 23–38, נצרת 20–31, עפולה 22–33, השומרון 20–31, תל־אביב 22–30, לוד 21–32, יריחו 22–38, עזה 22–30, באר־שבע 19–34, אילת 25–38.

הנשיא חוסני מובארק

הודעה משותפת ומסיבת עיתונאים של שני ראשי המדינות בסיום הפיסגה היום

ההודעה המשותפת לא תזכיר את עניין „ההגדרה העצמית" לפלשתינים

רה"מ שמעון פרס

מאת חנה זמר, אלכסנדריה

הדרך לפיסגה היתה ארוכה, מפותלת ורצופת משברים. אבל מעמד הפיסגה אתמול באלכסנדריה היה מכובד מאוד.

מיפגש אתמול הוא הראשון בין מנהיגי מצרים וישראל מזה חמש שנים והראשון בהרכב מובארק פרס. אין מקום להשוואה בין אז ועכשיו. שני השחקנים של ועידות הפיסגה הקודמות – הנשיא סאדאת המנוח ומנחם בגין יבדל"א – היו שחקנים במעמד מקצועיים: אקסטראוברטיים. חוסני מובארק ושמעון פרס מאופקים יותר.

אתמול הם קיימו פגישת דיון בת שלוש שעות, ואחריה סעודת ערב של עבודה בהרכב מצומצם כאשר בכל צד משתתפים רק שישה אנשים נוספים – יחד 14 איש.

הבוקר תתפרסם הודעה משותפת – בלי איזכור „הגדרה עצמית" – וההודעה המשותפת היא האות הסימן להצלחה.

כל גינוני הטקס נשמרו בקפדנות. בהגיע ראש הממשלה ופמלייתו לשדה התעופה הצבאי ג'אנקליס, קיבל את פניו ראש ממשלת מצרים, ואחרי טקס קצר המריאו במסוק לארמון ראס א־תי'ן באלכסנדריה. שם המתין לאורחים צבא שלם של עתונאים וצלמים, מסריטים ומקליטים, צוותי רדיו וטלוויזיה, מאות רבות של אנשי תקשורת – ומהם קרוב ל־150 מישראל עצמה. היה משמר כבוד, והיתה תזמורת צבאית ונגנו את ההמנונים של שתי המדינות והיתה לחיצת ידיים עם אח"מים.

זה היה מעמד מרגש ואפשר שיותר מכולם התרגש מוחמד בסיוני: בשנתיים האחרונות הוא עשה את הדרך בין תל־אביב לבין קאהיר לא פחות ממאה פעמים למען מטרה זאת, ביבשה ובאוויר, בטיסות מסחריות ובמטוסים מיוחדים.

אחר כך היתה ארוחת צהרים – בהחלט כשרה – שבה השתתפו, מלבד ראש ממשלת מצרים, שורה של שרים בממשלתו: שרי החוץ והפנים וההסברה והנפט והתיירות והפיתוח, ומושל אלכסנדריה, חברי המשלחת למו"מ, בלט בהיעדרו דווקא יושב ראש המשלחת נאביל אל ערבי. בעת הסעודה, כיאה היו נאומים של שני ראשי הממשלה. בדברי שניהם היה הרבה מן המשותף אבל היה גם משהו מבדיל. ראש ממשלת מצרים בירך על הביקור ובירך על חתימת הסכם הבוררות בהגדירו אותו כ„הסרת אבן נגף מדרך פיתוח הקשרים ובנקודת זינוק להישגים נוספים בשאיפת השלום המשותפת. הוא הביע תקוותו כי מצרים וישראל יוכלו להמחיש כי השלום מאפשר להביא פיתוח במקום מלחמה, בנייה במקום ניכור ושגשוג במקום עוני. הוא דיבר על ועידה בין־לאומית של חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון ושל כל הצדדים הנוגעים בדבר למען הבטחת הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי והגדרה עצמית להם.

מיותר להדגיש כי שמעון פרס בנאומו שלו נמנע מלהשתמש בביטוי הזה. הוא דיבר על חשיבות השלום והשווה אותו לארמון, משום שהמפגש נערך בארמון: אם מטפחים אותו, דואגים לו, הוא מקום לתפארת. אם מזניחים אותו הוא הופך להרבה. עוד הזכיר ראש הממשלה כי יש כבר שלוש מדינות ערביות התומכות במו"מ ישיר והביע תקוותו כי השיחות יחזקו את היחסים הדו־צדדיים ויפתחו חלון להמשך.

ראש ממשלת ישראל ונשיא מצרים – פגישה באלכסנדריה

(צילום: ל.ע.מ)

רה"מ פרס ל„דבר": „דף חדש ביחסים עם מצרים"

מאת חנה זמר, שליחת „דבר" באלכסנדריה

אלכסנדריה (מיוחד ל„דבר"). – בתום היום הראשון של שיחות הפסגה באלכסנדריה אמר אמש ראש הממשלה ל„דבר", שאכן „נפתח דף חדש ביחסים עם מצרים וגם בתהליך השלום".

לאחר שלוש שעות של שיחה בארבע עיניים בסעודת ערב מצומצמת אמר אמש פרס בארמון „ראס א־תי'ן", שדגלי ישראל מתנוססים מעליו, כי הוא מצא את הנשיא מובארק יותר נינוח ויותר פתוח משציפה.

„לא היו לנו התנגשויות בשום נושא", אמר ראש הממשלה. הוא מצא את מובארק אופטימי גם בעניין היחסים הדו־צדדיים, גם בעניין תהליך השלום וגם ביחס למעמדה של מצרים עצמה, המתאוששת למרות הקשיים.

ההערכה בדבר „דף חדש" מבוססת ע"ל הסרת מכשול טאבה ביחסים הדו־צדדיים, ואילו ביחס לתהליך השלום חלה כבראה התפתחות חיובית בהבנת שני הצדדים את אופייה של הוועידה הבין־לאומית: מצרים מסכימה גם היא עכשיו, כי השיחות במסגרת הוועידה הן רק שלב פותח, שאחריו באות השיחות הישירות בין הצדדים.

הנשיא מובארק אמר לראש הממשלה, כי עניין טאבה הפך לסמל בעיני דעת הקהל המצרית ואלמלא נמצא הסדר, היה מתפתח „שבר". הוא ציין, כי מצרים רושמת לפניה שישראל עומדת בדיבורה.

שני האישים נתנו הנחיות לקבוצת העבודה שעבדה אל תוך הלילה להכנת ההודעה המשותפת. ההודעה הזאת תוקרא על־ידי שר החוץ מגיד במסיבת העתונאים הבוקר, שבה יופיעו גם הנשיא מובארק וגם ראש הממשלה פרס יחד.

מובארק: אין חילוקי דעות ניכרים בעניין כינוס ועידה בי"ל

אלכסנדריה, (ידיעות עת"ים וע"צ). – הנשיא חוסני מובארק אמר אתמול בתום פגישתו הראשונה עם ראש הממשלה שמעון פרס במסגרת הפיסגה, כי אין חילוקי דעות ניכרים בין מצרים לבין ישראל בעניין ועידת שלום בין־לאומית למזה"ת.

מובארק הוסיף כי מסתמן גם שיפור ניכר בעמדת ישראל בעניין הפלשתיני. היום תיערך פגישה נוספת בין שני המנהיגים ומצפים לפרסום הודעה משותפת.

אשר לשיגור שגריר מצרי לישראל אמר הנשיא, כי אין מניעה לכך. „הגיע הזמן שנשלח שגריר שלנו לישראל", אמר, אך בתשובה

(המשך בעמ' 2)

שולץ יפעל למנוע קיצוץ בהיקף הסיוע הצבאי והכלכלי

מאת אמיר אורן, כתב „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – שר הבטחון יצחק רבין אמר כאן אמש, כי שיפור יחסי ישראל־מצרים אינו פותח „ספר חדש ואף לא פרק חדש" ביחסים אלה, אלא, לכל היותר, דף חדש. אין סיכוי לפריצת דרך בתהליך המדיני עם ירדן, גם משום שמצרים אינה מוסמכת לדבר בשם ירדן, הוסיף רבין, שהעריך, כי אפשר שיגבר הטרור משום שאיראן, סוריה, לוב ואש"ף ינסו לשימר מהלכים חיוביים ולאיים על פלשתינאים מתונים.

רבין אמר, כי אין בידיו מידע חד־משמעי על זהות שולחיהם של מבצעי הפיגועים באיסטנבול ובקאראצ'י. יש „סימנים מעידים" על מעורבות אבו־נידאל, אך „אין הוכחה", אמר.

בשיחה עם עיתונאים ישראלים אמר רבין, בתשובה לשאלה על חידוש ההתנחלויות בשטחים לאחר החילופים בראשות הממשלה, כי כחבר הממשלה (המופקד על השטחים) ימנע כל פעילות התנחלותית שלא לפי ההלכות הממשלה.

רבין אמר, כי בפגישתו עם עמיתו קספאר ויינברגר ועם פקידים אחרים בממשל לא נדון כלל נושא ה„לביא", משום שהממשל ממתין תחילה להשלמת סקר החלופות. רבין סיפר, כי ביקש מבני שיחו, ביניהם ויינברגר ושר החוץ ג'ורג' שולץ, לתמוך בפניית ישראל להעניק לה מעמד הצדדית – אם כי

(המשך בעמ' 2)

מקורות מודיעין בלונדון:

אבו ג'יהאד עמד מאחורי ההתקפות באיסטנבול ובפקיסטאן

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון, (מיוחד ל„דבר"). – דו"חות ראשונים ממקורות חקירת מטוס פאן־אם בפקיסטאן ומהחקירה על בית הכנסת באיסטנבול רומזים על לכך שמאחורי שתי הפעולות עומד חליל אל־ווזיר (אבו ג'יהאד) ראש הזרוע המבצעת של „פתח" בראשות יאסר ערפאת.

מקורות מודיעין בלונדון מאמינים כי שתי ההתקפות קשורות זו בזו. המחבלים הנוקשים בקראצ'י קיבלו את אימונם במחנה אימונים פלשתיני באלג'יר. אחר עברו לתוניס, ובה קיבלו הוראות אחרונות ודרכונים מזוייפים, טסו לפקיסטאן לפני שבועות מספר, והחבאו בלהור על ידי תומכים פלשתינאים, עד שעברו לקאראצ'י. עד אז הכינו 12 פלשתינאים אחרים 2 משאיות, צבעו אותן, השיגו כרטיסי זיהוי מזויפים ומדים של אנשי הבטחון. הם הכניסו את הנשק לנמל התעופה.

בחקירתם אמרו 4 המחבלים העצורים בקאראצ'י כי משימתם לא היתה להשיג שיחרורם של המחבלים מ„כוח 17" של „פתח", העצורים בקפריסין, אלא להטיס את המטוס לירדן. שם היה בכוונתם להשיג, בעזרת הנוסעים כבני ערובה, שחרור כמה מאות פלשתינאים שנעצרו בידיהם כאשר המלך חוסיין סגר את משרדי אש"ף וגירש את אל־ווזיר, במאי האחרון.

מאז מעצרם נעצרו בפקיסטאן 200 פלשתינאים.

ההתקפה באיסטנבול מצביעה גם כן לעבר „פתח". מכונות הירייה מסוג „סקורפיון", תוצרת פולין, אשר נמצאו בבית הכנסת, מסופקות בקביעות ליאסר ערפאת על ידי פולין, והסידרה המזויפת אמרה כי הם סופקו לפני שנתיים. גם כמה רימוני יד שלא התפוצצו אשר השאירו המחבלים בבית הכנסת הם כאלו המסופקים ל„פתח" על־ידי ברה"מ.

אש"ף הסיר מעצמו אחריות להתקפה באיסטנבול, אך כך גם קרה אחרי חטיפת האוניה אכילה לאורו. רק במועד מאוחר יותר נתברר כי מתכנן החטיפה הוא איש אש"ף, אבו עבאס.

דרישה בפרלמנט האירופי ליעל את שיתוף הפעולה נגד הטירור

דרישה ממדינות ערב להוקיע את הפעולות האחרונות

שטראסבורג (ע"צ, רויטר־עתי"ם). – הפרלמנט האירופי קרא היום לשיתוף פעולה בין־לאומי יעיל יותר נגד הטרור, ודרש ממנהיגי העולם הערבי „להוקיע בחריפות" את הפיגועים שנעשו לאחרונה באיסטנבול, קאראצ'י ופריס.

בהודעה שאושרה ב־193 קולות נגד 11 בפרלמנט האירופי בשטראסבורג, נאמר כי „פיגועי הטרור האחרונים פוגעים בשמו הטוב של העולם הערבי" ואנו דורשים ממנהיגי מדינות אלה „לבטל כל בסיס לוגיסטי לארגוני הטרור". ברומא מסר אמש משרד החוץ האיטלקי, כי הוא נוקט צעדים נוספים כדי לשפר את הבטחון, וציין כי איטליה תפעל לשיתוף פעולה הדוק יותר עם מדינות אחרות, במאבק נגד הטרור הבינלאומי.

ראש ממשלת צרפת ז'אק שיראק יפרסם בראשית השבוע הבא את הצעדים למאבק נגד הטרור, שאושרו אתמול על ידי „מועצת הבטחון הפנימי", אולם, דובר של ראש הממשלה אמר כי אחדים מאמצעי הבטחון יישמרו בסוד. כל הצעדים הוחלטו בהתייעצות עם שרי המשפטים, החוץ, ההגנה והפנים.

הדובר הודיע, כי לא ישוחרר ג'ורג' איברהים עבדאלה, המואשם ברצח הדיפלומט הישראלי יעקב בר סימן טוב והנספח הצבאי האמריקאי בפריס.

הצעה להקים ברבת עמון מרכז למכירת תוצרת מהגדה

(עי"ב). – הוועדה הכלכלית והסוציאלית של הליגה הערבית המליצה להקים ברבת עמון מרכז למכירת תוצרה חקלאית של השטחים המוחזקים בידי ישראל.

החלטה בעניין זה נתקבלה במושב ה־41 של הוועדה, אשר נסתיים ביום ד' בערב ברבת עמון. הוועדה ממליצה שהמרכז המוצע יעביר לארצות ערב את העודפים החקלאיים של יהודה ושומרון ושל רצועת עזה. ניהולו של המרכז נועד להימסר לידי הוועדה המעורבת הירדנית־פלשתינית לסיוע לתושבי השטחים הכבושים, אשר הוקמה בוועידת הפיסגה בבגדאד ב־1979.

אולם סעיף זה בהחלטה עלול להיתקל בקשיים: שכן הוועדה המעורבת חדלה לפעול מאז ניתוק הדו־שיח בין ירדן לבין אש"ף בפברואר שעבר וגירוש נשיא הוועדה, חליל אל ואזיר. קושי אחר נובע מסירובן של ארצות הנפט הערביות לשלם את תרומתן בסך מאה מיליון דולר, דבר שאילץ את הוועדה עוד קודם לכן לצמצם את פעילותה במידה ניכרת.

ירדן מצידה הגבירה את מאמציה למימון תוכנית חומש בסך 1.3 מיליארד דולר, במטרה לסייע לפיתוחן הכלכלי של הגדה המערבית ורצועת עזה – ללא השתתפות אש"ף. נציג אש"ף בוועדה הכלכלית והסוציאלית של הליגה, ג'מיל סוראני, הביע את קורת רוחו מהחלטת הוועדה ואמר, כי הסיוע לתושבי השטחים הכבושים מחייב שיתוף פעולה בין ירדן ובין אש"ף וכן עזרה מצד מדינות ערב האחרות.

מאידך הפנה סוראני קריאה לארצות הנפט הערביות לחדש את סיוען לקרנות העזרה בשטחים המוחזקים, המנוהלות ע"י הוועדה המעורבת הירדנית־פלשתינית.

ההצעה לפתוח את שוקי ארצות ערב בפני תוצרת חקלאית מן השטחים המוחזקים הועלתה ביום ג' ע"י יורש העצר הירדני הנסיך חסן בן טלאל, בעת פתיחת המושב של הוועדה הכלכלית הסוציאלית. בעת העלאת ההצעה ציין הנסיך, כי ארצו איננה מסוגלת לקלוט לבדה את כל עודפי התוצרת החקלאית של השטחים הללו.

מקורות ירדניים מוסמכים מסרו, כי בשנת 1985 ייבאה ירדן תוצרה חקלאית מן הגדה המערבית ומעזה בסכום של 80 מיליון דולר.

„דיסקונט" מפריד הנהלת קרנות נאמנות מעסקי הבנק האחרים

„בנק לאומי" נמצא במו"מ עם גורמים שיהיו נאמן חיצוני

מאת מוריה אבנימלך, הכתבת הכלכלית של „דבר"

הנהלת בנק דיסקונט החליטה להפריד את ניהול קרנות הנאמנות מעסקי הבנק, על־ידי העברת השליטה בחברת „אילנות דיסקונט" מהבנק לחברת „השקעות דיסקונט". הפרדה זו עולה בקנה אחד עם המגמה המתגבשת בשוק ההון ועם המלצות ועדות ממלכתיות לנושא זה.

„אילנות דיסקונט" מנהלת כיום 19 קרנות נאמנות שהיקף נכסיהן 350 מיליון שקל. במהלך החודש האחרון היא הפעילה קרן נאמנות חדשה, „רימון", וחלקה של „אילנות" עלה ל־15.7 אחוז מסך כל קרנות הנאמנות.

חברת „השקעות דיסקונט" ניהלה את קרנות הנאמנות של קבוצת דיסקונט עד 1981, ועתה בעקבות ההעברה, תשוב החברה לבעליה הראשונים.

כמתחייב מתקנות הבורסה לניירות ערך בדבר עסקות בין בעלי עניין, הועברה החלטת מועצת המנהלים של בנק דיסקונט לעיון הבורסה בתל־אביב.

גם בבנק לאומי

בנק לאומי פועל אף הוא להפרדת קרנות הנאמנות מהבנק. הוא נמצא במשא ומתן עם גורמים לא בנקאיים שיהיו נאמנים חיצוניים לקרנות. בשבועות הקרובים צפויות קרנות נאמנות בלל"ל פיא לעבור לנאמן חיצוני. משרד רואי־החשבון „קסלמן את קסלמן" יהיה כבראה נאמן זה.

סופרת „דבר" מוסיפה כי הפרדת ניהול קרנות הנאמנות מהבנקים הומלצה הן על ידי ועדת בייסקי והן על ידי ועדת גבאי.

הבחירות החשאיות ללשכת „העבודה" במרכז המפלגה בשמונה באוקטובר

מאת עליזה ולך, כתבת „דבר" לענייני מפלגות

מרכז מפלגת העבודה אישר אמש את נוהל הבחירות ללשכת המפלגה, שתמנה 102 חברים. יו"ר המפלגה ומזכ"לה יהיו חברי הלשכה בתוקף תפקידיהם.

נקבע, ש־30 מחברי הלשכה ייבחרו בבחירות אישיות־חשאיות, זו הפעם הראשונה, במרכז המפלגה ב־8 באוקטובר. מביניהם יובטח ייצוג מסויים לחברות (6, שאחת מביניהן לפחות עד גיל 35) ולצעירים עד גיל 35 (4 מקומות). כן ישוריינו – על־פי החלטת המרכז מאתמול – שני מקומות לנציגי ערי הפיתוח ושניים לתושבי שכונות.

50 חברי לשכה ייבחרו במחוזות המפלגה, לפני ואחרי הבחירות במרכז, על־פי נחותם של המחוזות עצמם.

פעיל „כך" קרייג לייטנר נידון ל־30 חודשי מאסר

(עי). – פעיל תנועת „כך" קרייג לייטנר שהואשם בהתנכלות לערבים נידון ביום ה' בבית המשפט המחוזי בירושלים ל־30 חודשי מאסר בפועל, בעקבות עיסקת טיעון עם התביעה. לייטנר חזר לפני מספר שבועות מארה"ב, לאחר שברח ערב המועד שהיה אמור להופיע בו נגד אחד מהפיע לעבירות.

עיסקת הטיעון כללה הודאה של הנאשם בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום וכן שהתביעה תבקש להטיל עליו 30 חודשי מאסר בפועל. עוד סוכם כי לייטנר יחזור לישראל מרצונו, מבלי שישראל תבקש להסגירו והוא לא יועמד לדין על הימלטות מהארץ וכן לא יבקש מבית המשפט להפחית מעונשו.

כתב האישום נגד לייטנר כלל 6 אישומים: השתתפות בפעולה של אנשי „כך" בירי על אוטובוס ערבי באזור רמאללה במרס 83. במהלך הפעולה נפצעו 6 פועלים ערביים. הצתת מכוניות של ערבים באזור חברון ומזרח ירושלים, הטלת בקבוק תבערה לעבר משרדי אל־פאג'ר במזרח ירושלים והטלת בקבוק תבערה לעבר ביתו של תושב מחנה הפליטים שועפאת.

כאמור, הרשיעו שופטי בית המשפט המחוזי אליהו נועם, צבי טל ושמואל פינקלמן את לייטנר בעבירות שיוחסו לו וגזרו עליו 30 חודשי מאסר בפועל. מתקופת המאסר יופחתו 13 חודשים אותם הוא כבר ריצה מאז נתפס ועד שנמלט לארה"ב.

אמש הופסק ללא תוצאות המו"מ על השכר במגזר העסקי

חילוקי דעות מתי יועלה השכר התחילי ל־450 ש"ח

מאת חיים ביאור, כתב „דבר" לענייני עבודה

המזכירים של האיגודים המקצועיים במגזר הפרטי־עסקי מתכנסים הבוקר בלשכתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, כדי לשקול נקיטת אמצעים ארגוניים נגד המעסיקים, מאחר שאמש הופסק ללא תוצאות המו"מ על הסכם שכר חדש במגזר זה.

בדיון ממושך, שהתקיים אמש בבית הוועד הפועל בתל־אביב, התגלעו חילוקי דעות ביחס לעיתוי, שבו יועלה השכר התחילי ל־450 שקל. המעסיקים הפרטיים מוכנים, שהשכר התחילי יעמוד על סכום זה רק באפריל 87, בעוד שההסתדרות דורשת שהשכר התחילי יועלה בקצב מהיר יותר.

מחלוקת שניה נוגעת למשך תוקפו של ההסכם: נציגי ההסתדרות דורשים, שההסכם יוגבל לחצי שנה, דהיינו עד סוף מארס 87 ושלקראת מועד זה ייחתם הסכם שכר חדש. לעומת זאת המעסיקים הפרטיים דורשים, שההסכם יהיה תקף למשך שנתיים.

פער העמדות בין ההסתדרות לבין המעסיקים הפרטיים בסוגיית הסכם השכר גדול עתה אף יותר משהיה לפני שבועות אחדים – מציינים גורמים הקרובים למו"מ.

هكذا من الأصل

ראש ממשלת ישראל וראש ממשלת מצרים – פגישה באלכסנדריה. (צילום: ל.ע.ב.)

הודעה משותפת ומסיבת עיתונאים

מאת יעקב ד' ....

לשאלה הוסיף, כי לפי שעה אין באפשרותו לגלות את שמו.

הנשיא מובארק, שופע חיוכים, אמר את דבריו במסיבת עיתונאים באלכסנדריה בתום פגישתו הראשונה עם מר פרס.

„אין חילוקי דיעות גדולים בעניין ועידה בינלאומית", אמר הנשיא לכתבים. הוא אמר כי אינו יכול לפרט, בציינו כי דיון נוסף בנושא זה ייערך בסיבוב שיחות שני היום.

„הוועידה הבינלאומית עומדת על סדר היום, אך דבר זה אינו צריך לשלול מו"מ, אמר מובארק, בהזכירו את חוזה השלום הישראלי־מצרי שנחתם ב־1979 בתיווכה של ארה"ב, כתוצר של מו"מ ישיר.

„העמדה הישראלית משתפרת והולכת במידה רבה באשר לפלסטינים", בלי לתת פירוש נוסף לדבריו. לשאלת הכתבים, הפנה אותם להודעה העומדת להתפרסם היום.

הערותיו של הנשיא מובארק בתום שיחותיו עם פרס היו הרמז הראשון בדבר הבנה אפשרית בין שני הצדדים בנושא הפלסטיני.

נורמליזציה אינה בעיה

מובארק הדגיש, כי היחסים בין ישראל ומצרים הם נורמליים והנורמליזציה איננה מהווה בעיה. הוא הוסיף, כי שיחותיו עם פרס הבהירו לו שישראל רוצה בשלום. „אולם עלינו לעשות מאמצים במקום להפנות רק תביעות כלפי ישראל". הנשיא אמר עוד, כי הוסכם בין שני הצדדים בעניין טאבה, והשיג הסכם על טאבה הקל על התקדמות בעניין מאמצי השלום.

בשעות הערב אתמול הקדישה הטלוויזיה המצרית מקום נרחב יותר לדיווחים על ועידת הפיסגה מאשר קודם לכן. הנשיא חוסני מובארק, באחרית פנים רציניות אך רגועות, ופרס, שופע חיוכים, הופיעו יחדיו על מרקעי הטלוויזיה בשידור החדשות בשעה 6 בערב. אולם בשידור לא נמסר דבר על תוכן הדיונים, שהתנהלו ביניהם בשיחות בארבע עיניים.

השיחה בין המנהיגים התנהלה בלשון האנגלית, בלא מתורגמנים וללא עוזרי פרוטוקולים, כאדמון ששימש בעבר את בית המלוכה המצרי. לפי שעה לא נמסר דבר על התקדמות כלשהי בוועידת הפיסגה – הראשונה.

אווירה ידידותית

לפני תחילת השיחה, אמר פרס, כי קבלת הפנים היתה ידידותית ביותר. „אחרי הפסקה של 4 או 5 שנים, כשכל הצנרת כבר העלתה חלודה וכל הפתחים נפלו למטה, אני בהחלט מעודד מתחילת הדרך" – אמר ראש הממשלה.

פרס, שראיין עליידי כתב הטלוויזיה הישראלית אמר, כי „אם תתגלה תבונה מספקת בשני הצדדים אני חושב, שאפשר להגיע למרחק די ניכר".

„המאמץ לא היה כדי לארגן ועידת פיסגה, אלא כדי להציל את השלום", אמר פרס, בציינו כי אילו כל המאמצים, שנעשו עד עכשיו, היו מסתיימים בלא כלום – „השלום היה בסכנה".

בתשובה לשאלה אם הוא מביא עמו רעיונות חדשים השיב: „בדרך כלל אני פועל לפי קווי היסוד של הממשלה, ויש לנו עושר של אפשרויות וביטויים די ניכר". הוא הוסיף, כי השיחה הראשונה עם הנשיא תהיה שיחת ליבון כדי לראות מה הן הנקודות, סנאריות מחוסכות בעיני הנשיא, מה הן הנקודות שאפשר להפוך אותן לנקודות מגע ואיפה אנו נתקלים במכשול של ממש.

השר במשרד ראש הממשלה עזר וייצמן אמר, כי הוא מקווה שבפסגה תימצא דרך לסייע לירדן להצטרף לתהליך השלום. „אני חושב ואני מאמין כי ניתן למצוא נוסחה כזאת", אמר וייצמן לכתבים.

לרגל ועידת הפיסגה ננקטו אמצעי בטחון חמורים ואנשי המשמר הנשיאותי, חמושים בקלצ'ים ומצויידים במכוניות משוריינות, כיתרו את הארמון.

מוחמד בסיוני שגריר מצרים בישראל

מוחמד בסיוני, מי שהיה מיופה כוח של מצרים בישראל בשנים האחרונות, יהיה השגריר של ארצו בישראל. על כך הודיע הנשיא מובארק אתמול לראש הממשלה ישמעון פרס.

מצרים הורידה את שגרירה מישראל ב־1982, אחרי פתיחת מלחמת לבנון ובארבע השנים האחרונות לא עמד שגריר בראש הנציגות הדיפלומטית של קאהיר בארץ. בסיוני נשא גם קודם דרגה אישית של שגריר, אך לא כיהן בתפקיד. הוא פיתח קשרים ענפים בישראל ונהנה מאמונו של הנשיא מובארק וכל שר החוץ עבד אל־מגיד. ראש ממשלת מצרים עלי לוטפי אמר אתמול לעורכת „דבר" כי הוא מתרשם מאוד מאישיותו של שמעון פרס ומהגינותו, וכי הוא בטוח כי המיפגש באלכסנדריה יוציא את היחסים מקפאונם.

ירדן – תמיכה מותנית

אלכסנדריה (מיוחד ל„דבר"). – ירדן הביעה אתמול מעין תמיכה מותנית בפסגת פרס־מובארק. מקורות המקורבים למשטר הירדני בעי־נו, כי הצלחתה של פסגה זו תימדד במידת יכולתו של הנשיא מובארק להביא לשינוי בעמדות המדיניות של ישראל ביחס לשלושה נושאים:

★ הכרתה בצורך בכינוס ועידה בין־לאומית בשיתוף נציגים של אש"ף כמסגרת לניהול המו"מ המדיני.

★ הסכמתה להקמת מדינה פלסטינית בשטחים, שתהיה קשורה בקשר קונפדרטיבי לירדן.

★ התחייבותה להקפיא את ההתנחלויות בשטחים ולא לנקוט שום צעדים שיפגעו בסממני הריבונות הערבית על הגדה ועזה.

המקורות הירדנים טענו, כי אם יצליח מובארק להביא את העמדות המדיניות של ישראל – כפי שהדבר תואם בראש עם המלך חוסיין – יחזק הדבר את מעמדה של מצרים בעולם הערבי בעיקר בעיני המנהיגים הערבים הפרגמאטיים.

שולץ

המשך מעמ' 1

לא משפטי מחייב – של „בעלת ברית מרכזית, שאינה חברה בנאט"ו".

מידת ההיענות לבקשה תסתבר בינואר 1986, בעת ששרי החוץ וההגנה יפנו לקונגרס, אמר רבין. „זו עלייה בדרגה במעמד המוצהר של ישראל וביחסיה עם ארה"ב", הוסיף.

הסיוע הצבאי

שר החוץ ג'ורג' שולץ יפעל למניעת קיצוץ בסיוע הצבאי והכלכלי לישראל, אך מצפה ממנה בתמורה לשול את ידידיה בקונגרס להימנע מקיצוץ משמעותי בסעיפים אחרים בסיוע־החוץ האמריקאי, נודע כאן בעקבות שיחות שר־הבטחון יצחק רבין בוושינגטון.

רבין התעודד משיחותיו עם שולץ שלשום, שחלקה העיקרי התנהל ביחידות. עם זאת נתקל רבין בגישה צוננת יותר בפנטאגון.

רבין ביקש כי יבוטלו הגבלות זרועי־היבשה האמריקאית באירופה על מיבצרים מקומיים לשיפוץ מסוקים, בדרך שתאפשר גם לתעשיה האווירית להשתתף בתחרות.

כ־4,000 מעובדי „סולל בונה" קיימו אתמול אסיפות מחאה

מאת חיים ביאור, כתבי „דבר" לענייני עבודה

בארבעת אלפים מעובדי „סולל בונה" קיימו אתמול בצהריים אסיפות מחאה וגרמו לשיבושים בעבודה בדרישה לקבל תוספת שכר על חשבון הסכמי העבודה הקודמים.

אסיפות המחאה הקיפו את כל עובדי הקונצרן, שאינם פועלי בניין. העובדים דורשים את תוספת השכר הגלומה בטבלה י"ג בשיעור של 4 עד 12 אחוז, קידום בדרגה וכן מעבר לשבוע עבודה בן חמישה ימים במקום של 6 ימים.

באסיפות המחאה הציגו העובדים תלושי שכר בסך 400, 500 ו־600 שקל הדרשו „להראות אותם לקיסר ולשאול אותו איך אפשר לפרנס כך משפחה".

ארגון־הגג של עובדי „סולל בונה", שיתכנס ביום שלישי הבא, עשוי לקבל החלטות לנקוט צעדים ארגוניים נגד ההנהלה, אם לא ישולמו תוספת השכר לעובדים.

מנכ"ל „סולל בונה", אהוד פילו מסר השבוע לנציג העובדים אלי פז, כי לנוכח מצבו הקשה של הקונצרן, לא תוכל ההנהלה להיענות עתה לתביעות העובדים.

שביתה ב„אורדן"

500 העובדים במפעל „אורדן יציקה" בנתניה שבתו אתמול, בלא איכורה של ההסתדרות. העובדים טוענים, שהכסא והנתן על תביעות השכר שהגישו נמשך כשלושה חודשים, ללא כל התקדמות.

הנהלת המפעל הציגה בפני ועד העובדים מסמך נגדי הכולל פרטים על תוכנית ההבראה של המפעל, ובה, בין היתר, כוונה לגרוע מזכויות סוציאליות מוקנות.

קרן הצמיחה החליטה להזרים הלוואות נוחות ל־3 מפעלים

בקרן התחייבויות של 10 מיליון ש"ח, בפועל נאספו 2 מיליון ש"ח

מאת חיים ביאור, כתבי „דבר" לענייני עבודה

קרן הנופה לצמיחה החליטה לסייע, בצורה של הלוואות נוחות, לשלושה מפעלי תעשייה בקריית שמונה, בית שאן ושדרות.

בישיבה של הנהלת הקרן ההסתדרותית שהתקיימה אתמול, מסר מנהל ועדת היישומים של הקרן, בנימין יסעור, כי מפעל „ביגוד" למוצרים רפואיים עומד לקבל הלוואה בסך חצי מיליון שקל, בהצמדה אך ללא ריבית. המפעל, שהקמתו תושלם בעוד שלושה חודשים, יעסיק 150 עובדים.

כן תורים הקרן הלוואה בסך 400 אלף שקל למפעל „בלבי תקשורת" של חברת „תדיראן" בבית שאן. מפעל זה, הפועל שנים אחרות, מעסיק 120 עובדים. סכום דומה תלווה הקרן למפעל „תרמיקס" לייצור תרמוסים בשדרות, השייך לקונצרן ההסתדרותי „תעוס". מפעל זה, הנמצא בהקמה יעסיק 85 עובדים.

עד כה אספה הקרן התחייבויות לספיות מעובדים בסך 10 מיליון שקלים, אך הפועל הצטברו בקופתה עד כה רק שני מיליון שקלים.

מחסור צפוי בתפוחי אדמה וגזר לקראת עונת החגים

במחירים המוקפאים מאז ספטמבר 85 – לא כדאי לשווק

מאת דוד מרשיוב,

צפוי מחסור בתפוחי אדמה וגזר לקראת החגים השנה וזאת בגלל שמשרדי המכוחר והתעשיה והאוצר מתנגדים זה כמה חודשים להסיר את הפוקה לגידולים אלה ולהעלות מחיריהם המוקפאים מאז ספטמבר 1985.

לדברי המגדלים נקבע לפני שנה מחיר ק"ג אחד של תפוחי אדמה ושל גזר ל־83 אגורות חדשות, לצרכן. על אף התייקרויות של התשומות החקלאיות בשיעור 20 אחוז. מאז קביעת מחיר זה ועד היום לא שונו המחירים דבר המעמיד בספק כדאיות הגידול והשיווק של גזר ותפוחי אדמה.

גם אנשי משרד החקלאות ואנשי אגף התקציבים במשרד האוצר מאשרים את ממצאי המגדלים בדבר התייקרות בשיעור 20 אחוז של התשומות החקלאיות.

בתשובה לשאלה אמר מזכיר ארגון מגדלי ירקות ג'ימי קרת כי למרות הפניות הרבות למשרדים הנוגעים בדבר נענו המגדלים עד כה בשלילה, לכן שוקלים רבים מהם לאסם בקירור בתקופה זו את תפוחי האדמה והגזר ולחזור ולשווקם רק לאחר עדכון מחירים.

דבר
DAVAR
מאוחד עם **למרחב**
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אהרון קראוס
המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב,
רח' שינקין 45, ת.ד. 199,
מ. 65233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות:
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאוזה קומה ב'
טלפון 242203 מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111 מ. 33104

שני חשודים בסיוע לחוטפי מטוס „פאן־אם"

קאראצ'י, (סוכנויות הידיעות). – משטרת פקיסטאן עצרה גבר ערבי בבל־התעופה של איסלאמבאד בחשד שסייע לחוטפי מטוס „פאן אמריקן", אולם ידידו של החשוד הצליח להימלט ומצא מקלט בנציגות אש"ף בבירת פקיסטאן – כך מסר קצין במשטרה.

הקצין סיפר כי האיש, סולמן טאראקי, נעצר שלשום כאשר ירד ממטוס שהגיע מקאראצ'י. הוא אמר, כי השלטונות קיבלו מידע, שלפיו טאראקי היה מעורב בחטיפת המטוס האמריקאי. עם זאת, הוא לא פירט מה היה תפקידו של החשוד בחטיפה.

הקצין סיפר עוד, כי ידידו של טאראקי נמלט לנציגות אש"ף בבירת פקיסטאן, והמשטרה איננה יכולה להיכנס למקום ולעצור אותו, משום שלנציגות יש מעמד דיפלומטי. נסיונות להתקשר טלפונית עם נציגות אש"ף במקום עלו בתוהו.

בינתיים ממשיכה הבולשת הפקיסטאנית לחקור את ארבעת המחבלים, שנלכדו לאחר הקרב במטוס. הבולשת נעזרת בחקירתה במומחים אמריקאים ללחמה בטרור.

תכנית של ברה"מ לשיקומו של אש"ף

כוויית, (עיתים). – הסובייטים הכינו תכנית, שלדעתם תבטיח את חילוץ אש"ף מהמצוקה בה הוא נתון מאז תחילת 83, וכמו כן את חידוש האחדות הלאומית וגיבוש יחסי אש"ף סוריה – כך מסרו מקורות פלסטינים יודעי דבר לעיתון הכוויתי „אלקבס".

המקורות אמרו, כי סגן שר החוץ הסובייטי יולי פורנטסוב סיפר על התוכנית לממשלות סוריה ואלג'יריה במהלך ביקורו שם. התכנית מבוססת על תיקונים יסודיים במבנה של אש"ף והסתמכות על הנהגה קולקטיבית.

המקורות הוסיפו, כי התכנית הסובייטית קוראת לחדש את משרת המזכ"ל, שיהיה מנהיג פלסטיני המקובל על כל הצדדים. סמכויות יו"ר אש"ף יצומצמו עד למינימום, אולם ערפאת יישאר בתפקיד זה.

הפסקת משלוח נשק לדרא"פ – תנאי ליחסים

מאת דליה שחן סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון, (מיוחד ל„דבר"). – ניגריה ומדינות אפריקאיות אחרות, תחדשנה את יחסיהם הפוליטיים עם ישראל אם תסכים ישראל לכמה תנאים. בין השאר להפסיק מכירת נשק ישראלי, או ברשיון ישראל לדרא"פ – מוסרים מקורות באפריקה. דרום אפריקה מייצרת תת מיקלע עוזי ונשק אחר ברשיון, וכיוני־ הסנה התקיפה דרום אפריקה נבל באנגולה בעזרת כלי „סקורפיון" מתוצרת ישראל.

קאמרון הסכימה לחדש את היחסים עם ישראל אם תסכים ישראל להשתתף בסנקציות אשר הפעילו מדינות השוק האירופי המשותף על דרום אפריקה, לרבות איסור מכירת ציוד צבאי.

נורווגיה המדינה היקרה באירופה

מאת עלי כהן, סופר „דבר" בדנמארק

קופנהאגן, (מיוחד ל„דבר"). – מפרסומים של איגוד הצרכנות הבינלאומי (איאוסו) עולה, כי נורווגיה היא המדינה היקרה ביותר באירופה היום.

בהולנד עולה סל מוצרים שנבדק קצת יותר מ־7.5 דולר ואילו בנורווגיה הוא עולה 19 דולר. בשוודיה הסל עולה 2.5 דולר פחות, ואילו בדנמארק 5.2 דולר פחות מן המחיר בנורווגיה.

מודעי: סבסוד היצוא לארה"ב יזיק למשק

מאת משה גבע, סופרו הכלכלי של „דבר"

„אין לסבסד את היצוא הישראלי לארה"ב, מאחר שהדבר עלול להזיק בעתיד" – כך אמר אתמול שר האוצר לשעבר יצחק מודעי בפגישה עם חברי לשכת המסחר ישראל־אמריקה.

הוא ייחס את הירידה הנוכחית ביצוא לארה"ב להזדהרות הזמנית של שערי הדולר ולא לשינויים בעלי משמעות לעתיד הסחר בין שתי המדינות.

מודעי, שבתחילת דבריו הודיע כי גזר על עצמו שתיקה בנושאים הקשורים לפעילותו במשרד האוצר, הזהיר מפני סגיאות העלולות להיעשות במהלך המשא ומתן עם האחוות, סגיאות „שיעלו הרבה כסף", לדבריו.

הוא גילה, כי על פי התכנון המקורי במשרד האוצר יש לערוך השנה שינויים מבניים במשק, הכוללים ביטול ההצמדות לדולר רפורמה במיסוי, מעבר עובדים מהמגזר הציבורי לייצור ויציאת הממשלה משוק ההון תוך הבטחת תהליך נאות.

צעדים אלה יביאו, לדבריו, ליצירת הכלים לצמיחה ויאפשרו שחרור מהתלות הכלכלית בארה"ב, תוך 4 שנים.

מלון „פלזה ת"א" – לניהול רשת מלונות „מוריה"

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

רשת מלונות „מוריה" תנהל את מלון „פלזה" תל־אביב החל מ־1 בינואר 1987, לאחר שאתמול נחתם חוזה חכירה בין רשת מלונות „מוריה" למלון פלזה תל־אביב. ההסכם הינו למשך 10 שנים ומעניק לרשת מלונות „מוריה" עצמאות בניהול ותיפעול המקום. שם מלון „פלזה" בניהולו החדש יהיה „מוריה פלזה".

צירוף מלון פלזה תל־אביב (בדירוג 5 כוכבים) מאפשר לרשת להציע מיגוון רחב וייחודי של אפשרויות אירוח הן באזורי נופש והן במרכזים עירוניים. לרשת מלון בירושלים, מלון באילת וכן שני מלונות באזור ים־המלח ועתה יצטרף גם מלון בתל־אביב.

במסגרת ההסכם שנחתם הובטח המשך העסקתם של עובדי מלון „פלזה" הקבועים תוך שמירה על זכויותיהם והוותק שלהם.

תביעת בית כנסת בארה"ב להגנה פדראלית

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הליגה נגד השמצה של „בני ברית" וארגונים יהודיים אחרים עירערו בשבוע שעבר לבית המשפט העליון של ארה"ב על פסיקת ערכאות נמוכות יותר, שלפיה אין בית־כנסת זכאי להגנת חוקי זכויות־האזרח הפדראליים, משום שחוקים אלה חלים רק על כי שאינם משתייכים לגזע הלבן.

בערעור טוענת הליגה, כי אף שהיא „מתנגדת לסיווג היהודים בגזע", חלים לדעתה חוקי זכויות־האזרח על „מעשים גזעניים המכוונים נגד יהודים" ועל כל הפרה אחרת של זכויות־האזרח, שמניעיה גזעניים.

שופט מחוזי וערכאת־ערעורים פדראליים דחו לפני כן את תביעת בית־הכנסת „שערי תפילה" בסילבר ספרינג שליד וואשינגטון נגד משחיתי בית־הכנסת בצלבי קרס, בכלי קו־קלאקס־קלאן וסיסמאות אנטישמיות ב־1982.

השופטים קבעו, כי לא הוכח שיהודים והבריים בקבוצות־מיעוט אחרות, שאינם משתייכים ל„גזע לא־לבן" נבדל, זכאים להגנת חוקים אלה. הליגה נגד השמצה, שלערעורה הצטרף ארגון מרכזי של זכויות שחורים, ציינה כי בעוד שתביעת „שערי תפילה" נדחתה, פסקה ערכאת־ערעורים אחרת לטובת ערבי, שטען כי קביעות אקדמית נשללה ממנו משום מוצאו הערבי.

הרוגים ופצועים לצד"ל בקרב עם חוליית מחבלים בדר' לבנון

המחבלים לקחו נגמ"ש של צד"ל בשבי

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

שני חיילי צד"ל נהרגו וארבעה אחרים נפצעו בקרב אש שהתנהל אתמול בבוקר בין חוליית מחבלים גדולה שתקפה מוצב של צד"ל על גבול אזור הבטחון לבין חיילי המוצב. בתקרית זו, שבמהלכה ירו שני הצדדים אש מנשק קל ופצצות אר.פי.ג'י., נהרגו שלושה מחבלים וכמה אחרים, שמספרם לא בירור, נפצעו.

התקרית נמשכה כשעה וכתוצאה מהאש הכבדה שהנחיתו חיילי צד"ל, נסוגו המחבלים, לא לפני שלקחו עמם נגמ"ש של צד"ל עליו העמיסו את נפגעיהם.

במשך יום אתמול התנהלו חילופי אש בין המחבלים לבין אנשי צד"ל באזור שמצפון לבינת ג'בייל שם מצוי המוצב המותקף. בחילופי אש אלו נפצעו עוד חייל צד"ל וכן חמישה חיילים נפאלים מכוח יוניפי"ל, שמוצבם נמצא באזור התקרית. הפצועים מכוח האו"ם הועברו לבית החולים של יוניפי"ל באקורה.

בשעות הצהריים נורו קטיושות על ידי מחבלים מצפון לרצועה. הקטיושות נפלו באזור מגורים בבינת ג'בייל ופצעו ילדה לבנונית. היא הועברה לטיפול בבית־חולים בצפון הארץ. אמש נמסר גם כי נשמעו הדי התפוצצויות באזור הגליל. נראה כי מדובר בירי קטיושות. כוחות צה"ל פתחו בסריקות.

נפצעו חיילי נפאל

(עו). – שלושה חיילים נפאליים נפצעו כאשר חיילי יוניפי"ל נלכדו באש צולבת בין המחבלים לבין חיילי צד"ל, מסרו מקורות בטחוניים.

החיילים נפצעו בכפר יעתר בקרבת רצועת הבטחון הישראלית, כאשר החלו חילופי הירי בשעה 05.00 בבקר.

תנין אוסטראלי אוכל אדם. בקרביו של התנין הזה נמצאו שרידי גופתו של מטייל שנעלם לפני כמה ימים. (צילום: אי.פי.)

ממשלת פולין תוציא לחפשי את כל האסירים הפוליטיים

בין המשוחררים גם מנהיגי „סולידאריות" שנעצרו

וארשה („רויטר"). – ממשלת פולין תוציא לחופשי עד יום ב' את כל האסירים הפוליטיים שבבתי הכלא בפולין, לפי הנינה מוחהת – כך הודיעה אתמול הטלוויזיה הפולנית.

הטלוויזיה ציטטה מדברי שר הפנים הפולני צ'סלאב קשיצ'ק, שאמר, כי בין אלה שישוחררו יהיו גם מנהיגי „סולידאריות" זביגנייב בוּיאק, תדיאוש ידינאק ובוגדאן בורושוויץ'.

רשימת המשוחררים שקרא קריין הטלוויזיה בוורשה כללה את כל מנהיגי „סולידאריות" ופעיליה המרכזיים שבכלא. בהודעת הטלוויזיה נאמר, כי החנינה אינה חלה על אלה שנמצאו אשמים בטרור, חבלה, בריגול או בפגיעה בסודות מדינה.

משקיפים פוליטיים בוורשה אמרו אתמול לכתבים, כי ההודעה הפולנית היא „צעד נועז, שאין לו תקדים", וכי היא מוכיחה בעליל, כי מנהיג פולין וויצ'ק יארוזלסקי גמר אומר לעשות כל שביכולתו כדי להביא רגיעה למדינתו.

אניה לבנונית טבעה מול חופי קפריסין, 6 מלחים ניצלו

עשרה מלחים נעדרים וצוותי הצלה מחפשים אחריהם

ניקוסיה („רויטר"). – עשרה ימאים שהיו על סיפונה של אניה לבנונית, שטבעה אתמול למזרחה במרחק כ־50 מיל מחופי קפריסין עדיין נעדרים, והחיפושים אחריהם נמשכים – כך הודיעה משטרת קפריסין.

בהודעת המשטרה נאמר, כי ששה מאנשי הצוות של האניה הלבנונית, ששטה תחת דגל פאנאמי, נמשו מן הים על־ידי סירת הצלה של אניה אחרת ובאמצעות מסוק בריטי שהוזעק מבסיס בקפריסין. בין הששה שניצלו גם קברניט האניה ראדוואן מוחמד פלה.

דובר של בסיס חיל האוויר הבריטי באקרוטירי מסר, כי מסוקים בריטיים עדיין מחפשים אחרי 10 המלחים הנעדרים, שלדברי קפטניסם, שטו בסירת מנוע ארומה קטנה, עם מלאי מוגבל של דלק.

מנהיגים יהודיים קראו לממשלות העולם לפעול בתקיפות נגד קיצוניים

בסיום ועידה בת שלושה ימים שארגן הקונגרס היהודי העולמי

פאריס („רויטר", עתי־ טבבריא). – מנהיגים של היהדות העולמית החורים לבוכה מעילות הטרור האחרונות בקראצ'י, באיסטנבול ובפאריס, קראו אתמול לממשלות העולם לתאם את מאבקן נגד הטרור ולנקוט פעולה נגד המיתוח של הקיצוניים.

המזכיר הכללי של הקונגרס היהודי העולמי, ישראל זינגר, אמר במסיבת עיתונאים בפאריס: „הציבור נלאה מכל אלה. כיום הורגים יהודים ומחר הם עתידים להרוג אתכם. כל עוד לא יבינו הממשלות, שנקעה נפשו של הציבור מן המעשים הללו, יינתן לאנשים אלה להמשיך במעשיהם, כפי שעשו בעבר".

בעיית הטרור היתה נושא מרכזי בוועידה בת שלושה ימים, שאורגנה בפאריס ע"י הקונגרס היהודי העולמי. הוועידה, העומדת להסתיים היום, דנה גם במצב היהודים בברה"מ ובבעיות האלימות האנטישמית.

קריאתם של המנהיגים היהודים לנקוט פעולה משותפת במאבק נגד הטרור, באה בעקבות צעדים שנעשו השבוע על־ידי מנהיגי מערב אירופה למען אימוץ מדיניות משותפת של הקהילה האירופית בעניין זה.

מנהיג הקהילה היהודית בצרפת, תיאו קליין אמר כי עמדה קשוחה יותר, ובמסיבת עיתונאים בפאריס קרא לממשלות לצאת להתקפת תגמול נגד בסיסי הטרוריסטים.

„אינכם יכולים לנהל מלחמה אמיתית בטרור רק על־ידי הפעלת אמצעי בטחון בארצותיכם – שלכם. מאבק אמיתי יושג רק כאשר ההתקפות יועברו אל הטרוריסטים עצמם. רק כאשר ערעור היציבות יפגע גם בהם, נוכל לתקן את הבטחון שלנו בבית", אמר קליין.

אולם נשיא הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן הדגיש, כי ארגונו אינו אומר לממשלת ארה"ב את מי עליה להקיף ואת מי לא.

ממשלה מעופפת

בזה אחר זה, כל אחד בתורו ובענייני משרדו, הניחו השבוע כמה משרי הממשלה את תיקיהם ונטלו מזוודות. שר הביטחון יצחק רבין יצא בתחילת השבוע לארצות־הברית ואת מקומו מילא ראש הממשלה, ובהיעדרו ממלא־מקום ראש הממשלה. שר האוצר משה נסים (בתמונה) יצא שלשום בלילה (בפעם הראשונה כשר), אף הוא לארצות־הברית, וממלא את מקומו עמיתו למפלגה הליברלית השר גדעון פת. ראש הממשלה שמעון פרס יצא אתמול בבוקר לפגישת הפסגה באלכסנדריה, ואף כי ישוב היום, ייצא בתחילת השבוע לארצות־הברית. שר התיירות והמשפטים אברהם שריר יצא אף הוא אתמול בבוקר למזרח הרחוק, דרך הולנד. בימים הקרובים ייצאו לחו"ל גם ממלא־מקום ראש הממשלה יצחק שמיר ושר התעשייה והמסחר אריאל שרון. קשה יהיה לדווח בימים הקרובים על דברים שהשמיעו שרים בכירים שכן בארץ ייוותרו רק הזוטרים.

חוזר לישראל

יעקב דיטר, השגריר החדש של דנמארק בישראל, שהגיש אתמול את כתב־ההאמנה לנשיא חיים הרצוג, לא יתקשה להתאקלם אצלנו. דיטר שירת כאן כיועץ בשגרירות בשנים 1969–1972 והרבה לבקר בישראל גם במשך השנים הרבות שבהן שירת כציר דנמארק ליד הקהילה הכלכלית האירופית בבריסל, וכן במשרד החוץ בקופנהגן הבירה. הוא מדבר מעט עברית, ובא בלוויית בתו הצעירה בת ה־15 „צברית" שנולדה בארץ בעת תקופת כהונתו הראשונה. אשתו נאלצה להישאר בדנמארק בגלל מחלתה. לדיטר ידידים רבים בארץ השמחים שחזר לייצג כאן את מדינתו – הידועה כאחת הידידותיות ביותר לנו באירופה.

ש. שלמה

יתרום מניסיונו

הרב דוד רוזן (בתמונה), לשעבר רבה הראשי של יהדות אירלנד נתמנה לאחרונה על ידי הליגה נגד השמצה של בני ברית למנהל הארגון בישראל ליחסים בין־דתיים ובין־עדתיים. הרב רוזן שעלה ארצה עם משפחתו לפני כשנה וחצי, בתום כהונתו באירלנד, הוא בוגר ישיבות בארץ ומוסדות אקדמיים בחו"ל, ואף שירת בצה"ל ביחידות קרביות. בזמן כהונתו באירלנד הצליחה הקהילה היהודית בהנהגתו למנוע פתיחת משרד אש"ף בעיר הבירה. מנהל הליגה נגד השמצה בארץ, הארי וואל, אמר כי הרב רוזן יוכל לתרום מניסיונו הרב לשיפור היחסים בין דתיים וחילוניים בישראל ובין נוצרים ויהודים.

יקיר צור

דאגה רבה

המועצה הלאומית למען יהודי אתיופיה בישראל רואה בדאגה רבה את אי חידוש עלייתם של יהודי אתיופיה. הפירוד המתמשך בין המשפחות החצויות גורם לדאגות רבות ולמועקה גדולה באשר לגורל המשפחות שנשארו שם, ואשר על־פי הידיעות המגיעות, מצבן מחמיר והולך – כך כותבת יו"ר המועצה הלאומית ליהודי אתיופיה בארץ יעל רום, במכתב ששלחה אל ראש הממשלה שמעון פרס היא קוראת לבדוק מחדש את האפשרות לפעולה פומבית או חסויה על מנת לחדש את עלייתם של יהודי אתיופיה.

יוסי ליבוביץ

שיתוף פעולה

שר החינוך של בריטניה כריסטופר סמן (בתמונה), התארח אתמול בלשכתו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון. הם דנו בנושאים בתחום החינוך, המשותפים לשתי המדינות, כמו החינוך הטכנולוגי, הקשר בין החינוך לתעשיה, בחינות הבגרות, והחינוך האוניברסיטאי. הסכמה מלאה שררה ביניהם שיש להלחם בדעה הקדומה הרווחת שעל פיה מקצועות טכנולוגיים ומדעיים מיועדים לבנים, ומקצועות עיוניים – לבנות. נבון גם דיווח לאורח על בעיות ישראליות יחודיות כמו החינוך לדו־קיום בשלום בין ערבים ויהודים. השניים החליטו על העמקת שיתוף הפעולה בין ישראל ובריטניה בתחום החינוך.

(עת"ים)

מינוי בצה"ל

היום מתמנה תת־אלוף חדש בצה"ל. אל"מ בני מידן (בתמונה) בא במקומו של תא"ל מרדכי בר־דגן, המסיים את תפקידו כקצין קשר ואלקטרוניקה ראשי. מידן, יליד 1944, בעל תואר „בי איי" מאוניברסיטת תל־אביב בהיסטוריה כללית, התגייס לצבא בשנת 1962 ומאז מילא מיגוון תפקידים בחיל הקשר והאלקטרוניקה. בוגר קורס קצינים, קורס מח"טים, וקורס קצ"ניקשר מתקדם בצבא ארה"ב והמכללה לבטחון לאומי. נשוי ואב לשני בנים ובת המשרתת בצה"ל.

מי לא בא

תא הכתבים לענייני מפלגות נפרד אתמול משניים מוותיקי חבריו, אמנון נדב מקול ישראל ואבי במלהיים מ„מעריב", במסיבונת שנערכה בבית סוקולוב בתל־אביב. לא רק עמיתיהם למקצוע של שני הפורשים באו. הפגינו נוכחות גם כמה חברי־כנסת. בהקשר זה סיפר אמנון נדב, שאחד מח"כים שאליהם טילפן להזמינו הסביר לו מדוע לא יוכל להיראות במסיבה – הנוכחים יהיו משוכנעים שאני נמנה עם מדליפיך בעבר, אמר הח"כ האלמוני לנדב. מכך אפשר להסיק, ציין אמנון נדב, שהנוכחים במסיבה אינם נמנים עם המדליפים.

עליזה הלך

כינוס מנהיגים

משלחת של כ־75 מנהיגים יהודים חברי „הקונגרס היהודי האמריקאי" בראשותו של נשיא הקונגרס תיאודור מאן, הגיעה אתמול ארצה לסידרת דיונים במסגרת הכינוס הדו־שנתי לשנת 1986. בכינוס יידונו בין היתר הנושאים הבאים: „פתרון לגדה המערבית מנקודת המבט הערבית", „מקומם של ערביי ישראל בחברה הישראלית", „קליטת יהדות אתיופיה בישראל", ו„היכולת לקיים תרבות יהודית אוטנטית בתפוצות". המשלחת תבקר ב„יד ושם" ותקיים שם טקס לזכרה של הגבורה הלמריק ז"ל שהצילה יהודים בזמן השואה. כן ייפגשו חברי הקונגרס עם פעילי עלייה מברה"מ ויבקרו בגבול הצפון.

יקיר צור

נשיא התאחדות התעשיינים דב לאוטמן אירח אתמול יחד עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר את נשיא המועצה החברתית כלכלית של השוק המשותף ג'רנד מור. (צילום: ישראל סימיונסקי)

המדור נערך ע"י אורה זרניצקי

הכנסת דנה בהתפשטות מעשי הטרור בעולם

מאת מוטה ציטרין, כתבת „דבר" בכנסת

ממלא מקום ראש הממשלה יצחק שמיר אמר אתמול בכנסת, כי הקריאה לחיסול הטרור הבין־לאומי תישאר ריקה מתוכן, אם לא יינקטו צעדים נגד מדינות המסייעות לטרור האשיפי. „יש בגינוי הטרור הבין־לאומי מידה של הונאה עצמית", אמר שמיר. „דבריו, מדובר בטרור ערבי, שכן ארגוני הטרור לא היו מצליחים להתפתח ללא התמיכה המדינית, הלוגיסטית וההתמודדות מצד כמה מדינות ובראשן לוב וסוריה".

שמיר ענה על הצעות לסדר יום של ח"כ גרשון שפט מ„התחיה" ואלעזר גרנות ממפ"ם, שנושאן התפשטות מעשי הטרור ובכללם מעשה הטרור באיסטנבול, ואמר כי יש לסגור את משרדי אש"ף בבירות העולם החופשי ולגרש את נציגיהן מארצות אלו.

שמיר הטעים, כי אין השוב להבחין בין ארגוני הטרור הערביים, שכן כולם קמו נגד קיומה של מדינת ישראל. „אם יש ביניהם ויכוח זה רק על הטקטיקה". ממלא מקום רה"מ אמר, כי ישראל תרדוף ואף תשיג את מבצעי הטבח באיסטנבול.

ח"כ שפט אמר, כי ישראל צריכה לתבוע הפסקת יחסי מדינות שונות עם ארגוני הטרור ולשבור ללא רחם את כוחם של ארגוני הטרור במלחמה גלויה וחסויה. שפט ניצל את הבימה לקרוא לרה"מ שמעון פרס לא לוותר למצרים בנושאים מדיניים ובנושאי הטרור.

ח"כ אלעזר גרנות ממפ"ם אמר, כי הרצח הבליט שוב את אחריותה של מדינת ישראל לגורלו של כל יהודי באשר הוא. גם אלעזר גרנות התייחס לפסגת פרס־מובארק, אך לעומת שפט ציין את חשיבותה בהיותה פתח נוסף להרחבת השלום.

מנזר באושוויץ

„משרד החוץ ממשיך לעקוב אחרי ביצוע ההחלטות לגבי המנזר המוקם באושוויץ ואחר המתרחש בסוביבור ולא נסכים בשום פנים ואופן שמנזרים נוצריים יוקמו במחנות ההשמדה הללו או אחרים, שבהם הושמד שליש מעמנו".

דברים אלו אמר אתמול סגן שר החוץ רוני מילוא בתשובה להצעה לסדר יום של ח"כ חייקה גרוסמן ממפ"ם, שנושאה התפשטות התופעה של בניית כנסיות במחנות המוות שעל אדמת פולין.

כילוא הבחין בין הקמת אתר תפילה של המסדר הקפוצ'יני בסוביבור, שלא ברור אם אכן הוקם על שטח מחנה הריכוז ועל כל פנים הוא מהווה רק אתר תפילה, לבין המנזר הכרמליטי באושוויץ, שבו מתגוררות נזירות דרך קבע.

מילוא מנה את כל הפעולות, שתכליתן להביא להעברת המנזר ממחנה ההשמדה אושוויץ וביניהן גיוס הקונגרס היהודי העולמי, פעילות של נציגויות ישראל וגיוס אנשי דת נוצריים.

בתשובה להצעה לסדר בעניין המפגש עם הסובייטים בהלסינקי אמר סגן שר החוץ, כי נציגי ישראל בהלסינקי ניהלו עם הרוסים מו"מ בזקיפות קומה, תוך דאגה לנושא המרכזי של יהודי ברית המועצות. כאשר זוחלים, אפשר להגיע לפגישות פסגה – אמר מילוא. כדי להשיג הישגים מדיניים בעלי חשיבות מדינית, צריך לשמור גם על הכבוד הלאומי.

חוק הבנקאות

תיקון לחוק הבנקאות התקבל אתמול בכנסת בקריאה ראשונה. בחוק מוצע למנוע מתאגידים בנקאיים להיות בעלי עניין בעסקים, שאינם בתחום העיסוק הבנקאי, משום שהדבר אינו עולה בקנה אחד עם פעולות בתחום הבנקאי.

עבירות מין

הכנסת קיבלה אתמול בקריאה ראשונה תיקון לחוק העונשין בנושא עבירות מין. מ"מ שר המשפטים חיים קורפו אמר בהציגו את התיקון לחוק, כי הוא מציע החמרת הענישה תוך סיווג מחודש של עבירות המין והתייחסות מחודשת ליסודותיהן.

כן מציע החוק קביעה מפורשת של העדר הגנת נישואין בעבירות מין מסוימות, איסור פרסום שמו של נפגע בעבירות מין או הנאשם בעבירה כזו והגבלת החקירה בדבר עברו המיני של קרבן העבירה.

קורפו הטעים, כי ההחמרה המוצעת מתבטאת לא רק בהעלאת עונשי מקסימום הצפויים לעברייני עבירות המין, אלא גם בהגדרה המחודשת של עבירות מין בכלל. זאת הכללת עבירות המוגדרות היום כמעשים מגונים בתחום מעשי אינוס וסדום.

נציב שירות בתי הסוהר לא נתבקש להתפטר מתפקידו

מבקר המשטרה קובע כי ממצאי הבדיקה חמורים ביותר

שר המשטרה חיים בר־לב וגונדר רפי סוויסה (צילום: הררי)

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

חילוקי דעות התגלו אתמול בין שר המשטרה חיים בר לב ובין מבקר משטרה האלוף (מיל.) אברהם אדן על רקע הדרך הצגת הממצאים החמורים, העולים מדו"ח מבקר המשטרה על תלונות שלושה מקורבי השבתאי של נציב שירות בתי הסוהר נגד מנהלו, גונדר רפי סוויסה.

אדן קם אתמול במהלך סקירתו של שר המשטרה בוועדת הפנים ואמר: „אם נוצר כאן הרושם, כי הממצאים הם חמורים מאד, אז אני מודיע שהממצאים הם חמורים ביותר ואני מציע לכל אחד מחברי הוועדה לעיין בדו"ח המבקר ולהתרשם ממה שכתוב בו".

בר לב אמר מאוחר יותר, כי אין בינו ובין המבקר חילוקי דעות. „הוא מבקר המשטרה ואילו אני השר האחראי למיתחם במשרד המשטרה ואני, הנושא באחריות, הוסב שהדו"ח הכוח, אך אין הוא עילה להדיח את נציב שירות בתי הסוהר מתפקידו".

שר המשטרה סיפר, כי הפרשה החלה לפני כחודשיים, כאשר הנציב ביקש מבנו לפטר את שלושת המתלוננים. בעקבות זאת, אמר השר, נפתחה החקירה. סופר „דבר" ציין, כי השלושה הגישו את תלונותיהם כבר בינואר 1986 בפני מנכ"ל המשטרה.

שר המשטרה אמר אתמול כי שלושת המתלוננים – שמעון בלכה, צבי סגיא וחיים גליק – הגישו את התלונות מקום שביקשו קידום בתפקידיהם. המבקר טען לעומתו כי השלושה באו אליו ב„ידיים נקיות לגמרי", לאחר שקיבלו אישור לכך מבקר המשטרה. לאחר קבלת הדו"ח ביקש השר להעביר את הפרק העוסק בעבירות פליליות לכאורה למשטרה וזו החליטה לסגור את התיק. המלצות חוקרי המשטרה הועברו ליועץ המשפטי לממשלה.

דיווחים לא אמינים

הדו"ח, הכולל 6 פרקים, מטפל בנושאים כגון דיווחים בלתי אמינים, הריגה של הנציב בנוהלים ופרוטקציוניזם בקבלת עובדים, מתן העדפות למקורבים ולאסירים בניגוד לנוהלים, התנהגות בלתי הולמת, מינוי מנהל בית־סוהר בנסיבות בצורה חריגה, ונושאים הנחשבים לפליליים לכאורה, שהועברו למשטרת ישראל לבדיקה.

בפרק המטפל בדיווחים כלתי אמינים מוזכר דיווח מוגזם על אחוז האסירים בני עדות המזרח לוועדת הכספים של הכנסת ודיווח לא מדויק לשר לגבי־בריחות ושביתות בבתי־הסוהר. הנציב טען להגנתו כי לא מדובר על כילופים מכוונים.

מבקר המשטרה טוען בדו"ח, כי לא היו אלה טעויות אקראיות אך השר קיבל את עמדת הנציב.

הפרק השני בדו"ח עוסק בקבלת 12 עובדים לשירות בתי־הסוהר תוך הפעלת פרוטקציה נבדקות על ידי המבקר. המבקר קיבל את טענת המתלוננים בסעיף זה וציין כי מעורבותו של הנציב בגיוס האנשים הללו לא תרמה דבר. השר מסכים לדעת המבקר.

העדפת מקורבים

בנוגע להעדפת מקורבים קובע הדו"ח, כי הנציב נהג לא בזהירות כשהעניק לאנשים שקבעם איסורי כניסה לבתי־הסוהר. הנציב קיבל את עמדת המבקר והשר כי יש לנהוג בזהירות לגבי חלוקת אישורים למבקרים בעתיד.

המבקר התרשם, כי יש תוקף להשרות בדבר התנהגות לא הולמת.

לפנית מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר

נערכנו, רשתות השוק של ההסתדרות למבצעי הנחות והוזלות לחגים.

שנה טובה ומבורכת
לכל בית ישראל

קו־אופ, רשת הרבוע הכחול.
המשביר לצרכן.
קו־אופ, צרכן חיפה.
קו־אופ, ירושלים.
היפר־שוק, תנובה.
קו־אופ, זבולון.
קו־אופ, רעננה.
קו־אופ, הרצליה, רמת־השרון.

ההסתדרות הכללית

גידול ב־51 מיל' $ במכירות הבונדס ב־86

מכירות הבונדס לשמונת החודשים הראשונים של שנת 1986 הסתכמו בסכום של 332,957,000 דולר, סכום העולה ב־51 מיליון דולר לעומת אותה התקופה בשנת 85.

נתונים אלה נמסרו היום, ע"י דויד הרמלין, היו"ר הבינלאומי של קמפיין הבונדס, עם פתיחת הועידה השנתית בת ארבעת הימים של מנהיגי הבונדס במלון הייאט ריג'נסי בבולטימור.

מר הרמלין התבסס על הדו"ח השנתי לשנת 1986 שנמסר לו עם פתיחת מושב הועידה ע"י נשיא הבונדס מר יהודה הלוי. מר הרמלין מסר את פרטי הדו"ח ל־300 המנהיגים היהודים המשתתפים בועידה והמייצגים 48 קהילות יהודיות שונות בכל רחבי ארה"ב וקנדה.

הרמלין ייחס את הגידול שחל במכירות הבונדס בשנים האחרונות לכמה גורמים: האחד – האמונה והבטחון בהצלחת תוכנית ההבראה הכלכלית, ממשלת האחדות הלאומית, עצירת האינפלציה, הקיצוצים והידוק החגורה שנטלו על עצמם אזרחי ישראל, הרחבת הפעילות במפעל והכנסת שיטות מכירה מודרניות של אגרות הבונדס מאז שנת 1983 – השנה שבה נכנס מר הלוי לכהן בתפקיד נשיא הבונדס.

אמבולנס וציוד רפואי לחורפייש

מאת יוסי לייבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

שר הבריאות מרדכי גור הבטיח לדאוג להביא לכפר חורפייש רופא, אמבולנס וציוד החייאה בשווי של 4000 דולר. ההבטחה ניתנה אתמול במהלך ביקור, שערך השר בעקבות נפילת הקטיושה במרכז הכפר.

שר הבריאות, ששמע את טענות התושבים ובכללם ראש המועצה אמר, כי חורפייש תקבל את כל הסיוע הרפואי הנדרש בדומה לכל ישובי הצפון. „הקטיושות אינן מבחינות בין ישוב יהודי, דרוזי או ערבי. לשמחתי, כפר זה לא סבל במיוחד מקטיושות, אבל גם כך כך היתה במקום נפילה אחת יותר מדי", אמר.

ראש המועצה, יוסף נאצר אלדין אמר, כי הכפר הפך להיות מטרה גלויה לקטיושות, אבל „הן לא יפחידו אותנו". הוא טען, כי מערכת הבריאות במקום לקויה וביקש את עזרת משרד הבריאות בנושא.

„האוצר מקפח את השוטרים בשכרם"

מאת סופר „דבר" לענייני עבודה

משרד האוצר נוהג כלפי השוטרים יחס של איפה ואיפה ומונע מהם את תוספת השכר שקיבלו יתר עובדי הציבור – התריע אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר.

מזכ"ל ההסתדרות, שדיבר בכנס עובדים בעירד, הטעים שההסתדרות תתייצב מאחורי מאבקם של השוטרים לשיפור תנאי השכר והעבודה, חרף העובדה שלא קיים איגוד מקצועי של שוטרים. „לא יתכן שבמדינת חוק יפגע שכרם של אלה המופקדים על ביצוע החוק. נסיגה בתנאי העבודה של השוטרים תפגע בכח הלוחם של בטחון הפנים ובאיכות חייו של האזרח", אמר קיסר.

הוא מתח ביקורת חריפה על „הקבלנות המנצלת", זו המעסיקה עובדים בלתי מאורגנים. קיסר מסר כי דן על כך עם שר התעשייה והמסחר, אריאל שרון, שגם דעתו אינה נוחה מהמתרחש בתחום זה במפעלים הממלכתיים.

ועדה תבדוק איכות המזוט של בתי הזיקוק

מאת משה גבע, סופרו הכלכלי של „דבר"

שר האנרגיה והתעשיה משה שחל החליט למנות ועדה לבדיקת איכות המזוט המסופק לחברת החשמל ולתעשיה על ידי בתי הזיקוק לנפט. בראש הועדה יעמוד מנכ"ל משרד האנרגיה והתשתית ד"ר נתן ארד וחברים בה מנכ"ל מכון הנפט ד"ר צבי דיינשטיין ומומחים לנושא מן האקדמיה.

שחל אמר, בתגובה לטענות שהושמעו על ידי גורמים בחברת החשמל, כי קיימת הנחיה מתמדת, להקפיד על קנייה נפט באיכות טובה ביותר ובעל תכולה גופרית נמוכה.

השר אמר כי לא ירתע מהסקת מסקנות, על מנת להבטיח שימוש במזוט שלא יגרום להגברת זיהום האוויר.

עם זאת ציין השר כי כתוצאה ממדיניות משרדו, ירד שיעור הגופרית בנפט המיובא מ־2.08 אחוז בשנת 1985, ל־1.8 אחוזים בשנת 1986.

לדבריו, המזוט המסופק לתחנות הכח עומד בדרישות תקן פליטות הגופרית, אשר נקבעו בצו על פי החוק למניעת מפגעים.

קידום פרוייקטים בעיר אילת

מאת שמואל תגר, סופר „דבר" באילת

אתמול התקיימה באילת פגישה יוצאת דופן בה הוחלט על הקמתה של ועדה מיוחדת המשותפת לעיריית אילת, למינהל מקרקעי ישראל ולמשרד התיירות שתפקידה יהיה לקדם פרוייקטים תיירותיים חדשים בחוף הצפוני והדרומי של אילת, ובנוסף לכך הקמת כפרים תיירותיים באיזור הרי אילת.

ההחלטה באה כדי לטפל ביזמים באיזור אילת בצורה נפרדת ולא דרך הועדות הרגילות – דבר זה ייעשה באמצעות הועדה המיוחדת שתיפגש אחת לחודש באילת.

בישיבה השתתפו ראש־עיריית אילת רפי הוכמן, מנכ"ל משרד התיירות רפי פרבר, ראש מינהל מקרקעי ישראל משה ליפקה ויו"ר החברה לפיתוח חוף אילת יעקב רגר. כתבנו מציין כי המשתתפים סעדו ארוחת־צהריים במסעדת „מרחבה" במלון „אביה־סונסטה" שבטאבה, אך סירבו להצעתו של ראובן אלוני ממינהל טאבה לקיים סיור בחוף סונסטה ובכפרו של רפי נלסון כדי לא להביך את ראש הממשלה המבקר במצרים.

יש לציין כי בשלב זה מתקיימים מגעים פעילים בין משתתפי הישיבה להפשיר את קרקעות חוף־אלמוג להקמה ולמסירה ליזמים באמצעות ההכרה לפיתוח חוף־אילת.

טיפול מיוחד בתלמידים הסובלים מחרדת בחינות

(ע). – על חידוש חינוכי שהונהג בארץ, בטיפול בתלמידים בעלי חרדת בחינות, נמסר בדו"ח על יוזמות חינוכיות שהוכן ע"י אגודת היועצים החינוכיים בישראל. מלשכת דובר משרד החינוך נמסר, כי הטיפול מופנה כלפי תלמידים בודדים או בקבוצות קטנות ומתאים לגיל חטיבת הביניים והתיכון. הטיפול במצבים מעוררי חרדה בבתי הספר, במיוחד בבחינות, מתבסס על טכניקות חדישות הכוללות רשימה של גורמי החרדה, הפחתת רגישות הדרגתית באמצעות תרגילי הרפיה, אימון עצמי של התלמידים ברפיה ותכנון מדוקדק של למידה לקראת הבחינות.

בנוסף לתרגילים מתקיימות שיחות המאפשרות הבעה מילולית של שאיפות ובדיקת מציאותיותן, הבעת רגשות ולגיטימציה שלהן ותמיכה ע"י המנחה וחברי הקבוצה.

קיץ קשה לעצים ביערות קק"ל

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

למעלה מ־75,000 עצים עלו באש ב־375 דליקות שפרצו הקיץ ביערות הקרן הקיימת ברחבי הארץ. מרבית הדליקות נגרמו בגלל רשלנות אדם וחוסר זהירות. מקרים אחדים נתגלו כהצתות זדוניות.

הקיץ החם היבש והמחסור במים גרמו לאובדן 1965 דונם יער נטוע ו־405 דונם „יער טבעי". על מנת להקטין את נזק השריפות פתחה השבוע הקרן הקיימת לישראל במסע הסברה להגברת מודעות הציבור לסכנות הנגרמות מהדלקת אש ביער ללא השגחה בתאיבה ומהשלכת גפרורים בוערים וסיגריות דלוקות.

הכל מן העיתונות

חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ

הערכה: כמליון איש עלולים לחלות בסרטן בגלל צ'רנוביל

אנאהיים, קאליפורניה („רויטר", עת"ס). – יותר ממיליון בני אדם ברחבי העולם עלולים לחלות בסרטן כתוצאה מחשיפה לנשורת רדיואקטיווית בעקבות האסון הגרעיני בצ'רנוביל, וכחצי מיליון עלולים למות כתוצאה מכך, אמר המדען האמריקאי ד"ר ג'ון גופמן, פרופסור לפיסיקה ורפואית באוניברסיטת ברקלי שבקליפורניה.

הוא אמר, כי האומדנים הקודמים בדבר תוצאות הנשורת היו מבוססים על הנחות מוטעות לגבי סכנות הקרינה והסרטן.

גופמן העריך בדבריו, שאותם אמר בוועידה השנתית של „האגודה הכימית האמריקאית" באנאהיים שבקליפורניה, כי 424,300 תושבים בברה"מ ו־526,700 באירופה ובמקומות אחרים עלולים לחלות בסרטן תוך תקופה של 70 שנה, כתוצאה מחשיפה לצזיום רדיואקטיווי מצ'רנוביל.

פרופ' גופמן הזהיר עוד, כי לפי הערכותיו עלולים עוד כ־20 אלף איש לחלות בסרטן הדם.

כנופיית גנבים ערבים מצליחה לרוקן מאות חנויות בלונדון

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – כנופיה של 70 גנבים ערבים מנוסים פועלת עתה באיזור פולהאם בלונדון. החבורה כבר פשטה על מאות חנויות בבריטניה, וביום אחד נראו אנשיה נכנסים ל־70 חנויות.

המשטרה הבריטית הזהירה את בעלי חנויות בפולהאם, כעל דפי העיתון המקומי, כי יישמרו מפני אנשי הכנופיה, הנראים כמו פלשתינים.

מפקד משטרת פולהאם אמר, כי הם כה מנוסים, עד כי בעלי חנויות אינם מבחינים כלל כי מתרחשת גניבה לנגד עיניהם.

חברי הכנופייה נוהגים לעבוד בקבוצות של שלושה עד ארבעה אנשים, והם מסתמשים בכמה שיטות: או שהם מתחילים לצעוק בצרפתית או באיטלקית, כדי למשוך תשומת לב, בעוד אחד מבני החבורה גונב ומסתלק מהחנות, או שהם ניגשים לשלם, ואחד מהם מנופף בשטר של 50 ליש"ט בפני הקופאי, בעוד השאר מרוקנים את הקופה ומסתלקים.

רופאים: כמעט כל נגני האופרה הסינית נחרשים

מאת שפרה הרן, סופרת „דבר" ביפאן

טוקיו (מיוחד ל„דבר"). – האופרה הסינית על צליליהם המתכתיים של המצלתיים ועל תהודת הגונג, הופכת את נגני האופרה הסינים לחרשים – כך עולה מתוך מחקר שפורסם בירחון הסיני „חדשות הבריאות". רק לידי אחדים מקרב נגני האופרה הסינית יש שמיעה תקינה, ואילו בקרב הנגנים הוותיקים, השמיעה ירודה ולקויה מאוד, עד כדי חרשות ממש.

לדברי הרופאים הסינים, קטעים מוסיקאליים המבוצעים באופרות הסיניות המסורתיות הם בעוצמה קולית הגבוהה אפילו ממוסיקת רוקאנדרול מערבית, ולמצילתיים הסיניים עוצמת קול של 130 דציבל ולגונג – 120 דציבל.

רופא סיני, שרואיין בעיתון, טוען כי על נגני המצילתיים והגונג לשבת במרחק יותר משאר הנגנים ואף לתחוב חומר מבודד לאוזניהם, אם רצונם להימנע מחרשות.

סייח פוני זה, „ויספס" שמו, הוא כנראה הסוס הקטן ביותר בעולם: גובהו רק 13 אינצ'ים. הסייח הנראה בתמונה בחברת אמו, סוסת פוני מן הגזע הנדיר „פאלאבלה", נולד השבוע בחוות גידול פונים לא הרחק מלידס שבבריטניה. (צילום: א.פ.)

ממשלת שיראק תמכור בקרוב 3 מהמצליחות שבחברות שבידיה

פאריס („רויטר" ועתיים). – הממשלה הצרפתית הימנית, שהחליטה בהחשה להמריץ את הכלכלה ולעודד את היוזמה הפרטית, הודיעה על מכירתן הקרובה של שלוש מהחברות הממשלתיות הגדולות, ועל קיצוצים ניכרים במיסים, תוך שנתיים.

מומחים אמרו, כי הם מצפים להסתערות הציבור, שיחוש לרכוש את המניות הראשונות בשלוש החברות הממשלתיות, שיוצעו למכירה בנובמבר, או בדצמבר, לאחר שוועדה של מומחים בלתי תלויים תקבע את מחירן.

הודעתו של שר האוצר אדואר באלאדיר חיזקה את מעמדה של ממשלת שיראק, שנפגע במקרים שנקרו בשבועות האחרונים.

בלאדיר הודיע, כי הקבוצה התעשייתית „סיין גובן", הקבוצה הפיננסית „פאריבא" והחברה הביטוח הגדולה „אסוראנס ז'נראל דה פראנס" יהיו הראשונות מבין כ־65 חברות בבעלות ממשלתית שיימכרו בחמש השנים הקרובות.

מומחים אמרו, כי כצפוי הפיננסי של כל שלוש החברות הללו בצורה, ולא יהיו קשיים למצוא קונים. „הם בהרו בשלוש הפנינים... קרוב לודאי שאלה שלושת התאגידים המבוקשים ביותר בשוק ביום", אמר אחד המומחים.

שר האוצר אמר, כי הממשלה מתכוונת גם להעביר לבעלות פרטית את ערוץ הטלוויזיה הממשלתי, ערוץ מספר אחד.

לגבי הקיצוצים במיסים, נמסר כי בשנה הבאה יוקטן המס על בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר ל־58 אחוז, לעומת 65 היום, ותוך שלוש שנים יוקטן לכדי 50 אחוז.

'אמנסטי' מאשים ממשלת סרי לאנקה ב„היעלמויות" ועינוי

ארגון „אמנסטי אינטרנשיונל" קרא שלשום לממשלת סרי־לאנקה למסור דין וחשבון על מאות מקרים של „היעלמויות" של אנשים שנעצרו על־ידי כוחות הבטחון של הממשלה ב־20 החודשים האחרונים.

התנועה העולמית למען זכויות האדם גם קראה לממשלה בסרי־לאנקה לנקוט צעדים מיידיים ולהביא לכך שקרובי משפחותיהם של ה„נעלמים", רובם צעירים בני המיעוט הטאמילי, הלוחם בממשלה, יוכלו לקבל מידע על גורלם ועל מקום הימצאם.

כדו"ח חדש שפרסם ארגון „אמנסטי" – הנושא את הכותרת „סרי־לאנקה – 'הנעלמים'" – יש עדויות של אנשים שראו את מעצריהם של האנשים שהוכרזו אחר־כך כ„נעלמים" וכן פרטים על 272 ממקרי ה„היעלמויות".

נראה, כי חלק מן „הנעלמים" עדיין נמצאים בתחנות משטרה או בבסיסי צבא שונים, בלי שהשלטונות טרחו לאשר מעצרם.

העינויים שעדויות להם מביא דו"ח „אמנסטי" על סרי־לאנקה כוללים, בין היתר, גריכת בוויות, חנקת במחנות פלאסטיק, תליית הקרבנות כשראשיהם מטה במשך פרקי זמן ארוכים וכן מריחת פלפל חריף על אברים רגישים בגוף, כגון העיניים.

הארגון מטעים, כי ממשלת סרי־לאנקה עומדת בסירובה לחקור כמעט את כל מקרי ה„היעלמויות" וכי אינה מעמידה לדין את האחראים להן.

פגישה נרגשת לויני מנדלה ולקורטה קינג

יוהאנסבורג (עיצ, „רויטר" ועתיים). – קורטה קינג, אלמנתו של מנהיג השחורים האמריקאי מארטין לותר קינג, ערכה אתמול פגישה נרגשת עם מנהיגת השחורים הדרום אפריקאית ויני מאנדלה, בקריית השחורים סואטו שליד יוהאנסבורג.

קורטה קינג ומאנדלה התחבקו על המדשאה הקטנה שלפני ביתה של מאנדלה, בלב הקריה הגדולה, הסובלת זה שנים מאליבות פוליטית.

קינג אמרה לכתבים: „זה היה אחד הרגעים הנרגשים ביותר בחיי... אני חשה שחלק מיעודי נתמלא".

ויני מאנדלה, שבעלה נלסון, מנהיג השחורים, חבוש בכלא זה 24 שנה, אמרה כי קורטה קינג היא כמו בעיני השחורים הדרום־אפריקאים, הנאבקים למען זכויותיהם הפוליטיות.

בשבוע שעבר מתחו ויני מאנדלה ומנהיגים שחורים אחרים בקורת על קורטה קינג, על שביקשה להיפגש עם הנשיא בותה בשעה שדרום אפריקה נתונה במצב חרום ואלפי שחורים עצורים ללא משפט.

קינג, שבעלה מארטין־לותר קינג נרצח ב־1968, חזרה בה ברגע האחרון, ולא הופיעה לפגישה עם הנשיא.

המוני צעירים שחורים, המחרימים את הלימודים בבית הספר התיכון שבקרבת ביתה של ויני מאנדלה, הריעו לקורטה בבואה לפגישה.

100 שנה לחתימה על אמנת זכויות היוצר

ברן („רויטר", עתיים וא.פ.). – נציגים מ־76 מדינות השתתפו אתמול בטקסים בפרלמנט השווייצי לציון יום השנה ה־100 לחתימת אמנת־ברן, ההסכם הבינלאומי הראשון להגנה על זכויות היוצרים.

האמנה, שעליה חתמו 10 מדינות ב־9 בספטמבר 1886, נועדה להגן על זכויותיהם של סופרים, אמנים ומלחינים.

מאז הוכנסו בה כמה וכמה פעמים שינויים, וכיום היא מקיפה „כל יצירה בתחומי הספרות, המדע והאמנות, תהיה בתכונת או צורת הביטוי אשר תהיה". על האמנה חתמו עד היום 76 מדינות.

נשיא שוויץ אלפונס אגלי סיבח את האמנה כדוגמה לשיתוף פעולה בינלאומי, אך הטעים, כי יש בעיות של גניבות והעתקות לא חוקיות. קיימים רבים על רקע הופעתם של כלי תקשורת חדשים.

הממונה על אמנת ברן ארפד בוגש קרא לארה"ב, לברה"מ ולסין לחתום על האמנה.

מלונדון נמסר, כי איגוד המוציאים לאור בבריטניה פנה בשבוע שעבר לממשלה בתביעה נחרצת שתפעל לאימוץ בריטניה הקשוחה של ארה"ב כלפי „פיראטיות בבו"לות", שלדברי המו"לים הבריטיים היא נפוצה ביותר במזרח הרחוק ובמזרח התיכון.

סיילור אמר, כי איגוד המו"לים הבריטי סיגר איגרת חופה לפקידי הממשלה האמונים על התחום הזה, שבה התריע האיגוד, כי הפיראטיות בתחום הספר גורמת לו הפסדים של לא פחות מ־100 מיליון ליש"ט מדי שנה בשנה.

סיילור מסר, כי „פיראטיות הספרים", דהיינו, הדפסות והעתקות לא חוקיות של ספרים, משגשגת במיוחד במאלאיזיה, בסינגאפור, בטאיוואן, בדרום־קוריאה, בערב־הסעודית, בפאקיסטאן, באיראן ובניגריה.

קלארספלד בין המועמדים ל„נובל"

אוסלו, („רויטר" ועתיים). – הנשיא היוצא ריינן, המנהיגים השחורים של דרום אפריקה נלסון וויני מאנדלה, צייד־הנאצים ביאטה קלארספלד והכוכב הזמר האירי בוב גלדורף נמנים עם 99 המועמדים לפרס נובל לשלום ל־1986, כך מסרה אתמול סוכנות הידיעות הנורווגית.

הסוכנות מסרה, כי בין המועמדים גם ראש ממשלת גרמניה־המערבית לשעבר ווילי בראנדט, הוועד האולימפי הבינלאומי ותנועת הצופים הבינלאומית.

נראה כי בוב גלדורף, שאירגן אסתקר קונצרטים ותקליטים שבעזרתם גוייסו סכומי־עתק למען הרעבים באפריקה, הוא המועמד הפופולארי ביותר לפרס.

בניין בעל קפיצים עמיד ברעשי אדמה – ביפאן

מאת שפרה הרן, סופרת „דבר" ביפאן

טוקיו, (מיוחד ל„דבר"). – הבניין היפאני הראשון שנבנה על כריות גומי יהיה עמיד בפני רעידת אדמה בכל עוצמה שהיא, כך הודיעה חברת הבנייה היפנית „אוקאמאורה", העוסקת בפיתוח הפרוייקט.

הבניין החדש, שנבנה בעיר טסוקובה, הפך למטה החברה למחקר לפיתוח בניינים עמידים. הבניין, שבמבט ראשון אינו נראה שונה במאומה מבניין רגיל, מכיל ביסודותיו 25 גלילי גומי ו־12 זוגות של קפיצי מתכת עבים.

דובר חברת הבנייה טוען, כי גם ברעידת אדמה חזקה ביותר יעזרו כריות הגומי לבלום את עוצמת הרעש ויבלמו את תזוזת הבניין, גם אם תיגרם תזוזת אדמה של 10 אינץ'. (ברעידת האדמה הקטלנית אשר התחוללה בטוקיו ב־1923 נרשמה תזוזת אדמה של 4 אינץ').

דובר חברת הבנייה הוסיף עוד, כי הבניין מתאים במיוחד למבנה התחנות כוח גרעיניות, שמהן נשקפת סכנה מוחשית ביותר בזמן רעידת אדמה קטלנית.

גשמי ברכה חילצו את אפריקה מבצורות אך עודדו מכת ארבה

יאמוסוקרו, חוף השנהב („רויטר" ועתיים). – פלישת הארבה החמורה ביותר מזה 40 שנים מאיימת עתה על אפריקה, כימ־סוף וכמעט עד לכף התקווה הטובה – כך אמר שלשום לוקאס בראדר, מנהל מרכז הזיהום ללוחמה בארבה, שבסיסו ברובא.

הוא אמר לעיתונאים, כי אם לא יצליחו להתגבר על הבעיה, בקרוב, עלולים נחילים עצומים של ארבה לכלות יבולים באזורים נרחבים במזרח אפריקה ובדרומה.

„אפילו המאמצים הנמרצים ביותר לא יצליחו לבלום את נחילי הארבה בחודש הבא" אמר בראדר, שהגיע ליאמוסוקרו, בירת חוף השנהב, לוועידה של שרי חקלאות אפריקאיים.

הגשמים הכובים של השנה, ששמו קץ לכמה שנים של בצורת המורה ביותר, מסייעים עתה, כך מסתבר, לדגירה מהירה של ארבעה מ"ני ארבה וחרגול. מין אחד כבר הגיע לשלב שבו הוכרז כ„סכנה חמורה".

בראדר אמר, כי המין המכונה „ארבה המדבר" מתפתח במהירות באזורים מסביב לים סוף. „הארבה הנודד האפריקאי" מתפשט בסודאן ובאתיופיה, „הארבה האדום" דוגר עתה בטאנזאניה ובזאמביה, ו„הארבה החום" כבר נפוץ באזורים נרחבים באפריקה הדרומית.

עבד ברזילאי לשעבר מת בריודה־ז'ניירו בגיל 119

ריודה־ז'ניירו, (רויטר ועתיים). – ואלדומירו דא סילווה, עבד ברזילאי לשעבר, שטען כי היה בן 119 שנה, מת אמש בשנתו – כך מסרה משפחתו.

דא סילווה זכה להופיע השנה בעיתונות, כאשר נשא „צעירה" בת 65 לאישה. דא סילווה החזיק את תעודת הלידה שלו ליד מיטתו, „כדי להוכיח שאינני שקרן", אמר בזמנו.

העבדות בוטלה בברזיל ב־1888, לפי התעודה שבול למשכבה, נולד דא סילווא ב־1867.

תוספת לצו יציבות מחירים למצרכים ושירותים (הוראת שעה) (מחיר מירבי לרכב מיובא משנת ייצורו 1987), התשמ"ו 1986. שפורסם ביום ה' ה־11.9.86

טור א' דגם הרכב	טור ב' מחיר בש"ח ללא מע"מ	טור ג' שעור התיקרות פריטים
מאיר חברה למכוניות – וולבו		
N 10-4X2	105,472	11.3%
N 10-6X2	124,502	11.3%
N 10-6X4	139,041	11.3%
N 12-6X2	132,507	11.3%
N 12-6X4	147,001	11.3%
FL. 7-6X2	113,761	11.3%
344GL MANUAL 1397	32,010	18.0%
344GL AUTO 1397	32,861	18.0%
345GL MANUAL 1397	33,298	18.0%
345GL AUTO 1397	34,184	18.0%
TSR 1000 TRBRG	124,263	18.0%
DK 1100 TTH	99,766	18.0%
F 1850 8X4	190,157	18.0%
FL 408-4X2	57,504	11.3%
F 610-4X2	57,228	11.3%
F 613-4X2	63,756	11.3%
FL 614-4X2	76,447	11.3%
FL 616-4X2	82,361	11.3%

שנת המאה להולדת בן־גוריון (1886־1986)

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב · יד בן־גוריון · המרכז למורשת בן־גוריון

מזמין את הציבור לכנס בינלאומי על הנושא:

שלושים שנה למבצע קדש־סואץ 1956־1986

(27־29 באוקטובר 1986)

אשר ייערך בימים 27־29 אוקטובר 1986 בבאר־שבע – בקמפוס החדש, אוניברסיטת בן־גוריון. כנס זה יפתח את שורת הכנסים המדעיים לציון שנת המאה להולדת בן־גוריון. נשיא המדינה, מר חיים הרצוג, יפתח הכנס ב־27 אוקטובר 1986 ע"י הרצאה בנושא „מקומו של מבצע־קדש במלחמות ישראל"; ראש הממשלה, מר שמעון פרס, יסכם הכנס בהרצאה בנושא „מבצע קדש כמפנה מדיני אסטרטגי בתולדות מדינת ישראל"; שר הבטחון, מר יצחק רבין, יסכם המושב על מגבלות הכח.

להלן רשימת המשתתפים בכל אחד ממושבי הכנס:

א. **מושב פתיחה:** נשיא המדינה, מר חיים הרצוג.
ב. **לקחים צבאיים:** אלוף (מיל) רחבעם זאבי, גנרל מרטין (צרפת), קולונל סלרס (בריטניה), אלוף (מיל) מאיר עמית.
ג. **המעצמות במהלך המשבר:** חבר בית־הנבחרים הבריטי רוברט רודס ג'יימס, פרופ' שמואל גלאי, פרופ' הופס (ארה"ב), פרופ' באקרפל קוזנטיה (צרפת).
ד. **השפעת המשבר:** פרופ' גליה גולן, פרופ' לואיס (ארה"ב), פרופ' אלי כדורי (בריטניה), מר קריסטיאן פינו (צרפת), פרופ' שלזינגר (ארה"ב).
ה. **מגבלות הכח:** פרופ' שלמה אבינרי, חבר ביה"נ הבריטי סיר ג'וליאן אמרי, השגריר אלפרד אתרטון (ארה"ב), הרה"כ מרדכי בראון, אלוף (מיל) שלמה גזית, מר בורג'ס מונורי (צרפת), שר הבטחון יצחק רבין.
ו. **מצרים והעולם הערבי:** ד"ר סילביה חיים (בריטניה), פרופ' ששון סומך, פרופ' איתמר רבינוביץ, ד"ר משה שמש.
ז. **ישראל:** ד"ר אלחנן אורן, פרופ' יהודה בלום, מר מרדכי גזית, פרופ' אילן טרואן.
ח. **סיכום:** ראש הממשלה, מר שמעון פרס.

הכנס יתנהל בשפה האנגלית. המרכז למורשת בן־גוריון לוקח על עצמו לארגן הסעה, ולינה. ניתן לאכול צהריים במסעדה חלבית או בשרית בקמפוס החדש של אוניברסיטת בן־גוריון, מספר מקומות הלינה מוגבל, עדיפות תינתן לנרשמים מראש.

הרשמה בכתב או בטלפון: המרכז למורשת בן־גוריון, קרית שדה בוקר 84990 טל' 057־36605, 057־86093.

לח' מרים ויוסף הפליט

מיטב הברכות להולדת הנכדה

מרים גדנסקי ומשפחתה

ליצחק ואתי קוצל,

ברכות לבביות ליום נשואיכם

מהדודים: שרה ויצחק לוי

וההורים: ניסים ואסתר קוצל

אלמקס לכל המשפחה!

בתי מרקחת

יום ששי

תל־אביב
שדה דב – האוזנר 3 תכנית ל' – 428510
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403

ירושלים
נוה יעקב – מ. מסחרי נוה יעקב – 852243

חיפה
הנביא – שדרות הנשיא 33 – 333312

פתח־תקוה
כפר גנים – לוחמי הגיטו 6 – 9227516

בני־ברק – רמת־גן
הדסה – בבגלסון 151 רמת־גן – 722271

בת־ים – חולון
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583446
דר' חורי – סוקולוב 70 חולון – 842433

יום שבת

תל־אביב
שדה דב – האוזנר 3 תכנית ל' – 428510
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403
שדה דב – האוזנר 3 תכנית ל' – 428510 – מוצ"ש
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403 – מוצ"ש

ירושלים
ביה"ח עין כרם – עין כרם – 446350
מרפאת רוממה – הפ"ג 28 – 523191 – מוצ"ש

חיפה
מזור – הנביאים 97 – 524113

פתח־תקוה
סופרפארם – שפירא 43 – 909030

בני־ברק – רמת־גן
קרמזה – ביאליק 10 רמת־גן – 722237

בת־ים – חולון
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
דר' חורי – סוקולוב 70 חולון – 842433

מוקד מידע טלפוני
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – ☎ 03־433300, 03־433500.

חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04־523566 יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

מרפאת שירותי לעזרה ראשונה אזור תל־אביב
רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03־284649 בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ.

זכו בפיס

בהגרלת רבי־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 37 86 שהתקיימה ביום 11.09.86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך – 170,000.00 ש"ח זכה המספר 732067.

הפרס המצטבר בסך – 270,000.00 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 530,000.00 ש"ח וכולל צבירה.

בסך – 11,000.00 ש"ח זכה המספר: 590053.

בסך – 5,000.00 ש"ח זכו המספרים: 631518; 704404.

בסך – 275.00 ש"ח זכו המספרים הבאים:

:092711	:075352	:040044
:113472	:110538	:099922
:227314	:194101	:131451
:365633	:324611	:255840
:423158	:397535	:384090
:490271	:476602	:456053
:623605	:573828	:560319
:744432	:728326	:654980
:792834	:752234	:748632

:840746 :829073 :797429 :846731 :846235.

בסך – 130.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 1181; 7533.

בסך – 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 060; 355.

בסך – 15.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 278; 773; 995.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2 זכו בסך של – 2.20 ש"ח.

בסך – 4.40 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:

:062 :114 :119 :135 :184 :195 :221 :259 :286 :343 :368 :507 :519 :628 :677 :739 :781 :792 :809 :858 :877 :883 :900 :947 :950 .980

בסך – 2.20 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:

:02 :08 :09 :16 :19 :21 :22 :25 :27 :31 :35 :38 :41 :43 :47 :48 :52 :68 :74 :81 :84 :87 :92 :95 .99

רק הרשימה הכוללת של הוצאת ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

חברה ישראלית לקרור ואספקה בע"מ

הודעה על כינוס אסיפה כללית שנתית של כל בעלי המניות בחברה

ניתנת בזאת הודעה כי בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה: –

ביום 12.10.86 בשעה 10.00 תתקיים במשרדה הרשום של החברה ברחוב הגפן 2, חולון, אסיפה כללית שנתית של החברה.

על סדר היום: –

א. 1. קבלת ואישור מאזן וחשבון רווח והפסד.
2. קבלת דין וחשבון של הדירקטורים ושל מבקרי החשבונות.
3. בחירת דירקטורים.
4. מינוי רואי חשבון.

ב. קבלת החלטה מיוחדת בדבר תקון תקנות ההתאגדות של החברה ועדכונן בהתאמה לפקודת החברות החדשה. התקנון המוצע ובו התקונים והעדכונים המוצעים עומד לעיון בעלי המניות של החברה במשרדה הרשום ברח' הגפן 2 חולון בין הימים א'־ה' בשעות 08.30 – 14.30 החל ממועד הודעה זו.

חבר הזכאי להשתתף ולהצביע באסיפות דלעיל יכול להצביע אישית או על ידי בא־כח ובמקרה של חברה על ידי נציג שהוסמך כהלכה.

המסמך הממנה בא כח יהיה בכתב בחתימת ידו של הממנה או בא כוחו שהוסמך לכך בכתב וככל שהנסיבות יאפשרו בנוסח הקבוע בתקנון החברה או אם הממנה הוא חברה בחותם החברה או חתימת ידו של בא כוחו, ויופקד במשרדה הרשום של חברה ישראלית לקרור והספקה בע"מ, ברחוב הגפן 2 חולון, לא פחות מאשר 48 שעות לפני המועד הקבוע לאסיפה שבה עומד להצביע האדם ששמו נקוב במסמך.

אורי מאירי – מזכיר החברה

בשם הדירקטוריון

פינה חמה לרב"י

הקרן למען בטחון ישראל

השבוע

* **התרומה הגבוהה**
מר הרמן צרטביץ, רמת גן, תורם בקביעות לקרן לב"י, הפעם תרם 5,158.85 ש"ח.

* **התרומה המרגשת**
מר אברהם אריאב, לכבוד בר המצווה של מרדכי גרינשטיין – 50 ש"ח.

* **התרומה הצעירה**
לדנה בלום ליום הולדתה ה־8 מזל טוב מאמא, אבא, ותומר – 18 ש"ח.

היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י

קרן לב"י: ת.ד. (אתיא) 7, הקריה, תל־אביב 64734

במלאת שנה לפטירתו של בעלי אבינו וסבנו היקר

אברהם דהרי ז"ל

מושב גאולים

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי, י"ב אלול תשמ"ו 16.9.86 בשעה 16.00 בבית העלמין במושב צור משה

המשפחה

אוניברסיטת תל־אביב

המרכז לפיתוח על־שם פנחס ספיר ליד אוניברסיטת תל־אביב

הננו מזמינים לציבור שהמרכז מעונין לקבל

הצעות מחקר בתחומי הפיתוח החברתי, הכלכלי, המדעי, והטכנולוגי בישראל.

המרכז מיועד עבודות־מחקר בנושאים הקשורים בפיתוח. ההצעה תוגש על־ידי חוקר אחד או קבוצת חוקרים, חברי סגל במוסד אקדמי מוכר או בעלי מעמד מקביל.

הצעות למחקרים שיתבצעו בשנה שתתחיל באחד בינואר 1987 יש להגיש עד סוף חודש ספטמבר 1986, במתכונת המופיעה בדף ההנחיות אותו ניתן לקבל במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר, בנין נפתלי, חדר 720, אוניברסיטת תל־אביב רמת אביב.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 420712(03).

„טמבור" מרחיב היקף הייצור

(עו). - חברת „טמבור" משקיעה בימים אלה שבעה מיליון דולר בהרחבת המפעל ובהגדלת היקף הייצור: 1.3 מיליון דולר יושקעו במבנים ו־5.7 מיליון יושקעו ברכישת ציוד חדיש ומתוחכם.

במסיבת עיתונאים שנערכה אתמול בבית סוקולוב בת"א, מסר יו"ר מועצת המנהלים של „טמבור" בנו גיטר, כי ההשקעה נובעת ממקורות מימון עצמיים. לדבריו, ההשקעה באה לייעל את שיטות הייצור במפעל ולהפעיל את כל שלבי הייצור בפיקוח של מחשב. עוד אמר, כי חלק מן ההשקעה יוקצה לפתרון בעיות האיחסון של חומרי הגלם. איחסון מתאים יתרום גם לחסכון בחומרי גלם ולשיפור איכות הצבע.

חתן התנ"ך של צה"ל: סמל מפיקוד הדרום

סמל יעקב שין, מפיקוד הדרום, הוכתר בתואר חתן התנ"ך הצה"לי לשנת תשמ"ז בחידון הגמר של צה"ל, שנערך בימים אלה באמפיתיאטרון של צמח ויוחד לנושאי ביטחון ישראל ומקורות המים בתנ"ך.

בחידון נכחו הרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, הרב הראשי לצה"ל, אלוף הרב גד נבון, וקצינים בכירים. קהל רב של חיילים ותושבי האיזור מילא את האמפיתיאטרון. במרכז החידון עמדה שאלת הרמטכ"ל, שהתבססה על גבורת לוחמים, חוכמת מפקדים ומשמעת חיילים.

מארינה תוקם בנהריה

(עו). – בחוף ימה של נהריה תוקם מארינה לאוניות ולסירות של תושבי הצפון ובשלב מאוחר יותר היא תותאם גם לקליטת יאכטות גדולות יותר של תיירים וספנים מחו"ל.

על הקמת המארינה סוכם בין ראש העירייה לבין שר התיירות.

על־פי ההערכה, תימשך הבניה כשלוש שנים, והמימון להקמתה יועבר מהחברה הכלכלית־עירונית שתקבל סיוע לכך ממשרד התיירות.

עוד 3 נערים חשודים בגניבות בפנימיה

בהמשך למעצרו של נער מכפר חינוכי בצפון בחשד של גניבה, הובאו אתמול לבית־משפט השלום בחיפה נערים נוספים מהכפר. הם חשודים, כי בחודשים יולי־אוגוסט השנה פרצו למספר בתים בפנימייה וגנבו רכוש השייך למתגוררים ששהו במקום.

נציג המשטרה אמר בבית־המשפט, כי הרכוש – מכשיר וידאו, רדיו טייפ, נעלי אדידס, בגדים ועוד – כרם אותר וביקש את הארכת מעצרם של השלושה. החשודים הכחישו כל קשר למעשה.

צו גירוש נגד ארלט הילו – מתווכת אימוץ ילדי ברזיל

(עו). – היחידה לחקירות הונאה של משטרת ישראל עצרה אתמול את אזרחית ברזיל, ארלט הילו, שעסקה בחודשים האחרונים באימוץ ילדים מברזיל על־ידי זוגות בישראל, לצורך גירושה מן הארץ על־פי צו גירוש שהוצא על־ידי שר הפנים.

הילו נכנסה לישראל בתחילת אפריל השנה באמצעות דרכון ברזילאי מזויף ובזהות מזויפת, משום שחששה כי כניסתה לארץ תימנע או שהיא תיעצר, מאחר שבביקור קודם נחקרה בחשד למעשי הונאה בעסקות לאימוצי ילדים בברזיל.

האשה תיווכה בביצוע אימוצים לא־חוקיים בברזיל, כהציגה עצמה כעו"ד, אף שלא היתה בעלת תואר זה. היא נעצרה בראשונה ב־13 באפריל השנה, ושוחררה בערבות על־ידי בית־משפט בת"א, שבוע לאחר מכן. בין התנאים לשחרורה נקבע כי עליה להתגורר בביתו של אזרח ישראלי, שהתחייב לפקח עליה ועל מעשיה.

ארלט הילו השתמשה בדרכונים שונים ובשמות שונים, והיא מבוקשת על־ידי שלטונות ברזיל בקשר לעבירות שביצעה שם. שגרירות ברזיל בישראל יצרה קשר בעניין זה עם היחידה לחקירות הונאה, אך ברזיל אינה יכולה לבקש את הסגרתה בהיעדר הסכם הסגרה בין שתי המדינות.

באחרונה נודע למשטרה, כי הילו הפרה את תנאי שחרורה והמשיכה בטיפול באימוצים שלא כדין בברזיל עבור לקוחות ישראליים בהקף נרחב.

צו הגירוש יבוצע בימים הקרובים למקום שהיא תבחר.

יוסף שפרן בן ה־71 – ל־8 חודשי מאסר

העו"ד נתפס בגניבה מלקוחה אך לא שכח לבקש שכר טרחה

(עו). – עו"ד יוסף שפרן בן 71 מתל־אביב, נידון אתמול בבית־המשפט המחוזי בעיר למאסר 8 חודשים בפועל, לאחר שנמצא אשם בגניבה, במעילה באמון ובשבועת שקר. הוא זוכה מאשמה קבלת דבר במירמה.

בגזר־הדין אמר השופט, כי „צר ומכאיב עד מאוד שכך מתקפדים לעת זקנתו שמו הטוב והמוניטין של עו"ד ותיק, אך זו דרכה של תאוות הבצע, שהיא מעבירה את האדם על דעתו ושוללת ממנו את כבודו".

התובע, עו"ד אמנון דהוה, טען כי שפרן ייצג לפני כ־7 שנים אלמנה שתבעה פיצויים מחברת הביטוח שלה, לאחר שבעלה מת בחו"ל. בתום התדיינות ארוכה, הסכימה חברת הביטוח בשנת 1979 לשלם לאלמנה 22,500 ל"י. החברה הודיעה לעו"ד שפרן שהכסף עומד לרשותה. הוא משתמש ביפוי־הכוח שהאשה נתנה לו, כדי לקבל את ההמחאה, אך במקום לתת את הכסף לאלמנה, הפקיד את הכסף בחשבונו בבנק. לאלמנה אמר שהחברה מוכנה לשלם לה רק 1,000 ל"י.

רק לאחר זמן־מה גילתה האשה את מעשה הגניבה. כאשר הטיחה בפניו את דבר ההונאה, הסכים להחזיר לה את הכסף, אך התעקש לנכות ממנו 10 אחוזים, שכר טרחה, כדי לכסות את עקבות מעשיה, לאחר שנתפס, נשבע שבועת שקר, בתצהיר שהגיש לבית־המשפט.

ביצוע גזר־הדין נדחה ב־45 יום.

הסוכן המשטרתי חשוד בזיוף מרשם ובהפצת המחאה גנובה

(עו). – נשיא בית־משפט השלום בבאר־שבע, השופט יוסף רבי, דחה אתמול את בקשת המשטרה לעצור לשבוע ימים סוכן משטרתי לשעבר, החשוד בזיוף מרשם רפואי ובתשלום עבור תרופות בהמחאה גנובה.

נציג משטרת באר־שבע ביקש לעצור לשבעה ימים את חנן ברק, בן 31, חסר מען קבוע. לטענתו, ביקר החשוד ביום ב' אצל רופא במסוף הביטחון וקיבל ממנו מרשם לתרופות. את המרשם הג"ש לרוקחת, לאחר שהוסיף בו תרופה שלא רשם אותה הרופא במרשם. הרוקחת הרגישה בזיוף, בשל הכמות הגדולה. היא הודיעה על כך למשטרה ומאוחר יותר גם הוברר, ששבוע קודם־לכן שילם ברק בעבור תרופות בהמחאה שנגנבה מתושבת אילת.

החשוד סיפר, כי הוא היה סוכן בסתרותי סמוי והביא למעצרם של עברייני סמים רבים, אשר נגד שניים מהם עליו עוד להעיד. „לפני פציעתי הייתי אדם הגון והרבך נפלתי בסמים", אמר. לדבריו, הוא מנסה להשתקם ולהיקלט בקיבוץ ואם ייעצר ייפגע סיכוייו להגיע לראיון הקבלה בקיבוץ.

השופט קבע, שחרף העבירות החמורות אין, לדעתו, לעצור את ברק כבקשת המשטרה.

מנהלת בית־ספר בתל־אביב תובעת רשות השידור ו„כלבוטק"

(עו). – מנהלת בית־ספר בתל־אביב תובעת פיצויים בסך 48 אלף שקל מרשות השידור ומעורכי התוכנית „כלבוטק" בטלוויזיה, על רקע כתבה שהוכילה בה, לטענתה, דופי ופגעה בשמה הטוב.

התובעת, נחמה סרוכסקי, מנהלת ביה"ס „גרץ" בת"א טוענת בתביעתה כי ב־29.10.85 הוקרנה במסגרת התוכנית כתבה בקשר לנהג עירוני להסעות תלמידים לבית־ספר. הנהג הוביל ארגזים לשוק הסיטונאי, ותוך כדי הסעת התלמידים, נהג להיכנס לשוק לשם פריקת ארגזים או איסופם. בתביעה נטען, כי למנהלי בתי־הספר השונים אין קשר להסעות אלה ואין להם פיקוח על הנהגים, שכן ההסעה מאורגנת על־ידי העירייה. התובעת טוענת כי היתה בחופשת ליכודים, ולמרות זאת, מצאו הנתבעים לנכון לכלול אותה בכתבה ולהציג אותה כאחראית. [illegible] הכתבה עליה דיבה קשה.

עוד טוענת התובעת, כי צולמה ללא רשות וללא ידיעתה, תוך שימוש במיקרופון סמוי, בעת שעסקה בהעברת תלמידים את הכביש. היא אמרה לכתב, כי היא עסוקה, אך דבריה הוקלטו והוצגו בכתבה, כאילו זו תגובתה לפרשה.

[illegible]

מערכת חדישה, ראשונה מסוגה בעולם, לגילוי עברייני תנועה בדרכים בין־עירוניות, הועברה השבוע לבדיקה במשטרת ישראל. היא פותחה בבית־הספר הטכנולוגי הגבוה בירושלים ומאפשרת מדידת מהירות מופרזת ואי־שמירת מרחק בין כלי־רכב. (צילום: יצחק הררי)

הפרוצה יצאה מהקולנוע ונאנסה בידי ארבעה

(עו). – תושבת אשדוד נאנסה אור לאתמול ביפו, והמשטרה עצרה שלושה חשודים, תושבי עזה, הקירה.

המתלוננת, בת 26, המוכרת במשטרה כעוסקת בזנות, יצאה לאחר חצות מבית קולנוע „נגה" ביפו.

ארבעה צעירים מעזה התנפלו עליה, גררו אותה לעבר כוסך ברחוב סגולה בעיר, ושם אנסו אותה.

אזרחים שהבחינו במתרחש, הזעיקו את המשטרה, וזו הצליחה לעצור שלושה חשודים.

ישראל תקיים אליפות שחמט בינ"ל בעקבות חרם דובאי

(עו). – ארגון שחמטאי ישראל מארגן בירושלים תחרות אישית, בהשתתפותם של רבי־אמנים מהמובילים בעולם המערבי, במועד בו תערך אולימפיאדת השחמט בדובאי, שם לא ניתן לישראלים להשתתף. זאת מסרו אתמול נציגי הארגון במסיבת עיתונאים בתל־אביב.

יו"ר הארגון, אברהם קלדור, אמר כי כאשר נודע אי־מתן האפשרות לישראל להשתתף באולימפיאדה, פנה למשרד החוץ בהצעה להשפיע על מדינות בעולם שלא ישתתפו במשחקי דובאי, כמחווה של סולידאריות עם ישראל. משרד החוץ פעל בעניין זה, אך ללא הצלחה.

הארגון פנה לארגון השחמט האירופי שהתכנס לפני שבועות־מספר בלונדון, לרגל התחרות בין קספרוב לקרפוב על כתר אליפות העולם, וביקש שיעשה מאמצים לאפשר לישראל להשתתף באולימפיאדה בדובאי או שהאולימפיאדה תועבר למקום אחר. גם פעילות זו נכשלה.

לפיכך החלט לערוך תחרות אישית כנובמבר בירושלים, בהשתתפותם של רבי־אמנים מערביים ידועים. הארגון פנה לשר התקשורת ולעיריית ירושלים בבקשה לסייע בארגון האירוע והסכמתם כבר התקבלה.

קלדור הוסיף, כי איסלנד, דנמרק, שוויץ, הולנד ושוודיה החליטו לא להשתתף באולימפיאדת דובאי. בארה"ב הוקם ארגון שחמטאים, המתנגד להשתתפות בתערות בדובאי.

המשחקים בירושלים יתחילו ב־18 בנובמבר ויסתיימו ב־4 בדצמבר. הם ייערכו באחד המלונות בעיר. בתחרות ישתתפו 14־16 רבי־אמנים, 30־40 אמנים וכן תערך תחרות עממית פתוחה.

לאוטמן: היצואנים לאירופה יצטרכו להיות אגרסיביים יותר

נשיא המועצה הכלכלית־חברתית של השוק המשותף קידם בברכה הצעת קיסר לבצע מחקרים השוואתיים בנושא פריון העבודה

(עש"ת). – נשיא המועצה הכלכלית־חברתית של השוק המשותף, ג'ארד מור ומזכ"ל המועצה, רוג'ר לואה – היו אתמול אורחי נשיא התאחדות התעשיינים, דוב לאוטמן, לארוחת צהריים, בהשתתפות מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, ונציגי ההתאחדות וההסתדרות במועצה הכלכלית־חברתית.

נשיא ההתאחדות קרא לשוק המשותף להגביר את קניותיו מישראל, במיוחד לנוכח הגרעון המצטבר במאזן המסחרי בין ישראל ובין ארצות השוק בשנים 1975/85, המסתכם ב־12.3 מיליארד דולר.

לאוטמן ציין, כי חלקו של השוק המשותף ביצוא הישראלי פחת בשנים אלה וירד מ־38.7 אחוז ל־30.8 אחוז. לדבריו, התעשיינים הישראלים יצטרכו להיות אגרסיביים יותר ביצוא לאירופה, ועל ארצות השוק לקבל זאת בהבנה, לנוכח הנתונים הללו.

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, קרא לארצות השוק לשנות את עמדתן הפאסיבית לעודד ולפעול נגדו במשותף. הוא גם קרא להם לעודד תיירות מאירופה לישראל.

ג'ארד מור ציין בתשובתו, כי ישראל יכולה להגדיל את היצוא התעשייתי שלה לאירופה, במיוחד אם תשכיל לפתח מוצרים ייחודיים לשווקים האירופיים. הוא קרא להדק את היחסים הכלכליים ואמר כי הגוף שבראשו הוא עומד יכול לסייע לישראל בהעסקת תקציבים לביצוע מחקרים כלכליים בנושאים בעלי עניין משותף לישראל ולארצות השוק. הוא קידם בברכה את הצעתו של מזכ"ל ההסתדרות לבצע מחקרים השוואתיים בנושא פריון העבודה.

ג.ג. ואמיל הפקות בע"מ מציגים:

בכורה עולמית

תל־אביב: „אורלי" ליל שישי: 10 מוצ"ש: 9.30, 7.15 חול: 9.30, 7.15, 5 | „שחף" ליל שישי בלבד: 12.10

חיפה „רון"

ירושלים „מיטשל"

רמת־גן „אורדע"

הרצליה „היכל"

הפצה: גולן גלובוס

של היום הוא

למנהלי מפעלים ומוסדות, לוועדי עובדים.

תוי קניה של המשביר לצרכן

רשת בתי כל-בו הראשונה בישראל

שי לחגים

תוי הקניה ישמחו את עובדיך, לקוחותיך וידידיך.
הם יעריכו את השי הזה, המאפשר בחירה מבין אלפי המוצרים, בבתי הכל-בו שלנו מקרית שמונה ועד אילת.

בדבר פרטים והזמנות, לפנות אל:
המשביר לצרכן, אגף המכירות, רח' שלמה 58 ת"א
טלפון ישיר – 03-822919
או לכל אחד מבתי הכל בו שלנו ברחבי ישראל

שיפור במגמה החיובית בשוק המניות

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

בשוק המניות נמשך השיפור ושערי המניות נטו לעלות. במהלך המסחר, מספר המניות ששעריהן עלו היה גבוה בהרבה ממספר המניות ששעריהן ירדו. לאחר קליטה טובה של היצעים ועליות שערים ביום הקודם, נמשכה אתמול המגמה החיובית. מגמה זו התבטאה בעיקר עם ההערכות לפירסום דוח"ת חיוביים במספר רב יחסית של חברות וכן המשך הפעילות החיובית במספר חברות, פעילות המתבטאת בעיסקאות „מחוץ לבורסה" ע"י משקיעים גדולים. זאת ע"י רכישת חבילות של מניות. כך בחברת הטכסטיל „אופנת ברוך" התבצעה עסקה בהיקף כספי של כ־350,000 דולר ובמניות „מאיר עזרא ובניו" – עסקה של כ־300,000 דולר.

למניית ברוך 1 נרשמו ביקושים גדולים ושערה עלה ב־6.8%. במניית ברק 5 נחסך היצע ללא שינוי. למניות „מאיר עזרא" הופיעו ביקושים גדולים שלא סופקו ולמניות נרשם שער קונים בלבד.

פעילות חיובית נוספת היתה במספר רב של מניות. לנחושתן נרשמה עליה של 11.9%. פקר פלדה – 5.7%. ביקוש גדול לקופסאות פח 1 גרם לעליית שער של 4% הדר 1 10%+, הדר 5 7%+.

• המניות הכבדות: אתמול נרשמו למרבית המניות הכבדות היצעים לא גדולים. אלה נקלטו בירידות מתונות, בעיקר בתמיכת קרנות הנאמנות כך למניית דלק נרשם היצע של 2053 ע.נ. ושערה ירד ב־1.7%–.

• מניות הבנקים: אתמול נמשכו הביקושים למניות אלה, שלמעשה הגן אגרות חוב דולריות המניבות תשואה של כ־16%. אי.די.בי 0.5%+, מזרחי ע"ס 1%+, פועלים ע"ס 0.6%+, כלל (–).

• אגרות החוב: בשוק זה נרשמה אתמול מגמה מעורבת. גליל משופר – מגמה מעורבת עליות וירידות עד 0.5%.

• אגיות דולריות: ארמון: ירידות קלות, רמון: ביקושים שבאו במיוחד מקבוצת אי.בי.אי, גלבוע: מעורב.

• בנק ישראל: בנק ישראל הציע היום שתי הנפקות שגיא ל־6 שנים בהיקף 35 מיליון שקלים וגליל ל־10 שנים בהיקף 10 מיליון שקלים. וגליל ל־10 שנים בהיקף 10 מיליון שקלים.

פריקלאס ים המלח – הנפקת מניות

החברה הגישה לבורסה טיוטת תשקיף להנפקה של מניות רגילות בנות 1 ש"ח ושל כתבי אופציה (סדרה 1) המוצעים לציבור ולעובדי החברה. כתבי האופציה ניתנים למימוש החל מ־15.10.86 ועד ליום 30.9.91 למניות בנות 1 ש"ח. כל כתב אופציה ניתן למימוש למניה אחת בת 1 ש"ח תמורת מחיר מימוש של 6.45 ש"ח, צמוד לשער הדולר ביום התשלום.

ניירות הערך מוצעים כדלקמן: הנפקה לציבור של 1,167.760 מ"ר בנות 1 ש"ח במחיר מינימלי של 645%, יחד עם 1,167,760 כתבי אופציה המוצעים ב־116776 יחידות. כל יחידה כוללת 10 מ"ר בנות 1 ש"ח ו־10 כתבי אופציה, במחיר מינימלי של 64.5 ש"ח ליחידה.

החברה הינה חברת בת ממשלתית. הבעלות במניות החברה, ערב התשקיף, היא בידי כימיקלים לישראל והחברות בת של כי"ל. „פריקלאס ים המלח", עוסקת מאז 1973 בייצור מגנזיה מסנטורת המשמשת ברובה כחומר גלם לייצור לבנים בתנורי היתוך לפלדה וכן בייצור תחמצת מלח ומוצרי מגנזיה אחרים. כ־90% מתוצרת החברה משמש לייצוא בעיקר לאירופה המערבית. התמורה מההנפקה מיועדת למימון תוכנית ההשקעות של החברה אשר תבוצע במהלך 24 חודש מיום ההנפקה לציבור.

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אה.ה.ת ש	15800	32.0	-151	-1.0	-12.0
הספנות 0.1	1141	3645			+1677
הספנות א 0.5	760	2777	-27	-3.4	-3721
הספנות אפ 2	830	1788			-138
כללי לא בהסדר	24020	55.0	+20	+1	+101
בנק צפ' אברק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אברק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אב אפ1	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3550	576			-348
מ.י.ב.ג 0.5	3954	2747			-648

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	78810	480	+400	+5	+455
אידיבי ב 100.0	78500	3.0			+36.0
אידיבי בכ א 2.0	480000	1.0	-800	-2	-6.0
אגוד ושה	58600	131	+250	+4	+199
דיסקונט ב	100500	3.0	+300	+2	+17.0
דיסקונט א	100100	404	+550	+6	+861
דיסקונט שה ב	11700	33.0			-33.0
המזרחי ש	32600	1154	+330	+1.0	+1299
המזרחי ב	32280	57.0			-63.0
המזרחי שה 9	14740				
הפועלים בכב	107000 תב	2.2	-5960	-5.3	-2.2
הפועלים ש	53650	490	+325	+6	+788
הפועלים ב	53570	131			-197
כללי א 1.0	137000	5.0	+750	+6	+24.0
כללי שה 5	103500				
כללי שה 7	6600	94.0	+80	+1.2	+254
בלל סטוק 100.0	34070	656	-10		-66.0
בלל שה 11	12840	265	+60	+5	+692
מימון ישיר 1.0	45210	34.0	+400	+9	+39.0
מימון ישיר 5.0	23200				

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	16300	46.0	+400	+2.5	+57.0
לאומי משכנתא' ש	5170	108			-2.0
לאומי משכנתא' ב	5360				
כרמל ש	4098				
כרמל שה 1	3100	40.0	-30	-1.0	-49.0
בנין ב' 5.0	7000	15.4	+49	+7	+10.0
פת משב ש	1910	1400	+25	+1.3	+1540
משכן ב ש	2100	342	+1	+1	+442
עצמאות 0.1	8750	72.0	+60	+7	+9.0
טפחות בכוכ ש	14000				
טפחות רג ש	13600	18.0	-200	-1.5	-18.0
טפחות שה 1	8150				

רפק 0.5	9545 תב	70.0	-820	-7.9	-69.0
סופרסל א 2.0	5550	387			-79.0
סופרסל ב 10.0	4045	1429	+56	+1.4	+1954

שרותים

דילה מ"ד 0.1 ש"ח	3195	2114	-55	-1.7	-2053
הדאל 1.0	2600	169	+109	+4.1	+159
הדאל 5.0	1425	100	-5	-4	-100
ספנות הספקה 0.1	15200	30.0			
ספנות הספ' 0.5א	3851 תב	219	-300	-7.2	-216
קדור 0.1	2100	637			-182
קדור 1.0	317	4695	-3	-9	-1803
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מוסכי ערוצה 0.1	4500	105			-23.0
מוסכי ערוצה 0.5	1780 תב	2382	+139	+8.5	+2674
קנסורציום 0.1	2822 תב	616	+160	+6.0	+1166
קנסורציום 0.5	1881	989			+19.0
קפל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קפל אפ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	9000	37.2	+219	+2.5	+44.2
גלי זהר 5.0	4406	74.2	-94	-2.1	-32.0
מלונות דן 1.0	4800	615	+150	+3.2	+116
מלונות דן 5.0	3213	294			-62.0
חוף האלמוג 0.1	— הפסקת מסחר —				
כנב 1.0	3505 תב	548	+230	+7.0	+875
מלונות ירדן 1.0	3101	135			+89.0
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשוב

איכות מ"ר 1 ש"ח	1204 קו		+57	+5.0	+17940
דטה מיכון 1.0	4390	449	-221	-4.8	-192
ת.י.ל.ן 1.0	15800	7.0	-300	-1.9	-42.0
יעבא 1.0	4450	344	+60	+1.4	+229
כלל מחשבים 1.0	9800	78.0			+22.0
מ.ל.ל. 1.0	22050	71.0	+1050	+5.0	+89.0
מ.ל.ל. 5.0	6439	408			-126
משוב מחשבים 1.0	3333	505			-55.0
ניקוב מחשבים 1.	10516	180			-59.0
ניקוב מחשבים 5.	7739 תב	157	+600	+8.4	+208
תים מחשבים 1.0	1679	222	-11	-7	-251
תים מחשב אפ 1	16599		-400	-2.4	-4.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אברהם גינדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
ארזן מבנים 1.0	830	359	+29	+3.6	+682
ארזן מבנים 5.0	370	400	+10	+2.8	+198
אזורים 1 ש"ח	— הפסקת מסחר —				
אזורים אפ 1	— הפסקת מסחר —				
אזורים אג"ח 3	— הפסקת מסחר —				
אילק 1.0	488	12291	-2	-4	-1793

מתכת ומוצריה

אלטכנה 5.0	2610	1227	-24	-9	-1272
אורדן 10.0	8400	92.0			-25.0
אורדן 50.0	6622	4.0	+60	-9	+56.0
אלומית 1.0	5940	443	+260	+4.6	+486
אלומית 5.0	3880	110	+185	+5.0	+110
גבלים ש	— הפסקת מסחר —				
הכוכב 1.0	7140	99.0	+70	+1.0	+114
הכוכב 5.0	3500	250			-65.0
הכוכב אופציה	3075	130	+35	+1.2	+482
דיקה 1.0	6330	145	+30	+5	+15.0
דיקה 5.0	2698	720			+52.1
קופסאות פח 1.0	1997	6513	+77	+4.0	+6546
קופסאות פח 5.0	1580	408	+75	+5.0	+776
מתכת מרום 1.0	2196	390	-10	-5	-441
כבלי ציון 1.0	2360	594	+29	+1.2	+652
כבלי ציון 5.0	1060	3265			-1234
כבלי ציון אפ 3	621	720	+20	+3.3	+543
מודגן 1.0	738	275	+27	+3.9	+322
מודגן אפ א	520	102	+5	+1.0	+2.0
קרמבי 1.0	960	1144	+10	+1.1	+1286
קרמבי 5.0	540	923	+10	+1.9	+677
נחושתן 0.1	26200 תב	46.0	+2785	+11.9	+111
נחושתן 0.5	9378 קו		+447	+5.0	+1306
פקר פלדה 1.0	13861 תב	763	+750	+5.7	+814
קינג 1.0	1395	1135	+20	+1.5	+1464
קינג 5.0	701	2410	+11	+1.6	+2847
קליל 1.0	4960	602	+100	+2.1	+562
קליל 5.0	2610	193	+50	+1.8	+900
כלורה 5.0	2651	130			-130
תעשיות לבידים 1.0	1107	114			+351
תעשיות לבידים 5.0	550	336	+8	+1.5	+1576

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

אלביט 3.0	362500	8.0	-2000	-6	-22.0
אלקו 0.1	7785	48.0	-5	-1	-38.0
אלקו 0.25 ש	3150	305			-205
אלקו 0.25 ב	3203	50.0			+50.0
אלקטרה 0.1	17500	92.0			-4.0
אלקטרה א 0.5	9650	457	+350	+3.7	+1446
אלרון 3.0	267700	22.0	-300	-1	-17.0
ארית 0.02ש"ח	28050	138	-250	-9	-134
כלל תעש אלקטרו	— הפסקת מסחר —				
ספקטרוניקס 1.0	1950	664	-60	-3.0	-1095
ספקטרוניקס 5.0	1232	760	+20	+1.7	+1912
פרימגנבר 1 ש"ח	485	1740	+11	+2.3	+1505
פרימגנבר 5 ש"ח	281	4857	-8	-2.8	-6257
ציקלון 1.0ש"ח	2210 תב	100	-190	-7.9	-100
ציקלון 5.0ש"ח	1100	1690	+50	+4.8	+1917
קנגסטין אזלר 1.	5340	44.0	-150	-2.7	-70.0
קנגסטין אזלר 5.	3350	15.0	+100	+3.1	+15.0
ת.א.ת. 1.0	3255	279	+5	+2	+95.0
ת.א.ת. 5.0	1270 תב	1496	-93	-6.8	-1829
ת.א.ת. אפ 1	11000	7.0			-61.0
הראה 1.0	— הפסקת מסחר —				

מוצרי בניה

אי.פ.בלל בנין 1.	804	1388			+612
אי.פ. אופציה א'	426	6694			-2263
אי.פ. אג"ח סד א	95.5	19275	+5	+5	+90645
[illegible]	15670 תב	349	+1400	+9.9	+949

המיסה יד 1.0	10600	138			-9.0
פלק מ"ד 1 ש"ח	7400	77.0	+100	+1.4	+64.0
פלק מ"ד 5 ש"ח	4949	69.0	+150	+3.1	+110

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	6670	193	-50	-7	-258
כור בכ' 1.0	5319000	.5	-1000		-.6
כלל תעשיות 1.0	1269	13133			-489
כאגרי טכנולוגיה	440	1117	-5	-1.1	-2681

חברות להשקעה

...ה ואחזקות

	4601	455	+50	+1.1	+475
	3860	995			+3.0
	1675	238	-5	-3	-317
	840	1187	-15	-1.8	-1096
	9900	168			-55.0
	10890	16.0	+10	+1	+16.0
	3230	1292	-10	-3	-1113
	3500	136	-1		-37.0
	— הפסקת מסחר —				
	305	17084	+11	+3.7	+9266
	201	4946	+4	+2.0	+5305

גחלת השקעות 1 ש	1350	470			-421
חברה לישראל 1 ש	8607	2556	+157	+1.9	+1570
חברה לישראל 5 ש	6000 תב	1114	+400	+7.1	+2543
חלפנון 0.1	109000		-1000	-.9	-5
ולפסון 1.0 ש	25410	66.0			+22.0
אמפא א 0.5	14500	85.0			
פועלים השק ש	5300	1315	+150	+2.9	+1317
לאומי השק 0.1	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט השק ש	2200	3536			+1719
מזרחי השק ש	14500	35.0	-500	-3.3	-23.0
מור השק אגח 124	10051				
חירון 1.0	1901	50.0	-9	-5	-50.0
חירון 5.0	815	1468			+897
ישום החזקות בעמ	275	39918	+11	+4.2	+31604
יצוא ש	9450	82.0			-26.0
ירדן א 0.1	3600	311	+49	+1.4	+67.0
כלל ישראל 10.0	840	5621			+3486
כלל ישראל 50.0	678	1220	+5	+7	+1378
לגריש 0.1	7370	30.0	-30	-4	-49.0
לגריש 0.5	2550	878			+296
כנור 0.1	790	2470	-10	-1.3	-1927
כנור א 0.5	430	2718	+3	+7	+4547
עז השק ב 0.1	3800	467	-200	-5.0	-309
עז השק ב 0.5	1900	750			-258
פז השק ש	6770	392	+170	+2.6	+262
פכה א 0.1	9680 תב	130	+575	+6.3	+223
פכה 0.5	6000	204	+40	+7	+42.0
פריון ב 2.5	3700	1287	+130	+3.6	+1090

מחקר ופיתוח

גליל טכנולוגיות	459 קו		+22	+5.0	+15226

דלק ונפט

דלק חיפושים1.0	3050	630	-150	-4.7	-1352
דלק חיפושים5.0	1630	886	-16	-1.0	-1079
דלק נפט אפ 2	941	408	+4	+4	+732
פז חיפושי נפט	14650	29.0			-18.0
מראויל 1.0	1900	761	+50	+2.7	+795
מראויל 5.0	1368	1159	-72	-5.0	-1575
י.ג.א.ל. 5.0	2040	2186	+21	+1.0	+831
מ.ג.ג. 1.0	2991	180	+21	+7	+480
מ.ג.ג. 5.0	1380	1188	+30	+2.2	+1520
מראויל ב 0.3	5500	109	+100	+1.9	+327
צפון אגר נפט 1.	316	1545	-6	-1.9	-3116
צפון אגר נפט 5.	204	5961	-4	-1.9	-5561
נפטא ש	1680000	1.0			-1.0

נסחרות במט"ח

גזית מ	222

מטבע חוץ 11.9.86

	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
[illegible]	-0.002	1.45	1.52	1.45	1.52	1.45	1.52	1.4775	1.4962	1.4778	1.4962	1.4783	1.4969	1.4871
[illegible]	-0.004	0.70	0.74	0.70	0.74	0.70	0.74	0.7149	0.7239	0.7154	0.7244	0.7156	0.7247	0.7193
[illegible]	+0.002	2.14	2.25	2.15	2.25	2.15	2.25	2.1901	2.2174	2.1858	2.2131	2.1908	2.2183	2.2025
[illegible]	+0.009	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.23	0.2184	0.2211	0.2151	0.2208	0.2186	0.2214	0.2197
[illegible]	-0.006	0.93	0.98	0.94	0.98	0.94	0.98	0.9507	0.9625	0.9519	0.9637	0.9507	0.9626	0.9569
[illegible]	-0.003	0.62	0.65	0.62	0.65	0.62	0.65	0.6334	0.6413	0.6341	0.6420	0.6344	0.6424	0.6376
[illegible]	-0.004	0.86	0.90	0.86	0.91	0.86	0.91	0.8791	0.8901	0.8802	0.8911	0.8813	0.8924	0.8846
[illegible]	-0.001	[illegible]	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2124	0.2150	0.2127	0.2155	0.2126	0.2153	0.2138
[illegible]	-0.001	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2003	0.2028	0.2003	0.2028	0.2004	0.2030	0.2016
[illegible]	-0.001	0.19	0.20	0.18	0.19	0.18	0.19	0.1888	0.1912	0.1888	0.1912	0.1888	0.1912	0.1900
[illegible]	-0.001	0.29	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.2989	0.3026	0.2990	0.3027	0.2990	0.3028	0.3008
[illegible]	-0.005	1.05	1.10	1.05	1.10	1.04	1.10	1.0665	1.0799	1.0664	1.0797	1.0658	1.0792	1.0733
[illegible]	-0.004	0.88	0.94	0.88	0.94	0.88	0.95	[illegible]	0.9232	0.9103	0.9217	0.9138	0.9253	0.9176
[illegible]	[illegible]	0.60	0.65	0.59	0.64	0.59	0.64	0.6192	0.6269	0.6196	0.6274	0.6208	0.6266	0.6236
[illegible]	[illegible]	0.33	0.35	0.33	0.35	0.33	0.35	0.3417	0.3459	0.3456	0.3499	0.3455	0.3498	0.3473
[illegible]	[illegible]	1.00	1.05	1.00	1.05	1.00	1.05	1.0161	1.0287	1.0162	1.0289	1.0166	1.0294	1.0224
[illegible]	[illegible]	1.02	1.07	1.02	1.08	1.01	1.08	1.0360	1.0489	1.0373	1.0503	1.0381	1.0511	1.0424
[illegible]	[illegible]	—	—	—	—	—	—	1.5022	1.5209	1.5048	1.5236	—	—	1.5124
[illegible]	[illegible]	4.20	4.46	4.09	4.35	4.18	4.42	—	—	—	—	—	—	4.2382
[illegible]	[illegible]	—	—	0.31	0.35	0.20	0.40	—	—	—	—	—	—	0.3541
[illegible]	[illegible]	0.75	0.83	0.75	0.79	0.76	0.61	—	—	—	—	—	—	0.3105

דולר יציג 1.4871 — סל 1.4884

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש6110	3548.0	-6.0
ק-807 תשואה 4.15%		
ש6111	2808.0	-6.0
ש6112	2724.0	-5.0
ק-808 תשואה 4.25%		
ש6113	1819.0	-1.0
ק-821 תשואה 4.83%		
ש6151	712.9	+.5
ש6152	682.6	+.5
ק-822 תשואה 4.65%		
ש6153	606.4	-1.2
ש6154	595.6	-1.1
ק-823 תשואה 4.61%		
ש6155	385.5	+3.2
ק-824 תשואה 4.65%		
ש6156	309.8	-.2
ק-825 תשואה 4.60%		
ש6157	233.4	-2.2
ש6158	221.2	-2.0
ק-826 תשואה 4.64%		
6159	186.3	+.2
ק-827 תשואה 4.70%		
6160	173.8	+.7
6161	167.8	+.6
ק-828 תשואה 4.60%		
6162	152.7	-2.0
ק-829 תשואה 4.70%		
6163	140.7	-.4
6164	134.8	-.2
ק-830 תשואה 4.70%		
6165	126.7	-1.6
ק-831 תשואה 4.65%		
6166	121.5	-.3
6167	118.8	-.3
6168	117.0	-.3
ק-832 תשואה 4.65%		
סד 6169	110.1	-1.1
ק-833 תשואה 4.69%		
6170	103.3	-.1
ק-834 תשואה 4.55%		
6171	74.2	-.2
6172	73.1	-.2
ק-851 תשואה 3.98%		
6801	83.8	+2.1
אל-אופ 86	805.0	-1.8
אלביט 85	283.3	
אלתא 85	1190.0	
אלטינס 83	— הפסקת מסחר —	
מאקסם 85	788.0	
תדיראן 84	94.9	-.2
תדיראן 85	400.0	

הסידרה	השער	השינוי בנק'
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 תשואה 8.90%		
סד' 2501	152.6	-.1
סד' 2502	150.0	
סד' 2503	145.1	-.1
ק-602 תשואה 8.86%		
סד' 2504	144.5	
סד' 2505	138.9	-.1
ק-603 תשואה 9.00%		
סד' 2506	134.0	-.4
סד' 2507	129.2	-.5
ק-604 תשואה 6.50%		
סד' 2508	102.2	+1.5
ילודמי-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 9.00%		
7001	229.3	-.2
7002	222.2	-.2
ק-902 תשואה 9.15%		
7003	211.5	+1.0
7004	194.8	+1.0
ק-903 תשואה 9.10%		
7005	182.2	-.1
ק-904 תשואה 9.35%		
7006	170.4	-.1
ק-905 תשואה 9.35%		
7007	158.8	+.1
7008	150.8	+.1
ק-906 תשואה 8.90%		
7009	153.2	-.1
ק-907 תשואה 9.45%		
7010	142.2	+.6
ק-908 תשואה 9.45%		
7011	134.3	+.5
7012	129.5	+.4
ק-909 תשואה 9.50%		
7013	122.2	+.3
ק-910 תשואה 9.50%		
7014	106.3	+.2
ק-911 תשואה 9.60%		
7015	87.9	-.1
7016	90.0	-.1
7017	89.2	
7018	89.0	
7019	89.3	-.1
7020	89.1	-.1
7021	88.3	-.1
7022	88.0	
ק-951 תשואה 9.57%		
7201	86.2	
7202	84.6	
7203	84.4	+.1
7204	84.7	
7205	87.7	
ילודמי צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 3.15%		
ש6101	11872.0	+5.0
ק-802 תשואה 3.50%		
ש6102	7030.0	+32.0
ק-803 תשואה 3.55%		
ש6103	6351.0	+38.0
ק-804 תשואה 3.55%		
ש6104	5853.0	+21.0
ש6105	5547.8	+19.0
ק-805 תשואה 3.86%		
ש6106	5286.0	+19.0
ש6107	5088.0	+18.0
ק-806 תשואה 4.20%		
ש6108	3586.0	-7.8
ש6109	3408.0	-7.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ק-115 תשואה 3.50%		—
ש2029	87772.0	-235.0
ש2033	80726.0	-235.0
ש2035	74068.0	-224.0
ק-116 תשואה 3.40%		
ש2032	86157.0	+48.0
ש2034	81364.0	+45.0
ש2036	74661.0	+41.0
ק-117 תשואה 2.96%		
ש2037	71367.0	+38.0
ש2052	59899.0	+32.0
ק-118 תשואה 3.32%		
ש2038	71125.0	+39.0
ש2040	68461.0	+37.0
2051	64744.0	+35.0
ק-119 תשואה 3.40%		
ש2039	67988.0	-485.0
ש2041	64331.0	-474.0
ק-120 תשואה 3.30%		
ש2053	59686.0	+197.0
ק-121 תשואה 3.35%		
ש2054	54698.0	+30.0
ש2056	50593.0	+23.0
ש2058	47503.0	+26.0
ש2060	43800.0	+24.0
ק-122 תשואה 3.22%		
ש2055	55239.0	+181.0
ש2057	52759.0	+177.0
ש2059	47951.0	+165.0
ק-123א תשואה 2.60%		
ש2061	34004.0	+18.0
ק-123ב תשואה 1.35%		
ש2062	32404.0	+16.0
ק-123ג תשואה 0.83%		
ש2063	31504.0	+15.0
דולריים		
ב 18	104.0	+2.0
ב 19	102.0	
ב 20	99.8	
ב 21	102.0	+.8
ב 22	102.5	+1.0
ב 23	93.0	
ש24	91.9	10/09/86
ש25	92.1	
ש26	91.5	
ש27	90.5	+1.0
ש28	88.2	
ש29	90.7	-2.2
ש30	98.0	
ש31	97.1	
קיו 15	89.6	31/08/86
32	89.5	+1.0
33	96.0	05/09/86
2	88.2	08/09/86
34 מר"ג	102.0	
אגרות חוב בלתי מוגבלות בבסס		
אמבל ב	100.0	07/08/86
ויס ב	86.2	13/08/86
ישראל 11	96.7	31/08/86
ישראל 12	96.6	26/08/86
ישראל 13	94.9	04/09/86
ישראל 14	93.9	22/07/86
מבנ 24 ב	87.2	08/09/86
מבנ 25 ש	89.9	
מבנ 26 ש	86.4	27/07/86
מבנ 28 ש	86.9	01/09/86
מבנ 30 ש	84.5	31/07/86
ה מימון 1	85.9	-.1

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ק-713 תשואה 3.39%		
ש3575	61171.0	+132.0
ש3576	61001.0	+132.0
ש3579	56293.0	+119.0
ק-714 תשואה 3.40%		
ש3560	52372.0	-574.0
ש3561	49716.0	-534.0
ש3562	45646.0	-506.0
ש3563	42592.0	-485.0
ק-715 תשואה 3.00%		
ש3584	40995.0	+395.0
ש3585	35872.0	+384.0
ש3586	35205.0	+357.0
ש3588	35157.0	+363.0
ק-716 תשואה 3.14%		
ש3557	35131.0	+202.0
ש3591	32012.0	+188.0
ש3592	31977.0	+188.0
ש3593	31924.0	+188.0
ק-717 תשואה 3.30%		
ש3589	31786.0	-139.0
ש3594	30299.0	-137.0
ש3596	26951.0	-135.0
ש3597	26655.0	-135.0
ק-718 תשואה 3.35%		
ש3590	31610.0	-351.0
ש3595	30114.0	-343.0
סד' 3 81	102.0	
מימון 157	109.5	+.3
סד' 82	99.5	+.1
סד' 1	99.3	+.4
5% מלווה פיתוח ובריה (מוצמדת)		
ש2001	130200.0	
ש2002	129700.0	
ש2003	124850.0	+50.0
ש2004	125400.0	+199.0
ש2005	117900.0	
ש2006	117750.0	+250.0
ש2007	115200.0	+200.0
ש2008	113500.0	+150.0
ש2009	115950.0	+250.0
ש2010	115150.0	+150.0
ש2011	112850.0	+300.0
ש2012	111600.0	
ש2013	112550.0	+200.0
ש2014	109600.0	+200.0
ש2015	109000.0	
ש2016	109950.0	+300.0
ק-105 תשואה 3.50%		
ש2017	108372.0	-527.0
ש2019	108066.0	-551.0
ש2020	104901.0	-536.0
ק-109 תשואה 3.50%		
ש2018	108977.0	-461.0
ש2021	105428.0	-479.0
ק-110 תשואה 1.97%		
ש2022	101792.0	-2958.0
ק-111 תשואה 3.20%		
ש2023	103266.0	+56.0
ק-112 תשואה 3.40%		
ש2024	96069.0	+52.0
ש2027	92622.0	+50.0
ש2031	85675.0	+46.0
ק-113 תשואה 3.35%		
ש2025	96706.0	+248.0
ש2026	96385.0	+248.0
ק-114 תשואה 3.10%		
ש2028	93661.0	+51.0
ש2030	89085.0	+48.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש3206	182660.0	+109.0
ש3210	176651.0	
ש3211	175200.0	
ש3212	170712.0	+600.0
ש3213	164000.0	
ש3214	159500.0	
6%		
ש3501	161400.0	
ש3502	159500.0	-499.0
ש3503	144000.0	
ש3504	139300.0	
ש3505	136500.0	
7%		
ש3521	135700.0	
ש3522	129500.0	
ש3523	122500.0	
ש3524	122000.0	
ש3525	120100.0	
ש3526	120000.0	
ש3527	117100.0	
ש3528	114000.0	
ש3529	113500.0	
ק-704 תשואה 3.50%		
ש3530	111061.0	-437.0
ש3531	110748.0	-457.0
ש3532	107504.0	-445.0
ש3533	107321.0	-475.0
ש3534	101208.0	-449.0
ק-705 תשואה 3.10%		
ש3535	106662.0	+58.0
ש3539	100473.0	+55.0
ק-706 תשואה 3.20%		
ש3536	106336.0	+56.0
ש3537	106220.0	+57.0
ש3538	99979.0	+54.0
ש3540	99775.0	+54.0
ש3541	96407.0	+52.0
ש3542	96264.0	+52.0
ש3543	91570.0	+49.0
ק-707 תשואה 3.28%		
ש3544	91527.0	+50.0
ש3546	89257.0	+48.0
ש3547	89060.0	+50.0
ש3548	88961.0	+49.0
ש3550	84302.0	+46.0
ש3551	83975.0	+45.0
ק-708 תשואה 3.20%		
ש3545	89206.0	+46.0
ש3549	84256.0	+45.0
ש3552	77327.0	+41.0
ש3554	77170.0	+42.0
ש3555	77170.0	+42.0
ק-709 תשואה 3.60%		
ש3553	76175.0	-464.0
ש3571	65973.0	-466.0
ק-710 תשואה 3.50%		
ש3556	73006.0	-315.0
ש3558	72861.0	-326.0
ש3559	70302.0	-316.0
ש3560	66517.0	-309.0
ש3561	66331.0	-310.0
ק-711 תשואה 3.45%		
ש3557	73545.0	-141.0
ש3572	60826.0	-140.0
ק-712 תשואה 3.40%		
ש3573	66543.0	+37.0
ש3574	61359.0	+33.0
ש3577	61293.0	+34.0
ש3576	56623.0	+31.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש3629	5046.0	-14.0
ש3630	4770.0	-14.0
ק-211 תשואה 2.84%		
ש3631	4372.0	-18.0
ש3632	4116.0	-17.0
ש3633	3888.0	-16.0
ק-212 תשואה 2.89%		
3634	3414.0	-23.0
ש3635	3228.0	-22.0
ש3636	3108.0	-22.0
ק-213 תשואה 2.83%		
ש3637	2930.0	+2.0
ש3638	2727.0	+1.0
ש3639	2496.0	+1.0
ק-214 תשואה 2.79%		
ש3640	2061.0	
ש3641	1823.0	+1.0
ק-215 תשואה 2.72%		
3642	1638.0	-20.0
ש3643	1421.0	-18.0
ק-216 תשואה 2.66%		
3644	1270.0	-6.0
3645	1145.0	-6.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-251 תשואה 4.70%		
3701	880.2	-22.9
ק-232 תשואה 4.65%		
3702	675.3	+.4
ק-233 תשואה 4.57%		
3703	601.0	-7.9
3704	514.5	-6.9
ק-251 תשואה 4.58%		
3751	278.9	+2.1
ק-252 תשואה 4.71%		
3752	107.6	+.1
3753	103.2	
ק-253 תשואה 4.76%		
3754	96.1	
3755	92.4	
3756	89.1	
3757	87.3	
3758	85.6	
3759	85.2	
ק-271 תשואה 4.75%		
3826	97.1	
3827	95.2	
3828	91.8	
3829	90.0	
3830	88.2	
3831	87.9	+.1
3901	96.7	+.5
3902	96.0	
ק-291 תשואה 4.67%		
3903	97.4	
3904	95.8	+.1
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3112	— הפסקת מסחר —	
ש3113	243700.0	
ש3114	254600.0	+200.0
ש3115	234100.0	+1200.0
ש3116	224000.0	+1000.0
ש3117	234600.0	
ש3118	226700.0	
מלווה פיתוח 4%-6%-7% (80% הצמדה)		
ש3201	193400.0	+400.0
ש3202	194400.0	+600.0
ש3203	192900.0	+100.0
ש3204	187901.0	+400.0
ש3205	186450.0	+200.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4% מלוות (100% הצמדה)		
ש4001	552780.0	
ש4002	519415.0	
ש4003	525302.0	
ש4004	500000.0	
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 3.74%		
4101	308.0	+2.0
ק-302 תשואה 4.14%		
4102	118.8	+.1
4103	114.0	
4104	110.2	
ק-321 תשואה 4.69%		
4201	102.5	
4202	100.6	+.1
4203	98.6	+.1
4204	95.1	+.1
4205	93.2	
4206	91.4	+.1
	91.0	+.1
4301	108.4	
4302	110.0	-.1
ק-341 תשואה 4.13%		
4303	107.2	+.1
4304	105.5	+.1
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א' תשואה 2.62%		
ש3601	33679.0	-7.0
ק-201ב' תשואה 2.69%		
ש3602	30963.0	-52.0
ק-202א' תשואה 2.22%		
ש3603	29314.0	-74.0
ק-202ב' תשואה 2.28%		
3604	26273.0	+12.0
ק-205א' תשואה 2.55%		
ש3605	24208.0	+22.0
ק-205ב' תשואה 2.59%		
ש3606	22770.0	+12.0
ק-203 ב' תשואה 2.50%		
ש3607	21239.0	+11.0
ק-203ב' תשואה 2.50%		
ש3608	20099.0	+10.0
ק-204 א' תשואה 2.45%		
ש3609	19183.0	+10.0
ק-204 תשואה 2.54%		
ש3610	17236.0	-183.0
ש3611	16649.0	-180.0
ש3612	16164.0	-179.0
ק-205 תשואה 2.57%		
ש3613	15189.0	-60.0
ש3614	14579.0	-59.0
ש3615	13460.0	-55.0
ש3616	12321.0	-53.0
ק-206 תשואה 2.64%		
ש3617	11814.0	-50.0
ש3618	11210.0	-48.0
ש3619	10315.0	-45.0
ק-207 תשואה 2.69%		
ש3620	9724.0	-43.0
ש3621	9236.0	-42.0
ש3622	8328.0	-39.0
ק-208 תשואה 2.70%		
ש3623	7815.0	+5.0
ש3624	7358.0	+4.0
ק-209 תשואה 2.75%		
ש3625	6704.0	+3.0
ש3626	6201.0	+4.0
ש3627	5750.0	+3.0
ק-210 תשואה 2.80%		
ש3628	5278.0	-15.0

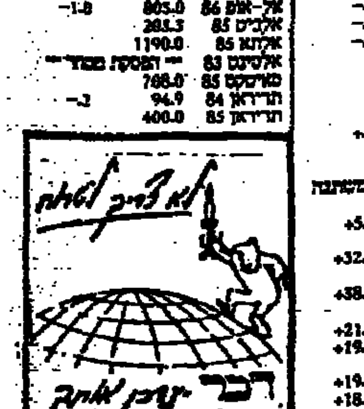

עץ ומוצרי נייר

דפרון 1.0	6848 תב	67.0	+548	+8.7	+172
דפרון 5.0	4066	110			-10.0
ת.מ.ג 1.0	17711 תב	750	-1968	-10.0	-1031
יאה 1.0	4480	111	+30	+7	+69.0
לבידי אשקלון 1.	500	10582	+14	+2.9	+6235
לבידיאשקלון אפ1	787	1908	+2	+3	+545
מולט ב 0.5	27900	22.0	+1000	+3.7	+16.0
מפעלי נייר 10.0	223900	17.0	+1000	+5	+15.0
סקאנדיה 1.0	3022	158			-257
רים 0.1	4980	315			-309
רים 0.4	2610	320	+60	+2.4	+1717
תעל ב 0.2	15550	194	+300	+2.0	+380

תעשיות שונות

אברין 1.0	4600	233	+127	+2.8	+36.0
אברין 5.0	2200	389	+50	+2.3	+786

כאות אביב 0.5	6400	324	+300	+4.9	[illegible]
נכסי אורים 1.0	668	2773	-30	-4.3	-8835
סהר החזקות 1.0	13000	83.0			+73.0
סהר החזקות 5.0	9205	51.0	+6	+1	+109
סהף 1.0	6570	84.0			-69.0
סהף 5.0	3654	198	-36	-1.0	-2.0
עשר הסלע 1.0	788	2056	+37	+4.9	+2103
עודי 3.0	— הפסקת מסחר —				
קיסריה 0.1	1799	705	+64	+3.7	+1318
קיסריה 0.5	995	2251	+15	+1.5	+727
רוטנברג מ"ד 1 ש	3470	469			-118
רוטנברג מ"ד 5 ש	2582	1236	+50	+2.0	+1081
רסקו מבנה	12815	192			+103
רסקו רג	11000	381			+414

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2600	130	+25	+1.0	+590
מטעי הדר 0.5	1850	100			-80.0
מהדרין 0.1	7220	36.0	-10	-1	-102
נכסי הדרים 1.0	1075	721	-25	-2.3	-3777
פרי אור 0.5	3060	144	+35	+1.2	+175
שג-הר 5.0	15550	259			-333

סהר ב 1.0	41.0	228	-50	-1.1	-19.0
סקוריטס 0.1	2600	84.0			-34.0
צור ש	317	3400	-1	-3	-1628
ציון השקעות 1.0	9100				
ציון השקעות 5.0	2050	99.0	-10	-5	-99.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרטאבא 1.0	6850	25.0			+2.0
אינטרטאבא 5.0	1365	884			+125
כאיר עזרא 1.0	6940 קו		+330	+5.0	+4756
כאיר עזרא אפ 1	6589 קו		+330	+5.3	+3078
כלל סחר 1.0	1515	7342	-45	-2.9	-7896
קריסטל 1.0	10301	70.0			-11.0
רפק 0.1	31001				+1.0

תעשייה

מזון וטבק

אסאם 1.0	1414	238	+4	+3	+46.0
גולדפרוסט 1.0	3666	393			-23.0
גולדפרוסט 5.0	1780	349	+10	+6	+196
גולדפרוסט אפ 1	1550	102			-102
דובק מב ש	1455	322			-193
דובק מב ב	3490	404	+20	+6	+140
תלכל 1.0	730	856	-6	-8	-248
תלכל 5.0	553	588			-310
פרי-זה 1.0	1490	594	-11	-7	-1127
פרי-זה 5.0	1275	200			+1.0
טמפו בירה 1.0	17200	207	+300	+1.8	+120
טמפו בירה 5.0	11200	27.0	-300	-2.6	-82.0
יצהר 1.0	1570	501			+40.0
יצהר א 5.0	860	300	+33	+4.0	+1355
מן 1.0	9570 תב	116	+870	+10.0	+245
מן 5.0	4914	200	+234	+5.0	+157
סנפרוסט 1.0	8950	62.0			-58.0
עלית 0.1	15720	145	+50	+3	+34.0
עלית ב 0.5	31660	55.0	-600	-1.9	-52.0
שלמה אנגל 1.0	3650	99.0	-41	-1.1	-114
שמן מטוב ש	4340	577	+141	+3.4	+1024

טקסטיל והלבשה

ארגד 1.0	1397	4630	+10	+7	+3109
אופיס 1.0	1471	7295	+63	+4.5	+8935
אופנת ברוך 1.0	3620 תב	3306	+230	+6.8	+3365
אופנת ברוך 5.0	2545	3806			-318
אפתן 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפתן אפ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	14800	46.0	+700	+5.0	+75.0
דלתא-גליל 1.0	2730	1285			-628
דלתא-גליל א 3.0	1740	704			-316
מטויות כאותר 1.	2200	160	-30	-1.4	-14.5
מטויות כאותר 5.	1000 תב	284	+50	+5.3	+332
ויטלזן 1.0	1734	762			-613
ויטלזן 5.0	1056	595	+45	+4.5	+515
חדרונין 1.0	6060	667	+10	+2	+61.0
דיקית 1.0	1515	1444	+30	+2.0	+1296
דיקית 5.0	989	2260	+14	+1.4	+2964
להדיה 0.1	3124 תב	497	+154	+5.2	+246
להדיה 0.4	1170	1724	+3	+3	+417
ליגת 1.0	850	5753	-10	-1.2	-3009
מים גליקו 1.0	952	2788	+4	+4	+1275
מקס 0.1	26000	95.0			
מקס 0.5	13650	150	+250	+1.9	+71.0
עיט 1.0	12400	131	-100	-8	-95.0
עיט 5.0	6160	450	-120	-1.9	-201
עבק 1.0	2694 תב	3376	+245	+10.0	+7671
פולגת א 0.1	3630	626	-31	-9	-337
פולגת ב 0.4	2440	1382			-722
פולימן א 0.5	9680	510			-379
פרוגד 1.0	3040	788	+140	+4.8	+1310
גיבור סברינה	16200 תב	397	+1200	+8.0	+598
תעש רוגוזין 1.0	2860	782			-382

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	3977.42	3960.73
אבוקה	34243.38	33906.20
אגד	198.56	194.70
אביר	1322.71	1296.47
אדום	1760.82	1726.35
אופיר	1585.45	1554.24
אור	385.60	377.56
אורון	147.13	144.14
אורלי	211.85	210.29
אורן	614.00	601.98
אייל	3102.52	3042.65
אילת	3824.85	3745.69
אירוס	4013.66	3925.83
איתן	581.42	569.38
אלון	497.24	487.31
אלמוג	587.05	575.63
ארז	706.69	693.05
אש	119.22	116.71
אשל	163.33	160.13
אתרוג	190.71	188.84
ברדלה	1771.62	1736.98
ברוש	390.60	383.04
ברק	387.59	379.80
בשמת	731.55	727.94
גביש	1145.67	1123.10
גבע	859.12	846.35
גורן	589.33	577.73
גיא	7686.33	7572.52
גיל	2353.25	2307.71
גלית	504.80	498.53
דובדבן	294.39	291.57
דוכיפת	541.48	530.85
דולב	189.64	185.56
דורון	1218.07	1194.59
דותן	214.60	210.43
דליה	415.48	408.46
דרור	318.75	312.56
דקל	287.44	281.81
הדס	291.67	288.77
הדר	409.42	402.13
הטבית	2532.69	2480.14
זהר	16159.21	15919.55
זיו	15197.86	14972.47
זמיר	691.54	678.08
חוחית	127.70	124.89
חליפין	111.47	110.99
חלמיש	557.12	546.04
חן	111.11	110.67
טופז	1175.34	1148.20
טל	4299.82	4249.55
יובל	663.05	650.07
יהלום	1637.33	1605.24
יסודות	31646.45	31356.25
יערה	562.60	550.27
כוכב	831.95	815.91
כחל	114.87	112.61
כלנית	458.70	450.94
כספית	610.50	604.21
כרמל	116.60	114.30
כתר	918.51	901.02
להב	3544.84	3476.07
לפסגה	99019.99	97341.09
לפיד	11753.37	11528.85
לילך	1473.56	1443.67
לשם	803.86	799.31
מגדל	977.83	958.64
מבחר	2834.90	2807.9
מגן		
מגוון	2623.40	2598.6
מגל	624.25	612.21
מור	1248.10	1230.30
מירון	688.36	681.91
מכבי	23666.56	23063.48
מיתר	736.64	721.97
מעוף	3103.90	3043.00
מעיין	645.61	633.16
מקסמה	844.27	827.66
מרגלית	1003.64	983.93
מרים	960.69	941.94
נובה	21053.90	20741.74
נוריה	664.00	651.57
נבע	386.13	380.48
נדיר	4237.03	4174.41
נחשון	454.03	445.60
נטיפה	117.92	115.59
סלע	830.57	814.21
סנונית	576.51	565.18
סער	625.11	613.30
ספיר	494.88	494.88
עדי	673.45	660.70
עדית	1701.81	1693.63
עדן	5872.15	5787.94
ענבר	1118.82	1094.23
ענת	2035.82	2017.72
עפרוני	547.02	534.99
עירון	137.58	134.90
פאר	1225.18	1201.09
פנינה	505.86	495.72
פרגית	520.36	510.73
צבי	100.35	99.96
צדף	854.62	836.33
צבעוני	6327.75	6234.95
צמרת	1488.31	1456.84
קדם	1704.56	1695.85
קרן	15971.75	15825.93
ריטון	102.36	102.16
רקפת	553.47	544.64
רשף	647.62	633.22
שביט	652.31	639.62
שחם	822.00	802.14
שירה	319.96	317.69
שניר	305.58	299.54
שנהב	612.22	603.75
שקד	569.87	555.94
שקמה	161.05	157.89
תאנה	179.75	177.99
תבור	756.60	746.35
תדהר	381.78	379.88
תהילה	87.60	95.65
תירוש	416.31	413.35
תפוז	155.65	152.11
תמר	175.69	172.33
תרשיש	1258.18	1233.42
תשרי	387.05	385.6

"טרנספורטר סינכרו טורבו־דיזל": חסכון בדלק בלי לוותר על ביצועים טובים ועל כושר עבירות של רכב בעל הנעה 4x4.

"טרנספורטר סינכרו טורבו־דיזל": דגם מסחרי חדש של „פולקסווגן"

מאת רחמים בן

בימים אלה החל שיווקו של "טרנספורטר סינכרו", דגם חדש של "פולקסווגן" בעל מנוע טורבודיזל והנעה מתמדת 4x4.

שילוב מנוע הטורבודיזל, מן המנועים הסידרתיים של ה"טרנספורטר", בגירסת ה"סינכרו", הוא בבחינת ניצול הצלחה של המנוע ושל הנעת ה"סינכרו" ולפי שעה זו הגירסה האחרונה של דגמי ה"סינכרו". מפעל שטייר־דיימלר־פוך האוסטרי, השותל את הנעת ה"סינכרו" ברכב, הגביר במאי את כושר ההרכבה שלו מ־600 ל־1,000 מכוניות בחודש. שיווק־הדגם החל ברזמנית באירופה ובישראל.

לדגם ה"סינכרו טורבודיזל" החדש שלוש תכונות עיקריות: חסכון בדלק; ביצועים דומים לאלה של מנוע בנזין בעל תוספת מגדש הטורבה; עבירות ואחיזת כביש תודות להנעה המתמדת 4X4. מערכת ה"סינכרו" מאפשרת אוטומטית, ללא התערבות הנהג, את העברת הכוח מן הסרן האחורי אל הקידמי. הנעה זו מחלקת את הכוח בין הסרנים בהתאם לצרכים המשתנים וגורמת עבירות גבוהה וליציבות רבה. כושר העבירות הזה גורם לרכב להתאים לתנאי שדה קשים: אדמה חולית, בוץ טובעני, שלג, קרח ואדמת טרשים משופעת סלעים.

הרכב מיועד לאלה הזקוקים לרכב, הנע בדרך כלל בדרכים סלולות, אך מדי פעם עליו לנסוע בשבילי עפר, בשדות, בחולות או בבוץ.

מנוע הטורבודיזל הוא בעל נפח 1.6 ליטר הספקו – 70 כוחות־סוס. מהירותו המירבית היא 122 קמ"ש ותאוצתו מ־0 ל־80 קמ"ש ב־15.9 שניות. צריכת הדלק של "טרנספורטר סינכרו טורבודיזל" היא 11 ק"מ לליטר במהירות של 90 קמ"ש ו־10 ק"מ לליטר בנסיעה עירונית. להשוואה: צריכת הדלק של "טרנספורטר" בעל מנוע בנזין בנפח 1.9 ליטר היא: 7 ק"מ לליטר בנזין בנסיעה עירונית.

ה"טרנספורטר" החדש משווק בארץ בשתי גירסאות: קומבי לנוסעים וכפול־קבינה. מחירו של קומבי הוא 57,732 שקל ושל כפול קבינה – 59,005 שקל.

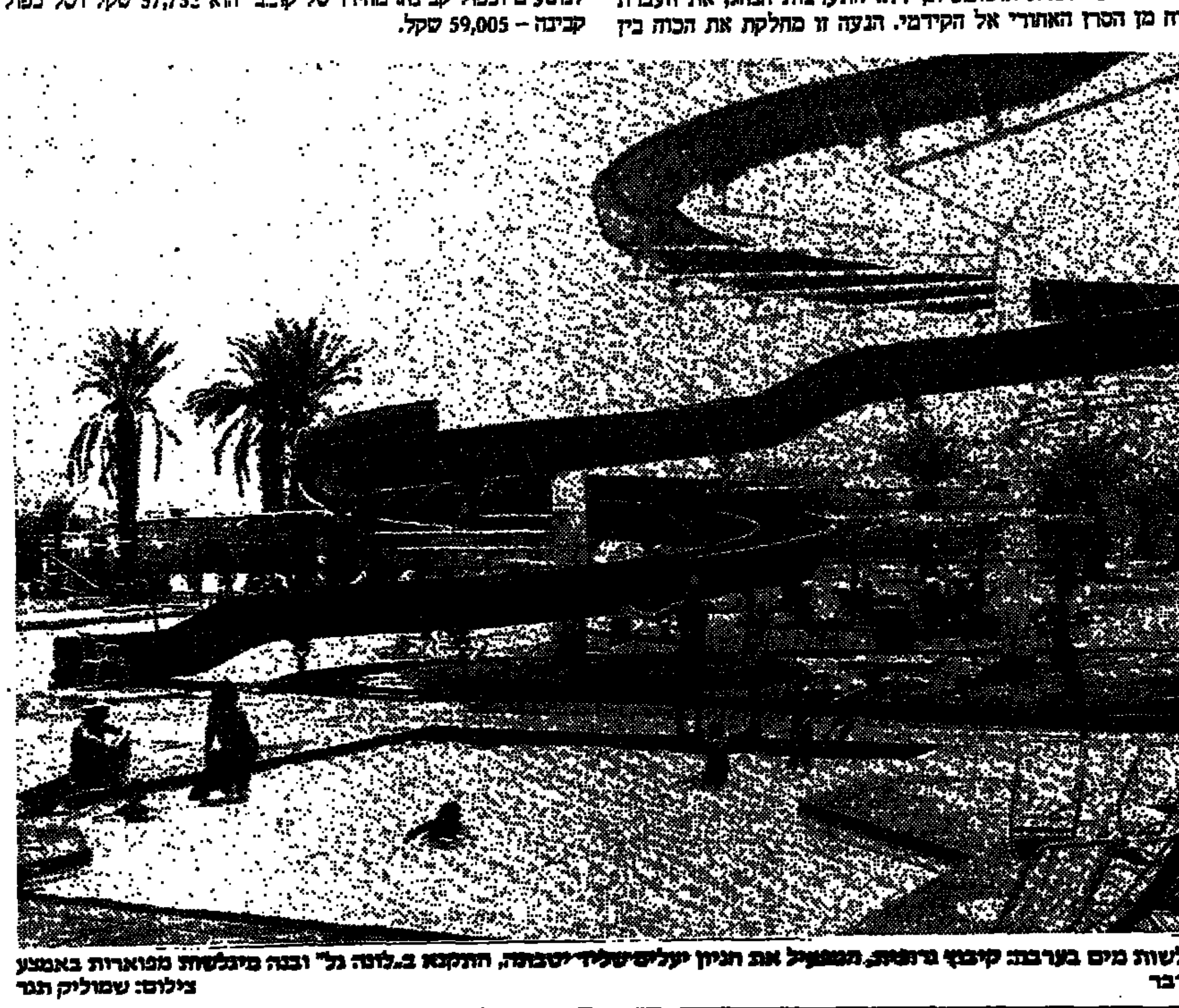

מיגלשות מים בערבה: קיבוץ גרופית, המפעיל את חניון יעלים־שליד־יטבתה, התקנא ב"לונה גל" ובנה מיגלשות מפוארות באמצע המדבר
צילום: שמוליק תגר

אילת נערכת לקליטת תיירי החורף מאירופה

מקבץ

מאת דויד מושיוב

רשות שדות התעופה השקיעה סכום של מיליון דולר בהכשרתו של שדה התעופה באילת לנחיתת מטוסי סילון. עתה, משהסתיימו עבודות החיזוק וההרחבה של השדה, יכולים לנחות בו מטוסים כמו "בואינג 707" או "בואינג 767" הדומים להם. על ידי הכשרת השדה לנחיתת מטוסי סילון יוכלו רוב טיסות השכר לאילת המתחילות בחודש אוקטובר השנה והנמשכות עד חודש מאי, לנחות באילת במקום בשדה עובדה המרוחק 40 ק"מ מאילת. 28 טיסות שכר שבועיות ינחתו השנה באילת ורק תשע טיסות שכר שבועיות של מטוסי סילון גדולים במו ג'מבו או איירבוס ינחתו בשדה עובדה.

תנועת התיירות לאילת גדלה והולכת והיא צמחה מ־27,000 תיירים לפני שלוש שנים לכדי 115,000 תיירים בשנה האחרונה.

האטרקציה החדשה של התיירות בדרום השנה היא פארק תמנע, אשר לפני זמן קצר, נחנך בו אגם מים. בפארק אפשר לראות ציורי סלע מתקופות שונות, לצפות בתהליך הכרייה וההיתוך של הנחושת לאורך תקופות שונות, אפשר להכנס למבודות מהם כרו את הנחושת, לראות סיגי נחושת בתנורים בהם התיכו את הנחושת ועוד.

הנוף מושך תיירים רבים לערוך סיורים רגליים באיזור. נציגים של חברת תיירות מאוסטריה ביקרו בפארק תמנע והכינו מסלולי הליכה לתיירים האוסטריים הרבים שיגיעו השנה.

ירידה בתיירות ינואר – אוגוסט

סיכומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים, כי במשך שמונת החודשים הראשונים של שנת 1986 חלה ירידה בשיעור של 20 אחוז במספר התיירים שבאו לישראל, לעומת התקופה המקבילה בשנה הקודמת. בתקופה זו באו לישראל 794,000 תיירים לעומת 965,000 תיירים שבאו באותה תקופה בשנת 1985.

בחודש אוגוסט השנה באו לישראל 105,909 תיירים לעומת 123,085 תיירים שבאו בחודש אוגוסט 1985.

אגודה בארה"ב לקידום תיירות לישראל

אגודה לקידום התיירות לישראל הוקמה לאחרונה בארה"ב ומניחים כי בעקבות זאת צפויות לקום אגודות דומות בכמה מארצות אירופה כגון בריטניה, צרפת, גרמניה, אוסטריה ושווייץ – דברים אלה מסר הרצל שלם, היו"ר החדש של האגודה לקידום התיירות בישראל שהחליף בתפקידו את שמואל פדרמן.

אגודת הידידות תסייע בגיוס תרומות לקידום התיירות לישראל, תסייע לקיום אירועי ישראל במסגרת אירועי תיירות בינלאומיים ותפעל להקמת מרכז מידע ממוחשב לאירועים בישראל, אשר יוקם בתל־אביב ויספק מידע מעודכן על כל האירועים בישראל. סוכני נסיעות, מארגני טיולים, ארגונים ומוסדות וכן תיירים בודדים יוכלו להעזר במרכז המידע לקם תכנון חופשות בישראל. באמצעות פנייה למחשב האגודה אפשר יהיה לקבל פרטים על כל אירוע מתוכנן בישראל ובכלל זה אירועי תרבות ובידור, מוסיקה, ספורט ואירועים בינלאומיים. המידע יכלול פרטים על מיקום האירוע, המועד, השפה, התכנית והמשתתפים וכן מידע רב על כל אפשרויות האירוח באיזור המופע.

בשלב שני להפעלת המרכז, ניתן יהיה לקבל את כל המידע, ישירות בארץ המוצא של התייר. נוסף על כך יפיץ המרכז חומר בכתב, כמה פעמים בשנה.

האגודה לקידום התיירות תסייע בייעוץ ויזום הקמת סיירות תיירות בערי ואתרי פיתוח. יוקמו סיירות תיירות שיורכבו מסטודנטים וצעירים, אשר יוכשרו במיוחד לתפקידיהם. סיירות אלה מיועדות לפקח על אזורי תיירות, לאכוף חוקי עזר עירוניים, לשמור על הניקיון ולמנוע רוכלות, וכן לתת מידע, הדרכה והכוונה לתיירים.

עבודות הרחבה ב„כבישים אדומים"

בימים אלה החלה מע"צ בהרחבתם של שלושה כבישים בין־עירוניים שהוגדרו כ"כבישים אדומים" בעלי רמת סיכון גבוהה ביותר.

הכבישים שיורחבו – מסובים־יהוד, כביש בילו־גדרה וקטע הכביש בין דגון למחלף שפירים נבחרו על ידי ועדה בין־משרדית בראשות מנהל אגף הכבישים במע"צ מתוך רשימת הכבישים האדומים, לאחר בדיקה ומחקר מדוקדק. מע"צ החלה כבר בסימון התוואי, בהריסות וסילוק מבנים בלתי־חוקיים ומטרדים אחרים בצידי הכבישים לצורך הרחבתם.

בנוסף להרחבת הכבישים ייבנו שני מחלפים בכביש חיפה־ת"א – מחלף כפר ויתקין ומחלף חבצלת השרון. לעבודות אלה הוקצו 12.5 מיליון דולר, זאת במסגרת המאבק המוגבר למניעת תאונות דרכים.

לפי התוכנית יהפוך כביש מסובים־יהוד מכביש בעל שלושה נתיבים לכביש דו מסלולי בן ארבעה נתיבים. בכביש בילו־גדרה, בו קיימים היום שני נתיבים, יסללו שני נתיבים נוספים וכך גם בקטע הכביש שבין בית דגון למחלף שפירים.

מונומנט לזכר המה־שמו של הסוס

מאת דני צדקוני

המטרה היתה לטייל בצרפת מחוץ למסלולים המקובלים. היא התאפשרה בעזרת חברנו אמי, פאריסאי ותיק, שהעמיד לרשותנו לצורך זה את מכונית ה"טלבו" שלו משנת 1979. הצרפתים, שאצלם רכישת רכב חדש וגדול פחות יקרה מאשר אצלנו, הם חסידי השימוש ברכב קטן ולעתים מיושן, למרות שהם יכולים להרשות לעצמם רכב גדול וחדיש יותר.

אחותו של מארחנו, שהיא ממוצא אלג'ירי, מתגוררת עם בעלה הרופא בפאריס ברובע ה־16 המהודר. היא בת 75 והוא בן 80. לה יש "רנו־5", שבה נסעו היא, בעלה וכלבם לנישואי בן אחותם הרופא עם בת אצילים קתולית בכנסיה המרוחקת 120 ק"מ מפאריס. בדוברי המעמדי של המשפחה המסועפת הזאת, נישואי־התערובת מקובלים. הכלות והנכדים הם נוצרים, כמובן.

יום הבסטיליה בפאריס

לפאריס הגענו ערב יום הבסטיליה ולאחר ביקור שיגרתי ב"סראט" שעל פיסגת המונמרטר, ליד כנסיית הקבר הקדוש. חברנו הצייר ביקש להיפגש עם ציירי המדרכות. הלכנו, איפוא, להגוג את המהפכה ב"מופ", כמו שוק הכרמל אצלנו ביום ומדרחוב כמו דיזינגוף בערב. המקום נמצא בסן־מישל שברובע הלטיני.

חגיגת השתיה, הריקודים והזלילה התנהלה שם, בלי שאפילו תייר אחד התבלט. רוב החוגגים היו צעירים. לא היה צריך להלהיב אותם כדי לעשות זאת. התזמורות החמה והיין הטוב מבריצים שמחה בלי סיוע של מנוחה.

בשעה מאוחרת אנו נתקעים בכיכר הבסטילה, שם השמחה אלימה ומאיימת. בלטו צעירים, שכנראה אינם דור שלישי בצרפת. מבעד לחלון המכונית ראינו צעיר דוקר את חברו, הנופל שרוע ארצה. נדמה לי, שלראשונה בחיי הייתי עד לרצח.

מוצאו ה„פשוט" של שיראק

המצעד הצבאי למחרת בבוקר מרשים בכמות הכוחות, בעיקר המשוריינים. הטאנו אליזה, שבו עבר המצעד, נשכר בכוח אויר. הנשיא מיטראן חולף בארשת זקומה, בלי מחיאות־כפיים או קריאות־גנאי. יומיים לאחר מכן – באפרטיף אצל משפחה ממוצא אצילי שמכרה את טירתה ועברה להתגורר בדירה, שב"סיכון עובדים" אי־אפשר להשיג כמותה – אומר לי בעל הבית, שראש־הממשלה ז'אק שיראק הוא ממוצא פשוט, בן של פרופסור בסורבון. על הניכור במצעד בין הנשיא והקהל ועל הפנים הקפואות של החיילים ושל הגנראלים הוא אומר, שכך זה צריך להיות בטקס רשמי.

בערב שמח יותר בכיכר הטרוקדרו. ליד מגדל איפל נערך מופע זיקוקין מרהיב לצלילי מוסיקה וקריאת קטעי שירה של כיסב משורריה של צרפת. השתקפות הזיקוקין בסיין, כאשר אורות ה"מושים" – ספינות התיירים, המכונות זבובים – מכובים, היא משחק מרתק של אור וצל.

בין „אוטורוט" ו„נאסיונל"

למחרת בבוקר עזבנו באחד ה"אוטורוטים" (אוטוסטרדה) צפונה יחד עם מיליוני צרפתים, שבאו לפאריס לחג. מוטב לעלות על אחד מכבישי ה"נאסיונל", כבישים העוברים בתוך כפרים, עיירות ואזורים חקלאיים ואינם משעממים כמו ה"אוטורוטים", שהנסיעה בהם כרוכה גם בתשלום.

ה"אוטורוטים" מסומנים במפה של "מישלין" באות A ובמספר, הכבישים הלאומיים באות N ובמספר והכבישים המחוזיים (דפרטמנט) באות D ובמספר. ליד העיר מאנט עזבנו את A13 ועלינו על N16. בו ובכבישים אחרים ולאורך הסיין הגענו לרואן, עיר נמל פנימי גדולה, המפורסמת בכנסיותיה הגותיות. רואן היא עיר מוזיאון, שבאחת מכיכרותיה הועלתה ז'אן ד'ארק על המוקד. למי שזמנו לפניו, מומלץ לשתהות בבירה הנורמנדית הזאת כמה ימים: מובטח לו שיהנה. אנחנו נחפזנו דרך כפריה הציוריים של נורמנדי, המשופעת כרי דשא, נהרות ומטעים וכפריה ציוריים.

ארוחה מלכותית ב־50 שקל

לאטרטא, עיירת־קייט קטנה, יושבת על צוקי־גיר, שהאוקיינוס האטלנטי חצב בהם צורות שונות ומשונות. במסעדת "הצדף הנורמנדי" שממול לחוף השחור יש אנשים בבגדי ים למרות הקור. שילמנו 400 פראנק בעד ארוחה לארבעה סועדים, שכללה – חוץ מהחלפת הכלים עם כל מנה והספקה שוטפת של לחם באגט חם וטרי, מים מינרליים ושני בקבוקים של רוזה עדין ומטיב נפש – מנה ראשונה קרה של חסילונים וסרטנים ועוד כמה פירות־ים, שבלולים, צדפים שחורות, דג סלמון אפוי עם תוספות, גבינות ועוגת תות עם קפה.

400 פראנק, פחות מ־50 שקל. שבועיים לאחר מכן שילמנו 30 שקל בעד ארוחה זוגית ברחוב שינקין ליד בית "דבר" בתל־אביב. סוף השוואה. האציל הצרפתי, שהוזכר בתחילת הרשימה, ביקר בישראל וכמעט שלא אכל בה.

המונומנט

את הלילה האחרון שלנו בנורמנדי עשינו בבאניול־דה־לה־אורן, עיר מרחצאות טבעיים יפהפיה בלב הארץ. כ־7 ק"מ ממנה, ביער אונדרן, מצאנו סוף סוף את שחיפשנו בקטע הנורמנדי של טיולנו בצרפת, את המה־שמו של הסוס.

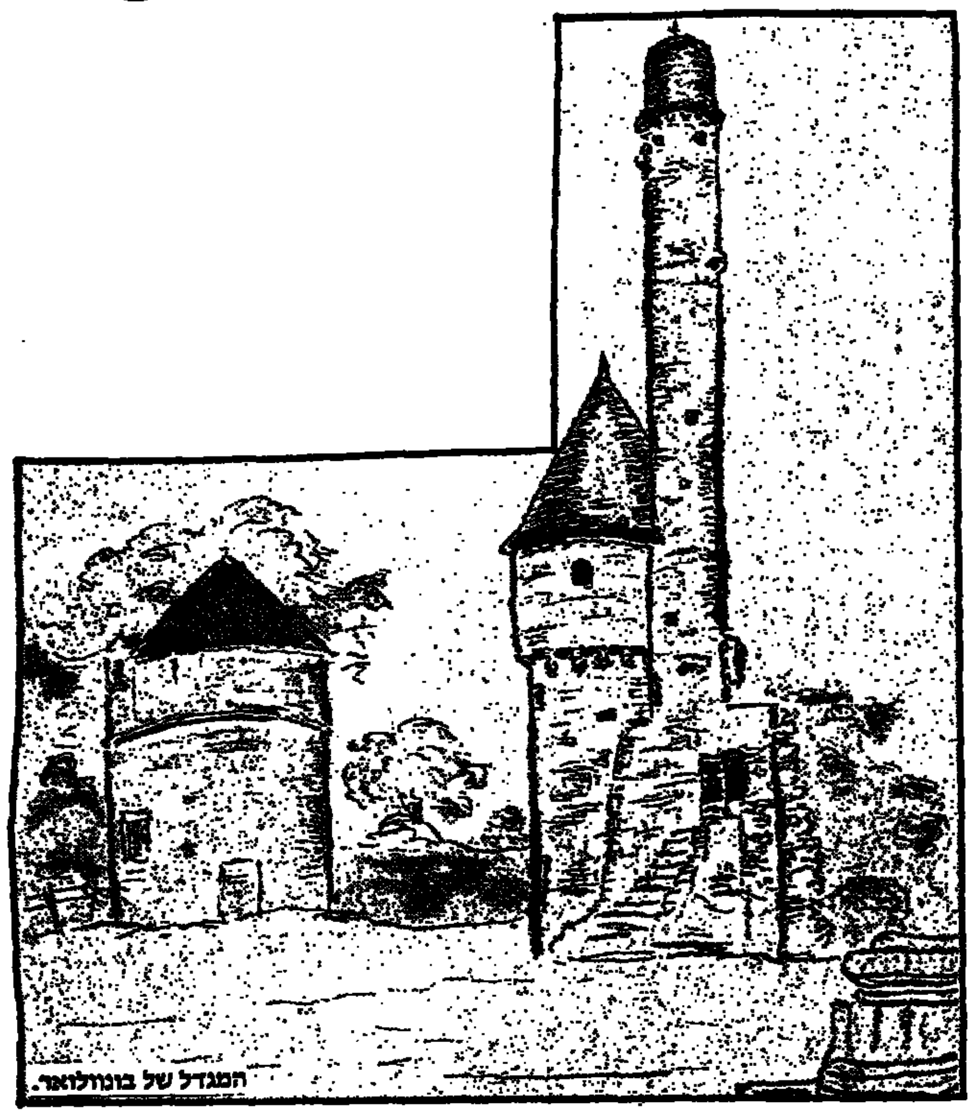

המגדל של בונולואר.

לפני אולי אלף שנה עבר ביער הזה האציל היג. סוסו הזקן נטה לגווע והוא השאירו למות ביער. היג עצמו כבר לא היה צעיר. לאחר כמה ימים נדהם לראות בטירתו את סוסו הזקן, רענן וצוהל כסייח צעיר. האציל עלה על סוסו, שהביא אותו למעיינות באניול. הוא טבל בהם וגם אליו חזר כוח הנעורים. הוא נשא לאשה צעירה והוליד ילדים רבים. לאות תודה על מה שקרה לו, הקים היג את המגדל (בתצלום), המזכיר בצורה סמלית את המה־שמו של הסוס.

המונומנט הזה אינו אתר לאומי וגם לא משהו שתיירים יודעים עליו. מגדל "הרצון הטוב" שייך עד היום לנכסי משפחת האציל בונולואר (הרצון הטוב), שהם בעלי נכסים רבים באזור. המשק הישן, שבתוכו הוא נמצא, מוחכר לחוואית נורמנדית: השאלה מתי התרחצה לאחרונה, מסקרנת למדי. שם, ליד המה־שמו של הסוס, בערב הנורמנדי האפור, ליד שולחן עץ לא "מסוגנן" אבל שחור מרוב יושן, שתינו קלבאדוס (המשקה הלאומי של נורמנדי), העשוי מאגסים, כשאנו מסתכלים מפעם לפעם על המה־שמו של הסוס.

קורס נהיגה מונעת: משב־רוח מעצבן בימי חמסין מהבילים

מאת נתן רודי

בשעה טובה ומוצלחת סיימתי בשבוע שעבר קורס במכון הארצי להכשרת נהגים מטעם של משרד־התחבורה המועצה הלאומית למניעת תאונות. כמו כל אחד מעברייני התנועה, הגעתי עם מספר נקודות ה"מזכות" אותי בקורס היוקרתי, שרק 200 אלף נהגים ממתינים כדי להתחיל אותו.

בהתחלה התביישתי לספר שאני עובר קורס כזה. ככלות הכל עתונאי ועבריין־תנועה לא הולכים יחד. אחר כך הדלפתי לכמה חברים קרובים. לבסוף החלטתי לספר לעוד כמה חברים ואז הגעתי למסקנה, כי הידיעה הופצה בהרחבה כה גדולה, עד כי לא נותרה כל סיבה, שלא לשתף בה את אזרחי המדינה בחוויה הטרנסדנטלית שהוזמנה לי. אינני זוכר עצמי כה נהנה מקורס, כמו שנהניתי מ"הקורדוס" הזה. כל הכבוד לשר־התחבורה ולמדריכי, שאחד מהם נשבר לקראת הסוף ויצא לחו"ל.

הקורס התקיים בבית־ספר "אודס יד שפירא" באבן־גבירול שבתל־אביב. פעמיים בשבוע במשך שלושה שבועות הגעתי לכאן כדי להשתתף בעניין. מזיע ועייף הגעתי לקורס בזמן, כמו ילד־טוב־ירושלים. התיישבתי בשורה האחרונה והמתנתי לחברי העבריינים. בזה אחר זה החלו לזרום לחדר עשרות כמוני. היה תלמיד עם "קוקו", שהיה כבר בכל העולם והחליט לנהוג גם בישראל. היה בריון־קשקשים, שהגיע עם חברתו פרומת החולצה. היה קבלן שיפוצים, שהיה מגיע כמה דקות לאחר תחילת השיעור ועל גופו סימני סיד וצבע לבן. נשים היו מעט. אולי אחת. זה מה שמשכנע אותי פעם נוספת, שכל מה שלא תעשינה הנשים, איש לא יתפוס אותן. ואם כבר תיתפס מישהי, תצא חלק כמעט.

מה לומדים בקורס? תמרורי־ארצנו? לא. הרגלי נהיגה נכונה? מעט. מה כן לומדים? דרך גבר במכונית ודרך נהג בכביש – הכל בתאוריה, כמובן, ללא הדגמות. האפשרות היחידה להמחשת דברי המדריכים הוא לוח שחור, שעליו אפשר להדביק מכוניות־דמה צבעוניות, ההוות תפאורה חינוכית. שעתיים רצופות הסם אותי המדריך איתמר בתקנות ובתת־תקנות, שרק את שמותיהן אני זוכר. הוא דיבר על הילכות־תנועה ועל הכביש. אחר כך דיברנו קצת על החזקת המכונית. בקיצור ניפחו אותי כאן, כמו שלא ניפחו אותי הרבה זמן. למדתי כמובן כמה פרטים, שלא ידעתי. אני מקווה, שהפרטים האלה ישפיעו על מוחי החם ויקררו קצת את הראש בימים חמים אלה.

רק דבר אחד הפריע לי בכל הקורס הזה. הדרכה טובה מותנית באמצעי־המחשה טובים. מטעמ: מלמדים תקנה בסיסית בחוקי התעבורה ומיד מציגים בעיה לפתרון. מבקשים מהתלמידים לפתור אותה על הלוחות שלהם, כפי שהיו פותרים אותה על הכביש. זה לא נעשה. אבא שלי אומר על דברים כאלה: אם כבר עושים, צריך לעשות היטב. צריך לקבל מהמשטרה חלק מהכנסותיה מהקנסות ולהשקיע את הכסף בציוד המחשה.

למרות הכל, הקורס הזה הוא משב־רוח מעצבן בימי חמסין מהבילים, אבל אני שמח שתרמתי את תרומתי לחברה גם בתחום זה. אני מציע לחייב כל נהג לעבור את הקורס הזה אחת לכמה שנים. אולי זו תהיה התרופה למכת התאונות, שמשספת את העם הזה שנים כה ארוכות, במיוחד בשבועות האחרונים.

זהירות: מצלמים!

23 מצלמות רמזור פועלות בצמתים בישראל, והן לוכדות אוטומטית עברייני תנועה. אפשר להציב אותן ב־76 עמדות ו־30 עמדות נוספות נבנות עתה.

בסאון מהנדסי התנועה, "תנועה ותחבורה", מוסר, כי המצלמה מצלמת שתי תמונות בהפרש של שניה וחצי. הצילום הראשון מתבצע כאשר מתמלאים שני תנאי־יסוד: הרכב נמצא בתנועה על הגלאי, המותקן בכביש, והאור האדום דולק. הצילום השני מתבצע אוטומטית, אם הרכב שוב אינו מצוי על הגלאי. צילום שתי התמונות נעשה כדי להוכיח, כי הרכב העבריין אומנם היה בתנועה. בתנאים מסויימים אפשר אפילו למדוד את המרחק שעבר הרכב בין שני הצילומים ובכך לחשב את מהירות נסיעתו.

אלה העבירות הנרשמות על־פי התמונות:

★ נסיעה באור אדום;

★ אי־עצירה לפני קו־עצירה אם אתה עומד, אמנם אין הגלאי מופעל, אך אם מי שלצידך נע והפעיל את המצלמה, צולמת גם אתה;

★ עצירה בתחום מעבר־חציה;

★ הפרעה לתנועה – לא זו בלבד שהנהג עצר את רכבו מעבר לקו העצירה, אלא הפריע לתנועה, בכך שחסם את נתיב נסיעתם של הנוסעים בניצב לה; ★ סטיה מנתיב, בניגוד לחץ בנתיב הנסיעה שלו.

למרות שעדותן של המצלמות מהימנה על בית־המשפט, לא בכל מקרה מוגש דו"ח. יש מקרים בהם קשה לזהות את המספר, או לאתר את הנהג, ויש גם מקרים אחרים. מעשה באזרח, שצולם כאשר נסע באור אדום לאחר חצות. הוא פנה למשטרה וטען, כי בהתאם להוראות הקיימות, אסור הרמזור להבהב מחצות ועד שש בבוקר. לפיכך, עצם הפעלת הרמזור היא בניגוד לתקנות, וממילא אין הדו"ח חוקי.

מיבצע יחיד במינו להוכחת כושר הטיפוס של „אודי 100 קוואטרו" נערך במעלה מיגלשת סקי שבפינלנד: המכונית בעלת ההנעה המתמדת על 4 גלגלים ומנוע בהספק של 138 כוח־סוס טיפסה על מיגלשת סקי שהשיפוע שלה הוא 37.5 מעלות, שיפוע של 85 אחוז ויותר. נהג ה„אודי" היה נהג הראלי הגרמני הארלד דמוס, שהיה אלוף גרמניה בשנים 1982־1984. כדי למנוע כל סכנה פותחו למכונית שלוש מערכות בטיחות בלתי תלויות זו בזו. כן הותקן בה מצמד של „אודי 200 טורבו". למניעת החלקה צויידה המכונית בצמיגי מסמרות (ספייקס), כמקובל במכוניות הנוסעות באזורים עתירי שלג וקרח. מסמרות אלה מגבירים את אחיזת המכונית בדרך. לקראת המיבצע התאמנו הנהג והמכונית חצי שנה באוסטריה ובמהלך אימונים אלה טיפסה ה„אודי 100 קוואטרו" על שיפועים בני 39 מעלות. המיבצע כולו הוסרט ממסוק והסרט בן הדקה מוקרן בימים אלה בבתי־קולנוע וברשתות טלוויזיה ברחבי גרמניה. ההישג כולו הועבר לרישום בספר השיאים של גינס.

„סיכת הזהב" של פולקסוואגן לפרסומאי גרשון קופר

הפרסומאי גרשון קופר זכה באות הערכה מטעם מפעלי פולקסוואגן בגרמניה על הצטיינותו בפרסום דגמי פולקסוואגן ו„אודי". האות – סיכת זהב מיוחדת – הוענק לגרשון קופר בטקס חגיגי, שבו השתתפו נציגי המפעל מגרמניה.

„סיכת הזהב" מוענקת לעובדי מערכת פולקסוואגן ו„אודי" בכל העולם לקראת ראשיתה של שנת דגם חדשה, אולם בהענקת הסיכה לקופר חרג המפעל ממנהגו והעניק אותה לאדם, הקשור למערכת, אך אינו שכיר בה.

גרשון קופר החל לפרסם את פולקסוואגן בשנת 1969.

هكذا من الاصل

מחר המבחן האחרון ללאומיות לפני פתיחת משחקי הליגה

מאת שמואל מל

ההזדמנות האחרונה נוספת לבחון את עצמן ערב פתיחת משחקי הליגה הנתן מחר לקבוצות הליגה הלאומית, במסגרת המחזור השני בגביע הטוטו.

המחזור הראשון הניב עימו מספר הפתעות המרמזות אולי על הצפוי לנו במשך העונה. ברור כבר עתה כי לקבוצות הבכירות לא צפויים חיים קלים, מהעובדה שחלק מהן לא הפגין עד כה רמה גבוהה במיוחד.

בבית א' משחקת האלופה – הפועל ת״א, במחזור הראשון נפרדה בתיקו מאכזב (1:1) מה״הובים״ משכונת־התקוה. מחר יארחו ה״אדומים״ את כדורגלני מכבי נתניה שזכו בסיבוב הראשון בנצחון. אם תחזור ת״א ותפגין את היכולת של אמצע השבוע בגביע ליליאן היא בצרות. אם יקום בידי הרכב תפתור יכולתה והיא בדרכה לנצחון.

בשכונת־התקוה יפגשו בדייהוה הפועל פ״ת. שתי הקבוצות כרם גיבשו את הרכבן הסופי ויש להניח שהתיקו יספק את שתיהן.

סגנית האלופה, מכבי חיפה, ספגה השבוע שתי ״סטירות לחי״. בשבת נוצחה ע״י כפ״ס במסגרת בית ב' בגביע הטוטו (3:0) וביום ג' בגמר גביע ליליאן ע״י מכבי ת״א. מחר מצטרף לשורותיה הארגנטינאי דניאל ברילובסקי. אם יגלה סמך מהיכולת שמייחסים לו עשויים החיפאים לזכות סוף־סוף בנצחון. שמשון תאבק כדי להי״ן נקודה.

הפועל כפ״ס, מפתיעת המחזור הראשון, תארח את העולה החדשה בשורותיה יופיעו כנראה כבר כל שחקני הרכש. הבית״רים, להזרות דומה נכונות, הם אינם קשה לפיצה, לקהל האוהדים צפוי משחק בעניין.

מכבי ת״א קושה מרגע רודס בקבוצה המוכנה ביותר לפתיחת העונה. עם רכש מוצלח כרבנס ואוזלאי וכו התל־אביבים בשני בגזרות רצופים חום בגביע ליליאן. הצהוב־כחולים באמצע השבוע יהיו את תגיפרי על שבוע כבר לנצחון נוסף עם מחר על מכבי יבנה. לאור יחסי־הכוחות בין הקבוצות עד כה, סביר להניח שהנצחון יסגר בת״א.

מכבי פ״ת תארח באותו בית (ג') את העולה החדשה בית״ר ת״א. שתי הקבוצות עדיין במלכי הרצת ההרכב לפיכך קשה להאמין שהמשחק יתעלה לרמה גבוהה. צפוי מאבק שקול עם יתרון קל דווקא לבית״רים.

בית״ר ירושלים עושה את צעדיה הראשונים ללא אורי מלמיליאן. בגביע הטוטו (בית ד') זה הצליח והיא זכתה בנצחון בכורה בשבוע שעבר על באר־שבע. מחר מבחן נוסף לאלי אוחנה וחבריו נגד מכבי יפו. הבתית מעניקה יתרון לירושלים הגם שאינם במיטב כושר.

הפועל לוד, העולה החדשה, התחילה להתאמן בסדירות רק בשבוע האחרון. עובדה זו בוודאי תקל את המלאכה על נציגי בירת הנגב שינסו למחוק את זכרון ההפסד לבית״ר ירושלים בשבוע שעבר.

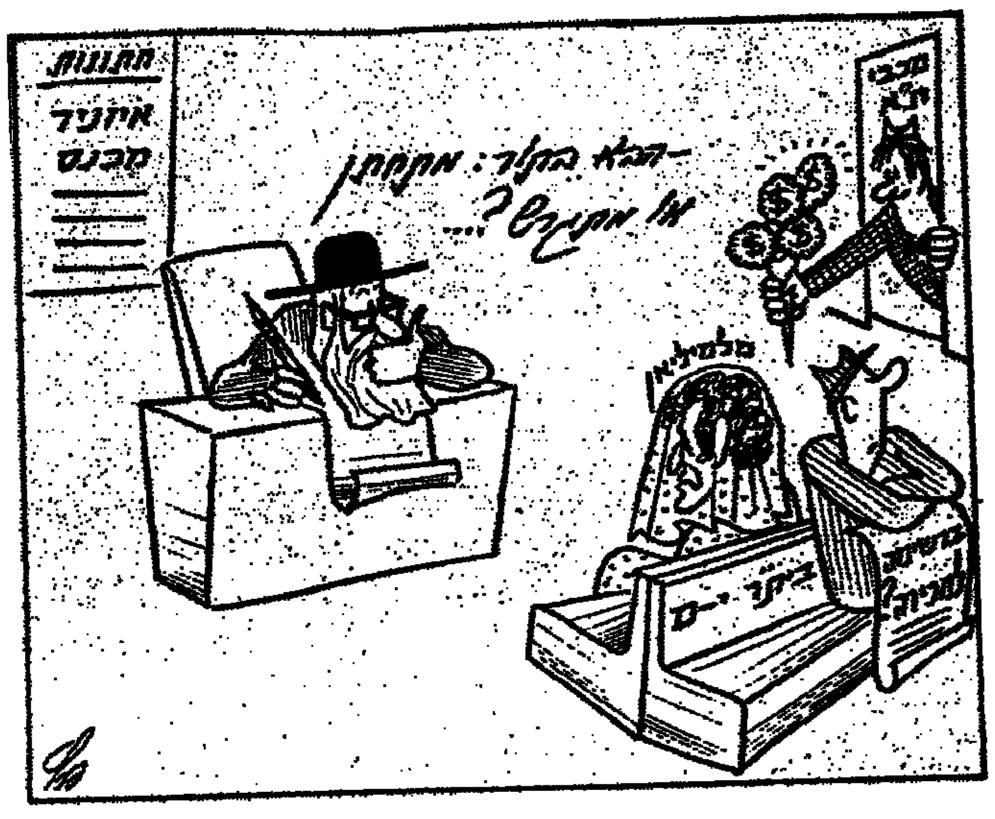

פעולות הסברה נגד גזענות בליגות הנמוכות

תנועת ״מענה״ החליטה לקיים השנה פעולות הסברה נגד גזענות גם בליגות הכדורגל הנמוכות.

לדעת ראשי התנועה נוצרו בליגות אלה מתחים רבים בין הקבוצות על רקע ספורטיבי, אך לגורמים שונים קל להציג זאת כסיבות לאומניות.

בנוסף לכך יימשכו פעולות ההסברה גם בליגות הבכירות.

טורניר בנדל ייפתח הערב

מאת צבי אביטל

טורניר הכדורסל המסורתי לזכרו של אלים גדעון בנדל, יחל הערב ב־7 כאשר הפועל חולון תתמודד נגד הפועל חיפה. במשחק השני (9) יתמודדו הפועל ת״א והפועל גליל־עליון.

בשבת ב־5 יהיה המשחק על המקום השלישי בין שתי המפסידות ומיד אחריו מפגש הגמר בין המנצחות של משחקי הערב. השחקנים יתארחו בזמן הטורניר ב״תנין האוך״.

הטורניר נערך בחסות השבועון ״כל העמק״.

כל ההכנסות יוקדשו לקבוצת הכדורסל האזורית של עמק־חרוד.

● בגבת יהיה היום ומחר טורניר מרובע לזכרו של איתן חיימוביץ׳ כדורסלן עבר מצטיין בהפועל גבת. במשחק הראשון היום (6) יפגשו הפועל ירושלים והפועל נהריה ובמשחק השני (8) הפועל גבת ומכבי דרום ת״א. מחר המשחקים על המקום השלישי ומשחק הגמר.

משחקי בית ל־3 היורדות מהלאומית

מאת מ. שמואל

בשעה שראשי ועד העולה של קבוצות הליגה הארצית ואי עושים הכנותיהם להשבית את משחקי פתיחת העונה של הליגות, יבקשו כמה הקבוצות להופיע במסגרת גביע הטוטו.

בבית א' בו משובצות מחזיקת הגביע (ארצית) הפועל חדרה היורדות הפועל ירושלים, הרשימה בשבוע שעבר הפועל עכו שהשוללה רביעיה לרשת יהוד. העכואים עולים מחר לבירה כדי להוכיח שם את יכולתם מול הקבוצה הלא כל כך מוכנה של ירושלים. חדרה תארח בבית את הפועל יהוד וסיכוייה לנצח טובים.

בבית ב' יורדת נוספת – הפועל חיפה – שהרשימה במחזור הפתיחה. מחר יפגשו החיפאים במגרשם הביתי בקרית־חיים את המנצחת השניה של המחזור הראשון בית״ר רמלה. סיכויי חיפה עדיפים. בדרקרב המפסידות תארח הפועל טבריה את שכנתה הפועל בית־שאן ועולה חדשה.

המפתיעה של המחזור הראשון, הפועל דימונה, משובצת בבית ג'. מחר תעלה דימונה שוב למרכז הארץ כדי להתארח אצל הקבוצה ה״צולעת״ של מכבי רמת־עמידר. מכבי שעריים, היורדת השלישית מהלאומית תארח באותו זמן את הפועל ר״ג שכרם הצליחה לגבש לעצמה הרכב לקראת פתיחת העונה.

אחת הקבוצות המצליחות של העונה הקרובה עשויה להיות הפועל צפרירים חולון. היא רמזה על כוונותיה בשבוע שעבר נגד מרמורק (1:3) ותנסה לעשות זאת גם מחר שעה שתארח את הכח ר״ג. המשחק השני ברחובות יפגיש את שתי המפסידות של השבוע שעבר הפועל מרמורק והעולה החדשה בית״ר נהריה.

הפועל ת״א תחתים את הכדורסלן רבינוץ

[illegible]

צרפת – ישראל 61:82

נבחרת הנשים של צרפת בכדורסל גברה אמש בפתיחת משחקי קדם־אליפות אירופה על נבחרת ישראל בתוצאה 61:82 (36:44).

בשורות הישראליות רק ענת דרייגור עם 26 נקודות היטיבה לשחק.

הערב תתמודד ישראל מול יוגוסלוויה ומחר בערב מול צפון־אירלנד.

● קבוצת הפועל חיפה גברה אמש ללא קושי על הקבוצה ההולנדית דן־בוש בתוצאה 88:99.

● קבוצת אליצור נתניה זכתה אף היא בנצחון נאה, לאחר שגברה במשחק מלהיב ומרתק על קבוצת פנטינאייקוס היוונית בתוצאה 95:98.

מזכ״ל הפועל: בלי ״אקדחים ואיומים״

״שיטות העליה והירידה מליגה ארצית לליגה א' ולהיפך נקבעו בהתאחדות לכדורגל ועל בן הדין המתחדש בנושא חייב להעשות בסיעת הפועל בהתאחדות״ – אמר אמש מזכ״ל הפועל יצחק אופק לנציגי קבוצות הפועל מהליגה הארצית וליגה א'.

אופק אמר עוד כי אי־אפשר לבוא בתביעות עם ״אקדחים ואיומים״ שכן הדבר גורם לדחייה וחוסר התייחסות. מזכ״ל הפועל הבהיר כי לפי תקנון ההתאחדות ניתן לשנות את שיטות העליה והירידה, אם יוחלט על כך עד לשבת הבאה.

אופק הדגיש כי קבוצות הפועל בליגה הארצית וליגה א' מהוות רוב מוחלט ולכן טבעי הדבר שהן מרגישות עצמן הנפגעות העיקריות. עם זאת אמר מזכ״ל הפועל כי מבחינתו יסייע ליישור ההדורים.

ליברפול מצפה [illegible]

[illegible]

מראדונה ונאפולי יהיו העונה להיטי הליגה האיטלקית

מאת שמואל מל

דייגו ארמנדו מארדונה, כוכבה של קבוצת נאפולי, הוא האיש המדובר ביותר באיטליה ערב פתיחת משחקי הליגה ביום ראשון הקרוב. מארדונה, שהוליך בעונה החולפת את קבוצתו למקום השלישי, מאמין שיוכל להצעידה העונה אל הפיסגה.

ויש לו למארדונה על מה להסתמך. על רקע השקיעה של כוכבי הליגה הזרים שחלקם נשמו (זיקו, סוקרטס פלקאו) וחלקם התבגרו ואינם עוד בשיא כושרם, הכדורגלן הארגנטיני הוא כוכב מעולם אחר. ואם יצליחו חבריו להעניק לו את שיתוף הפעולה המקווה, תהיה נאפולי ה״להיט״ של הליגה האיטלקית העונה.

מארדונה יהנה גם מן העובדה שלשורות נאפולי צורף קשר הנבחרת פרננדו דה־נאפולי מאווליגו שהפגין כושר טוב במקסיקו. השניים בצוותא עם כדורגלנים כבאניי וג'ורדנו יהיו בוודאי צוות מעולה.

את ההיתה הצפויה של נאפולי לשאיפה לקצור האלופה יובנטוס שאמנם לא החליפה את זריה – מישל פלטיני הצרפתי ומיכאל לאודרופ הדני – אך תמשיך להתבסס על כוכבי הנבחרת שלה: קבריני, שיריאה, בריו וסרנה. אם פלטיני יתעלה מעל לבינוניות שאפיינה אותו ב״מונדיאל״, יהיה לו עדיין מה לומר. יובנטוס תנוהל ע״י מאמן חדש רינו מארקסי המחליף את טראפטוני ש״עבר דירה״ לאינטר.

אגב ל״יובה״ יש כוכב חדש בסגל – הוולשי איאן ראש המשיך לשחק עונה נוספת כמושאל בליברפול לאחר האיסור על החתמות כדורגלנים זרים חדשים שהוטל ע״י ההתאחדות האיטלקית.

רומא, שאיבדה את הכתר אשתקד על קו הסיום, תהווה אף היא גורם בצמרת. היא השאירה בשורותיה את הפולני בוניק אך שחררה את טוניניו סרזו והחתימה במקומו את הדני קלאוס ברגרן מפיזה. השניים בצוותא עם ״מלך השערים״ פרוצו ועם טנקרדי, נלה וקונטי ימשיכו להוות כוח רציני.

לעיר מילאנו שתי נציגות בליגה. אינטר עם טראפטוני כמאמן החדש תמשיך להתבסס על הצוות המבוגר הכולל את המערב־גרמני קרל־היינץ רומניגה, סנדרו אלטובלי, פרדלי וברגומי. וכן על הרכש החדש הארגנטיני דניאל פאסרלה הנמצא אף הוא בשלהי הקריירה שלו.

א.ס. מילאן עטורת הכוכבים מועמדת אף היא לזכות בכתר. כמאמנה השוודי נילס לידהולם ימשיך להתבסס על צוות הכולל את שני האנגלים ריי וילקינס ומרק הייטלי בצוותא עם וירדיס, וג'ופה גלדרוסי (שנרכש מרומא). מילאן ויתרה על שרותיו של פאולו רוסי שעבר לורונה.

כוח עולה עשויה להיות סמפדוריה שביצעה רכש משמעותי. היא שחררה את טרבור פרנסיס (לאטלנטה) וגראהם סונס (חזר לאי הבריטי ומנהל את ריינג'רס הסקוטית) ורכשה במקומם את הגסיפטר בריגל מורונה וטוניניו סרזו הברזילאי מרומא. שניים אלה יהפכו את חוליית הקישור של הקבוצה לחלק החזק שלה.

ורונה איבדה כאמור את בריגל ונותרה עם הדני אלקיאר לארסן שישתף פעולה עם פאולו רוסי ודי ג'אנרה.

טורינו תמשיך להתבסס על הברזילאי הוותיק ג'וניור אליו הצטרף מפיזה ההולנדי קיפר. אסקולי תופיע עם צמד הזרים טריפונוביץ' היוגוסלאווי וליאם בריידי האירי שהועבר אליה מאינטר. באודינזה ישחקו אדינו הברזילאי וסוסיץ' היוגוסלאווי בצוותא עם גרציאני הוותיק שנרכש מרומא.

כוכבים זרים נוספים בליגה הם סטרומברג השוודי באטלנטה, פיאו הארגנטיני בפירנטינה, דירסאו הברזילאי באווליגו וקורנליוסון השוודי בקומו. אלה ואחרים יצטרכו להוכיח כי השקיעה בכדורגל האיטלקי היא זמנית בלבד.

במחזור הפתיחה [illegible] תופיע האלופה יובנטוס [illegible] באודינזה. [illegible] יופיע במשחק [illegible] החדשה ברשה. [illegible] אוולינו – פיורנטינה; [illegible] אינטר: מילאן – אסקולי; [illegible] קומו: סמפדוריה – אטלנטה; [illegible] – נמנה.

התנגשויות אלימות בשטוקהולם בין אוהדים אנגלים ושוודים

קבוצות יריבות של אוהדים חמושים בבקבוקי גילות, מוטות־ברזל וכלי משחית אחרים התנגשו בשטוקהולם ביום רביעי בערב, בעת משחק כדורגל ידידותי בין אנגליה ושוודיה, וגם לאחר המשחק במשכי הקטטות מחוץ לאיצטדיון.

דובר המשטרה מסר כי אוהד בריטי נדקר ונותח בבית החולים. מצבו מעורר דאגה. סוכנות הידיעות השוודית מסרה כי חבורה של צעירים שוודים רדפה אחר האוהד הבריטי ברחובות שמחוץ לאיצטדיון. לאחר שהפילוהו, הלמו בו הצעירים מספר פעמים באלות, עד שמספר עוברי אורח התערבו. חמישה בריטיים ושלושה שוודים שהיו מעורבים בתקרית באיצטדיון, נעצרו על־ידי המשטרה ויועמדו לדין.

הקטטות האלימות ביותר ארעו באיצטדיון ראוונדה בין 40 כנופיות־ראש שוודיים לבין קבוצה של אוהדים אנגליים. הרוב מבין 15,000 האוהדים שבאו לראות המשחק, בו ניצחה שוודיה 0:1, לא ידעו כלל על ההתנגשויות.

איצטדיון ראוונדה הוא ״ביתם״ של אוהדי הכדורגל השוודים הקיצוניים ביותר – קבוצה אלימה הקוראת לעצמה ״הצבא השחור״ – ומאות שוטרים עם כלבים וכן פרשי־משטרה הוצבו באיצטדיון כדי למנוע קטטות. המשטרה מסרה כי החרימה סכיני גילוח, אולרים ומיכלי ריסוס בלתי־חוקיים לאחר הקרב בין מגולחי הראש הבריטים.

הצרות החלו עוד לפני המשחק. קבוצה של עשרים אוהדים בריטיים ערכה הפגנה רועשת ליד שגרירות ארגנטינה בשטוקהולם וניפצה מספר חלונות בבניין. שני בריטים – שזוהו כאוהדים של הקבוצה הלונדונית צ'לסי – נעצרו לאחר שהשגריר הארגנטיני הזעיק את המשטרה. הוא אמר לאחר־מכן כי אין הוא מתייחס בכובד־ראש לתקרית. המשטרה מסרה כי אוהדים רבים נעצרו מחוץ לאיצטדיון על עבירות כגון שיכרות והחזקת כלי נשק כגון סכינים, ואולם רובם שוחררו לאחר־מכן. על קבוצות בריטיות נאסר לשחק ביבשת אירופה, לאחר האסון באיצטדיון הייזל בבריסל, שבו נהרגו אשתקד 39 אוהדים, במשחק הגמר על הגביע האירופי בין ליברפול ויובנטוס.

מיליארד דולר השקעת משחקי אסיה

סיאול, 11, (עת״א) – דרום־קוריאה השקיעה מיליארד דולר עבור אירוח משחקי אסיה שיחלו ב־20 בחודש, ואילו מחיר אירוח המשחקים האולימפיים בעוד שנתיים, יעלה לדרום קוריאה סכום נוסף של 2.1 מיליארד דולר.

אמיתי אלמוג ומזל שלום זכו במקומות ראשונים במירוץ כבישים באיטליה

להלן הודעת דובר ״הפועל״:

אמיתי אלמוג מהפועל אשקלון ומזל שלום מהפועל באר־שבע, חברי נבחרת הפועל באליפות ספורט הפועלים, זכו במקומות הראשונים במירוץ כבישים למרחק 15 ק״מ, אשר נערך בעיר רייאטי, איטליה.

אמיתי אלמוג עבר את המרחק בזמן של 45.38 דקות ומזל שלום שאף היא הגיעה ראשונה בין הנשים, עברה את המרחק בזמן של 1.12.10 שעה.

במירוץ שעבר במסלול הררי קשה השתתפו 125 רצים. (עש״ת).

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון גם בבוקר

עירית נתניה

מכרז חיצוני מס' 21/86
למשרה של מהנדס מים באגף הנדסה ותשתית
מתבקשות הצעות למשרה של מהנדס מים, באגף הנדסה ותשתית.
תאור התפקיד:
תכנון, פיקוח, בדיקת חשבונות, ניהול צוות עובדים, ניהול מו״מ עם גורמים שונים, הכנת מכרזים ואחזקת רשתות מים ומתקני שאיבה.
הכישורים הדרושים:
א. מהנדס מים רשום בפנקס המהנדסים, בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
ב. כושר ניהול מו״מ עם גורמים שונים.
ג. כושר ניהול צוות עובדים.
[illegible]

מיכרז חיצוני מס' 22/86
למשרה של מהנדס חשמל באגף הנדסה ותשתית
תאור התפקיד:
תכנון, פיקוח, בדיקת חשבונות, ניהול צוות עובדים וניהול מו״מ עם גורמים שונים.
הכישורים הדרושים:
א. מהנדס חשמל רשום בפנקס המהנדסים, בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
ב. כושר ניהול מו״מ עם גורמים שונים.
ג. כושר ניהול צוות עובדים.
[illegible]

מתבקשות הצעות למשרה של
מפקח ומתאם פרוייקטים באגף הנדסה ותשתית.
הכישורים הדרושים:
א. מהנדס/הנדסאי בנין רשום בפנקס המהנדסים/טכנאים.
ב. כושר ניהול מו״מ עם גורמי חוץ.
ג. נסיון בעבודות פקוח בעבודות בנייה ושיפוצים של 3 שנים לפחות.
[illegible] (26.9.86)
[illegible]
בכבוד רב,
יואל אלרואי
ראש־העיר

MAOR ltd. מאור בע״מ
שרותי הכוונת כח־אדם
דרושים
* מזכירה בכירה
אנגלית, עברית, הדפסה שוטפת בשתי השפות למשרה מלאה
* חשמלאי מוסמך
לעבודה במשמרות
* מומחה לעיבוד שבבי
* מסגרים
בעלי נסיון
ידע בקריאת שרטוט
* מכונאי רכב
לפחות 3 שנות נסיון
* קלדניות
בעלות נסיון
הרצליה והסביבה
* עובדים/ות בלתי מקצועיים/יות
לעבודה במשמרות
״מאור״ — רחוב יבנה 6 תל־אביב
טל. 03-298038 03-289942.

למשרד עורכי דין גדול בתל־אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
כישורים נדרשים:
• מנהל/ת חשבונות או הכשרה דומה.
• נסיון בהנהלת חשבונות באמצעות מחשב.
• יכולת ליזום ושוטף להנהלה.
נא לפנות בכתב״ד, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 3124 תל־אביב 61031 עבור קובי, או בטלפון 03-844681

לחברה קבלנית לבנין
דרוש
מנהל עבודה לביצוע
פרוייקט בהרצליה עם נסיון של 10 שנים לפחות
טל: 03-723185, 03-734932

לחברה מסחרית בענף הרכב
דרושה
בחורה
לעבודה ביחידת המחשב
בהפעלה וקלדנות
במשמרת שניה
לפנות לפריץ חיים
03-335322

בית הספר החקלאי מקוה ישראל
דרושים לבניה מיידית לעבודה
למדור הדתי
* מדריך מחליף (משרה מלאה)
* רב לבית הספר (משרה חלקית)
למדריכי הבנים המדור הדתי (משרות חלקיות)
* מורה לפקידות (מכרזאות)
* מדריך לחוג זמר
לספריה בית הספר
* לבורנט/ית (משרה חלקית)
פרטים בטלפון: 842050 : 03-843697

לשטיחי ארבל
נמל תל־אביב
דרושה
מוכרת מנוסה
בעלת כישורים של עיצוב פנים
לעבודה בשעות 13.00–19.30.
לפנות טלפונית 5463314 לדוניה

א.ש. מפנה בע״מ
השמת כח אדם בכיר
מנכ״ל
לחברה למוצרי צריכה, המייצאת מוצריה ל־18 מדינות בעולם ומעסיקה כ־1300 עובדים.
* נסיון ניהול קודם.
* מעל גיל 35.
מנהל מוצר
למפעל מתכת העוסק בייצור עור של מתקנים בטיחותיים
* על המועמד להיות מסוגל ללוות את מוצרי החברה בקו הייצור עד גמר התקנתו בשטח.
* יועדף איש צבא — קצין עם תואר הנדסי עם נסיון תפעולי ויכולת לנהל צוות עובדים.
מנהל חנות
כלבו גדולה
עם נסיון ניהולי שיווקי ואחריות תפעולית
סמנכ״ל רכש/ מוצרי צריכה
* על המועמד להיות בעל יכולת מו״מ, נסיון מסחרי בינלאומי, יעסוק ברכש מוצרים המיועדים לרשת בתי כלבו המוכרים מוצרי יבוא ותוצרת הארץ.
נא לפנות בכתב או טלפונית לפי הכתובת:
גורדון 74 ת״א מ. 84388, טל׳: 03/242012
סודיות מלאה מובטחת!!!
(מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד)

לפרסום אורן
דרוש/ה
תקציבאי/ת מעולה
בעל/ת נסיון של לפחות 3 שנים במשרד פרסום גדול וכושר התבטאות בכתב.
לקביעת ראיון נא לפנות להנה
טל. 03-331251
החל מיום ראשון בין השעות 09.30—12.30

רים תעשיות מזרונים
דרוש:
סוכן מכירות
עם נסיון קודם.
נא לפנות לת.ד. [illegible] ת״א
[illegible]

חברת המזרח לשיווק מכוניות
דרושים:
* פקיד/ה להנהלת חשבונות עם נסיון.
* פקידה למחלקת חלפים אחרי צבא.
* מחסנאי חלפים לרכב אחרי צבא עם נסיון.
לפרטים: דרך ב״ת 76 ת״א

למכינה התורנית לבנים (חטי״ב) באלקנה
דרוש/
* מורה למדעים
* מורה לאנגלית
טל׳ – 03-9362292/416

תלמה
למפעל שפע בערד
דרושים
טכנולוג/ית מזון
הכישורים הדרושים:
* בוג.ת הנדסת מזון.
* יתרון לבעלי נסיון קודם בתעשיות המזון.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית.
המעוניינים מתבקשים להתקשר לטלפון: 057-957860 או 057-958049 לאליה בימים א׳–ה׳ בין השעות 08.00—16.00 לקביעת ראיון.

א.כ.א.
אספקת כח אדם זמני בע״מ
דרושים לנו עבור לקוחותינו למשרות קבועות:
איש אחזקה
נסיון של 5 שנים באחזקת מיבנים. רשיון חשמלאי. נסיון בקירור. תושב אזור המרכז. רשיון נהיגה.
נהגים (רשיון ג׳)
11 שנות לימוד. תושבי גוש דן. בעלי פרופיל רפואי גבוה.
מחסנאי
שנה נסיון במחסנאות, הכנת הזמנות, הכנסת והוצאת סחורה. ידע במחשב. תושב אזור פתח־תקוה והסביבה הקרובה.
נא לפנות טלפונית למשרדנו: 03-282887, 03-281847

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ״א 1981
[illegible]

אראל
בקרה בע״מ
למפעלנו המייצר ומשווק מערכות בקרה ממוחשבות לתעשיה
דרושים
הנדסאי חשמל/מכונות
לתכנון ולבקורת גמר ייצור
דרישות: * נסיון בתכנון ויצור לוחות אלקטרומכניים * ידע בתכנון לוחות חשמל ובחירת הציוד הדרוש * רצוי נסיון בבקורת גמר יצור.
טכנאי/הנדסאי מכונות/חשמל
לאפיון מערכות בקרה לתהליכי יצור ממוחשבים המופעלים ע״י מיקרו מחשב אחריות למעקב אחרי הביצוע ולדוקומנטציה
דרישות: * ידע בבקרת תהליכים תעשייתיים חשמל ופנאומטיקה * אנגלית טכנית — הכרחית.
בדבר פרטים, נא לפנות טלפונית : 08-437811, קו פנימי 525, 546 או לת.ד. 172 יבנה מ. 70600.

למשתלת בונסאי ישראל בע״מ במושב בני ציון
דרושות עובדות רציניות
לעבודה קבועה בחממות גידול של עצי בונסאי
עבודות משתלה מגוונות – מינימום 30 שעות עבודה בשבוע. שכר עד 900 ש״ח. תתקבלנה עובדות מאזור השרון בלבד.
ראיונות יתקיימו ביום ב׳ 15.9.86 בשעות 17:00–19:00 במשרד המשתלה בבני ציון
לקבלת פרטים נוספים להתקשר בימים א׳–ה׳ בשעות 09:30–12:30 טלפון: 052-441569

למוסד פנימייתי חקלאי במרכז הארץ — דרוש
מרכז משק - מנהלן
עדיפות תנתן לבוגרי קורס ברכזי משק קיבוצי או לבוגרי מכללה חקלאית בעלי נסיון.
נא לפנות בצירוף תולדות חיים ונסיון בכתב יד ובשפה האם לת.ד. [illegible] עבור ״מנהלן״.

לחברת שווק צעירה ודינמית
דרושים
מקדמי מכירות משלים
• אם את/ה צעיר/ה דינמי/ת מוכשר/ת עד גיל 28
ואם את/ה מעוניין/ת בעיסוק קבוע ומעניין, פנה עוד היום לרותי טל 03-833057, 03-838110.
• עבודה בחברה צעירה ודינמית
• 5 ימי עבודה בשבוע
• שכר התחלתי גבוה + בונוסים גבוהים.
• אפשרויות לקידום בחברה.
• המתקבלים יעברו קורס קצר בקידום מכירות.
בסיום ששה חודשי עבודה מסע השתלמות בחו״ל.

מדריכים
לחוגי סיירות וידיעת הארץ בירושלים.
עדיפות לבעלי רקע מתאים ונסיון בניווט.
העבודה בחוג חלקית ומתאימה לסטודנטים.
ראיונות ביום ג׳ 16.9.86
לקביעת מועד
נא להתקשר 02-231918.
החברה להגנת הטבע

Needed in Tel Aviv for an Electronics Co.
EXECUTIVE SECRETARY/ SALES ASSISTANT
Able to work overtime and underpressure.
Perfect command of English (including typing) and working knowledge of Hebrew.
Full time position, 5 day week. call from Sunday, 03-5460233

למעוף שלטים בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
כישורים נדרשים:
* רמה' רקע טכני וגרפי
* נסיון קודם
* בעל רכב
בפרטים נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3966 פתח-תקוה עבור מנהל מכירות

הוצאה לאור גדולה מחפשת
מנהל חשבונות בכיר
כישורים נדרשים:
* נסיון מוכח בענף.
* ניהול צוות עובדים.
תנאים טובים למתאימים
בדבר פרטים נוספים טל. 03-661888

קיבוץ בדרום מחפש בדחיפות
טבח
בעל יכולת ארגון וידע במטבח קיבוצי.
פרטים בטלפונים:
בוקר — 051-21904
ערב — 051-21705, 051-21780

אופיר שפיר אלקטרוניקה בע"מ
דרוש
איש מכירות
למערכות בקרה והתראה אלקטרוניות
* בעלי נסיון מוכח במכירות
* בעל רכב
תנאים טובים למתאים
03-7516618 מיום א'

ל"מכבים" — יישוב קהילתי באיזור מודיעים
דרוש
מזכיר יישוב
בחצי עד משרה מלאה.
בהתאם לכישורים אישיים.
טל' 715763, 715744, 03-715733

ל"שגיא" שירותי ביטוח
דרושות
* פקידת ביטוחים מנוסה
בעלת ניסיון של שנתיים במשרד ביטוח.
* מנהלת חשבונות משרה חלקית
ניסיון בניהול חשבונות ביטוח.
לפרטים: רחוב אחוזה בית 3 תל-אביב
03-651284 03-655820

הילטון תל-אביב
דרושות
חדרניות
למשמרת בוקר
לפנות לכ"א בשעות 15.30—14.00
טלפון 03-640292-3

לחברה בהרצליה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
הכישורים הדרושים:
* סוג 3 או מדופלם
* נסיון בהנהח"ש ממוחשבת.
* נסיון בניהול צוות עובדים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 127 רמת-גן, מיקוד 52101, עבור מס' 10

לרשת חנויות אופנה
דרוש/ה
דקורטור/ית
* לעיצוב חלונות ראווה
* אתגר למועמד/ת מתאים/ה
* תנאים טובים.
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בצרוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 23032, ת"א מיקוד 61230 עבור "מס' 246".

קשת האגודה למען הקשיש
בתל-אביב—יפו
דרושים
1. **רופא במוסד סיעודי לקשישים**
בת"א—יפו
רצוי רופא פנימי עם נסיון גריאטרי למשרה מלאה
2. **אחים/ות מוסמכים/ות מעשיים/ות**
למוסד סיעודי לקשישים במשרה מלאה או חלקית
3. **פיזיותרפיסטים/ות**
לעבודה עם קשישים לחצי משרה ולמשרה מלאה
4. **עובד/ת סוציאלי/ת**
לחצי משרה ולמשרה מלאה
5. **אם בית**
למוסד סיעודי לקשישים למשרה מלאה
6. **כוחות עזר סיעודיים**
לעבודה עם קשישים למשרה מלאה
להתקשר לטלפון — 03-810721 בשעות העבודה
7. **פועלי/ות נקיון**
למשרה מלאה
להתקשר לטלפון — 03-810721 בשעות העבודה
8. **מזכירה**
למשרה מלאה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 16475 ת"א—יפו מיקוד 61163
* סודיות מובטחת *

דרושים בכל הארץ
רופאים
לביצוע בדיקות רפואיות
עדיפות לבעלי מכשירי א.ק.ג.
לקביעת ראיון טל. 03-200461

ירקן שתלן
למדינה דוברת אנגלית
* ידע בגידול ירקות כולל עצמאות בהגנת הצומח
* כושר ביצוע במערכות השקייה בטפטוף
* עדיפות לבעלי נסיון במשתלות סוג טרופי.
* מגורים בחווה בלי תנאים לילדים.
* חוזה ראשוני לשנה.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3540 תל-אביב.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

דרוש
סוכן מכירות
לאזור הצפון
* בעל נסיון בעבודה עם רשתות השיווק
* מגורים באזור חיפה הקריות
לפנות לרמי בתל-אביב
טל' 03-7514629

קייטרינג בע"מ
למפעלנו בנמל-התעופה בן-גוריון
דרושים:
1. **חשמלאי תעשייתי**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
2. **מרכזנית**
ידע באנגלית, כולל הדפסה
3. **עובדות למטבח קר**
לאזור ירושלים:
4. **טבח ראשי**
5 ימי עבודה בשבוע
להתקשר טל. 03-9711090 בין השעות 16.00—8.00

למפעל טכסטיל המייצר לייצוא
באיזור תעשיית בת-ים
דרושים
אורגים
לעבודה במשמרות
אפשרי יוצאי צבא המוכנים לעבור הכשרה מקצועית במקום.
5 ימי עבודה.
טלפון 5518676, 5515870

למתנ"ס מצפה רמון
דרושים:
1. מורה לאורגן ופסנתר
2. מורה לתאוריה וחלילית
3. מנצח לתזמורת כלי נשיפה
4. מורה לריתמיקה לגני ילדים
5. מורה לגיטרה
פרטים בטלפון 057-88865
או 057-88442 לבקש את שרש.

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
דרושים:
1. לסניפנו בבאר-שבע
מפקח רכישה
בביטוח חיים
תנאים מצויינים למועמד המתאים.
2. למשרדנו בת"א
פקיד/ת ביטוח חיים
רצוי נסיון בביטוח חיים
או בוגר/ת מגמה ריאלית.
להתקשר 03-630313 לגב' רונית
(פרט ליום ו')
מחשבה אחת קדימה

ש. אנגל מהנדסים בע"מ
לתיכנון קונסטרוקציות בת"א
1. **מהנדס/ת בנין**
2. **הנדסאי/ת ו/או שרטט/ת**
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
יפנו לטלפון 03-230734

להפצת מכונות
להעתקת מסמכים U-BIX
דרושים
אנשי מכירות
— יכולת בניהול מו"מ.
— נסיון במכירות (עדיפות).
— בוגר תיכון.
— בעלי רכב.
טלפון 03-9234222 לאילנה

למפעל תעשייתי בתחום הפלסטיקה בגוש דן
דרושים
* **עובדי ייצור למשמרות**
* **מחסנאי**
עם נסיון בנהול מלאי ורשום
* **פקידה**
רצוי נסיון ביבוא וספקים
* **איש אחזקה**
עם נסיון בתעשיה
* **עובד שבבי**
עם נסיון, רצוי רקע במבלטנות.
טלפון 03-800207-8

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון בהפעלת חבר עובדים בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
מועמדים מתבקשים לפנות בפירוט קורות חיים, השכלה, הכשרת ונסיון מקצועי לת.ד. 9155 מיקוד 61091 עבור "מנהל חשבונות עצמאי"

לעיר השעשועים בע"מ
גני התערוכה תל-אביב
דרושה
פקידה
אחרי צבא
עם ידע בהדפסה
עברית וחשבונות.
שעות העבודה 8.00—15.00.
להתקשר
טל. 03-427080, 03-423070

לחברה העוסקת ביבוא ובשיווק של ציוד וחומרים דנטלים
דרושים:
1. **טכנאי אלקטרוניקה**
בעל נסיון במתן שרות לציוד דנטלי.
2. **בחור צעיר**
(לאחר צבא) בעל רקע טכני ונסיון באלקטרוניקה.
3. **תועמלנים/ות**
להפצת חומרים דנטלים.
רכב אישי חובה.
לפנות לאסתר בטלפון 03-663651

דרושים חשמלאים
לעבודות אינסטלציה חשמלית
מערכות תקשורת וזרם לחות חשמל
03-359379

לצה"ל דרושים
לשירות קבע:
* **נגדי תחזוקה**
* **נגדי רישום**
* **טבחים**
נתונים נדרשים: —
א. גיל 21—30
ב. השכלה — 9 שנות לימוד לפחות.
ג. בעלי הכשרה מתאימה.
יתקבלו בעלי מקצוע באיכות גבוהה בלבד.
● על המעוניינים לפנות ליואב — טלפון 03-616110

כפר הנוער קדמה
מטפל בנערים ונערות מנותקים
דרוש/ה
מרכז/ת למרכזיה הפדגוגית
העבודה תהיה עם צוות טיפולי
בהכנת תוכניות הדרכה טיפוליות חברתיות.
פרטים: אבי קורן
טלפון: 055-82126, 055-82009

קינג בע"מ
למפעל מתכת
באיזור התעשיה החדש בראשון-לציון
דרושים
1. **עובדי ייצור**
למכונות עיבוד שבבי ומכבשים
2. **עובדות/ים לעבודות אריזה**
* הסעות מחולון, בת-ים, ראשל"צ ורמלה
* אפשרי לפנסיונרים
* 5 ימים בשבוע!
* תנאים סוציאליים, כולל ארוחות.
נא להתקשר בטלפון 03-9610838
עד השעה 15.00 לזאבה

למפעלי דפוס פלאי בע"מ
דרושים
1. **חותך נייר מקצועי בגליוטינה**
2. **עובד מחסן**
(רצוי רשיון ג' ועבודה במלגזה)
3. **מקפל מקצועי**
תנאים טובים, 5 ימי עבודה בשבוע.
להתקשר לאהובה טל. 771121
גבעתיים

לחברה מסחרית גדולה
בענף מוצרי החשמל בת"א
דרושה:
מזכירה למנכ"ל
בעלת נסיון של 5 שנים לפחות
הכישורים הדרושים:
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
* הדפסה עברית ואנגלית
* בקיאות ונסיון בהליכי יבוא.
נא לפנות בכתב יד בצרוף פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה + המלצות לת.ד. 14285 ת"א עבור "מזכירה"

דרושות
סטודנטיות
בעלות הופעה נאה לעבודה
במשך עד חודש ימים לפני
פתיחת שנת הלימודים בשעות
אחר הצהריים.
העבודה בגוש דן, חיפה,
ירושלים ובאר-שבע.
שכר הולם למתאימות.
למעוניינות — נא לפנות באופן אישי ביום א' 14.9.86 בשעות 15.00—18.00 לרחוב מרמורק 16 תל-אביב

דרושים
לבית הספר המקיף דתי
קרית הדינגך עוזה
* **מורה לאנגלית**
בהיקף של 12—20 ש"ש.
* **מורה להסטוריה**
בהיקף של 14 ש"ש.
המעוניינים יתקשרו למר יוסף גבאי מנהל הקריה, טל. בביה"ס 057-942471
בביתו: 055-83875

למשרד תיירות
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
* עם נסיון (סוג 3) *
לפנות בכתב-יד, בפרוט נסיון מקצועי לת.ד. 690 קיראון 55106.
לציין על גבי המעטפה: "חשבונות"

חברת אורפק תעשיות
(1983 בע"מ)
דרושים/ות
1. **מהנדס/ת אלקטרוניקה**
בעל/ת נסיון במערכות פיתוח.
לעבודה עם אינטל 8088—8086.
2. **מרכזנית + מזכירה**
ידע בהדפסה בעברית.
* תנאים טובים למעומדים
* 5 ימי עבודה.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 3095 הרצליה מיקוד 46130.
טלפונים: 541112, 541325, 052-541227.

לחברת עסיס
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל השיווק
התפקיד כולל:
תפעול מערכת שיווק חו"ל.
סיוע במשימות שיווק בארץ.
הכישורים הנדרשים:
רקע בשיווק בארץ ובחו"ל. יכולת טיפול בפרטים, כושר ארגון ודייקנות שליטה מלאה באנגלית.
מקום העבודה נתניה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 508 נתניה 42104 עבור עוזר מנהל שיווק.

למפעל בענף השמורים
דרוש **קניין בכיר**
הכשורים הדרושים:
1. נסיון קודם בנושא הרכש — עדיפות לרקע בתעשיית שמורים.
2. יכולת לקיים מו"מ ברמה גבוהה בתחום העסקי.
3. כושר ניסוח והתבטאות ברמה נאותה.
4. נכונות לעבודת צוות תוך שמירה על יחסי אנוש מעולים במערכת ובקשורים בה.
5. עדיפות לבוגר קורסים בנושא הרכש.
6. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
מועמדים מתאימים המעוניינים להשתלב במערכת דינמית ומעניינת מתבקשים לפנות בכתב — בצירוף קורות חיים, נסיון קודם (בצרוף תעודות מתאימות) לת.ד 332, תל-אביב, לידי מנהל הרכש.
רק מועמדים בעלי הכישורים הנדרשים יענו.

דרושה
מזכירה אחראית מנוסה
לנהול משרד של חברה העוסקת במחקר ופתוח.
שליטה בעברית ואנגלית
השכלה אקדמית — יתרון.
טלפון: 03-428765

דרושה
מטפלת לשלישייה
לעבודת לילה למספר חודשים.
מגורים וכלכלה במקום.
קבוץ מצפה שלם 02-249136 לשליו

למשרד רואה חשבון
דרושה
לחצי משרה
מדפיסה בעברית + אנגלית
בעלת נסיון במעבד תמלילים מהדמיל
שעות עבודה גמישות.
טלפון 03-655473, 03-651727

לחברת משלוחים בינלאומיים ותיקה
דרוש
מנהל
הכישורים:
* נסיון ביבוא יצוא 7 שנים לפחות.
* ידע, נסיון ומרץ בארגון ופיתוח הקשרים בענף המשלוחים הבינלאומיים.
* נסיון בעבודה עם קהל וניהול צוות עובדים.
לפנות לת.ד. [illegible] תל-אביב

רוכש/ת מודעות!
בכל רחבי הארץ
אנו מציעים לך:
הכנסה גבוהה
המורכבת מ:
* שכר בסיסי
* עמלות ובונוסים
בעבודה קבוצה למגזינת במדור פרסומי פופולארי
*
אם הינך רציני/ת ובעל/ה כושר הבעה ויכולת גבוהה פנה/י אלינו טל. 03-5462822

לחברת מחשבים [illegible]
1) מנהל מחלקת סיוע טכני — SYSTEM
ניהול מקצועי של מחלקת סיוע טכני הכוללת צוותים של תכנתי מערכת בסביבה של מחשבי I.B.M (VM/DOS/VSE, CICS)
ומחשבי VAX/CLUSUSTEM, PDP 11.
התפקיד כולל: אחריות למערכות הפעלה ולמערכי התקשורת בארץ ובחו"ל.
הדרישות מהמועמד:
* בעל נסיון במערכות-הפעלה ולבנטיות של 3 שנים לפחות.
* בעל תואר ראשון במדעי-המחשב (או מקביל).
* בעל יכולת ניהולית טובה.
* עבודה בשעות נוספות ובלתי מקובלות.
2) מנהל מחלקת תכנון/תכנות.
* בעל נסיון של 3 עד 5 שנים בניהול צוותים בנושא פיתוח ותחזוקת תכנה.
* רצוי השכלה אקדמאית במקצועות המחשב
מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 4866 חיפה מיקוד 31048 עבור משרה מס' 667.

למפעל בענף הגומי בכפר-סבא
דרושים:
1. **וולציסט (מארגן) מנוסה להכנת תערובת**
2. **מפעיל מכונה בעל רקע טכני**
3. **פועלי ייצור**
טלפון 052-23291, 052-23292
מורי או דורון

דרוש
מהנדס
להוראה והדרכה באלקטרוניקה
בתנאים מיוחדים
אפשרות לעבודה מלאה או חלקית בשעות הבוקר או אחה"צ.
נא לפנות לת.ד. 425 תל-אביב.

לחברה מסחרית גדולה
בענף הרכב
דרושים:
1. **טכנאי שירות**
* הנדסאי/טכנאי רכב
* נסיון מוכח של 5 שנות עבודה.
2. **פקיד תביעות**
* ידיעה טובה בשפה הצרפתית
* רקע בתכונאות רכב.
מועמדים מתאימים יפנו לטלפון 9-779111

ל"יכין חקל" בע"מ
דרוש
אחראי למשלוחים ולטפול בשומרים
הכישורים:
1. בעל כושר ארגוני.
2. הכרה בתהליכי בתי אריזה ומשלוחי פרי הדר.
3. כושר ניהול עובדים.
4. הכרה בחומרי אריזה והובלה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 332 תל-אביב

לחברה קבלנית גדולה
בענף האלקטרו-מכניקה
דרוש
מהנדס חשמל/אלקטרוניקה
בעל נסיון של 2-4 שנים במערכות פיקוד ובקרה ממוחשבות.
להתמחות בענף ספציפי.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, פרוט נסיון קודם וטלפון להתקשרות לת.ד. 33263 ת"א, מיקוד 61332 עבור מס' 99.
— סודיות מובטחת —

למפעל בירושלים דרושים
מסגרים בעלי ידע בקריאת שרטוט
עובד לעבודה במכונת כיפוף ("ברקפרס")
לפנות להרצל או יגאל
טל: 02-251411, 236815
כתובת: יגאל אלון 136 ת"א

דרושים
1. טכנאי אוטומציה
2. כרסם חרט
עם נסיון בבניית מכונות
מקום העבודה בהרצליה
טלפונים 251257, 252312, [illegible]

למשרד פרסום ברמת-גן
גרפיקאי/ת מעצב/ת
נסיון מוכח, למשרה מלאה
723272 מיום א'

לחברת בניה דרוש
מהנדס ביצוע
בעל נסיון
לעבודה במרכז הארץ
טל' 03-736521 03-723184

هكذا من الاصل

פרסום פלד מחפש:

מוחות פלוס כוחות סוס

- **תקציבאי** - ניסיון בפרסום של שנתיים לפחות – הכרחי.
- **מומחה לפרסום בינלאומי** - לתאום בין משרדינו בתל-אביב, לונדון ושנחאי:
  – אנגלית שפת-אם
  – תואר במינהל עסקים
  – עדיפות לבעל דרכון זר.
- **קופירייטר** - עם ניסיון + כשרון מוכח.
- **ארטדיירקטור** - ניסיון של שנתיים במשרד פרסום.
- **ביצועיסט** - עם זוג ידיים טובות וראש מבין עניין.

המתאימים מוזמנים להתקשר לפרסום פלד טל: 5–291261 –03 לפנות ליעל.

סודיות מובטחת!

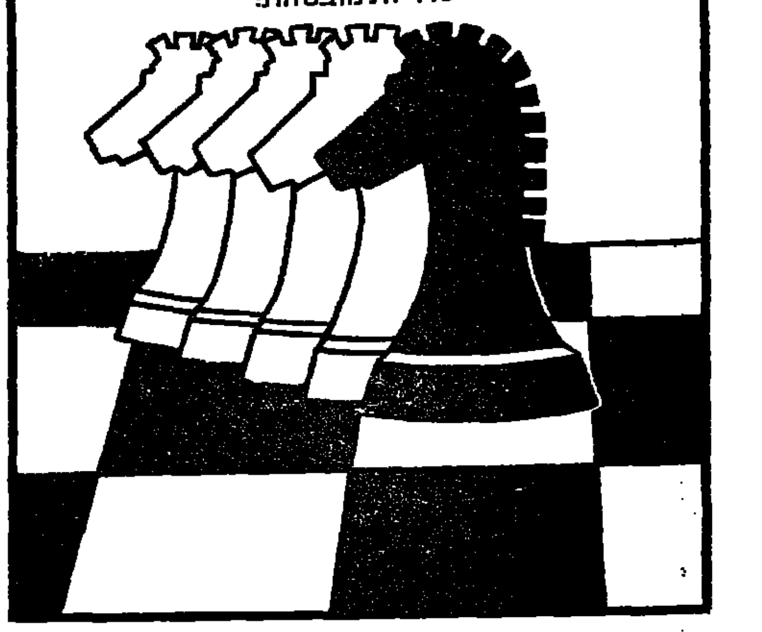

חברה תעשיתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית

דרושים

מבקר איכות מכני

כישורים נדרשים:
- ★ הנדסאי/טכנאי מכונות.
- ★ נסיון של לפחות חמש שנים במדידות מכניות ובביקורות ריתוכים.
- ★ ידע בבקורת מטלורגית — יהוה יתרון.

חרט/כרסם/מבלטן משלה

כישורים נדרשים:
- ★ בוגר בי"ס מקצועי מגמת מכניקה.
- ★ בעל שמונה שנות נסיון לפחות בחריטה, כרסום ומבלטנות פח.

מקום העבודה ירושלים

נא לשלוח פירוט קורות חיים למחלקת כוח אדם, חברת לוז, ת"ד 7929 ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

משאבי אנוש — ניוס והערכת מנהלים בע"מ

אורה כהן

חברה מסחרית העוסקת בייבוא ושיווק ציוד הנדסי

מחפשת

מנהל כללי

הכישורים: מהנדס חשמל או מכונות בעל ראיה עסקית ונסיון שיווקי מוכח של 10 שנים לפחות.
יכולת ניהול משא ומתן עם גופים פרטיים וציבוריים.
אנגלית ברמה הגבוהה
גיל: 35-50

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת גן 52101. סודיות מובטחת.

מעצב/ת ...
ביצועיסט/ית
...

אנחנו רוצים לגנוב אותך

גרפיקאי

בית פרסום מעצבים ... מודעות וצבע ... עבודה לא חסר ...

RV מזל"ט בע"מ

פיתוח, שוק ותחזוקה מערכות טיס זעירות מונהגות מרחוק

מנהל שיווק אזורי

הכישורים הדרושים:
- בעל השכלה הנדסית
- ידע ונסיון מוכחים בשיווק בינ"ל
- הכרת השוק האמריקאי
- שליטה מלאה באנגלית (אנגלית שפת אם יתרון)
- ידע מוקדם בנושא מזל"טים - יתרון

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון מוכח לחברת מזל"ט בע"מ, פארק המדע נס-ציונה מיקוד 70400 לידי הגב' תמר

סודיות מובטחת

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ

דרושים

שליח'ים/מדריכים למחנות הקיץ בחו"ל

אם יש לך את הנתונים הבאים:
1. **אזרחות ישראלית ושהות של חמש שנים אחרונות בארץ.**
2. **מסיים שרות צבאי או לאומי וחייל בשרות סדיר שמועד שחרורך חל עד 1.4.87.**
3. **נסיון בהדרכה או בחינוך.**
4. **שליטה מושלמת בשפה האנגלית.**

ואתה מעונין להדריך במחנות קיץ של קהילות, תנועות ואירגונים יהודיים בארה"ב וקנדה באחד מן המקצועות הבאים:
ריקודי עם. דרמה. אמנות. עבודות עץ. צילום. טבע. ספורט. תרבות (במיוחד לילדים צעירים). מורים לעברית לדוברי אנגלית. צופיות וכן מדריכי מוזיקה המנגנים באקורדיון או בגיטרה — המסוגלים ללמד שירים עבריים ולהנחות שירה בציבור.

פנה אל: מפעל מחנות הקיץ בחו"ל, מחלקת הנוער והחלוץ, קרן היסוד 19/א ירושלים 91920 תוך פרוט תולדות חיים; נסיון בעבודה חינוכית עם בני נוער מהארץ ומחו"ל נסיון בהדרכת המקצוע ומסמכים בדבר שרות לא"מי או צבאי. מכתבים שלא יפורטו — לא ייענו. נא לכתוב בכתב יד ברור.

הערות:
1. היציאה למחנות היא בין ראשית לאמצע יוני, סיומה לאחר כתשעה שבועות. השיבה ארצה חובה עד לתאריך 15.10.87 כפוף לחוזה שנחתם בטרם היציאה.
2. המועמדים יבחרו לאחר תהליך מיון, ראיונות ומבחנים מקצועיים ע"י נציגים מהארץ ומחו"ל.
3. מפעל מחנות הקיץ יכול לדחות מועמדים מפאת גילם או מצבם המשפחתי.
4. תנאי ליציאה — השתתפות בסמינרי הכנה.
5. ההסתדרות הציונית העולמית או הקהילות או התנועות או האירגונים האמורים אינם מתחייבים לקבל הצעה כלשהי, קבלת ההצעה לא תטיל על ההסתדרות הציונית אחריות או חובה כלשהי כלפי המציע.
6. תוקפו של מכרז זה יפוג בתאריך 15.11.86 — לא תתקבלנה פניות לאחר תאריך זה.
7. לעונים על הדרישות יישלחו שאלונים וחוברות הסברה.
8. כל הנאמר בלשון זכר יש לראותו כנאמר בלשון נקבה.

לחברה עתירת ידע גדולה באיזור חיפה דרוש/ה:

מבקר/ת כספי

תאור התפקיד: ביקורת בגופי כספים בחברות בנות ברחבי העולם מטעם אגף הכספים במטה החברה.
כישורים נדרשים: רואה חשבון מוסמך, עדיפות לבעל רשיון אמריקאי. נסיון בביקורת בחברות תעשייתיות ובחברות שיווק. ידע ונסיון בהכנת דוחות כספיים לפי כללי חשבונאות אמריקאיים.
נסיון בתרגום דוחות כספיים נקבלים במטבע זר. ידיעת השפה האנגלית על בוריה, שפה נוספת יתרון. התפקיד כרוך במגע שוטף עם הדרג הבכיר ביותר בחברה.

אנא פנה/י לת.ד. 4353 חיפה מספר 2210 בצרוף קורות חיים, כתובת, ת.ז. וטלפון. - סודיות מובטחת-

---

מדריכי זוהר

זוהר שווק ניהול ופירסום בע"מ

מדריכי טלפון מסווגים

מציעים לך להצטרף לצוותי המכירות שלנו באזורי

תל-אביב • חיפה • ירושלים

דרושים/ות נציגי מכירות

- בוגרי תיכון מעל גיל 25
- שאפתנים הרוצים להצליח ולהרויח הרבה נסיון במכירות, רצוי, לא חובה
- בעלי רכב פרטי

אנחנו מציעים:
עבודה מעניינת בחברה צעירה
הכנסה מובטחת, (משכורת + עמלות)
● הכשרה לעבודה תנתן במסגרת קורס מכירות של החברה ●

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית החל מיום א' 09.00

תל - אביב:	7512642 03-7514785/6	ליליאן
ירושלים:	02-536320	אהרון
חיפה:	04-382384	משה

ל"תנובה" מחוז תל-אביב
דרושים

מחלקי מוצרי בשר ודגים

הכישורים הדרושים:
- השכלה תיכונית
- ידיעה טובה בחשבון
- רשיון נהיגה למשאית ו/או סמיטריילר
- ידע בשיווק מוצרי מזון

תינתן עדיפות בקבלה למועמדים בעלי נסיון מעשי בשיווק מוצרי מזון.

מועמדים מתאימים יעמדו במבחני כניסה לבדיקת התאמתם לתפקיד מחלק.

מועמדים מתאימים, תושבי תל-אביב, חולון והסביבה הקרובה, מתבקשים לפנות ישירות למר אורי לוין, מנהל מרכז הפצה "קר-פרי", רח' המעביר 25, איזור התעשיה חולון, טלפון 03-804447, 03-5591556-7, בין השעות 13.00 עד 16.00, לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה.

- סודיות מובטחת -

למפעל מתכת בחולון

1. **הנדסאי מכונות** — בעל נסיון להרכבת יחידות מכניות.
2. **כרסמים** מנוסים
3. **משחיזן** מנוסה למשחזת שטחים

תנאים טובים למתאימים. להתקשר לטל. 03-5562901

אנו מציעים תפקיד של מפעילת מערכת

סדר-צילום

אם הנך בעלת נסיון וידע בהפעלת סדר-צילום בשפות עברית ולועזית, ומוכנה לעבוד בשעות אחה"צ והערב משעה 14.30-20.30 נא התקשרי למשה: 221178

תמורה נאה למתאימה!

[illegible]

אלסינט

למפעל לטומוגרפיה ממוחשבת בחיפה
דרושים:

מנהל מחלקת מערכות מידע ותו"ב

משרה מס' 141024

לניהול מערכות המידע במפעל וריכוז תכנון ובקרה מפעלית
הכישורים: • מהנדס מערכות מידע
• ותק של 3 שנים לפחות רצוי בתעשיה
• כושר ניתוח והבנת מערכות מורכבות

פיזיקאי לאגף הפיתוח

משרה מס' 143090

• תכנון וביצוע מדידות וניסויים פיזיקלים בסורקים שבפיתוח.
• הגדרה ואיפיון של שינויי תוכנה וחומרה.
הכישורים: • תואר ראשון בפיזיקה לפחות או פיזיקה רפואית.
• רצוי ניסיון קודם בתחום קרינת X מקורות וגילוי, שימוש במחשבים ובעיבוד תמונות

אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למחלקת גיוס ת.ד. 550, חיפה

סודיות מובטחת

elscint
אלקטרוניקה בשרות הרפואה
ת.ד.550 חיפה 31004

Tedea Ltd. Excellence in Load Cells

חברת תדאה עוסקת בייצור עתיר ידע של מיכשור מדוייק בתחום השקילה האלקטרונית. רוב הייצור מיועד לשווקי יצוא ברחבי העולם. החברה נמצאת בתהליך גידול מואץ.

דרוש

מהנדס תעשיה ומנהל שישתלב בתפקיד בכיר במערך הייצור בחברה.

נדרש נסיון מוכח בניהול תעשייתי, בתכנון ובפקוח על הייצור.

5 ימי עבודה בשבוע.

פניות יתקבלו בכתב יד בלבד, בצירוף קורות חיים ובנסיון מקצועי. ת.ד. 2008 הרצליה 46120

תושבי אזור נתניה בלבד

למוקד 99

דרושים מאבטחים לארוע גדול בתאריכים 16-24.10.86

הכישורים הדרושים:
• בוגרי יחידות קרביות • אחרי שרות צבאי • בעלי הופעה נאה • עדיפות לבעלי נשק פרטי.

עבודה במשמרות.
תנאים טובים מאוד.

ועדת קבלת תתקיים ביום א' 14.9.86, בין השעות 14.00–18.00 בסניף חברת "השמירה" בנתניה, שד' בנימין 18 (מול התחנה המרכזית). יש להביא 2 תמונות פספורט, תעודת זיהוי, פנקס מילואים ורשיון נשק (למי שיש נשק). נא לפנות לעופר.

לחברה מסחרית גדולה ופעילה העוסקת ביבוא כימיקלים וחמרי גלם לתעשיה

דרוש

מנהל/מקדם מכירות בכיר

נדרש מן המועמד
נסיון מוכח במכירות כימיקלים וחמרי גלם
- הכרה יסודית של התעשייה לסוגיה: גומי, פלסטיקה, כימיה, בנין, פרמצבטיקה וכו'.
- נסיון מוכח בעבודה עם ספקי חמרי גלם בחו"ל.
- ידיעת השפה האנגלית על בוריה (העדף שפה נוספת).
- רקע פורמלי בכימיה - יתרון.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 4568 חיפה, עבור מס' 400, בצרוף קורות חיים. יענו רק מועמדים המתאימים לנתונים

סודיות מובטחת

אם יש לך עבר טוב יש לך עתיד בדיגיטל

לאגף המכירות
דרוש
איש מכירות בכיר לתחום הבנקים
(LARGE ACCOUNTS)

נסיון וידע
★ הכרות וידע של 5 שנים לפחות עם מחשבי MAINFRAME – נסיון מוכח.
★ נסיון מוכח כאיש מכירות.
★ ידע והכרות בתחום הבנקאות/הפיננסי – יתרון.

נא לפנות בכתב לדיגיטל, ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור בת אדם בצרוף קורות חיים ונסיון בציון המשרה המבוקשת.

במחשבה שניה...

digital

למוקד 99

דרושים/ות מקדמי מכירות

בעלי הופעה נאה, כושר שכנוע, יכולת התמדה, עד גיל 40.
תמורה כספית הולמת להצלחה.
הדרכה מקצועית.
הזדמנויות לקידום.
עדיפות לתושבי הרצליה, רמת השרון, תל־אביב, חולון ורמת גן.
נא לפנות לענת, 2–706181–03 עד ליום 16.9.86

השמירה

למאפית אילת
דרושים

א. מנהל עבודה כללי לייצור
- ★ עבודת לילה.
- ★ יועדף בעל נסיון בענף המאפיות.
- ★ בעל השכלה תיכונית/מקצועית.

ב. אחראי מחסן חלוקת לחם
- ★ עבודה במשמרות יום ולילה.
- ★ השכלה תיכונית.
- ★ נסיון בעבודה כמחסנאי רצוי בענף המזון.

ג. איש שיווק/קידום מכירות
- ★ בעל נסיון מוכח בשיווק/קידום מכירות.
- ★ השכלה תיכונית מלאה.
- ★ יכולת הפעול צוות עובדים.

לקבלת פרטים ולקביעת ראיון נא להתקשר כיום א' לטלפונים: 820739, 03-824837

— סודיות מובטחת —

לבית מלאכה לעיבוד שבבי

דרוש מנהל עבודה

הכישורים הדרושים
1) ידע מוחלט בתחום עיבוד השבבי במכונות קונבנציונליות ומכונות C.M.C
2) נסיון בניהול צוות עובדים וניהול כללי של המפעל.

למתאים תנאים טובים מאד.

שלמה אינדה בע"מ
רח' תובל 18 רמת־גן 03-7510006
03-7513585

טמפרה צבעים וכימיקלים בע"מ
למפעלנו ביבנה דרושים

1. מנהל מפעל
חובה ניסיון קודם של 5 שנים לפחות בניהול מפעל תעשיתי.

2. כימאי
רצוי בעל ניסיון בצבעים על בסיס מים.

3. לבורנטית
לעבודה במעבדה

נא לפנות: 08-437455 08-437966

לחברה מסחרית גדולה בענף מוצרי החשמל בת"א
דרושים:

טכנאי למכונות כביסה

ומוצרי חשמל אחרים
בעלי נסיון של 5 שנים לפחות.

הכישורים הדרושים:
- ★ בוגר בי"ס מקצועי
- ★ רשיון לחשמלאי מוסמך
- ★ בעל רשיון נהיגה

נא לפנות בכתב יד בצרוף פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה + המלצות לת.ד. 14285 ת"א עבור "טכנאים".

אל תתן להזדמנות לחלוף לידך! תפוס אותה!

כדי להצליח אתה זקוק לכלים מתאימים ולגב כלכלי! אנו נעמיד זאת לרשותך.
- בתנאי - שאתה מעל גיל 25, נשוי ובעל השכלה תיכונית ומעלה.
- בתנאי - שאתה מוכן ללמוד ולהשתלם ע"ח החברה.
- בתנאי - שאתה מוכן לאחר מכן להשתלב במערך שווקי המאפשר קידום אישי וכלכלי.

Clubit — א. בירנבאום — מצודה

אם שלושת תנאים אלה מתאימים לך אנא התקשר לטל. 200241 או 292522 לתאום פגישה עם רן מוזס.

לתדאה בע"מ — Excellence in Load Cells

דרושים:
1. עובדים למחלקת כיולים למוצרים אלקטרו-מכניים אחרי שרות צבאי עד גיל 25
2. מחווטות ומלחימות, נסיון לא הכרחי.

יום עבודה מלא 5 ימי עבודה 7.30 עד 17.00.
מגורים: הרצליה, רעננה, כפר-סבא, נתניה.
טל. 052-557039 לחנה.

למוסד צבורי במרכז הארץ

דרוש

מנהל עבודה (קרור, מיזוג אויר)

דרישות התפקיד:
- ★ הנדסאי/טכנאי מוסמך
- ★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת קרור ומיזוג אויר עם רשיון של חשמלאי מוסמך בתוקף.
- ★ טכנאי קרור ומיזוג אויר עם נסיון מם בארץ של 5 שנים לפחות בשירות ואחזקה של יחידות בוכנתיות וצנטרפוגליות ומערכות חמום למזוג אויר ושליטה בפקוד.

לפנות בכתב יד בציון תולדות חיים ומספר טלפון לת.ד. 16258 ת"א, לא יאוחר מיום 19.9.86

למפעל דינמי באזור ראשל"צ
דרושים

מנהלי מחלקות

לאולם הייצור,
למשמרות בוקר ואחה"צ

הכישורים הדרושים: טכנאי/הנדסאי ייצור או מכונות; יכולת ונסיון מוכח בניהול צוות עובדים; יכולת עמידה בתנאי לחץ.

לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040, עבור "מנהלי מחלקות" סודיות מובטחת.

לחברת מחשבים
דרושה

מזכירת מנכ"ל

למשרה מלאה

- ★ נסיון מעשי בניהול משרד
- ★ ידע ונסיון בעיבוד תמלילים (א.ב.)
- ★ ידיעת השפה האנגלית (שיחה והדפסה).

נא להתקשר לטלפון: 03-430714 לאלה מיום א'.

דרוש/ה

מוכר/ת רהיטים

עם ניסיון, לעבודה מעולת בתל-אביב.

לפנות בכתב ת.ד. 676 רמת-גן מיקוד 52105

משרד החקלאות
המח' לשיתוף חקלאי בינלאומי
לפעולות הסיוע החקלאי של
ממשלת ישראל
דרוש
מומחה למטעים
עם דגש בגדול אפרסקים, גפן וזית.
בעל השכלה אקדמאית
ונסיון של לפחות 5 שנים.
שולט בשפה האנגלית
ובשיטות הדרכה.
נא לפנות לטל: 03-211490, 211492.

לחברת נ. לנגסם ושות' בע"מ
רח' מנורת המאור 8 ת"א
דרוש
דפס
למכונה פלקסוגרפית
לבעל מקצוע עם נסיון קודם
מובטחים תנאים טובים.
להתקשר לנפתלי, טלפון 03-282603, 03-267002.
– סודיות מובטחת –

לחברת נדלן בת"א
דרוש
מהנדס בניין
בעל נסיון בתאום ופיקוח על הבניה.
* מינימום 5 שנות נסיון.
המעוניינים יפנו בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים לת.ד. 29280 ת"א מיקוד 61292. סודיות מובטחת.

מכללת הדסה בירושלים
דרושים
אנשי סגל הוראה
לשנת הלימודים תשמ"ז
להעסקה קבועה במשרות מלאות, חלקיות או על פי שעות.
למקצועות הבאים:
מערכות הפעלה אי.בי.אם. MVS
בסיסי נתונים IMS
שפת תכנות PL/I
מחשבים אישיים IBM/PC
יישומים LOTUS 1-2-3, DB III
בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות לקביעת ראיון למזכירות המכללה, רחוב הנביאים 37 ירושלים, טלפון 02-223304.

דרוש
מנהל עבודה
לעבודות פיתוח ועפר
בעל וותק ונסיון
לעבודה באזור המרכז
טלפונים: 03-497101, 03-470068 נא להתקשר בין השעות: 8.00-15.00 (לא בשבת)

דרוש
מנהל חשבונות
סוג – 3
לניהול חשבונות במחשב.
בעל נסיון של 5 שנים.
לפנות לת.ד. 9155 מיקוד 61091 תל-אביב עבור "מנהל חשבונות".

JAY-EL ISRAEL INCORPORATED
subsidiary of Ducommun Incorporated
חברת בת של חברה אמריקאית
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
לעבודה מעניינת בעלת אתגר בתחום דיגיטלי-אנלוגי
נסיון בבדיקות סופיות וב-QA יתרון.
טלו 03-7819031

רשת עמל
דרוש
רכז שכונתי
לפתוח כ"א בגן יבנה
הכשורים: בעל תואר
נסיון בניהול וארגון מסגרות חנוך
דרגה 5-7.
עדיפות לתושב המקום
המועמדים יפנו טלפונית ובכתב יד
בציון קורות חיים, השכלה ונסיון
לרשת עמל מחלקת כ"א
טלו 03-497444
ת.ד. 303 ת"א 61002 עד 15.9.86.
"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי-ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי-ספר לנוער ובתי-ספר תעשייתיים, מחנים טכנולוגיים בהשכלה והכשרה למבוגרים.

לחברה גדולה דרוש
איש שיווק
באזור חיפה והצפון
בעל ניסיון במכירה לחנויות ויכולת לפקח על צוות מפיצים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 9155 תל-אביב עבור "איש שיווק" מיקוד 61091

מכרז
למרכז שיקום לנכי צה"ל
דרושים
1. **מורה** בחצי משרה
בחינוך בלתי פורמלי
עם ידע ונסיון בנושא מחשבים.
2. **עובד סוציאלי**
בחצי משרה
עם נסיון בעבודה עם נכים.
נא להתקשר למס. טל. 827271

למפעל לייצור טלוויזיות
"מץ" בראש העין
דרושים/ות
* **טכנאי טלוויזיה**
* **עובדי יצור**
* **מרכיבות**
הסעות תינתנה מלוד ופ"ת
נא להתקשר (החל מיום א')
לטל. 03-9367724, 03-9367773

למעבדת אופסט
דרוש/ה
לעבודה מיידית
מונטז'ר/ית
במשרה מלאה.
תנאים טובים
למועמד/ת
נא להתקשר:
03-375102

לבית אופנה
דרוש/ה
אחראי/ת שיווק
הכשורים
1. נהול מלאי
2. נהול כרטסת לקוחות
3. מו"מ עם סוכנים וחנויות
4. ידע במחשב
רק בעלי נסיון קודם ואחריות יתקבלו
להתקשר ביום א' 13-16
טל. 03-851761

לחברה ארצית גדולה
לבטון מובא
דרושים,
בירושלים, בית-שמש ורחובות
משאיות ממודל 1978 ומעלה להרכבת ערבלים
* עבודה מובטחת *
לפנות לטלפונים: 02-523434 – מרדכי.
02-534187 – אתי.

דרושה
עוזרת בית
עם נסיון
בהרצליה פיתוח ל-5 ימים בשבוע, דוברת אנגלית או צרפתית.
טלפון 052-70880,
בין 8.00-12.00.

דרוש
גרפיקאי/ת
מורה לכתב למכון לאומנות בת-ים
טל. 864237 בשעות 16.00–19.00

לקופת חולים "מכבי"
דרוש/ה
עוזר/ת מנהל
מחלקת חשבונות רפואיים
על המועמדים להיות בעלי תואר בעלי ב.א. (לפחות) בכלכלה או במינהל עסקים ובעלי נסיון מוכח ל 2-3 שנים בחישובים כלכליים, בהנהלת חשבונות ובניהול צוות עובדים.
לקביעת ראיון
נא לפנות טלפונית: 03-281543

למשרד רואי-חשבון בת"א
דרושה
פקידת-כתבנית מנוסה
למשרה מלאה
5 ימים בשבוע 8.00–17.00
טל' – 03-611698, 03-613268

למפעל כימי באזור כפר-סבא
דרוש
איש שירות
* בעל ידע במסגרות ואוטומציה
* בעל רשיון נהיגה
רצוי בוגר בי"ס מקצועי, ובעל רקע חקלאי. מגורים באזור כפר-סבא-חדרה.
נא לפנות בכתב יד, כולל תולדות חיים, נסיון קודם וציון מס' טלפון לתשובה, לת.ד. 723 כפר סבא מיקוד 44108.

דרושה
שרטטת חשמל
לשירטוט מתקני חשמל
עם נסיון של 3 שנים לפחות.
לפנות למחלקת החשמל של קיבוצי השומר הצעיר
טלפון 03-228103-4

ל"מוסטלה פאם"
תכשירי טיפוח ואיפור
דרושות
* **יועצות יופי**
בכל רחבי הארץ.
הכשרה תנתן למתאימות.

תל אביב:	03-235229
רמת-גן – גבעתיים:	03-251577
קריית – יהוד:	03-356186
חולון – בת-ים:	03-846253
ראשל"צ:	03-941773
פתח-תקוה:	03-919904
רחובות:	08-483219
נתניה:	053-23138
אשדוד:	055-31520
קרית-גת:	051-881203
הרצליה – רמת השרון:	052-541114
כפר סבא – רעננה:	052-23716

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לתיכון בת"א
דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ז
במקצועות: מתמטיקה (3-5 יח'), אנגלית (3-4-5 יח') ספרות, כלכלה וסוציולוגיה.
לפנות טלפונית ל-03-284121/2

דרושה
כתבנית אנגלית
למשרה מלאה
לפנות 03-379111 בת"א.

ביוטכנולוגיה כללית בע"מ.
קרית ויצמן, רחובות 76326
חברה מתקדמת העוסקת במחקר, פיתוח וייצור בתחום הנדסה גנטית – דרוש
סגן מנהל
ליחידה לניקוי חלבונים
תחומי פעולות עיקריים: עזרה בארגון והקמת מערך ניקוי חלבונים והפעלתו.
הכישורים הנדרשים: ידע ונסיון בביוכימיה של חלבונים; ידע ונסיון בהרצת מערכות חצי-תעשייתיות ותעשייתיות לניקוי חלבונים; נסיון וכושר ניהולי, יחסי-אנוש תקינים, ידע בתיכנון הייצור; נכונות לעבוד במשמרות. (מישרה 86/20)
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לביוטכנולוגיה כללית, מח' כח-אדם, קרית-ויצמן, רחובות 76326.
סודיות מובטחת.

דרושה
מזכירה למנכ"ל חברה
שעות העבודה: 07.30-15.30
או 12.00-19.00
ידע באנגלית ברמה טובה.
ידע בהקלדה במכונת כתיבה בעברית ובאנגלית.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 1267, תל-אביב- 61012
עבור אגף אירגון כח אדם / צבי

פקר פלדה
ליחידה הכלכלית במשרדי קבוצת פקר פלדה בת"א
דרוש
כלכלן
לטיפול בנושאי תמחיר, תקציב ועריכת דו"חות כלכליים.
• על המועמד להיות בעל ידע בנושאים הנ"ל, כולל עבודה באמצעות מחשב.
• רצוי נסיון בעבודה במפעל תעשייתי בנושאים אלה.
נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם, לפקר פלדה בע"מ, ת.ד. 1549 ת"א, 61014, עבור "כלכלן".
– סודיות מובטחת –

למוסך מורשה לסיאט, אוטובינקי ולנציה בפתח תקוה
דרוש
מכונאי
רציני ומקצועי בעל ידע ונסיון
תנאים טובים והוגנים למתאים
טל: 03-918736 בשעות 7.00—18.00

לחברה מסחרית בשטח האלקטרוניקה
דרושה
מזכירה למהנדס מכירות
ידע באנגלית הכרחי
משרה מלאה
5 ימי עבודה בשבוע
לפנות טלפונית 03-7514124 ל[illegible]

למפעלי ד"ר פישר בני-ברק
דרוש/ה
1. **מנהל/ת חשבונות ראשי/ת**
בעל/ת נסיון לניהול צוות עובדים ועבודה מול מחשב.
דרוש/ה
2. **למעבדה לביקורת איכות**
כימאי/ת או רוקח/ת
בעלת נסיון קודם.
לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 39071 ת"א מיקוד 61390.

אורמי מכונות וציוד
לתעשיית הלבשה בע"מ
ח' באייר 22 (ככר המדינה) ת"א
דרושים
1. מכונאים למכונות תפירה תעשיתית בעלי נסיון
2. מתלמדים
עד גיל 25, יוצאי צבא, מכשירנים בעלי הכשרה במכניקה עדינה. (יועדפו מועמדים בעלי ידע באלקטרוניקה). המועמדים המתאימים יוכשרו להיות מכונאים למכונות תפירה וציוד מתוחכם בתעשיית ההלבשה כולל השתלמות בחו"ל.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 03-253967 03-281323

לחברה ארצית גדולה
דרושה
ראש צוות חשמלאים
למערכות חשמל בדיזל גנרטורים
בעל נסיון במערכות ויסות: מתח-דלק-מהירות
בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
עדיפות להנדסאי/טכנאי חשמל
תנאים טובים למועמד המתאים.
בהצעות נא לפנות בכתב בציון קורות-חיים ופירוט נסיון מקצועי לת.ד. 274 חולון.

לחברה ארצית גדולה
דרוש
מהנדס ייצור
לעבודה בתחומים:
* ניתוח והפעלת מערכות מחשב
* פיתוח יישומים על מיקרו מחשבים עם תוכנות כגון: LOTUS, DBAS III וכו'
נסיון קודם בתחומים הנ"ל יתרון.
בהצעות נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ופירוט נסיון מקצועי לת.ד. 274 חולון.

למשרד שמאים
דרוש
שמאי אלמנטרי
טלפון: 03-378737, 03-372108

שנאון (1986)
מרפאת שיניים בע"מ
דרושים:
רופאי שיניים וסייעות
טל: 03-954281, 03-947319

הסתדרות הצופים העברים בישראל
הנהגת דן — רמת-גן
דרושים
בוגרי תנועה, בעלי רקע וניסיון בהדרכה ועבודה בתנועה בתפקידים הבאים:
* **רכז/ת הדרכה הנהגתי**
* **מרכזי שבטים**
* **רכזי הדרכה בשבטים**
* **מדריכי שכבות בוגרות**
העבודה מתאימה גם לסטודנטים
טל': 03-337721-4 יוסי פתאל

לחברת שיווק של מוצרי אנסטלציה
דרוש
עובד מחסן
להכנת הזמנות רצוי עם ניסיון
טלפונים 810148, 812041

לחברת אדיר מקלחונים
דרוש
עובד
לביצוע הדבקות ועבודות שירות
רקע טכני ורכב.
לפנות: 03-768308

דרושים:
מכונאי דיזל
בעלי נסיון וחרוצים
המעוניינים יפנו בטלפון לשמעון, לקביעת מועד לראיון: "בדק" — סחר ומוסך בע"מ
רח' ניסים פ"ת, 03-9220526/8/9.

SANYO סניו
דרושים:
1. **איש מכירות**
עם נסיון בענף האלקטרוניקה הביתית.
2. **מזכירת מחסן** (מלאי)
לפנות לטלפון 03-221340, 03-233336

מעונינים
בסוכנים
בעלי חוש מסחרי מפותח. חובשים לשעבר + רכב שוקוקים להרבה כסף בזמן קצר ומסוגלים להתמודד עם מכירת מצרך מבוקש בחיפה והצפון, ירושלים והאזור.
לפנות 03-582433 בין 12:00–15:00

לגוטקס מודלס בע"מ
דרושה
מודליסטית
* בעלת נסיון רב * משרה מלאה
* 5 ימי עבודה * כל התנאים הסוציאליים
לפנות למחלקת כח-אדם 03-337725
רח' אנילביץ 62, תל-אביב

לזאב מרכז רפואי לשיניים
דרושים
רופאים
רח' בלפור 101 בת-ים
טל: 03-871323

לטמפו תעשיות בירה בע"מ
מבשלת שיכר לאומית בע"מ
סניף נתניה
דרושים
** **מכשירן** –
ניסיון מוכר בתעשיה של 5 שנים
* ידע באלקטרוניקה – יתרון.
** **חשמלאי מוסמך/ראשי**
ניסיון מוכח בתעשיה של 3 שנים
המועמדים המתאימים יפנו טלפונית 053-58131 למחלקת כח-אדם.

לשירדן שיווק ושותי
סיטונאות כלי בית, חומרי ניקוי ומכשירי כתיבה
רח' הנוטע 8, נתניה טל' 053-23688
דרוש
מנהל מכירות
* תושב נתניה
* רצוי ניסיון
* רצוי עם קשרים במוסדות ובתי מלון
המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות ישירות להנ"ל

תועמלן רפואי
לאזור תל-אביב
כישורים דרושים:
* נסיון בתעמולה רפואית של שלוש שנים
* ידיעת השפה האנגלית על בוריה
* עד גיל 35
למועמד המתאים מובטחים תנאי שכר נאותים והטבות
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 14176 תל-אביב או טל' 03-611765

למשרד נסיעות ותיירות
עבור תיירות נכנסת
דרושים:
1. **מפעילי תיירות**
למח' F.I.T
דוברי אנגלית ו/או גרמנית
עם נסיון של שנה לפחות ותיירות נכנסת
2. **מפעילי תיירות מתחילים**
בעלי שליטה בגרמנית.
נא לכתוב: ת.ד. 32255 ת"א 61322
בצירוף פרטים.
– סודיות מובטחת –

צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן, אודי
דרושים
1) **מנהל מחסן חלפים**
במוסך המרכזי צ'מפיון.
הכישורים:
נסיון בניהול מחסן חלפים גדול,
בניהול צוות עובדים ובמכירת חלפים
ידיעת השפה האנגלית
רצוי נסיון בשילוב מחשב במחסן חלפים
2) **מחסנאי חלפים מנוסה**
נסיון מוכח בעבודה.
3) **פקיד/ה במחסן חלפים ארצי**
בעל/ת נסיון בהפעלת מחשב
ידיעת אנגלית יתרון
נא לפנות בטלפון 03-785111 לאהובה

למרכז הלאומי לחקלאות ימית באילת
דרושים
1. טכנאי כימיה לעבודת אנליזה של מומסים אנאורגניים, רצוי הנדסאי כימיה – לפנות לד"ר קרום
2. בעל תואר בוגר במדעי הצמח עם ידע בסיסי בכימיה, ביוכימיה ומיקרוביולוגיה – לחקר אצות. רצוי חוש טכני. לפנות לד"ר גאורי.
059-71280, 059-74952, 059-74347

מרכז משען אגף לילדים ונוער
MISHAN משען
לכפר הילדים "עלומים" בכפר סבא
דרושים:
* **פסיכולוג**
* **מטפלות**
* **מדריכים חברתיים**
* **מדריכי מחשב**
המועמדים יפנו בטל: 053-33139, 052-20539
בין השעות 8.30–17.00

למצבעת טקסטיל
באזור רעננה
דרוש
מנהל אחזקה
ידע ונסיון קודם במערכות ודודי קיטור
כושר אירגון.
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ת.ד. 146 הרצליה (מיקוד 46101) עבור "מצבעה"

נייסף בע"מ
יצרני כספות מגן-גולדמן
למפעלנו המתחדש בפתח-תקוה
דרושים
1. **רתכים/מסגרים**
2. **צבעי רכב/מתכת**
כולל הכנה לצבע.
3. **יוצאי צבא חרוצים**
המעוניינים בלמידת מקצוע ועבודה כרתכים או צבעי רכב.
4. **עובד ניקיון חרוץ**
לעבודות נקיון ושמירה.
חמישה ימי עבודה בשבוע תנאים סוציאליים. ארוחת צהרים מלאה על חשבון המפעל. שכר בהתאם לכישורים וליכולת.
נא לפנות לשלמה ברקן טל' 03-9227607 או לת.ד. 4011 רמת-גן.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אס.אי.אס. בע"מ
מערכות ממוחשבות לתעשיה
דרושים
תכנת/ת קובול
הכישורים הדרושים:
* שנה שנתיים נסיון
* רצוי הכרת I.B.M-S/1
למשרה מלאה.
המועמדים המתאימים מתבקשים להתקשר לטלפון: 03-711162-4
טכנאי שרות
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
* נסיון מוכח בשרות
* ידע במיקרו מחשבים/צ"בד
* בעל רשיון נהיגה.
המועמדים המתאימים לתפקיד זה מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 33863 ר"ג 52453.

למפעלנו "פלארו" בחולון
דרושים
עובדים.
בלתי מקצועיים
לעבודה במשמרות
תנאים טובים מובטחים
נא לפנות לחדוה.
טלפון: 03-806181

דרושה
עובדת למשק בית.
5 פעמים בשבוע
למשך 6 שעות
פרטים נוספים בטל: 03-743232

לחברה למיכון משרדי
דרושים
1. **טכנאי מכונות**
2. **טכנאי מיכשור ובקרה**
לעבודה בעלת אתגר ועניין באיזור המרכז.
טלפון: 03-201380
לפנות ליצחק.

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
* **מהנדס מפעל**
מהנדס מכונות, נסיון בנהול
* **טכנאי אלקטרוניקה**
* **מבקרי איכות**
* **מעבדות תמלילים.**
עברית / עברית — אנגלית / אנגלית
* **מכונאי אחזקה**
נסיון בתעשיה
תנאים טובים למתאימים!
רחוב בלפור 19 תל-אביב 65211
טל': 03-203053, 03-203052

עז בן
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
למעבדה לתיקון קופות ממוחשבות
לפנות לצרוק טלפון: 611473
נציגים בלעדיים לישראל:
National Semiconductor
DATACHECKER/DTS

מוטורולה ישראל בע"מ

דרושים

אנשי מכירות עצמאיים

להפצת מוצרי מטרופון (מקלטי איתור)
לאזורים: תל אביב, באר שבע, נתניה-חדרה
כישורים נדרשים:
• נסיון במכירות
• השכלה תיכונית מלאה
• רכב פרטי – חובה
אנו נכשיר ונדריך את המתאימים בחברת המוצר והמכירות
המעוניינים יפנו:
לאזורי תל אביב, נתניה-חדרה – אל דרויש טל. 3(03)
(הראיונות לנתניה-חדרה יתקיימו בנתניה)
לאזור באר שבע – (057)
• העובדים יהיו סוכנים עצמאיים ויועסקו עפ"י חוזה מיוחד
– סודיות מובטחת –

ישרוטל ניהול מלונות
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 3 (או יותר)
• בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בחברה מסחרית בכל שטחי הנהלת חשבונות
• אחראי/ת, עצמאי/ת ובעל/ת יוזמה
• בעל/ת ידע בסיסי באנגלית
• נסיון בעבודת מחשב יתרון
תנאים מצויינים למועמד המתאים
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד
קורות חיים בצירוף השכר המבוקש להפנות בכתב יד על נייר חלק לת.ד. 50150 תל אביב 61500 עבור מנהל חשבונות
סודיות מובטחת

מלונות
לחברת מלונות דן בע"מ
דרוש/ה

הנדסאי/ת בניין

מעולה
דרוש נסיון בתחומים הבאים: עבודות שיפוצים וגמר, מעקב אחר לו"ז וקבלנים, טיפול בהצעות מחירים ומכרזים, קשר עם קבלני משנה
בעל/ת רכב פרטי
מתאימים/ות בלבד יכתבו לת.ד. 3219 ת"א או האגף הטכני.

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה לחקלאות ברחובות
דרוש

בעל תואר PH.D בפיסיולוגיה של בעלי חיים

עם רקע במדעי היסוד הביולוגיים הרלוונטיים. דגמיות התמחות במדעי חיים של המשק החקלאי. יועדף מועמד בעל נסיון מחקר פוסטדוקטורלי.
המועמד יידרש ללמד פיסיולוגיה של בעלי חיים לתלמידי התואר הראשון, ובהתאם לצורך – להשתלב בהוראת קורסים נוספים בתחום בעלי החיים. ההוראה כוללת הרצאות פרונטליות, ארגון מעבדות והוראה בהן. המועמד נדרש לפתח מחקר בתחומים הקשורים לבעלי חיים במשק החקלאי, ולגייס את המימון הדרוש לכך.
מועמדים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, רשימת פרסומים, שמות ממליצים, אל: דיקן הפקולטה לחקלאות, ת"ד 12 רחובות 76100.

לאופנת ברנס דחוף!
סוכן/ת + מורליסטית
עם נסיון בענף
תנאים טובים למתאימים
טל. 03-283408

לעבודה בניגריה
דרושים
1. מנהל פרויקט
2. מנהל עבודה עצמאי
בעלי נסיון בעבודה בבניה באפריקה.
נא לפנות בכתב לת.ד 3347 ולציין עבור כותאים - ניגריה.
סודיות מובטחת

לבית מלאכה מכני לייצור אבי טיפוס
בגוש דן
דרושים
★ הנדסאים - מתכנני מכניקה כלליים
★ מבלטים
★ כרסמים
★ מסגרים מכניים
אנו מציעים עבודות מעניינות ומגוונות לבעלי מקצוע טובים ובעלי ידע ונסיון.
אנו גם מציעים תנאי שכר טובים למועמדים מתאימים.
נא לפנות לת.ד. 39522 תל-אביב מיקוד 61394
תולדות חיים ומספר טלפון
– סודיות מובטחת –

למפעל ברטון
רמת החייל-ת"א
דרושה
קלדנית
למחשב IBM/36
עם ידע בהנהלת חשבונות
לחצי משרה.
לטלפן מיום א'
03-494995
03-476206

נחושתן מעליות
מ צ י ע ה
★ לבוגרי בתי ספר מקצועי במגמות מסגרות, חשמל ומכניקה
★ לבוגרי מגמת חמ"מ משרות מעניינות ועבודה קבועה במחלקות: הייצור, שירות והרכבה.
לקביעת ראיון נא לפנות: למנהל הייצור טל: 650276, 03-656825

אמדל
דרושים למחוז ירושלים
★ שמאי רכב מוסמך
★ סוקר/שמאי ביטוחים אלמנטריים
הכישורים הדרושים:
• בעל נסיון מוכח של 5 שנים לפחות.
• גיל 40.
• תושב ירושלים ו/או הסביבה.
נא לשלוח קורות חיים במכתב לת.ד. 37833
תל-אביב, מיקוד 61375 עבור מחלקת כח-אדם.

לקרביץ חשמונאים בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה נא לפנות ישירות
בין השעות 14:00 – 16:30
לקרביץ רח' חשמונאים 107 תל-אביב
טלפון 03-269622
טלפון 03-269348 להרשע

למלון 5 כוכבים באזור המרכז
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת אחזקה
עדיפות להנדסאי/ת מכונות או חשמל ו/או קצין מכונה באוניה בעל נסיון במלונאות תבנה מלאה במערכות אלקטרומכניות מורכבות נסיון והבנה בביצוע שיפוצים
מתאימים/ות בלבד יפנו לת.ד. 3036 ת"א.

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש/ה
בוגר/ת במגמת ראיית חשבון
לתפקיד
שותף/ה לראש אגף כספים
רשיון בראיית חשבון אינו הכרחי.
על המעוניינים לפנות בכתב עם קורות חיים ודרישות שכר לת.ד. 4827 תל-אביב (עבור לראש אגף כספים).
סודיות מובטחת

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין המועמדים לעבודה מחמת מינם או מעמדם האישי, אלא אם כן אופיו או מהותו של התפקיד מחייבים זאת...

ד ר ו ש
עורך דין
למחלקה המשפטית של מפעל גדול באזור הדרום
יועדף בעל נסיון של 3 שנים, לפחות, בתחום האזרחי, למועמדים מחוץ לאזור תוענק עזרה בדיור.
דבר פרטים נא לפנות לת.ד. 133 באר-שבע

למפעל מתכת באזור תל-אביב
דרוש/ה:
מנהל יחידת עיבוד נתונים
(משרה 5001)
תאור התפקיד:
• אחריות למערכת הממוחשבת של המפעל.
• ניהול ואחזקת המערכות הקיימות.
• פיתוח ויישום מערכות מתקדמות לניהול הייצור.
כישורים נדרשים:
• על המועמד להיות בעל תואר בהנדסת תע"נ.
• נסיון מוכח בניהול ובהפעלת מערכות ממוחשבות לניהול הייצור.
• רצוי נסיון קודם בהפעלת מערכת M.R.P.
• שליטה באנגלית – הכרחית.
מועמדים מתאימים יפנו בפרוט קורות-חיים לת.ד. 32368 ת"א, מיקוד: 61031 בציון מספר המשרה.

רשת עמל
הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
רחוב קהילת קיוב, 15 ת.ד. 303 תל-אביב 61002
טלפון 497444/5/6
דרוש/ה
מרכז/ת פרויקט
להקמת מרכז להכשרת מקצועית והשכלה טכנולוגית לחיילים משוחררים בצפון הארץ
משרה מלאה.
הכישורים הדרושים:
1) השכלה אקדמאית ו/או טכנולוגית מקבילה.
2) נסיון בתכנון וארגון פרויקטים חינוכיים.
3) נסיון בניהול חינוכי.
4) יחסי ציבור והסברה.
5) תושב צפון הארץ.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה הארגונית ברשת "עמל" עד תאריך 22.9.86

• בי"ס עירוני מקיף "עמל" ע"ש לוידי דייויס, תל-אביב
רחוב בני אפרים 226, תל-אביב 69107
טלפונים: 03-279752 ,03-478160
לקראת שנה"ל תשמ"ז דרוש/ה
מורה במקצועות:
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה – משרה מלאה.
המוסד להכשרה, להשתלמות ולהסבה מקצועית למבוגרים
המרכז הטכנולוגי למקצועות הדפוס לוידי דייויס ת"א
דרושים
מורים/ מדריכים/ מרצים
לקורסי בוקר וערב במקצועות הדפוס הבאים:
• צילום אופסט
• מונטז' ולוחות
• הדפסת אופסט
• גרפיקה
• סדר צילום
תנאי שכר מיוחדים

בי"ס עמל לחניכים
רחוב יפת 44 יפו 68130
טלפון: 824747
לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרוש/ה
מורה יועץ/ת חינוכי/ת
בחצי משרה
הכישורים הדרושים:
אקדמאי/ת בייעוץ חינוכי בעל/ת רשיון הוראה

בי"ס עירוני לטכנאים והנדסאים "עמל" ב' ע"ש לוידי דייויס
רחוב אנטוקי, שכון סלע פתח-תקוה 49453
טלפון: 9223875 ,9232548
לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים
מורים/ות במקצועות:
אלקטרוניקה – משרה מלאה
ביוטיה במגמה לבלורנטים – משרה חלקית

בי"ס "עמל" לחניכים
ת.ד. 57 טירבה 40450
לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרוש/ה
מורה יועץ/ת חינוכי/ת
בחצי משרה
הכישורים הדרושים:
אקדמאי/ת בייעוץ חינוכי בעל/ת רשיון הוראה

התנדב
להתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל
אם אתה
☆ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
☆ גילך בין 21-28 שנה.
☆ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
הצטרף אלינו
אנו מציעים
☆ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
☆ תנאי שכר טובים.
☆ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ע.י. וצרף תולדות חיים, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

כיוון שרותי כח אדם
ללקוחותינו דרושים:
1. באשקלון – מהנדס מכונות
2. בר"ג – הנדסאי בנין
3. בנתניה, ת"א וגוש דן – מנהלי חשבונות ראשיים
4. בת"א – מבקר מחפרות חוץ
5. ברעננה – איש תחזוקה
6. בת"א – מחסנאי
7. בת"א – איש מכירות
8. בת"א – מזכירה עברית-אנגלית
9. בר"ג – מזכירה - מקדמת מכירות

לסטודיו לגרפיקה בת"א
דרוש/ה
גרפיקאי/ת מבצע/ת
בעל/ת נסיון של שנתיים במשרד פרסום
(* תנאים טובים למתאימים *)

דרושים בבת-ים
קונדיטור טבח מעולה

לחברת השקעות
דרוש
כלכלן
עם שנתיים נסיון לפחות ודרישות אנגלית.

למשרד נסיעות
דרוש/ה
BOOKING CLERK
למחלקת תיירות יוצאת
עם ידע, ניסיון וחוג לקוחות עצמאי
תנאים טובים למתאימים
03-296414

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לחברת ייצוא
פקיד/ת ייצוא
דרושים: נסיון, עברית ואנגלית
רצוי גרמנית הדפסה + טלקס
משרה מלאה, 5 ימים
טלפון: 03-253463/4

לחברה ארצית לטוילים ונופש ברחבי הארץ
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
הכישורים הדרושים:
נסיון רב בתחום תיירות פנים
תנאים טובים למועמד/ת (עפ"י הכישורים)
עבודה באזור המרכז
ינתן רכב צמוד למתאים/ה
טלפונים: 04/667393 – מלי
057/35687 – סילבי

לחברה משחרית במרכז ת"א
ד ר ו ש י ם
1) בחור משוחרר מהצבא לעבודות שונות
2) פקידה + שליחויות
העבודה במשרה מלאה 8.00-16.00
03-655914, 662484

לחברת יבוא גדולה
דרוש
מחסנאי חלקי חילוף
בעל רקע טכני ומנוסה בציוד חקלאי וציוד כבד
לפנות לחיה טל: 03-250269

למפעלנו בבני-ברק
דרושים
1. אנשי אחזקה מכניים
* בוגרי בי"ס מקצועי מוכר.
* אנגלית טכנית הכרחית.
* העבודה ב-2 משמרות
2. מתלמדים למכונות ייצור אוטומטיות
* בחורים יוצאי צבא בעלי רקע טכני עם השכלה של 10 שנות לימוד לפחות.
* העבודה ב-2 משמרות.
על המועמדים להתקשר לטל. מס' 03-784151-5 בין השעות 8.00–13.00 לפנות

מרכז רפואי ת"א
בית-חולים איכילוב
ד ר ו ש
מהנדס/פיזיקאי
לעבודה בנושא קרינה, בעל נסיון בעבודה בקרינה ומחשבים
נא לפנות אל ד"ר ליוטה
בטלפון 25511/2464

לחברה קבלנית לאינסטלציה
ד ר ו ש י ם
★ מנהל עבודה מנוסה
עם נסיון מוכח של 7 שנים לפחות בניהול עבודות אינסטלציה סניטרית ומערכות.
★ שרברבים
נא לפנות לטל' 03-358774, 03-362068 בכל יום בין השעות 19.00–16.00

דרושים
אקדמאים
בעלי כושר שכנוע והופעה נאה
לרכש מודעות בעתון יומי גדול
אפשרות למשכורת בסיסית + אחוזים.
לפרטים נא לפנות לגבי נאוה לוי 03-339984

לאופנות להב
מבקר/ת מתפרות
בעל/ת נסיון בענף
נא לפנות למורי בטלפון
03-377102

למוסד ציבורי בתל-אביב
דרוש
נ ג ר
בעל נסיון לצורך הדרכה בקורס נגרות, בשעות היום, עדיפות לפנסיונר.
לפנות לטל' 03-821192 לאדלמן.

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
בדרגות: סגן, סרן, רב-סרן
אנו מציעים לך –
★ עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בנסיעות.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.
העבודה מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.
אם גילך בין 23–31, השכלתך לפחות תיכונית משולמת ובריאותך תקינה –
פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מס' ת"ז וטלפון).
פונים מתאימים ייענו.

לעבודה מעניינת
דרושים
דוברי רוסית, רומנית
תושבי ירושלים ואיזור המרכז
מועמדים מתאימים:– בגיל 23–35, לאחר שירות מלא בצה"ל, בעלי כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ, שולטים בשפה העברית, בעלי השכלה אקדמאית או תיכונית לפחות
יפנו לת.ד. 77 ירושלים מיקוד 91000 ולציין פרטים אישיים מלאים ומספר טלפון.
– סודיות מובטחת –

לחברת שיווק ארצית
ד ר ו ש י ם
1. איש מכירות לסניף ירושלים
מקום העבודה א.ת. תלפיות
2. איש מכירות לסניף תל-אביב
מקום העבודה א. ת. חולון
* כושר ניהול מו"מ * נסיון במכירות יתרון
נא לפנות בכתב עם קורות חיים לת.ד. 1987 ירושלים.
מס' המשרה מבוקשת.

למועצה האזורית בקעת הירדן
דרושה
מרפאה בעיסוק לילדים
דבר פרטים ונוספים נא לפנות לחתום מטה–
02-941387 ,02-941234/5/6

נחושתן מעליות
דרושה
פקידת תפ"י
עם ידע בעבודת מזכירות
תנאים מצויינים למועמדת המתאימה
נא לפנות: למנהל העשיות
טל: 03-650276, 656825

לחברה גדולה לעמילות מכס
דרושים
1. למשרדנו באשדוד
פקיד ראשי
— בעל נסיון בסיווג.
2. למשרדנו בתל־אביב
פקיד ראשי
— בעל נסיון בסיווג.
פקיד ראשי
— בעל נסיון ביצוא אוירי כולל ידיעה בשילוח בינלאומי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 729 ת"א 61007 עבור מספר 40.

לחברת שיווק דרושים
1. **איש מכירות**
צעיר ונמרץ בעל רכב לעבודה ברשתות שיווק (תושב אזור ת"א)
2. **מחסנאי**
למשרה חלקית (אפשרות לפנסיונר תושב רמת־השרון או הסביבה הקרובה)
בפרטים נא לפנות החל מיום א' לטלפון 03-788573, 03-792998

חיפה כימיקלים
לחיפה כימיקלים בע"מ
המפעל הגדול ביותר בעולם לייצור חנקת אשלגן
דרוש
הנדסאי/טכנאי כימיה
לעבודת מחקר מעניינת במיוחד, להפעלת מתקן חצי חרושתי במשמרות, לתקופה של מס' חודשים.
יתקבלו אף מועמדים הנמצאים בשלבי סיום הלימודים במגמות: הנדסה/הנדסאות כימיה. או לימודי כימיה.
ואשר יוכלו להתפנות מלימודיהם.
נא לפנות בהקדם. למח...
ת.ד. 1809 מפרץ ח...
בין השעות 00:...
מודעה זו מיועדת...

אשופר־סל
דרושות
קופאיות
אין צורך בניסיון קודם — הכשרה תינתן במקום
מועמדות מתבקשות לפנות למנהלי הסניפים במקום
— רח' סוקולוב 48
— רח' אוסישקין 5
...24, 48, 525.

הפניקס הישראלי
חברה לבטוח בע"מ

בוא לעסוק במקצוע חדש
— מתכנן פיננסי —
בענף בטוח חיים

מהו תפקיד המתכנן הפיננסי?
* המתכנן הפיננסי משלב בעבודתו תחומי התמחות כגון: כלכלה, משפטים, מיסוי, בטוח חיים, דיני עבודה והשקעות.
* תפקידו לייעץ, לתכנן ולמכור תכנית חבילה שלמה המבטיחה ללקוח שמירת רמת חיין וחיי משפחתו בעיתות משבר
* תפקידו לייעץ לעצמאים ולבעלי חברות כיצד לתכנן ביעילות את מערך התנאים הסוציאליים שלהם ושל עובדיהם.

למי מיועד המקצוע של מתכנן פיננסי?
* לבעלי השכלה תיכונית ומעלה, רצוי אקדמאים
* לאנשי מכירות בעלי נסיון
* לבעלי כושר ביטוי בע"פ ובכתב ויכולת ליצור. תקשורת בינאישית.
* גיל 27-45.
* רצון לבנות קריירה מקצועית עצמאית ומכניסה.
* מועמדים לאיזור ת"א וחיפה

מה תקבל מאתנו?
* הכשרה מקצועית ברמה גבוהה.
* התחייבות לתשלום חודשי קבוע.
* סיוע מקצועי צמוד במהלך העבודה.
* גיבוי של חברה ותיקה ומצליחה בענף הבטוח.

על המועמדים להתקשר לטלפון 03-629437 תל־אביב לאיילת לקביעת ראיון החל מיום א', ולמול בחיפה 04-533191

...ת עמל
דרוש
...צוד
...קולי
...המחושה בבית ...ר.
...5 (אפשרי 5 ימים) ...יון קודם בהפעלת ...מנות באחזקת עזרי ...ה וציוד אור־קולי. ...נוער.
...פונים 03-476160
03-479...

לחברה לשיווק ציוד עזר למחשבים
* מזכירה במשרה מלאה
* מקדמי/ות מכירות
טלפון 447484 448617

אמלגה — רשת מסגרות הנוער
לכפר הילדים „נוה מ... בפרדס־חנה, דרושה
אחות מוסמ...
במסגרת של חצי מש...
בדבר פרטים נא להתקשר
...3-71932 ; 063-77104

לחברת „פטרולגז" בע"מ
דרוש
עובד אחראי בעל ידע טכני וכושר גופני,
עם רשיון נהיגה למשאית
לעבודה במתקני מילוי הגז של החברה בחיפה — עיר גנים.
נא לפנות בכתב יד בציון כישורים והמלצות לת.ד. 4645 חיפה, לידי אילן.

„תפרון" בע"מ
יצרני הלבשה תחתונה
דרוש
מנהל מתפרה
באיזור השרון
אפשרות עזרה בדיור והעתקת מגורים
לפנות בכתב ת.ד. 1161 אזור התעשיה קרית ביאליק 27112

למוצר יהודי בתחום כלי המטבח
דרושים
מפיצים עצמאיים
עם רכב על בסיס אחוזים
לפנות 02-533254 לעומרי

למכינה קדם אקדמית הוד־השרון
מורה לגאוגרפיה
להכנה לבחינת בגרות
לפנות: 052-70661

לחברת שיווק ארצית גדולה
דרושים
אנשי מכירות בכירים
לאזור באר־שבע והמרכז
הכישורים הדרושים: יכולת מהול מו"מ עם לקוחות; השכלה אקדמאית בתחומי שיווק וכלכלה — רצויה; רצוי נסיון של 3 שנים במכירות; גיל 25—35; רשיון נהיגה הכרחי.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים, נסיון קודם ומס' טלפון להתקשרות אל ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517, עבור „איש מכירות". סודיות מובטחת

למשרד פרסום מתפתח
תקציבאי בכיר
תנאי הכרחי שלוש שנות נסיון לפחות במשרד פרסום.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 33263 ת"א מיקוד 61332 עבור מס' 44

לחברה בתחום התיב"ם
דרושה **מזכירה**
אחראית על משרד החברה
כישורים:
* נסיון במזכירות או בניהול משרד
* ידיעת אנגלית ועברית על בוריין.
* הדפסה על מכונת כתיבה ותכתובת עצמאית בשתי השפות.
* נכונות לעבוד שעות נוספות.
* ידיעת שימוש במחשב ומעבד תמלילים — יתרון.
המעוניינות יתקשרו לטל. 03-497080

למפעל טכסטיל בכפר...
דרוש
מנהל/ת מח...
בעל נסיון בנהול עובדים ב...
נא לפנות בכתב יד לת.ד. ...34
42100 עבור מח' כח א...

תרים — תורה ומקצוע חרב־לאת
(ע"י כפר הרא"ה)
טלפון 063-65339, 063-65675.
דרושים:
1. מדריכים חברתיים (זוגיים, מגורים במקום)
2. מרכז מעבדת מחשבים (סמל ומכל) חצי משרה.

ל. א. ... — חב' לתחזוקה ...
דרושים ...
רתכים תעופתיים בעלי הסמכות
מבנאי מתכות
לביצוע עבודות ייצור/ריתוך במתכי נירוסטה
להתקשר ... נא להתקשר לחיים
טל. 03-285506, 03-285510

תעשיות אביזרי תעופה בע"מ
דרושים:
...ה תעופתית בתוקף לפי MIL-SAD ...ו, MIL-T-5021 לעבודות ריתוך ...חלד ונתכי ניקל.

בית הוצאה כתר ירושלים
דרושה
מזכירה כתבנית
עברית אנגלית
דרישות התפקיד:
הדפסה בשתי השפות
נסיון קודם במזכירות של 3 שנים לפחות

השמי...
לקבוצת ...
לסניף ת"א
דרוש
מקדם מכי...
* בעל נסיון
* כושר שכנוע
* בעל רכב או קטנוע
לקביעת ראיון נא לטלפן: 03-651051 ...

comper
ללקוחותינו יחידות מחשב של חברות ומפעלים מובילים בתחומיהם
דרושים:
■ מנהלי פרויקטים ■ מנתחי מערכות ■ מהנדסי תעשיה וניהול — בעלי ידע ונסיון במערכות תעשייתיות ו/או מסחריות
■ מתכנתי מערכות הפעלה — בעלי מספר שנות נסיון
■ מתכנתים א. RPG — S/36, S/38 ב. IBM/MF — CICS — COBOL בעלי שתי שנות נסיון לפחות.
המודעה מיועדת לגברים ולנשים כאחד. סודיות תשמר בקפידה.
נא להתקשר לסוני טל. 289111 החל מיום א'.
קומפר
כח אדם במחשבים בע"מ

לחברה קבלנית לעבודות צבע ושיפוצים באזור ת"א
דרוש
מנהל
בעל ניסיון בביצוע ניהול אדמיניסטרטיבי. יכולת משא ומתן עם מוסדות ציבור.
נא לפנות: 03-803190

למפעל רהיטים (בינוני) בראשל"צ
דרוש:
מנהל מפעל
עם ידע בהנדסת יצור וניסיון בניהול אדמיניסטרטיבי.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 1500 יבנה, מיקוד 70600.

דרושה
מזכירת אגף הבשר
— כושר ארגוני
— הדפסה עברית
— התמצאות בעבודה עם מחשב — יתרון
מועמדות בעלות ניסיון מתבקשות לפנות אישית לאגף הבשר בית שופרסל,
רח' רוטשילד 79, פתח־תקוה, ביום ראשון 14.9.86, בין השעות 09.00—11.00
אוטובוסים: 49, 50, 51, 62, 66.

לרגו LARGO
לרגו מחשבים בע"מ
דרושים
1. **מנהל/ת פרויקטים בשווק**
כישורים דרושים: יכולת עבודה עצמאית, יחסי אנוש טובים, נסיון ניהולי מוכח, רצוי השכלה אקדמאית
2. **מקדמי/ות מכירות למיקרו מחשבים**
כישורים דרושים: תפישה מהירה, הבנה רחבה בנושאי משק וכלכלה, יכולת שכנוע, הופעה נאה
רצוי ידע ונסיון בתחומי חינוך מיקרו מחשבים ומכירות.
נא לפנות למלי בטלפון 03-202021 מיום א

למפעלי דפוס כתר ירושלים
דרושים
לעבודה במשמרת ערב קבועה בתנאים מיוחדים ומועדפים
1) **דפסי אופסט**
2) **עובדים מקצועיים למחלקת הכריכה —**
מקפלים, תופרים, מפעילי מכונות כריכה
לפנות למחלקת כוח־אדם ת"ד 7145 ירושלים 91071 טל' 02-521201

למושב באר צופר בערבה
דרוש
א. **מנהל סככת אריזה,**
עדיפות לבעלי ניסיון
ב. **קיבוצניק**
לניהול חלקת מלונים משותפת
טלפונים 057-81483-4-5

מקומות עבודה פנויים
לאחיות חדר ניתוח
המעוניינות מתבקשות לפנות למשרד אחות ראשית בשעות לפנה"צ

לבית מרקחת בראשל"צ
דרוש/ה
רוקח/ת
תנאים טובים למתאימים.
טלפון 03-941025

אונה שיטות ליעול ועריכה
דרך השלום 10 ת"א • טלפון 03-332 271
למפעל בעשרת
דרושים:
דפסי אופסט
לעבודה במשמרות, 5 ימי עבודה בשבוע,
השתלמות במפעל.
הסעה מאורגנת ע"י המפעל
לפנות לשרה, טל: 055-92971/2/3

לגרמניה
למשפחה ישראלית בגרמניה
דרוש/ה
בוגר/ת אוניברסיטה
לעזרה בלימודים לגילאי 14-15
הלומדים בשפה האנגלית
התקופה: עד יולי 87
— דיור מובטח —
ראיון יערך בארץ בין 12-16.9
בשעות העבודה 03-425832
בערב 03-959058

חוק הזדמנות שווה בעבודה, תשמ"א 1981 ...

דרושים
סוכנים/ות מפיצים/ות
לציוד דנטלי בצפון ובמרכז הארץ
ידע בתחום הדנטלי חובה
נסיון בהפצה ומכירות יתרון.
04-671468 בשעות 14:00-16:00
בערב 04-954354

למלון עמי —
פקיד/ה קבלה
עם נסיון
חדרניות
03-249141-5

לחברה מסחרית גדולה
דרושים:
לסניפיה בתל־אביב וחיפה
מנהלי מחלקה טכנית
תאור התפקיד: פיקוח על עבודת מחלקה, ארגון שליטה ובקרה, תאום בין מדורים, נהול צוות עובדים, ניהול והאחריות לקשר עם ספקים ולקוחות, הפעלת מערך מכירות בתחום המוצרים הטכניים.
הכישורים הנדרשים: מהנדס־הנדסאי מכונות בעל רקע טכני רחב, נסיון וידע בניהול מו"מ מסחרי, נסיון מעשי בניהול צוות עובדים, בעל כושר הבעה בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית, פעיל ובעל רצון ומוטיבציה להשקיע מאמצים רבים, יחסי אנוש טובים, גיל עד 45 שנה. בעל רשיון נהיגה.
על המעוניינים להגיש את הצעותיהם עם פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי בכתב־יד בלבד לת.ד. 866, תל־אביב עבור מס. 520.

לחברת ייבוא ושיווק ארצית
דרוש
הנדסאי חשמל
לקידום מכירות
דרוש רקע במתח גבוה וחשמל לתעשיה.
ידיעת אנגלית. 5 שנים נסיון.
נא לפנות לטלפון 03-831193

דרוש
מהנדס בנין
לתכנון קונסטרוקציות
10 שנות נסיון.
נא לשלוח קורות חיים: ד.ל.ט. זמנהוף 3 הרצליה ב' מיקוד 46592

דרושה
BOOKING CLERK
ליום עבודה מפוצל בעלת נסיון של 3 שנים.
לפנות לאורי „טנת מורס"
טלפון: 03-288183

למשרד חקירות פרטי
דרושים
* חוקר מוסמך לחקירות ביטוח ונזיקין. עדיפות לבעלי נסיון במעקבים
* חוקר מוסמך לחקירות ביטוח ונזיקין באיזור באר־שבע (עדיפות לדובר ערבית)
03-625789

למפעל תעשייתי בתל־אביב
דרוש
חרט מנוסה
מסגר רתך
טלפון: 03-478121
בין 08.00—15.00

לחברת שיווק
דרוש/ה
איש/ת מכירות
מעולה
+ לנהגי עובדים
+ נסיון בהוצרים
רכב תנאים מעולים
טלפון: 03-290483
03-288031

למשרד אדריכלים בת"א
הנדסאי/ת מנוסים
03-264506
03-263512

דרושים
1. **אומן אריגה**
בעל נסיון למכונות זולצר.
2. **אורגים**
בעלי נסיון, תנאים טובים למתאימים. עבודה במשמרות
03-9224915, ליצחק.

דרוש/ה
מנהח"ש
סוג 2-3
עם נסיון לסוכנות ביטוח
טלפון 727121/2/3 (לצרוי)

מושב פורת
מבקש הצעות לתפקיד
מזכיר/ גזבר
למושב. במשרה מלאה
הצעות נא לשלוח עד 30.9.86 למזכירות מושב פורת, דואר נע השרון התיכון (גוש תל־מונד) מיקוד 45820

למעבדת אופסט
דרושים:
צלמים
ומונטז'רים
טל: 03-330354
בבית: 03-886581

הלוח הכללי
בשבילך ובשבילי!

هكذا من الإعلان

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות •

מאסר עולם הוטל על שניים מרוצחיו של החייל משה תמם בירייות ב־1984

כשסכין שלופה בידה צעקה גליה תמם: אם יוכנסו הערבים – יירצחו!

כוחות גדולים של צבא ומשטרה שמרו על מבואות בית־הדין מפני התפרצות של קרובי משפחה ופעילי „כך" • שני נאשמים אחרים בפרשה – במשפט נפרד.

עונש מאסר עולם הוטל אתמול בבית־הדין הצבאי בלוד על שניים מבין ארבעת חברי כנופיית מחבלים, תושבי בקה אל גרבייה – איברהים ראזק ביאדסה (26) ואיברהים נאיף אבריטך (26) – שהודו בחלקם ברצח החייל משה תמם באוגוסט 1984. שני הנאשמים האחרים, גם הם תושבי בקה אל גרבייה, כפרו באשמה ומשפטם מתנהל בנפרד.

כוחות גדולים של צבא ומשטרה שמרו על מבואות בית־הדין ומנעו התפרצות קבוצה גדולה של קרובי משפחה ופעילי תנועת „כך", אשר ביקשו להתפרץ לביתן משבר הגבול שבו שוכן בית הדין הצבאי.

גליה תמם, אמו של החייל, שנרצח באכזריות ע"י המחבלים, שלפה סכין ואיימה: „אם תתנו לערבים מבקה־אל־גרבייה להיכנס לאולם בית־המשפט – נרצח אותם". לאחר מכן. הורשה רק קומץ של משפחת תמם להיכנס לבית הדין. מספר שורות הפרידו ביניהם לבין ארבעה מבני בקה אל גרביה.

התובע הצבאי, סרן גיל גרשוני, לא דרש עונש מוות לרוצחים. הוא ביקש מבית הדין להטיל עונש מאסר עולם על הנאשמים, „לאחר שהתייעצתי עם הגורמים המוסמכים".

לפני כניסת השופטים, לאחר ששני הנאשמים שהודו באשמה הושבו כתא הנאשמים כשרגליהם כבולות באזיקים ובשרשראות, קראה לעברם ממקומה באולם, אמו של החייל שנרצח: „רוצחים מלוכלכים. נרצח את כולכם". היא השתתקה כאשר השופטים תפסו את מקומם.

בגזר דינם גוללו השופטים את הפרשה. משה תמם נאסף ע"י הארבעה במחלף נתניה, וכאיומי אקדח כפתו את ידיו ואת רגליו, קשרו את עיניו ולקחו אותו לבית אחד מהם בבקה אל גרבייה. עפ"י ההוראות שקיבלו ממפעילים בחזית העממית לשחרור פלסטין, הוטל על החולייה לחטוף חייל ישראלי ולהעבירו לסוריה, כדי שישמש קלף מיקוח בניסיונות להביא לשחרורם של מחבלים ערביים.

עוד נאמר בהוראה שאם יתקלו בקשיים כלשהם בהעברת החייל לסוריה, היה עליהם לרצוח אותו. לאחר שבמשך יומיים לא הצליחו ליצור קשר עם מפעיליהם, החליטו הארבעה לחסל את תמם והם לקחו אותו למטע זיתים קרוב לג'נין ורצחו בו.

„גזר הדין לא הקל על בני המשפחה, נרדוף מספר תחר ונאבק בעד עונש מוות למחבלים" – אמרה גליה תמם, אמו של החייל הנרצח.

• יהודה יוסף בחלקת הצבר של בית־הערבה, המושקית במערכת טפטוף תרומת „פלסטרו־גבת"

חדש: סברס דל קוצים „עופר" – בבית־הערבה

האחראי על הגידול הנסיוני: ניתן להגיע ליבול של ארבעה טונות לדונם • המחיר בשוק: 1000 דולר לטונה

מאת דוד מרשיב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

קיבוץ בית־הערבה, שהתאזרח בשבוע שעבר, נטע שטח ניסיוני של שיחי צבר מהזן „עופר" שהוא דל קוצים.

השקיית זן זה של „סברס" מתבצעת בטפטפות „קטיף", תוצרת מפעל פלסטרו־גבת בקיבוץ גבת. המערכת מותאמת לצרכים המיוחדים של בית־הערבה, במיוחד בשל הלחץ הנמוך של המים המעטים העומדים לרשות הקיבוץ.

האחראי על גידולי הסברס בקיבוץ, יהודה יוסף, מעריך כי ניתן יהיה להגיע ליבול של ארבעה טונות לדונם. תמורת טונה סברס ניתן לקבל כאלף דולר.

האקלים החם הגורם להבשלה מוקדמת של הפרי מקנה לבית־הערבה יתרון שיווקי, יחסי. בכוונת בית־הערבה לנצל יתרון זה כבר בקיץ הבא.

החקלאות בבית־הערבה כוללת גם מטע תמרים, האמור להניב פירות כבר השנה. כאשר יגדילו את מכסת המים לבית־הערבה הם יפתחו גידולי שדה וכרם.

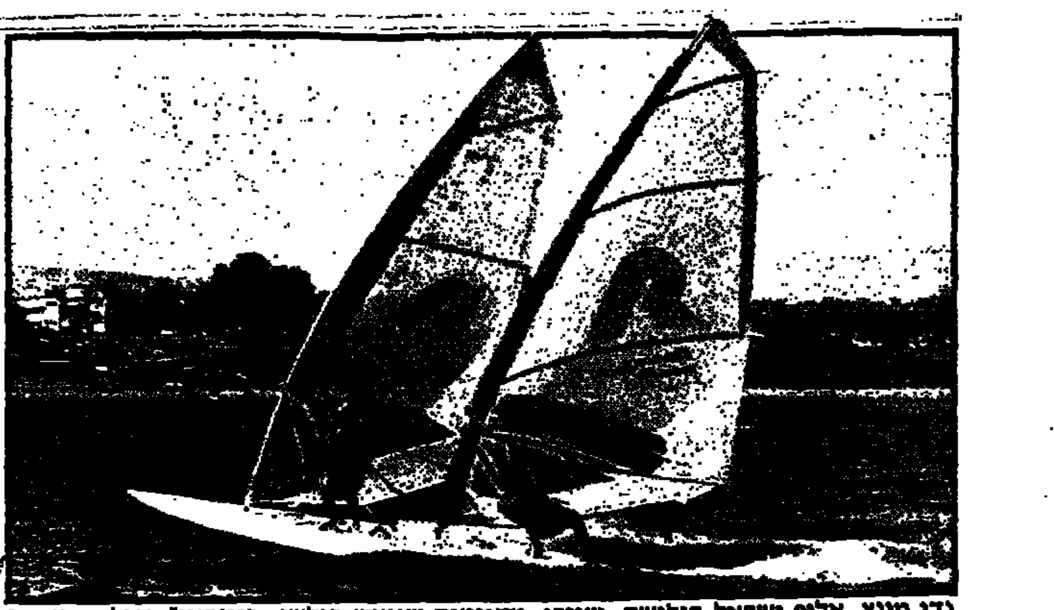

גדי מינץ, אלוף ישראל בגלישה, ועוזרו, מדגימים שימוש בגלשן „ריינבאו" כפול, מתוצרת „רוטופלס", במסגרת מפגן מיוחד למשווקים מחו"ל שהגיעו לכנסת בין־לאומי בישראל. (צילום: ליאון מינסטר)

גל הזדהות עם מצפה־רמון וירוחם הזועקות לעזרה

מאת סופר „דבר" בנגב

גל הזדהות עם התביעה לפתור את הבעיות המעיקות על מצפה רמון, התעורר לאחר שנודעה החלטת הממשלה לדחות את המלצות ועדת המנכ"לים לגבי אזורי־פיתוח, במיוחד מצפה רמון וירוחם.

שלשום הגיעו למצפה־רמון שבעה חברי גרעין „רעים" של תנועת הצופים, לשנת שירות בהתנדבות ביישוב ואתמול שיגר ראש עיריית באר־שבע, משה זילברמן, מברק הזדהות עם מאבקם של שני הישובים.

חברי גרעין „רעים" של תנועת הצופים סיימו באחרונה את לימודיהם התיכוניים ושבעה מהם באו לשנת שירות במצפה רמון, לפני גיוסם לשירות חובה בצה"ל.

ראש עיריית באר־שבע, משה זילברמן, הודיע אתמול על הצטרפות תושבי העיר ונבחריה למאבק של תושבי מצפה־רמון, זאת, על אף העובדה שבאר־שבע לא הוכרה „עיר־פיתוח". במברק ששיגר זילברמן לשמואל כהן, ראש מועצת מצפה־רמון הוא כתב: „בני באר־שבע, חברי מועצתה והנהלת העיריה, מצטרפים למאבקכם ובאחורים עמכם למען עתיד הנגב, כחלק בלתי־נפרד ממדינת ישראל. במלאות 100 שנים להולדתו של מחולל פיתוח הנגב, דוד בן־גוריון, לא ייתכן שממשלת ישראל תפקיר איזור שלם לחיי ניוון, במקום לעודד את פריחתו ואת שגשוגו".

השבוע שיגרו חברי מליאת המועצה המקומית ירוחם קריאה לעזרה לכל חברי הכנסת, לאחר שנואשו מהבטחות הממשלה ומן הדחיה על הסף של המלצות ועדת המנכ"לים. בקריאה נאמר, שנוכח אכזבה זו, היו התפרצויות וזעם בישוב ועזיבת התושבים הגיעה לממדים שלא היו כמותם.

כזכור, אחרי השביתה הכללית בת ארבעה הימים בירוחם, לפני חודשים אחדים, החליטה הממשלה להיענות לתביעות התושבים. ראש הממשלה, שמעון פרס, מינה ועדה לבחינת הבעיות בישוב ולהצעת פתרונות לממשלה. בין היתר, המליץ לתת פטור מלא מתשלום מס הכנסה לתושבי ירוחם ולפתח לתיירות את אגם ירוחם.

מחריפה מצוקת הדיור של תושבי חיפה הערבים

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

תושבים ערביים בחיפה רוכשים מחברת „עמידר" דירות בדמי מפתח בעיר התחתית, בשכונת חליסה ובמושבה הגרמנית, ויוצרים...

הדו"ח מציין, כי התושבים הערבים מעדיפים לרכוש דירות מוגנות בדמי־מפתח או לשכור דירות בשכר חודשי. תנועת ההגירה של משקי בית לא־יהודיים (הן...

חינוך, דת, מסחר ועסקים. השטח העירוני שבו מהווה האוכלוסיה הלא יהודית רוב בולט משתרע, על־פי ממצאי הדו"ח, ברצף טריטוריאלי משכונת ואדי ניסנס...

דיירי בית באופקים הביטו בפיק־ברכיים:

השכנה ילדה פגית בחדר המדרגות כשבעלה קורא תהילים בקול גדול

(ע). – לידה מסובכת של פגית בחדר המדרגות של בית־מגורים באופקים, הסתיימה אתמול בהצלחה.

גרציה רודריגז, אחות מרפאת קופת־חולים באופקים, הוזעקה אתמול בבוקר לבית אישה הרה בשכונת בן־גוריון בעיירה, כדי להזריק לה זריקה. האשה, בת 28, ממשפחה חרדית, היתה בחודש ההריון השביעי, והאחות איבחנה צירי לידה, ומיד הזעיקה אמבולנס מתחנת מד"א באופקים, כדי להסיע את היולדת לחדר הלידה בבאר־שבע. שתי דקות לאחר מכן כבר שכבה היולדת על אלונקה כשהאחות והנהג־החובש, יצחק אלפסי, מורידים את האלונקה מהדירה בקומה השנייה לעבר האמבולנס.

תוך־כדי הורדת היולדת באלונקה, נפתחו כל דלתות הדירות בכניסה, והשכנים עם ילדיהם, שהתכוננו לצאת לבית־הספר, הזו במחזה, בעוד בעלה של היולדת קרא פרקי תהילים.

בטרם הגיע הצוות לאמבולנס, החלה הלידה. הבעל הגביל את קולו בקריאת פירקי תהילים, אך נהג האמבולנס שכבר התנסה בקבלת לידות רבות, לא התרגש במיוחד. הוא ביקש את עזרת אחות קופ"ח, והבחין שמדובר בלידת עכוז מסובכת־למדי.

עשרים דקות לאחר מכן, כבר נשמע קול הבכי הראשון של התינוקת החדשה ולאחר שהמיילדים ניקו וחיתלו אותה, נעטפה בשמיכות והוסעה באמבולנס, בידיה של האחות, לפגיה במרכז הרפואי „סורוקה", שם אושפזה באינקובטור להמשך הטיפול.

איך הגיע החשיש לגרביים?

(ע). – 316 גרם חשיש שהתגלו בתוך גרבי צמר שהיו תלויים על חבלי כביסה, הביאו למעצרו של שאול עטיה בן 21 מחיפה ל־8 ימים. חוקרי המשטרה הגיעו לדירתו של החשוד בעקבות מידע מודיעיני.

אתמול הובא שאול עטיה לפני שופט שלום, ונציג המשטרה אמר, כי הסם מסוג חשיש, שהיה מחולק לאצבעות, נמצא בתוך שני גרבי צמר שהיו תלויים על חבלי הכביסה.

הסניגור, עו"ד ירון ברדיין, טען כי מאן־דהוא שתל את הסם בגרביים, אך נציג המשטרה אמר, כי החשוד נראה מכניס את הסם לתוכם.

השופט, הנוך שילוני, הורה לעצור את הצעיר ל־8 ימים.

case IH
חברה ישראלית למנועים וטריילרים בע"מ.
(סוכני לינסון מהנדסים)
מודיעה:
ניתן לרכוש במחסני החברה חלקי חילוף עבור קטפות IH.
פרטים בטל. 03-622671

היום יותר מתמיד
השובה הבריאות

פולי
כוסות חד פעמיות
למשקאות חמים או קרים
(הכוסות עשויות מקלקר)
משרד: רח' החרוץ 6 ת"א
טל. 03-335231-2
המפעל: משמר הנגב, ד.נ. הנגב
טל. 057-78782
פוליביד

זמני הדלקת נרות

פרשת השבוע
ט' באלול תשמ"ו – פר' כי תצא

ערש"ק	
ירושלים –	5.15
תל־אביב –	5.33
חיפה –	5.26
מוצ"ש	
ירושלים –	6.26
תל־אביב –	6.24
חיפה –	6.27

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	6 –14 מעונן
אמסטרדם	5 –16 מעונן
בואנוס איירס	18– 31 בהיר
הלסינקי	9 –14 מעונן
הונג קונג	27–31 בהיר
וינה	13–21 גשום
ז'נווה	12–18 מעונן
יוהנסבורג	7 –24 בהיר
לונדון	9–17 בהיר
ליסבון	19–25 גשום
מדריד	18–29 מעונן
מונטריאול	12 –21 מעונן
ניו יורק	12–21 מעונן
סאו פאולו	14–24 לא נמסר
פאריס	9–19 בהיר
פרנקפורט	3 –17 בהיר
ציריך	12–16 מעונן
ריו דה ז'נרו	14–27 בהיר
שטוקהולם	6 –10 מעונן
שיקאגו	6–23 גשום

תל אביב: רחוב בן יהודה 42, טל' 243350
ירושלים: רחוב יפו 30, טל' 225233
חיפה: דרך הים 2, טל' 384655
באר שבע: רחוב האבות 38, טל' 35252
swissair

במלאות שנה לפטירתה של רעייתי, אמי וסבתנו היקרה

תמה טייטלבוים ז"ל

בת ר' אליעזר ויינפלד ז"ל מגורליצה, פולין

נקיים אזכרה ביום שני י"א באלול תשמ"ו 15.9.86 בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין בכפר סמיר, השער הראשי.
אוטובוס ייצא בשעה 3.30 מרח' הלל 5, ליד בית המנוחה.

המשפחה

אנו מודיעים בצער על פטירתו של חברנו

שמעון ישראל ז"ל

הלויה ביום שישי 12.9.86
בשעה 13.30 בגבעת ברנר

המשפחה
ובית גבעת ברנר

לשאול פלג ולרעיתו
ברכות לבביות
לנשואי הבן חזי עם בח"ל
מאחל
בית „דבר"

יקירנו

זאב ניר (הלפרין)

איננו

ההלויה תצא היום, ח' באלול תשמ"ו (12.9.86)
בשעה 13.00 מביתן אהרון לבית העלמין באביחיל

המשפחה

חברנו

מישקי (מרדכי) יריב

איננו

הלויה היום, יום ו' 12.9.86 בשעה 14.00,
בקיבוץ רמת יוחנן

המשפחה
ובית רמת יוחנן

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי, אמנו, אהותנו וסבתנו היקרה

בלה גרבוז ז"ל

תתקיים אזכרה וטקס גילוי מצבה, ביום שלישי י"ב אלול תשמ"ו (16.9.86) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.
אוטובוס ייצא מבית המנוחה, רח' גורדון 25,
בשעה 3.00 אחה"צ.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

בעלה: שמחה גרבוז
בניה: אהרן הראל וב"ב
יאיר גרבוז וב"ב
אלון גרבוז

למרים בר־חיים (פוקס)
והבנים עוזי, יגאל ומשפחותיהם
אתכם באבלכם הכבד במות
הבעל, האב, הסבא

שמואל ז"ל

חברי מועדון הותיקים
כפר מעש

„משכית"
ו„נעמת"

מודיעות על פתיחת
שנת הלימודים תשמ"ז:

★ סמינר להכשרת מדריכות למלאכת יד
★ סדנאות משולבות למתקדמות ומתחילות
★ הקורסים יתקיימו במועדוני „נעמת" בת"א־יפו.

המקצועות:
★ טלאים ואפליקציה – סריגת יד וקרושה;
★ עבודות מחט ורקמה אמנותית;
★ מקוק בשיטה יפנית – תחרה רומנית;
★ אריגה אמנותית (חשוקים, מסגרות ואריגת אצבעות אינדיאנית).

פרטים והרשמה (החל מיום א'):–
מועדוני נעמת: ת"א: 827995/449991
397799 391079
חנויות משכית: ת"א: 282161-296165
375717

חשוב לציבור החקלאים

נותרו עוד מספר קטן של טרקטורים מתוצרת CASE IH במסגרת כינוס הנכסים של אספקה במחירים נמוכים מאד ובתנאי אשראי נוחים ביותר

כמות	דגם	תוצרת	כ"ס	הנע	קבינה ומגן	תמסורת
1	1594	אנגליה־CASE	97	4x4	יש	הדרשיפט
1	1594	אנגליה־CASE	97	2x4	יש	הדרשיפט
1	956	גרמניה־IH	95	4x4	יש	סינכרונית
1	956	גרמניה־IH	95	2x4	יש	סינכרונית
2	2096	ארה"ב־CASE	154	4x4	יש	פאורשיפט
2	2294	ארה"ב־CASE	160	4x4	יש	פאורשיפט
1	4494	ארה"ב־CASE	210	4x4	יש	פאורשיפט
1	4894	ארה"ב־CASE	300	4x4	יש	פאורשיפט
4	485	אנגליה־IH	52	2x4	אין	סינכרונית

נותרו עוד 3 טרקטורים תעשייתיים־אופניים + מעמיס, גיר הידרוסטטי + קבינה.
את הטרקטורים ניתן לראות במוסך המרכזי באשדוד, אזור התעשיה צפון.
לקבלת פרטים יש להתקשר למוסך באשדוד בין השעות 08.00 – 16.00 לטלפון 055-34452 או בערב לביתו של יוסי קמחי טלפון 08-439294.

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

דוד צדוק ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ב' י"א אלול תשמ"ו 15.9.86
בשעה 16.00 בבית העלמין חולון (בשער הישן).

בשעה 19.00 תערך אזכרה בבית המפלגה
רח' ארלוזורוב 84 חולון.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

למשפחת יריב
ולקיבוץ רמת יוחנן
איתכם באבלכם הכבד במות

מרדכי (מישקי) יריב

משפחת לידור
לידור חומיקלים בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

של היום הוא חדש

דרמה מותחת עצבים / דן אבידן, קאהיר

סוף טוב, הכל פתוח

מובארק מקווה להעלאת קרנו בעיני האמריקאים וליצירת תנאים להרחבת מעגל ההסדרים באזור

לפגישת הפיסגה בין ראש הממשלה פרס לנשיא חוסני מובארק קדמה כאן השבוע דראמה מותחת עצבים, השלמת ניסוח שטר הבוררות המוסכם על טאבה. אף שהנשיא מובארק נתן לראש הממשלה פרס להבין כבר לפני שבועיים שהוא מקווה לקיים את הפיסגה בסוף השבוע הנוכחי, הציב הנשיא תנאי ברור לכך, שטר בוררות מוסכם. המשלחת המצרית יצאה מהנחה שרצונו של פרס לקיים את הפיסגה כמתוכנן, יאפשר למצרים לכופף את ידה של ישראל בשיחות ולסחוט ממנה ויתורים מקסימליים, כך ששני הנושאים שנותרו במחלוקת – שיטת סימון קו הגבול ובחירת שלושת הבוררים – ייפתרו ברוח התביעות המצריות. המצרים תבעו שבנספח הטכני לשטר הבוררות תסמן ישראל את אבן הגבול מספר 91 בנקודה ולא כתא שטח המשתרע בין גבעת הגרנית לדקלי הדום. ישראל דחתה תביעה זו ועמדה על כך שהשיטה שבה סומן קו הגבול סוכמה בין הצדדים בעבר במשא ומתן שהניב את ההסכמה על רוב מרכיבי שטר הבוררות. ביום ג' בערב דומה היה כי המשא ומתן הגיע למבוי סתום. המשלחת הישראלית נערכה לחזור ארצה, והכנות דומות עשו גם חברי הצוות האמריקאי. משבר חמור ביותר אירע באותו לילה כאשר הצוות הבהיר למצרים כי אם לא תושג הפעם הסכמה על נושא המחלוקת ואם לא יושלם ניסוח השטר המוסכם, כך אכן יהיה. הישראלים טענו בפני מארחיהם שמשמעות הדבר תהיה פתיחת כל שטר הבוררות לדיון מחודש והשהיית השגת פתרון לבעית טאבה, שהמצרים כה כמהים להשיגו, לתקופה בלתי ידועה. היה זה איתות ברור למצרים כי אם ימשיכו לנהל את המשא ומתן באוירה של "יצירת משברים", יסתכנו באובדן הסיכוי להגיע לפתרון בעיית טאבה בטווח הנראה לעין. לכן ביקשו המצרים באותו לילה להתייעץ בדחיפות עם נשיאם בהבינם כי רצונו של פרס לקיים את פגישתו עם מובארק איננו מהווה מנוף בידיהם לסחוט ויתורים מישראל, גם ישראל מסוגלת לנהל את המשא ומתן, ולא פחות טוב מהם באווירה של משברים. תגובת הנשיא לא איחרה לבוא. עוד באותו הלילה הורה לבקש מהצוות הישראלי להישאר בקהיר ולהמשיך בדיונים למחרת היום, אולם גם ביום ד' בבוקר עדיין לא נראה שהמצרים מוכנים להגמיש את עמדותיהם ולכן חל משבר נוסף. בשיחות ראשי המשלחת הישראלית שוב איימו לחזור ארצה במטוס מיוחד של הכוח הרב־לאומי. הפעם הבינו המצרים את המסר, הפצירו בישראלים שלא לממש את איומם ומכאן ואילך קיבל המשא ומתן דינמיקה חדשה. מאותו הרגע החלו שני הצדדים לדון ברצינות בהצעות פשרה חדשות שהיו ברובן פרי מחשבה הדדית ולא כפי שניתן היה לחשוב מיוזמות תיווך של השליח האמריקאי ריצ'ארד מרפי. לקראת שעות אחר הצהרים התגבשה הצעה – שתואמה עם הדרג המדיני הבכיר ביותר בארץ – לפיה ייקבע בנוסח שטר הבוררות שישראל תצביע על מיקומה המועדף (אפרוקסימייט לוקיישן) של אבן גבול 91 כפי שהדבר נראה לה וכי ניסוח זה יצורף לצילומי האוויר והמפה שבנספח לשטר הבוררות. הצעה זו הועברה לידיעתם של הנשיא מובארק ושר ההגנה אבו־גזאלה ואלה החליטו לאמצה. מכאן ואילך נסללה הדרך להשגת הסכמה על שטר הבוררות כאשר שאלת בחירת הבוררים הבינ־לאומיים היתה קלה יחסית לפתרון. ואכן בשלבים הסופיים של המשא ומתן שנמשך עד לשעות המאוחרות של אותו הלילה נבחרו שניים מתוך שלושת הבוררים הנייטראליים ושני הצדדים הסכימו כי אלה ימליצו בפניהם במי לבחור כבורר השלישי. עתה היה ברור כי שטר הבוררות המוסכם הוא בהישג יד וכי תם ונשלם משא ומתן מייגע שנמשך למעלה משנה להעברת מחלוקת טאבה לבוררות בינ־לאומית – שהיתה התנאי המצרי לקיום מפגש פרס מובארק.

מיד לאחר החתימה על שטר הבוררות השתנה גם טון ההסברה המצרית כלפי ישראל. שר החוץ המצרי הכריז קבל עם ועדה, כי פגישת פרס ומובארק תצא לפועל כמתוכנן. דוברי המשטר הצביעו לראשונה על רצונם, שפיסגה זו תסלול את הדרך לקידום היחסים בין שתי המדינות ולא רק למתן דחיפה לתהליך השלום באזור. כל זאת למורת רוחם של גורמי האופוזיציה כאן והחוגים השואפים לקדם את בכורותיה הבינ־ערביות גם על חשבון יחסי השלום עם ישראל.

הפסגה מבטאת שלב חדש במדיניות המצרית החותרת להשתמש בדיאלוג המחודש עם הצמרת הפוליטית הבכירה ביותר בישראל – ליצירת התנאים לקידום התהליך המדיני במזרח התיכון. מובארק איננו תולה תקוות רבות כי שיחותיו עם פרס יניבו תוצאות מוחשיות בעניין זה בטווח הנראה לעין. אולם הוא מקווה כי שתי תוצאות תצמחנה אולי, מהפסגה, שהוא עצמו אולי לא הפיץ בה מלכתחילה. ראשית העלאת קרנו בעיני הממסד האמריקאי כדי לזכות בסיוע כלכלי רב יותר לצורך חיזוק יציבות משטרו מבית. שנית לנסות לנצל את תחומי ההסכמה הקיימים בינו לבין פרס בנושא המדיני לצורך יצירת תנאים להרחבת מעגל ההסדרים באזור בבוא העת. זאת במטרה להפגין כלפי הערבים כי מצרים דבקה במדיניותה, כי הסכם השלום שחתמה עליו עם ישראל לא היה הסכם נפרד אלא בסיס להסדרים בשאר החזיתות, ובעיקר בין ישראל לבין ירדן והפלשתינאים. כרגע דומה כי סיכוייו של מובארק טובים יותר לממש את מטרתו הראשונה. שכן במישור המדיני לא ברור באיזו מידה יצליח מובארק ליצור בסיס משותף עם פרס לפתיחת משא ומתן בין ישראל, ירדן והפלשתינאים, בשעה שהעולם הערבי בכלל וירדן ואש"ף בפרט עדיין אינם בשלים לתהליכים מדיניים רציניים כל אחד מהסיבות שלו.

האמת על־פי מיטראן / חגי אשד

לאן דוהר הסוס ואיפה רוכביו

יצחק שמיר לא יקפוץ על שום סוס דוהר והוא יעשה הכל שגם שמעון פרס לא ידהר לשום מקום

נשיא צרפת פרנסואה מיטראן המשיל, בשיחה עם ג'יימס רסטון מ"ניו־יורק טיימס" את אירועי ההיסטוריה לסוס תוסס בדהרה. יש מנהיגים פוליטיים שמצליחים לקפוץ על גבו של הסוס הדוהר ולרסנו. אחרים, שאינם מצליחים לרסנו ממש, מצליחים לפחות לגרום לסוס שיפנה לכיוון שונה. מיטראן אמר זאת בתשובה על שאלתו של ג'יימס רסטון – אחד הפרשנים הפוליטיים המנוסים והנבונים ביותר בעידן העתונאי שאנו חיים בו – האם מנהיגים פוליטיים משנים את פני ההיסטוריה או האם הם רק אסירי תפיסות העבר ואירועי ההווה.

התשובה שהשיב מיטראן היתה יכולה לבוא גם מפיו של איש כשמעון פרס, במיוחד ברגעים אלה, בעיצומה של פגישת הפיסגה עם איש שיחו המצרי מובארק; גם כפרשנות פוליטית־היסטורית, כאילו אובייקטיבית, וגם כמשאלת־לב עמוקה המנחה את שמעון פרס בכל דרכיו, לרכוב על הסוס הדוהר של ההיסטוריה ולהוביל אותו אל מחוז חפצו חלומותיו של הרוכב. זו תשובה שהיתה יכולה להתאים אולי גם לעוד כמה אישים בישראל ובעולם, וגם להיפך – יש שורה של אישים שישיבו לך בשאלה, על איזה סוס אתה מדבר ומי בכלל רוצה לדהור השד יודע לאן. מוטב ללכת בזהירות ולהיעצר כל כמה צעדים ואולי לעמוד במקום שאתה עומד בו ולהיות בטוח שלא תישאר בלי פיסת קרקע מתחת לרגליך. אפשר לעשות שימוש גם במשל אחר. שהשמיע ממלא־מקום ראש הממשלה יצחק שמיר בתגובה על קריאת תגר שלחנו לעברו ב"דבר" – על מה הוא חולם ומהו ה"כן" שלו? הוא אמר כי העיקר הוא לא מה ה"כן" שלו, אלא מהו ה"קו" של מדינת ישראל שעליו צריך לשמור. לשמור על ה"קו". לא לזוז. זה הכל. זו הדאגה העיקרית של אנשי הליכוד בצאתו של שמעון פרס לפגישת הפיסגה. יצחק שמיר לא יקפוץ על שום סוס דוהר, והוא "יעשה הכל שגם שמעון פרס לא ידהר לשום מקום. שיישאר ב"קו" ולא יזוז.

מנחם בגין לא היה כזה. הוא לא היסס לרכוב על הסוס הדוהר. גם על סוס השלום וגם על סוס המלחמה. פעם הוא הגיע אל מחוז חלומותיו, ופעם הוא נפל מן הסוס הדוהר ושבר את מפרקתו מאז ועד היום. אבל אין ספק שמיטראן היה נותן לו ציון חיובי ביותר כמנהיג פוליטי. גם אנוואר סאדאת, מיותר כמעט לומר, היה מנהיג כזה. גם הוא דהר על שני הסוסים הללו, בסדר הפוך – קודם על סוס המלחמה ואחר־כך על סוס השלום. הוא הגיע בהצלחה אל שני מחוזות חלומותיו. בשני מצא את מותו, אבל רק לאחר שכבר הגשים את חלום השלום שלו, לפחות את תחילתו.

יכולנו להאריך ברשימה, אבל די בדוגמאות המעטות הללו כדי לקבוע שיש מידה רבה של אמת באבחנתו של מיטראן. היא מעמיקה את סימני השאלה התלויים מעל פגישת הפסגה בין שני המנהיגים הפוליטיים שהם כה שונים מבחינה זאת. מצד אחד – המנהיג המצרי חוסני מובארק, שהוא היפוכו של קודמו אנוואר סאדאת, ומולו – המנהיג הישראלי שמעון פרס, שהוא ההיפך הקוטבי ממנהיג הליכוד הנוכחי יצחק שמיר. האם יצליח זה להתגבר על מעצוריו הפנימיים, וזה על המעצורים של שותפיו הקואליציוניים?

גורל הפגישה באלכסנדריה תלוי בעיקר במידת הצלחתם של פרס ומובארק למצוא לשון משותפת למרות כל המעצורים והמחסומים הללו ולטוות יחד חלומות משותפים לשלום האיזור, לבטחונו מול אויבים משותפים ותוכניות פיתוח משותפות בכל נושאי הנורמליזציה. האם יצליח שמעון פרס להצית את דמיונו של חוסני מובארק?

אין מחסור בתוכניות ובהצעות איך להתגבר על המבוי הסתום הנוכחי בקידום תהליך השלום. אפשר להתחיל ב"שיחות קירבה" בין ישראל לבין משלחת ירדנית־פלשתינאית בהרכב מוסכם, שתיפגש בלונדון לפי הזמנת מרגרט תאצ'ר, קודם בחדרים נפרדים ואחר־כך במסדרונות, ואחר־כך אולי גם בטרקלין. זה פחות ממשא־ומתן ישיר ופומבי, אבל יותר משיחות חשאיות שאינן מחייבות את משתתפיהן באחריות להן כלפי עמיהם והעולם הערבי כולו.

הסכמי קמפ־דייוויד אמנם אינם מקובלים כמסגרת פורמלית מחייבת, לא על ירדן, שלא חתמה עליהם, וגם לא על הפלשתינאים. ואי־אפשר לכפות את ההסכמים הללו עליהם. אבל יש בהם הרבה ניסוחים קונסטרוקטיביים, שיכולים להצעיד קדימה את תהליך ההידברות בין ישראל לבין משלחת כזאת.

אפשר להתחיל ברעיון של אוטונומיה בעזה תחילה, ולחזק את תפקידה של מצרים בעיצוב דמותו של העם הפלשתינאי, שלמרות כל הסיסמאות הנלהבות נמצא עדיין בשלב של התהוות וגיבוש, ועדיין ניתן להכוונה שונה מן הקצה אל הקצה. אין מחסור בתכניות ובהסכמים בתחום הנורמליזציה בין ישראל למצרים לקידום הפיתוח ולהעלאת רמת־החיים בשתי הארצות.

מותר גם להניח כי פגישת הפסגה תועיל בכל מקרה גם לשמעון פרס וגם לחוסני מובארק בביקוריהם הקרובים בארצות־הברית. עצם קיומה של הפסגה חשוב לא רק לעמי האיזור, ובראש וראשונה לעם המצרי ולעם בישראל – פגישת הפסגה תוכל לעורר מחדש את התקווה האמריקאית לקידום השלום באיזור, וממילא גם את הנכונות לתרום יותר מבחינה כספית לפיתוחו ולבטחונו. המזרח־התיכון כבר התחיל לעייף את האמריקאים, ובצדק. לא רק אותנו.

וכך אנחנו חוזרים אל ההתחלה. מיטראן צדק. צריך לדעת לנצל את ההזדמנויות הטמונות באירועים חולפים. צריך להפוך אותם מנוף לתעוזה מחודשת, ואם אתם רוצים – לדהרה מחודשת על סוס ההיסטוריה. צריך רק לדעת להיכן הוא דוהר הסוס הזה וצריך רק שיהיה מי שירכב עליו, גם במצרים וגם בישראל. שיחשבו על זה חברי הליכוד. שיחשבו על זה מובארק ויועציו. וגם המלך חוסיין וחצרו וכמובן גם הפלשתינאים שנשארים בהמתנה בצידי הדרך. סוס ההיסטוריה לא ימתין לכל הרוכבים שאינם.

דברים שרואים מכאן לא רואים משם / עליזה ולך

פרספקטיבה נכונה

פרס הגיע למסקנה שעשה די ויתורים למצרים ואין סיבה שיגיע לחגיגה בתור הקרוב העני במקום אורח הכבוד

הייתי מציע לראש הממשלה לבטל את נסיעתו למצרים ולהפגין פעם אחת כבוד עצמי, אמר שלשום ח"כ רפאל איתן בגלי צה"ל. אפילו תהיה פגישת פסגה, בסופו של דבר, איזו צורה תהיה לה, אמרו באמצע השבוע רבים והנידו ראש לפרס, הלהוט כל כך לצרף את הנשיא מובארק לשורת המנהיגים שעמם נפגש בקדנציה שלו בראשות הממשלה. אילו איפיינה גישה כזאת את ראש ממשלת ישראל, לא יהיה זה מוגזם להניח שלא היה מוזמן לו לעזוב את ירושלים ולכל היותר היה פוגש את שרי הליכוד בישיבות הממשלה ואת הח"כים של "התחיה" בכנסת. קשה להאשים אותו שאפילו כדי להתאוורר מהם מפעם לפעם הוא להוט לפגוש מנהיגים לא קואליציוניים ולא אופוזיציוניים ולא מקומיים.

הלהיטות היא אמנם יועץ רע, ושמעון פרס יודע זאת, אך רק הודות לה מצליחה ישראל לצאת מההסגר המבודד אותה. תהיה זו איוולת שלא להכיר בחשיבות המדינית הנובעת מכך, וכשמדובר במצרים גם בחשיבות הבטחונית. קל מאוד לשבת בחיבוק ידיים ולהאשים את מצרים בהפרת הסכם השלום שישראל עשתה איתה, ולבקר אותה מול כל מיקרופון מזדמן פחות מעייף מאשר לאמץ את המוח בחיפוש אחר נוסחאות מלוליות כאלה או אחרות, שיקדמו את תהליך השלום התקוע זה שנים מספר. נכון, לא ישראל הכניסה את התהליך הזה לתא ההקפאה, אבל קשה לגנות אותה על חריצותה בהפשרת המקפא.

מבקרים את שמעון פרס על חתירתו לפגישת פסגה עם נשיא מצרים, אבל פרס ידע שהפסגה תותנה על־ידי מצרים בפתרון הבעיות שנותרו לא פתורות, ושאם יהיה עליו לסמוך על הפרטנר הקואליציוני שלו בהתרתן – לא רק שלא תהיה פגישת פסגה בין מנהיגי שתי המדינות, אלא שאת הקיפאון יכסו גם קורי עכביש קפואים. אילו היה קצב המהלכים נתון כל כולו בידי פרס ואילו ניתן לו מנדט מלא לניהול ענייניה המדיניים של מדינת ישראל, כבר מזמן היינו נתונים בעיצומו של תהליך הנורמליזציה ואולי היה מותנע גם המומנטום הכלל־אזורי. גם אז לא היה ראש הממשלה שמעון פרס "מפקיר" את האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, כי גם מן האופוזיציה יכול היה הליכוד להכביד עליו. אלא שדווקא השותפות הקואליציונית בממשלת האחדות היא שהאטה ואף סיתקה חודשים ארוכים את המאמץ לחימום היחסים הקפואים. במשך יותר משנה הולך פרס לצלילי הניגון הליכודי, והמצרים צפו בכוריאוגרפיה הזאת. מי שמדבר איפוא על להיטות ועל חיפזון פועל כנראה על־פי שעון־חול ולא על־פי שעון דיגיטאלי, ואולי בגלל זה הוא מגלה חרדת יתר לאזילת חולות טאבה.

גם על המצרים אפשר לומר, כי בלי שהתכוונו לכך שיתפו בעצם פעולה עם הליכוד. דרוש סייסמוגרף רגיש מאוד כדי לאתר את תזוזותיהם מהעמדות המוצקות שהנחו אותם במהלך המגעים, שהביאו בסופו של דבר לחתימת שטר הבוררות לפתרון בעיית טאבה, שרבץ כל העת הארוכה הזאת על מסלול ההמראה של תהליך נרמול היחסים בין ישראל למצרים. ישראל הפגינה לא רק סבלנות כלפי הקצב שהיה נוח למצרים, אלא גם הזדהות והבנה לבעיותיה הפנימיות ולמעמדו של נשיא מצרים בעולם הערבי והתחשבה בקשיים שלו. בכל פעם שגילו המצרים עמדה נוקשה עמדו עלינו מזרחנים ופוליטיקאים להשכילנו מדוע עלינו להיות סלחניים. רק על סף חתימתו של שטר הבוררות התברר לישראל, שגם היא יודעת להטיח את כף ידה על השולחן ולומר "עד כאן". אולטימטום כזה פעל כזרז, ובסופו של דבר כתמריץ להאצת המשא־ומתן.

במשך כל השבוע האחרון שאלו רבים את עצמם איך קרה שהקשיים בדרך לפסגה לא נפתרו מוקדם יותר? מדוע לא היה אפשר לסיים את ליבון כל הנקודות השנויות במחלוקת בין ישראל למצרים לפחות כמה ימים לפני הפגישה ההיסטורית בין פרס למובארק והיא נותרה כסימן־שאלה כמעט עד למועד שנקבע לה. ראשית, יש לומר, כי לא העיתוי הכביד על מיצוי המשא־ומתן ועל אישור שטר הבוררות. גם אילו נקבעה הפיסגה לשבוע שאחרי ביקורו של פרס בוואשינגטון, לא יהיה זה מופרך להניח שפגישות הצוותים למשא־ומתן היו נמשכות עד הרגע האחרון, כי רוח הזמן היה פועל להאטת הקצב ולא להאצתו. שנית, טיבו של משא־ומתן, כל משא־ומתן, יגידו גם אבי פילוסוף וחיים הברפלד, שניהלו את המשא־ומתן על הסכם השכר במשק הציבורי, הוא שהצדדים דוחים את הסעיפים הבעייתיים ביותר לסוף. קודם מיישבים את הנושאים הקלים להסכמה, ואת הנושאים הקוטביים משאירים לסוף. אז פותח כל צד בהתשת הצד האחר. מפני שהסעיפים כבדי המשקל, המכריעים לעתים, נותרים לסוף – מלווה המשא־ומתן לקראת סיכומו בחשדנות ובמשברים. כל צד הרי מנסה להיטיב את הפוזיציות שלו בתקווה שהפרטנר איבד את יצר המיקוח ויוותר על עמדותיו שלו. וכשמדובר במשא־ומתן על טאבה יש לפרס שני פרטנרים: המצרי, בעל התביעות הזהות לשלנו על הנושא השנוי במחלוקת; והליכודי, שעמו צריך ליישר עמדות.

דיווחים מן השבוע שעבר על מהלך המשא־ומתן בין הצוות הישראלי לצוות המצרי צפו את התמשכותו עד אמצע השבוע, ואולי אפילו יממה לפני פגישת הפסגה. יחד עם זאת, על הפסגה עצמה, שעיתויה נקבע לפני זמן מה, לא היה אפשר לבשר, שכן היא הותנתה בחתימה על שטר הבוררות והיתה צריכה לבוא מצד המארחים. כך קרה, שאחרי ידיעות אופטימיות וכותרות שבישרו על הפסגה חלה נסיגה תקשורתית והוודאי נהפך למסויג. לעומת זאת, המשא־ומתן קיבל תנופה ותאוצה, בעיקר אחרי שראש הממשלה הורה למשלחת הישראלית לחזור לישראל, כשנדמה היה שהמצרים מערימים קשיים מיותרים של הרגע האחרון. חוגים מקורבים למשא־ומתן טוענים שהמצרים באמת חזרו בהם לקראת הסוף מכמה סיכומים שכבר הושגו מפני שהניחו שישראל תהיה מוכנה לשלם מחיר גבוה יותר תמורת "הסחורה" שכבר נדונה בעסקה ובלבד שהחגיגה – כלומר, פגישת הפסגה – תתקיים במועדה. פרס הגיע למסקנה שעשה עד כה די ויתורים למצרים ואין שום סיבה שיגיע לחגיגה בתור הקרוב העני במקום אורח הכבוד. הוראתו למשלחת הישראלית, באמצע השבוע, לארוז ולעלות על המטוס אותתה למצרים, כמו במיקוח שוק, שהקליינט מסתלק וגם להם יש מה להפסיד: להישאר עם סחורה שאין לה ביקוש. מאותו רגע היה ברור, אם כי דובר על כך בזהירות, שלא ייחסך מאמץ להשלים את מה שהיה טעון השלמה עד למועד הפסגה, אתמול.

ובאשר לפסגה עצמה, בה נתעסק בסופשבוע הקרוב, ולכל היותר בראשיתו של השבוע הבא, שכן ביום ראשון הקרוב יוצא ראש הממשלה לפסגה נוספת, היסטורית פחות, אך לא פחות חשובה לישראל – עם נשיא ארצות־הברית רונלד רייגן. מוקדם להעריך עם איזה מצברים יחזור פרס מאלכסנדריה. גם לפני קשיי־הרגע־האחרון, שהוציאו רוח מיעדי הפסגה, צפו רבים, שיותר משתהיה תכליתית היא תהיה טקסית: הזדמנות־לצילום בלשון הציניקאים. עם זאת, מוגזם לזלזל עד כדי כך בפגישת מנהיגי ישראל ומצרים, הראשונה אחרי חמש שנות ניתוק מנהיגותי. לגופו של תהליך הנרמול היא ודאי תועיל, גם אם הנשיא מובארק ישתדל למתן את ההישג הזה מסיבות אישיות. עם זאת, גם אם תישאר הודעתו, המצמררת את ראשי הליכוד, בדבר הצורך בהודעה ישראלית מגומגמת ככל שתהיה על הגדרה עצמית – או זכויות לגיטימיות – לפלשתינים במסגרת קונפדרציה עם ירדן כלי הד בקולו של פרס, אולי יבואו מנהיגי העולם הערבי המתונים על סיפוקם, וגם לכך יהיו השלכות כלשהן על קידום תהליך השלום באיזור. איך שלא יהיה, לא בכבודו של פרס, או בפגיעה בו, מדובר. כבודו במקומו מונח ורק המזלזלים בו מבית בכל ימות השנה אינם מחמיצים הזדמנות לנגוח אותו גם לפני אירוע מדיני בעל חשיבות, גם אם בערבון מוגבל.

החייל שנשכב על גדר התיל / יוסי מלמן

אופטימיות וחריצות

אברהם טמיר הוא אופטימיסט נצחי. תמיד האמין שמפגש הפיסגה בין מנהיגי ישראל ומצרים אכן יצא אל הפועל. גם אם יתמהמה בוא יבוא. רבים גיחכו ולעגו לו. היום הוא יכול לומר, בשמץ שמחה לאיד: אמרתי לכם.

שלושה שבועות לאחר הקמתה של ממשלת האחדות הלאומית נזדמנתי לשמוע את הערכות המצב של המנכ"ל החדש של משרד ראש הממשלה. אברשה טמיר כהרגלו, שפע אופטימיזם. לא יחלפו שבועות רבים, כך חזה, וממשלת האחדות הלאומית תתפרק, שמעון פרס יפגש עם חוסני מובארק ואחר כך עם המלך חוסיין, שיצטרף למשא־ומתן המדיני, יתקיימו בחירות חדשות, המערך יביס את הליכוד ומנהיג "יחד" עזר וייצמן – להזכירכם. זו התנועה שעל כנפיה נישא טמיר אל משרד ראש הממשלה – יהיה לשר החוץ וימשיך בתנופת השלום. טמיר נתן אז, ובכל 23 החודשים שחלפו מאז, דרור לחזיונות האופטימיים שלו ונישא עמם אל מחוזות האשליה.

רק מעט־מזער מתקוותיו־ישראל־יחד־הזיותיו של אברהם טמיר התגשם. על אף זאת, הוא לא הסתפק רק בהבעת משאלות לב. כל אותה תקופה לא היה פועל שחור וחרוץ יותר ממנו. טמיר הוא הגמלה־שאינה־יודעת־ליאות של פיסגת אלכסנדריה, הוא החייל שנשכב על גדר התיל כדי ששאר המחלקה תוכל לפרוץ ליעד המבוצר. עם ה"רקורד" של אדם שצבר יותר שעות טיסה ויותר שעות דיונים עם פקידים מצרים מכל פקיד־גדל ישראלי אחר, המשיך טמיר להתעופף בקו תל־אביב־קהיר־וושינגטון כדי שיוכל לא רק לצבור עוד שיאים, אלא להגיע לרגע הסיפוק שלו: לשלום, בשעה 1:40 לפנות בוקר, באולם שהוארה במלון מינה האוז.

בבית המלון שבצל הפירמידות, במקום שהחלו ישראל ומצרים לפני כשמונה שנים במסע התלאות של השלום, נחתם גם ההסכם על ניסוח שטר־הבוררות של טאבה. אתמול נפגשו לראשונה אחרי חמש שנים מנהיגי ישראל ומצרים. וכמו תמיד היה שם אברשה טמיר.

פיסגה באלכסנדריה

هكذا من الاصل

הוי, אהבת ארץ־ישראל / חיים גורי

„לעולם ידור אדם בארץ־ישראל בעיר שרובה נכרים ואל ידור בחוץ לארץ, ואפילו בעיר שרובה ישראל".

„כל הדר בארץ־ישראל דומה כמי שיש לו אלוה... וכל הדר בחוץ כאילו עובד עבודה זרה".

„מוטב ללין במדבריות של ארץ־ישראל ולא בפלטריות של חוץ לארץ".

„ישיבת ארץ־ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה".

(חז"לינו)

„ – אתה יודע, כל מצחצח נעליים בתל־אביב יותר חשוב מהרב הראשי של ניו־יורק?

– למה, דני, למה אתה חושב כך?

– כי הוא בעניינים!!!"

(שיחה בין דני בן עשר לפ. יהודי)

מה לא נכתב על אהבת הארץ, כאילו הדבר מובן מאליו ועודנו נשבעים בשמה השכם והערב, כמגרשי שדים, בידענו מה עמוקה הגלות בנפשות. עד שאנו מייבאים ומעלים יהודי אחד אל הכאן הזה, „לבנות ולהיבנות" אתנו, לחונן עפרה, לעמוד בחומתה ולשאת בסבל ולעמוס, הולך ומתארך התור ליד שגרירות אלדורדו. ושם גם דני ורמי ועוזי ורותי ותמי ושושי. סעו לשלום וראו עולם: אנו קוראים אחריהם, ובלבד שתשובו. ומהם השבים הביתה ומהם המרחיקים נדוד והנשארים שם וזה הרימום הנמשך וזה הפחד הגדול.

איך מחנכים לאהבה ללא תנאים? פעם חשבתי כי די בניחוחו של צמח אחד מצמחי הארץ, בבחינת „ריח המולדת", כאותו צמח „הימשך" בשירו הנפלא של טשרניחובסקי – הזעתר והטיון וניצת ההדרים באביב ושכרונו של היסמין מלוא הקיץ. כובר הארנים בחמה, הנרקיסים בגשם. „האבטיח", הפלאפל. לילות כנען...

אמרו: „החינוך הציוני", משמעותה של הישראליות, הכרת ההיסטוריה והגורל ו„האין מקום אחר", חווייתה של הזהות העברית, רק כאן: השד יודע כיצד מחנכים לאהבה ולקשר, ללא תנאים, לשרשיות שהיא גם טבעית כאדמה ושמש ומים וגם מעוגנת בתרבות אמיתית.

החינוך ל„דמוקרטיה" מצליח איכשהו, כנראה. רוב הישראלים רואים בחובת השירות הצבאי, בדרג הלוחם, ערכי־יסוד שאינם שנויים במחלוקת, „אקסיומטיים". להילחם עד תום בחושניה ובחווה־הסינית, כן. לחיות כאן ורק כאן, לאו דווקא: שהרי „אדם חי פעם אחת והוא למימוש את כשרונותיו ואושרו ורצונו גם במקום אחר. ישראל אינה שונה בכך מאירלנד או איטליה" וכו'.

והיא כה שונה. והכל נאמר.

ורב הנגף. גם בקרב „קבוצת ההתייחסות" שנחשבה תמיד ל„גרעין הקשה". והרבו לעסוק אצלנו בעת האחרונה בשלושת בניו של גברוש, איש בית־אלפא, שהרחיקו נדוד עד לוס־אנג'לס ושם הם עושים זמן רב. גברוש הוא חבר ילדותי מחברת הילדים לרגלי הגלבוע. אביו, אליהו רפפורט, היה מחשובי אנשי הרוח באהלי סוללי הכבישים בעלייה השלישית. דברים משלו ימצא הקורא בקובץ המופלא „קהילתנו" ובו מהגותם ווידוייהם של ראשוני השומר־הצעיר בעמק יזרעאל.

נולדו לו ולרעייתו, מאמינה, שלושה בנים. גברוש הוא הצעיר שבהם. הוא היה חברי עָשֹוֹ, „צרוד והם כמו מולדת". כאשר נולד, כך האגדה מספרת, מצאו בימינו אקדח ובשמאלו מפתח שוורי. ילד מילדי העמק מדיף „ריח שדה ודיעה ועסק". תמיד היה נקרא לעזרא אל המקומות הקשים, כי „יש עבודות שחורות / ומישהו חייב לרוץ ולהשיב את הגזלה. תמיד. / להיות חוק ותרומה / ולא ראוי לרחמים".

והוא הלך בשורות והיה בפלמ"ח, במלחמות הדרך לירושלים ובנגב, ואחר כך, ב„קדש" ובששת הימים וביום־הכיפורים ובלבנון. אולי הדיאלקטיקה הציונית העברית תבעה זאת. האב הגה דעות, מתלמידיו של מבוך, ואחר כך סנדלר ויוצר כנורות. הבן איש המחרשה והחרב, איש המעשה המובהק והמפורש. הבנים שגלו משולחן אביהם ישובו, כך אומר בקצות בערב, הצעיר שבהם. הראיון שפורסם במגזין „הארץ", בשבוע שעבר, הוא מסמך נדיר על קורותיה של משפחה, מעין „סאגה" ישראלית על שלושה דורות בארץ.

כילדים, חניכי השוה"צ, היינו שרים אף אנו את שירו של דוד שמעונוביץ: „אל תשמע בן למוסר אב / ולתורת אם אל אוזן תט / כי מוסר אב הוא קו לקו / ותורת אם לאס לאס". להלן קורא המשורר לבן בשם „סופת האביב" לבחור לו את נתיבו שלו, לצעוד בדרך שבה לא פסע האב. „מרד הבן". אז, משמעותו היתה מהפכה מתחוללת בחיי היהודים. בשמה נטשו הבנים את בית הוריהם ועלו ארצה והתמסרו לעבודה, לעוני, לקומונה, ל„קשר השורים".

„הי, טוב כי עזבנו אירופה וכל התפארת והיינו חברים לכת הקודחים, הלוחשים אהבה אל חולות וטרשים בכנען". כך כתב אורי צבי גרינברג ב„אימה גדולה וירח" שלו. והם עזבו את אירופה כי לא יכלו אחרת: „מוכרחים היינו ללכת. האדמות וקקו מתחת לכפות הרגליים". אך ההיקרעות היתה כאובה כאר בשל האהבה אל הנופים הנכריים ההם: „מוכרחים היינו לשנוא את אשר אהבנו". והוא, המשורר, אהב את „היער, הנחל, הבאר והתחנה" והלאה: „זמר אוקראיני, ריבות הכפר בריקודן... אהבנו הבקתות הלבנות עם גגי הקש והרעפים האדומים. אהבנו את שלהי־החורף הנוטף כאלה..."

אך „מוכרחים היינו ללכת בכאב מעיירות ולהביט בדמע שאם בו עוד פעם לבתים – בידיעה, כי יעלו במוקד ביום מן הימים".

זו היאות הכליון העתיד לבוא. זו ההיקרעות וזו ההתמכרות למולדת חדשה: „אני בתוך צבא העבודה על חוף הים התיכון. עבודת הפרך שפאר לה היתמות בערב / ואש פירוזות ודם העינים בסופה, כמו יהלומים בסותה של מלכות־העוני".

וישנה „רליגיוזיות" עצומה וקודש כאוב: „אני אוכל את לחמי עמהם, את לחם הפנים", ואברהם שלונסקי, בן זמנו בעמק יזרעאל, ראה בריקוד ההורה העין־חרודית אמירת תהילים של „רגליים שכורות".

מרד הבן. מה משמעותו של מרד הבן בתמורות העתים: דורנו שלנו, שרבים בו ילידי הארץ, ראה מעבר מזה את החורבן שעליו ניבא אצ"ג. והוא נאבק בבריטים ולחם בערבים את מלחמת השחרור והגן על ישראל הנולדת. „המימוש העצמי", השמור לפרט, הודחה עד כלות בנעורים הסוערים ההם עם קריאתה של האומה. ואף זה היה סוג של אושר שמלקחו הוא מתת. כמה שנים היו כאלה.

מה יעשה דור הנכדים והנינים? ישראל הבנויה כבר, כביכול, כמות שהיא, מתסכלת רבים שבהם ולאו דווקא מן ה„נמושות", מהפכה שהתמסדה והתברגנה אל חברת שפע כוזב, קרועת סתירות, מזמינה ניכור ומרירות ואירוניה. וישנה גם הצנועיות היהודית המסורתית, שלא חלפה בזעזוע הכבד של המהפכה העברית. גם קיבוצים ממשיכים לשלוח שנים את שכבותיהם לבנים נידחים בקצות עולם: „שחורקה המליטה... היה יבול מבורך של כותנה... תנכנו בריכת שחיה ליד הכרם... סבא ראובן נפטר בשיבה טובה..."

והללו אוהבים את ארץ־ישראל שם וגם ממליכים, כך קראתי בעתון, מלכת־יופי ישראלית בקרית־מלאכי של קליפורניה ומזמינים את יפה ירקוני לשיר להם משירי ציון על אדמת נכר ועתתם קרוי „ישראל שלנו". משרברב ומסגן פלאפל עד פרופסור לספרות עברית. מבעל מוסך וקצין צנחנים עד פלאח ורופא.

בניו של גברוש ישובו, בהבטחת בנו הצעיר שם. אך רבים לא ישובו וזו המפלה הכבדה בכפלות שנחלה ישראל.

ומרד הבן, כאן? מהי משמעותו? עודו „יצחק" וכבר הוא אברהם הער בלילה, קשוב עד מוות לרגלי המבשר. כאן מניין שנות דור הוא לכל היותר י"ח שנים, כגיל ההתחילות לצבא. וישראל רק בתחילתה. גם עם הפיסגה באלכסנדריה היא יודעת שעדיין לא תמו מלחמותיה והכל פתוח: ליצור אומה במסות ומוראים ולבנות תרבות ולהתקיים מיגיע כפיך ומחוך בעידן המהדרי בעבודה העברית, ולפרות ולרבות בארץ ולעשות את „שלום האמיצים" עם האויב ולפתוח את המזרח המגואל בדם, העיף להורסים, לפגיעת עמי בני שם. זה שוה את הכל. שובו, בנים: הארץ כה זקוקה לכם. גם אתם לה. אך ג'ורג' שולץ, המפוכח ממני, קובע באגרתו האחרונה כי הירידה תימשך כל עוד לא תעניק ישראל לבניה רמת־סבר הוהה לרמה הבין־לאומית במדינות המפותחות. רצוי לשאול את ישעיהו־השני מה דעתו על כך.

אלכסנדריה. הפתוחה, הביד לאובית בערי מצרים. הים־תיכונית, היוונית, הרומית. גם היהודית. כל ההיסטוריה. התרבויות האימפריות. גם לורנס דארל ו"קליין כהנוב. הזמן שם מצלצל אלפיים ושלושת אלפים. מקום מקום טוב לפגישת מובארק־פרס.

בעת כתיבת השורות המעטות האלה עדיין לא ידוע מה יתרחש ב„פיסגה" הזאת שאושרה ברגע האחרון, לחוצה ודחוקה וכמעט אנוסה מראש, והודתה בחשד ופסייגים ובחרדה, וגם באי־כבוד, בין הטקסיות התובעת את שלה והפוליטיקה המאיימת.

אך טוב שהשניים נפגשו באלכסנדריה וטוב שנשיא מצרים יבוא לביקור גומלין. גם רבות מפגישות נשיאי ערב, מלכיה ושריה, נסתיימו לא פעם בלא כלום ואף בפיצוץ ובקרע ובאיבה והללו שבו ונפגשו, באשר במזרח שלנו „כל חתימה על הסכם אינה אלא ראשיתו של משא־ומתן", כדברי איראני אחד בעל נסיון.

טוב שנפגשו השניים. אין זו „נורמליזציה" וודאי שאין זו אהבה, ורבבות מצרים לא נהרו אלינו והיתה גם זוועת ראס־בורקה ורצח דיפלומטים שלנו בקהיר. אך ההסכם עמד במבחן גם כאשר הפציצו מטוסינו את בגדד ואת פרוורי תוניס, כאשר צה"ל כבש את מחציתה של לבנון ותותחיו הרעישו את בירתה הנצורה.

לא נשוב אל פצעי העבר: האם וכיצד ניתן היה להשיג הסכם טוב יותר. סאדאת, בנאומו בכנסת, אמר לנו את כל האמת, שם גם הכריז בין השאר: „לא אוותר על שעל אחד של אדמה ערבית קדושה". והמדובר על „אינטש" אחד מעבר ל„קו־הירוק", ראה תרגיל טאבה. הכל היה כלול במחיר. יהיה משא־ומתן קשה. מצרים רואה עצמה כרפובליקה ערבית. אך ניתן לנווט בין סקילה לכריבדיס ולבקש נוסחות חיים, לחתור למוצא, להרחיב את „שלום האמיצים". גם מי שאינו רוקד משמחה לנוכח פגישת אלכסנדריה חייב לזכור מהי הברירה האחרת בגבולנו הדרומי אל מול הדעה המאיימת מצפון. טוב שהשניים נפגשו. רע מאוד היה אלמלא עשו זאת.

איסטנבול. רצח לוויה ומספד. תצלום – איי. פי.

חד־צדדית או מבוקרת. מחקר חדש / דני רובינשטיין

אופציית האוטונומיה

ההצעה להחיל אוטונומיה חד־צדדית על הגדה המערבית ועזה הועלתה בשעתה באופן נמרץ ועקבי על־ידי משה דיין לקראת הבחירות של 1981. מאז חזרו ודנו בהצעה זו שורה של אישים, כגון אלוף (מיל.) שלמה גזית, גד יעקבי ואהוד אולמרט, מתוך רצון למצוא נוסחה כלשהי שתאפשר לתושבים הערבים לקיים מינהל משלהם, שישפר את מצבם ויצמצם את המעורבות הישראלית. עכשיו פרסם תא"ל (מיל.) אריה שלו מאוניברסיטת תל־אביב עבודת מחקר בנושא זה ובה הוא קובע: „...אם תופעל אוטונומיה חד־צדדית בתקופה הקרובה, אזי הסמכויות שישראל תוותר עליהן ייתפסו ע"י תומכי אש"ף, והתוצאה תהיה התחזקות ואף השתלטות של אש"ף ביהודה ושומרון – התפתחות אשר תגרום החמרה והקצנה במצב הבדיני ולא הקלה בו".

כיוון שאריה שלו, שהיה בשעתו מפקד יהודה ושומרון, מתנגד לאוטונומיה חד־צדדית אך מכיר ביתרונות העשויים לצמוח מאוטונומיה בשטחים, הוא ממליץ להעביר, בהדרגה ובזהירות, עוד ועוד סמכויות מהמינהל האזרחי הישראלי לתושבים הערבים, ללא הצהרות רשמיות ופומביות, ובתיאום עם ממשלת ירדן. באופן כזה יהיה אפשר, לדעתו, להגיע ליעדים שהם בתחום של קונסנסוס ישראלי רחב, כגון צמצום החיכוך בין השלטון הישראלי והתושבים הערבים, חיזוק מעמדה של ירדן על חשבון אש"ף והתקדמות לקראת איזשהו משא־ומתן עם ירדן והפלשתינאים.

לכאורה, הדברים נכונים וטובים. אפשר להגיע למינוי ראשי ערים ערביים בחברון, רמאללה ואל־בירה, שיש בהן כיום ראשי עיריות ישראלים, אפשר למנות עוד כמה פקידים בכירים ערבים בגדה וברצועה, שיחליפו פקידים ישראלים, ואפשר להעניק עוד סמכויות לפקידים ערבים המכהנים כיום. אבל למרבה הצער, חשיבותם של צעדים כאלה מוגבלת ביותר – אין זה מקרה שהמינהל הישראלי בשטחים נשאר במהותו כפי שעוצב לפני קרוב ל־20 שנה. פה ושם היו מינויים שנבעו ממדיניות ההתנחלות של ממשלות הליכוד. היה גם מינוי – קוסמטי בעיקרו – כשהופרד המינהל האזרחי מהפיקוד הצבאי, והיו פיטורים והדחות של ראשי ערים. אבל, בסך הכל, נשמרת המתכונת שנקבעה בתקופה הראשונה שאחרי 1967. תחומים אחדים, כמו בריאות, חינוך, סעד, דת, חלק מתחומי הבניה, מוחזקים בידי פקידים ערבים הקבלים סיוע מירדן וגם מאש"ף. תחומים אחרים, ובראשם בטחון, כלכלה, תנועת האוכלוסיה (רישומים, תעודות זהות, מעבר בגשרים) ענייני קרקעות ומים – כל אלה נתונים בשליטה ישראלית ואיש לא מציע לוותר עליהם.

אחד ההיבטים המעניינים של „האוטונומיה החד־צדדית" הוא שהשלטונות ברבת־עמון לא כל כך מתלהבים ממנה, וזה בלשון המעטה. המלך חוסיין, על־פי התבטאויותיו ומדיניותו, יודע גם הוא שאין כמעט סיכויים להחזרת השלטון הירדני לגדה, ועיקר מאמציו מושקעים בביסוס משטרו במזרח הירדן והגנתו מפני איומים פלשתינאיים. החזות השחורה ביותר בעיני רבת־עמון היא גל הגירה פלשתינאי גדול מהשטחים מזרחה, כפי שהיה ב־1967. הגל ההוא, שהביא למזרח הירדן, כ־350 אלף פלשתינאים מהגדה ומעזה, כמעט שחיסל את המשטר הירדני. בגללו נוצרו מתחים חברתיים ופוליטיים בממלכה, ומהגורמים אלה היו התשתית להתבססותו של אש"ף בירדן ולמלחמת האזרחים של קיץ 1970 („ספטמבר השחור"). מדיניותה של ירדן כלפי השטחים בכל השנים האחרונות היתה נסיון לחסום את השפעתו המתעצמת של אש"ף מחשש שהשפעה זו תגלוש גם למזרח הירדן.

ירדן עשתה, ועושה, עוד מאמצים רבים למנוע הגירה מהשטחים לתחומה. מינהל עצמי לתושבי השטחים, או אוטונומיה חד־צדדית אינם יכולים לשרת את ירדן, אלא רק להזיק לה. אריה שלו צודק באמרו שכפיית אוטונומיה והעברת סמכויות לתושבי השטחים עלולה להגביר עוד יותר את כוחו של אש"ף בשטחים. הסיבה ברורה: הרוב המכריע בשטחים, ובעצם כל ערבי פלשתינאי בעל תודעה לאומית, רוחש סימפטיה לאש"ף. אין לפלשתינאים תנועה לאומית אחרת. כאשר כמעט כל מדינות העולם מכירות באש"ף כנציג הפלשתינאים, אי אפשר לבוא אל תושבי שכם וחברון ולדרוש דווקא מהם שיסתייגו ממנו.

בנסיבות הפוליטיות והחברתיות בגדה ובעזה (שאין סיכוי לשינוי מהותי בהן) יגרום כל ויתור ישראלי לעליה של אש"ף. למעשה, כמעט כל

זוהי דילמה לא נעימה ואולי בלתי אפשרית לפתרון, אולם היא ברורה למדי למעצבי המדיניות בישראל: העברת סמכויות וכמעט כל צורה של מינהל עצמי לתושבי השטחים יכולים להיות רק משני סוגים — לאומיות פלשתינאית עויינת לישראל ולירדן או מעשה מאולץ וכפוי

מתן זכויות או חירויות לערביי השטחים יביא לגילויים לאומיים פלשתיניים, קרי אש"פיסטים. אם יאפשרו בחירות חופשיות לעיריות, ייבחרו אנשים המזוהים עם אש"ף, אם יתנו יותר חופש לפעילות מקצועית, יקבלו האיגודים המקורבים לאש"ף תנופה, אם יאפשרו התארגנות פוליטית, יתארגנו הקבוצות הפוליטיות האש"פיסטיות, וכך הלאה. אין אלה הערכות וניחושים. זאת המציאות כבר שנים. כאשר שלטונות ישראל מאפשרים חופש (יחסי) לעתונות הערבית (במזרח ירושלים), אזי רובו המכריע הוא עתונות של אש"ף; כאשר בוחרים סטודנטים בבירזית, באל־נג'אח או בבית־לחם ועדיהם, נבחרים תמיד צעירים המזוהים עם ארגוני אש"ף; כאשר יש בחירות לארגונים וולונטאריים למיניהם, מנצחים תמיד אישים המקורבים לאש"ף, וגם בבחירות לוועד העובדים הגדול (500 עובדים) של חברת החשמל המזרח־ירושלמית אין לאיש סיכוי מול המועמד המומלץ על־ידי „פתח".

לכן גם העברת סמכויות זהירה, כפי שמציע אריה שלו, וכמעט כל צורה של מינהל עצמי או אוטונומיה, יכולים להיות רק משני סוגים: אם יהיו צעדים אלה בעלי אופי דמוקרטי, ויהיו מקובלים על הציבור הערבי, אזי צריך להביא בחשבון שהמגמה תהיה לכיוון של לאומיות־פלשתינאית, עויינת (כלומר, בהנהגת אישים המזוהים עם אש"ף). כל העברת סמכויות מסוג אחר וכל אוטונומיה ומינהל עצמי אחרים יהיו מעשה מאולץ, כפוי על הציבור ולא דמוקרטי. זוהי דילמה לא נעימה, ואולי בלתי אפשרית לפתרון, אבל בסופו של דבר היא ברורה למדי למעצבי המדיניות בישראל. לכן גם סביר להניח שלא צפוי שום שינוי במתכונת הקיימת של השלטון והמינהל בגדה ובעזה.

ראשי־הממשלות בארץ הנשיאים / אמיר אורן

הכל חוזר, בעיקר הישראלים

יורי דובינין, שגריר דובי אם גם לא דוברינין, חמק מלשכתו של ג'ורג' שולץ דקות אחדות קודם שהגיע לשם יצחק רבין. דובינין אינו מנהל את החלק הסובייטי של יחסי מעצמות־העל, תפקיד השמור לקודמו שבמזכירות המפלגה, אבל מקבילו האמריקאי ארתור הארטמן שהה בוושינגטון ודובינין, יום לאחר שהודיע למאיר רוזן כי פגישתם הסודית־אך־תקופתית נדחית, היה חייב להתייצב אצל שולץ לדיון בחילוץ דניאלוף מגוב הדובים. רוזן, האמור להצטרף במהרה לרבין ולדובינין במועדון השגרירים־לשעבר בוושינגטון, פיצה עצמו באיזכור היהדות הסובייטית באוזני שולץ כנושא לטיפול. „מעט מאוד", אמר רבין לעתונאים, בחוץ, כשנשאל אם דן עם שולץ במעורבות הסובייטית באזור.

עתונאית אמריקאית שהגיעה לחוות הסטייס דיפרסמנס גילתה באכזבה כי עמיתיה אינם ממתינים לנשיא בראזיל. היא לא ידעה ששר־הבטחון הישראלי בעיר. קל להתבלבל: הברזילאים הפקיעו את הביקור הממלכתי היחיד של החודש – המיכסה נוקשה – והותירו לנשיאת הפיליפינים ביקור רשמי ולראש ממשלת ישראל ביקור עבודה רשמי, דרג שלישי בסולם. סממני השורה – מאבטחים, ארמוניות (לימוזינות), צופרים – ליוו גם את רבין, אך דלותה היחסית של הטקסיות עזרה למקד את ביקורו ביובש העניני של צורכי מערכת הבטחון, משמע – בין במזומן, בין בהמאה ובין באשראי – דולרים.

אפשר היה גם בלי הביקור, שהרי הסוגיות המעשיות שהועלו בו יידונו בשבועות הקרובים בוועדות שיתוף־הפעולה המדיני־צבאי לסיוע בטחוני, בעוד שהנושאים המדיניים ייסקרו בשבוע הבא עם שמעון פרס. לא היה לרבין סעיף־על לסדר־היום עם שולץ ועם שר ההגנה קספאר ויינברגר; לתקשורת סופק סעיף כזה בטרור קאראצ'י ואיסטנבול, אך מיפגשי רבין ופרס עם ראשי מימשל רייגן כה תכופים, עד שלעתים תוהים עוזריהם של הישראלים אם יש טעם בשיגרה הפוקדת שרים ובכירים אחרים, כמנהל הסי־איי־איי ויליאם קייסי. רבין סבור שדווקא השיגרה חשובה, שראוי להיפגש תדיר עם מעצבי המדיניות האמריקאים שעל פיהם תקום ישראל ותיפול. גם אם בביקור הנוכחי קידם אך במעט את העלאת ישראל למעמד של חברת־צלעים בברית נאט"ו ובפועל, מניעת מעמד של חברות־צלעים מהתעשיות הבטחוניות הרעבות בארץ לחוזים אמריקאיים, בא על סיפוקו כשלמד מבכיריו כי היקף הסיוע לישראל לא ייפגע. בימים טרופי־תקציב אלה, הסכים רבין, גם אי־קיצוץ הוא גידול של מאות מיליוני דולרים.

וושינגטון מארחת ישראלים בשינויים

„מעט מאוד", אמר רבין לעתונאים, בחוץ, כשנשאל אם דן עם שולץ במעורבות הסובייטית באזור

חיצוניים. כמו בכמה ביקורים קודמים בשנתיים האחרונות, התאכסן רבין במלון המהודר שבקרן הרחובות אם ו־24, אלא שהמירווח הקצרצר שבין ביקוריו נוצל להחלפת בעלי המלון, הנהלתו ושמו, לא עוד „ריג'נט" אלא „גראנד". חפיסות־גפרורים ועטים שסרדו במלון עם סמל ה„ריג'נט" העידו שבבירה הפדראלית הכל חולף ועם זאת עשוי לחזור. יותר מישראלים אחרים, הממהרים להתנכר למי שירדו מגדולתם, מיטיב רבין לדעת עבודה מחזורית זו בממודה הפוליטי. לכן הוא נוהג להיפגש עם ריצ'ארד ניקסון, אלכסנדר הייג והנרי קיסינג'ר, דמויות־מפתח רפובליקאיות בשנים שבהן כיהן כשגריר וכראש ממשלה. עם האישים הדמוקרטיים כחזו בשקיעתו הפוליטית אין רבין כה להוט להתראות.

בקרוב יצטרפו למאגר מי־שהיו שרים ופוליטיקאים נוספים. הדור הבא – לא רק נכדי משפחת קנדי – מתדפק על דלתות הקונגרס ובתי המושלים, בידיעה שאלבונים באוקטובר 1986 מסוגלים להגיע כמעט לרום הפיסגה, לסגנות־הנשיא, בנובמבר 1988. בבחירות המוקדמות למועמדי המפלגות לסנאט במרילנד זכו נשים, ברברה מיקולסקי הדמוקרטית ולינדה שאבז הרפובליקאית. במדינות אחרות קרובות מועמדות אחרות לכהונת מושל או סנאטור. הצלחתן בבחירות בעוד חודשיים תכניס את הגולשות שבהן לתקן הדו־מפלגתי שפינתה ג'ראלדין פרארו. כך גם פוליטיקאים שחורים המזוהים עם המרכז, כלומר לא מבריח־לבנים כג'סי ג'קסון.

המאבקים הפנים־מפלגתיים חריפים לעתים יותר מאלה שבין המפלגות. בקליפורניה מייחלים השמרנים לתבוסת מועמד מפלגתם הרפובליקאית, אד שאו, בטענה שמוטב כבר לסבול מכהונה נוספת של אלן קראנסטון הדמוקרטי, ליברל קיצוני שכמוהו, אך בעשור השמיני לחייו, מאשר לסייע לשאו המתון והצעיר־יחסית להשתלט על מושב בסנאט ל־30 שנה.

הנשיא רייגן ניסה השבוע לעזור לשאו. במודד הכספי, הצליח מיה; בקלפי כנראה ייכשל. בהופעות במדינות שבהן ההתמודדויות צמודות, חולב רייגן את אהדת קהלו ושואף לשווקה במיכלים קטנים. אלה הבחירות האחרונות שלי, מנגן רייגן, ההזדמנות האחרונה שלכם להצביע בעד מועמדים המקובלים עלי ושקולותיהם בקונגרס חיוניים לחקיקת תוכניותי. בחרתם בי לשמונה שנות נשיאות, לא לשש, אך אם תשתכו לבחור בסנאטורים דמוקרטיים ותגזלו ממני את הרוב בסנאט, תגזזו את מחלפותי הפוליטיות.

הרפובליקאים מוכנים לאבד לא יותר משני מושבים בסנאט, מתוך 53 שבידם עתה. הדמוקרטים חותרים לצרף לא פחות מארבעה למניינם הנוכחי, 47. מי שיגיע למחרת ה־4 בנובמבר ובידיו 51 סנאטורים יכתיב את חקיקת הסנאט ואת ראשות ועדותיו, יכריע את הכף בין המימשל הרפובליקאי לבין בית־הנבחרים הדמוקרטי וישפיע גם על סדר־היום לבחירות 1988. תיקו, 50:50, ישמח רק את ידידיו של ג'ורג' בוש, החולמים על ריתוקו לוושינגטון כנשיא הסנאט ומתפקידי סגן־הנשיא, האמיד בנוכחות והמנוע מעירפול עמדתו בסוגיות העולות להצבעה.

רייגן מקווה לשכנע מהססים ואף נוטים לדמוקרטים לתמוך טוב ברפובליקאים, כפי שעשו ב־1980 וב־1984 ואף לא בבחירות 1982. הוא מסלף קצת בעניין „המערכה האחרונה", אלא אם הוא יודע שקיצו קרוב, שהרי סביר שגם ב־1988 יבקש להופיע בעצרות ובכינוסים למען המועמד הרפובליקאי ולהבטיח לעצמו בכך מידה של שליטה במורשתו הבידית.

בין חווה סארנייי לקוראזון אקינו תקעו לרייגן המסכן את פרס. רייגן אינו רוצה בעת מזרח־תיכון: הוא רוצה סנאט ידידותי ומלחמה בסמים, שיר־הנושא של ננסי והעקת־קרב פוליטית מוצלחת, מסוים שלסמים – בניגוד לאלכוהול, לטבק ולנשק – אין שתדלנים וגייסות בקונגרס. פרס לא יביא לרייגן סעד ישראלי סמלי במלחמה זו, דוגמת מזל"ט כחול־לבן לסיור אווירי במרחב של דרום־פלורידה („מיאמי בלאווייס", תיקרא סידרת הטלוויזיה). רבין הוא ראש ממשלה לשעבר, פרס הווה מתנדף. שניהם מחשיבים עצמם מומחים לאמריקה הפוליטית, אך מהגבים הם לעוצמת מיומנותו התקשורתית של מי שהוצג כאן השבוע כראש־הממשלה לעתיד, השגריר לאו"ם „ביבי" נתניהו. בקיץ האחרון אישרה לשכת רבין לנתניהו סיור בגבול הצפון. אחר־כך הופתעה לגלות שנלוו אליו צלמים. השבוע, רב־חובל על סיפון „מרכבה" ומצהיר „כך אני אוהב" את הגבול הלבנוני – הוא הזכיר את הסקס, לא את מחירו בהרוגים – הסתבר גם לצופי אן־בי־סי מדוע. הוא אינו ביביבן, אלא שעורד נוצץ, קליל וסטחי, ובן כימיאות קליפות ורדרדור לאמריקאים הזקוקים לסיוע מיידי של פנים לעיסוק – דוקטור רות וסטהיימר־סקס; השגריר הישראלי נתניהו־טרור. חבל שבמקום לבקש מנתניהו לפתור את בעיית ישראל, נאלצים רבין ופרס לפנות לתלבי דיין, שולץ ורייגן.

הקשר היהודי / שלמה גינוסר

להשאר בחיים

חיים'קה פירסטנברג, ילד יהודי מישראל, מת פעמיים. פעם ראשונה, כאשר נפגע בראשו בהתקפת המחבלים על אוטובוס „אגד" במעלה העקרבים ב־1954. הוא היה אז בן שבע. בזאת תם חיים'קה כישות אנושית. גופו המשיך לחיות עוד שלושים ושתיים שנים, עד שגם הוא נדם בדיוק לפני שבוע. כך מת חיים'קה פעם שניה. זה קרה יום אחד לפני שרפי שאול, נער יהודי מאיסטנבול, השים עצמו כמת בבית־הכנסת „נוה שלום" וכך ניצל מן הפיגוע הרצחני שם.

החידוש שמדינת ישראל מציעה להוויה המתמשכת של „יהודים במטרה" היא שכיום המטרה משיבה אש

גופו של רפי נשאר שלם, ללא פגע, ספק רב אם הוא מילט גם את נפשו, שהרי עם הזוועה הזו הוא ייאלץ לחיות את שארית קצובת חייו.

את חיים'קה ואת רפי מחבר קטע מדרך ארוכה שעדיין אין רואים את סופה, הקטע המפתלתל בין מעלה העקרבים לאיסטנבול. בחורף 1954, כאשר תקפו טרוריסטים ערבים את האוטובוס במעלה העקרבים, ישראל היתה מדינה קטנה. חוץ משמחה הטוב לא היו לה הרבה נכסים. לא שטחים ולא ערביי השטחים. לא נצחון־בזק במלחמת ששת הימים ואפילו לא מבצע סיני, שלא לדבר על מלחמת לבנון. שום גורם שפוי לא האשים אז את ישראל ביומרות של מעצמה בזעיר אנפין. ובכל זאת, הטרור הערבי היה אז פחות מתוחכם, אך לא פחות פראי ומבוהל משהוא היום. אפשר לחשוב שכאשר ישראל הקטנה היתה יותר „צודקת", בוהו פראי האדם הערבים להבחין בין חייל לאזרח, בין גבר לאשה ובין קשיש לעולל. גם אז, בלי שטחים ובלי כיבוש – כל מי שאיתרע מזלו הביש להקלע לטווח האש שלהם – חוסל.

אולם אז היתה אימפריית הטרור בחיתוליה. כיום היא כבר מעצמה. וכמו כל מעצמה, גם לטרור הבין־לאומי יש לא רק כוח־אש אלא גם נכסים של רוח. רוח עיוועים, אבל עדיין רוח. אידיאולוגיה לצידוק הדין: ישראל הכובשת. ישראל המנשלת. ישראל האימפריאליסטית. ישראל הקולוניאליסטית. סיסמאות הנמכרות היטב בשוקי־הפישפשים של אינטרנציונל המדוכאים והדפוקים (שיש לו גם כמה סניפים בארץ), במיוחד כאשר בעלי הדוכנים הם אבירי חירות האדם וזכויות האדם במוסקבה, טהראן, דמשק וטריפולי.

הקשר בין חיים'קה פירסטנברג לבין רפי שאול הוא קשר יהודי. כדי להבחין זאת אין צורך להרחיק עד הפוגרום בקישינב ומיותר אף לאזכר את השואה. די בקשר בין מעלה העקרבים, אנטבה, אקילה לאורו ואיסטנבול. התירוצים וההעילות לטבח יהודים משתנים עם חלוף העתים. פעם היהודים הם „רוצחי האל" ופעם הם „גזע נחות" שיש להשמידו ופעם הם „מרכז המודיעין הישראלי באיסטנבול". אבל תמיד הם יהודים. יהודים כתואנה. יהודים כגזר־דין. לא יהודים של „מיהו יהודי" ולא יהודים של בית־דין רבני דווקא, אלא יהודים „מסומנים". יהודי־מטרה. זאת צריכים להבין גם ה„ראשון לציון" בחוזרו ממסע ניחום האבלים באיסטנבול, גם בני ה„יורדים" בלוס־אנג'לס, כמו אחרון היהודים החילוניים בישראל.

הכרה זאת אינה צריכה, בהכרח, להדק את הקשר הנפשי עם אותו יהודי מדרום־אפריקה המחליט להגר לניו־זילנד במקום לבוא ארצה או עם ה„יורד" בלוס־אנג'לס, או עם הסוחר היהודי האמיד באיסטנבול. בלי לנפנף בכתב אשמה אף נגד אחד מאלה – אנחנו אחוזים בהם והם אחוזים בנו. כך היה וכך יהיה עוד זמן רב, מעבר למחלוקות פוליטיות ולפערים עכשוויים בהשקפת־עולם, שאתם ניכנס בעוד זמן מה אל האלף השלישי לספירה.

החידוש היחיד שישראל, כמדינה יכולה להציע להוויה המתמשכת של „יהודים כמטרה" הוא שכיום המטרה משיבה אש. זאת היא חייבת לעשות בשום־שכל ובמיומנות של צייד־עקרבים. לא כנקמה ולא כדי להדהים את העולם בעוד „אנטבה" ועוד „אנטבה" אלא, פשוט, כדי להישאר בחיים.

המהפכה התרבותית מתה, תחי התרבות

האינטלקטואלים של סין מתקרבים אל הגבולות הלא מוצהרים של חופש הפעולה שלהם. הם היו רוצים שזכויותיהם יהיו מעוגנות בחוק.

הבריטים אינם מצפים לראות הבדלים בין המלכה לראש ממשלתה מבעד למעטה מתעתע של סרטים אלגוריים. אף תומכיו של גארי הארט אינם עושים סאטירה על הכלכלה הרייגנית באמצעות סונטות טעונות דו־משמעות. אך דברים כאלה הם כמעט שיגרה בסין, שם הפוליטיקה והאמנויות שזורות זו בזו במשך אלף שנות מסורת, ו־37 שנות שלטון קומוניסטי יכלו רק לעוותה, לא להפסיקה.

הזירוזות הכלכליות של דנג העניקו לאמני סין הזדמנות כפולת שלוש. ראשית, הן הבטיחו שבידי ההמונים יהיו די מעות פנויות כדי שיוכלו לצפות לבידור טוב יותר; שנית, בחברה חופשית יותר ודשמית פחות, הן הפכו את הפיקוח הממשלתי ההדוק על האמנויות למטלה קשה בהרבה; שלישית, וחשוב ביותר, הן הציבו שאלות נוקבות, שאינטלקטואלים מבקשים לענות עליהן – אם הממשלה תתיר. מהי האתיקה של עשיית ממון במדינה קומוניסטית? עד כמה הבודים המתחים הסוציאליים שנגרמו מן הפיצול הפוליטי ומצמיחתה של איכרות עשירה?

לפני 18 חודשים, פתחו אינטלקטואלים מתומכיו של דנג פתח לסדר תרבותי חדש, כאשר אימצו חוקה ליברלית־יחסית להתאחדות הסופרים הסינית. בחוקה, שאישרוה 800 הצירים, מהדהדת הקריאה „מאה פרחים יפרחו ומאה אסכולות השיבה יתחרו זו בזו" – פראפרזה אשר מאו עצמו נטל מן הכתבים הקלאסיים ב־1956, כאשר שחרר גל חדש ובלתי יוצלח של ליברליזציה, והוקמה לתחיה בידי כסיסמת מסע המודרניזציה שלו.

חוקה החדשה סימנה את התבוסה של ציית החוגים הספרותיים והאמנותיים של שנחאי", האגודה הדיבה, ושל המאבק ב„זיהום הרוחני" מן המערב, שנפתח שלושה חודשים קודם לכן. בלט בהיעדרו מן הפגישה שבה אומצה החוקה דנג ליקון, בעבר ראש מחלקת התעמולה של הוועד המרכזי של המפלגה, והאיש שפתח רשמית במאבק נגד ה„זיהום הרוחני".

ב־19 באוגוסט טוהר רשמית מעל דפיו של העיתון „WNE HU-BUA" משנהאי מר זאו יאנג, שהיה מן הקרבנות הראשונים של המסע נגד ה„זיהום הרוחני". זאו יאנג היה בעבר המשנה למנהל מחלקת התעמולה ויושב־ראש הפדראציה של החוגים הספרותיים והאמנותיים של סין. אשמתו היתה, מן הסתם, כתביו, שבהם הצביע על הצורך ב„הומאניזם מארקסיסטי" ועל הסכנות של „הניכור בחברות סוציאליסטיות". טיהורו עשוי לסמן תקווה חדשה למבקרים אחרים של המפלגה, שעדיין נמצאים במעצר.

הפגישה אף קראה תיגר על אחד מעיקריו של היושב־ראש מאו, לפיו הספרות והאמנות הקומוניסטיות חייבות להיות כפופות לאינטרסים של הפועלים, האיכרים והחיילים. במקום עיקר זה הוצבה סיסמא חדשה: על האמנות והספרות לשרת את „הסוציאליזם, העם והמודרניזציה". ומה סיסמה זו מתכוונת לומר?

תוך חיפוש תשובה נאותה, חשים הסופרים והאמנים הסינים חוסר אמון עמוק במפלגה הקומוניסטית. יש להם סיבות להיות חשדניים. שנה בלבד לאחר שמסע „מאה הפרחים" החל, מצאו עצמם אינטלקטואלים שהצטרפו אליו בחפץ לב לכודים במלכודת של טיהור „אנטי ימני". במהלך המהפכה התרבותית, אינטלקטואלים רבים נרדפו ואף הוגלו אל הפרובינציות המרוחקות ואחדים מהם נרצחו שם; ובשנים הראשונות לרפורמות של דנג, הם סבלו מן הדיכוי הפוליטי שקיזז את יתרונן של החירויות הכלכליות. אין זה מפתיע אפוא שהתגובות הראשונות למסע „מאה הפרחים" השני היו זהירות.

אך כיום עברה השליטה בצמרת הממסד האמנותי של סין לידיו של דור חדש – וכמה מחבריו באים מקרב האינטלקטואלים טוהרי הרפורמה. באביב הנוכחי, הסופר ואנג מנג הסכים ליטול לידיו את תיק התרבות, לאחר חודשים של מאבק מאחורי הקלעים בתוך המפלגה. לסגנו נתמנה השחקן המפורסם ביותר בסין, יינג רואו שנג (ששימש ב־1979 כ„קלוד" של דרק ג'אקובי במהלך ביקורה של להקת ה„אולד ויק" בסין ואף גילם את דמותו של וילי לומן בהפקה הסינית למחזהו של ארתור מילר, „מות הסוכן"). לא תהיה להם יד חופשית. אבל לפחות, הממונה על התעמולה המפקחת עליהם, גרים אף הוא מקרב תומכי הרפורמה: זו הוז הוא בן חסותו של יושב־ראש המפלגה, הו יאו באנג.

שר התרבות החדש איננו רדיקל, אף־על־פי שבני חוגו רואים בו נץ צעיר שזכה לחופש מוגבל. את ואנג הוקיעו ב־1957 כ„ימני", משום שכתב סיפור קצר בשם „איש חדש במחלקת הארגון", שבו תיאר את עוולותיה של הביורוקרטיה המפלגתית. ב־1979 הוגלה ואנג למחוז שינג'יאנג, וכיום הוא נמנה עם האינטלקטואלים הרבים הגורסים כי במקום לחכות לתכתיבי העסקנים, חייבים הם עצמם ליטול את האחריות לבנות את הסוציאליזם. „גורל האומה הסינית תלוי בעתידה של הספרות הסינית" הוא פוסק באורח נחרץ.

אביב של חוסר וודאות

הקריאה המחודשת להתיר „למאה פרחים לפרוח" אמנם התכוונה לעודד, אך הקונוטציות הקודרות שלה – הקשורות בטיהורים שבאו בעקבותיה – שימשו גם כאות אזהרה: החירות שהוענקה לאינטלקטואלים של סין היא חירות על־תנאי. מנגנון הפיקוח נשאר על מכונו. כדי שיצירותיהם יראו אור, חייבים סופרים להשתייך לאיגוד סופרים זה או אחר. למפלגה שמורה השליטה על חברות ההוצאה־לאור ועל חנויות הספרים. המדינה היא שממנת את פעילותם של אולפני ההסרטה והתיאטראות, או כפי שעורך של כתב־עת התומך בפנג ניסח זאת: „הדבר היחידי שהשתנה הוא העובדה שרעיונות וביקורת שבאים מקרבנו היושבים למטה, נשמעים במידה לא פחותה מן הביקורת והרעיונות הבאים מלמעלה".

במונחים של סין, זהו ביטוי לשינוי. הוסף לכך את הופעתם של מפיקי סרטים, משוררים ומחזאים חדשים – ואפילו כוכבי רוק וסופרים הכותבים על „קונג" פו – ולפניך התוצרים של אביב פקינאי.

דומה שדנג קסיאן פנג והו יאו באנג משתוקקים לרתום את הכשרונות האמנותיים בסין לשירות המודרניזציה ולא להתיר להם לתעות בחוסר נחת תמידית, כפי שקרה לאמנים דיסידנטים רוסים, שרחקו מן הקו הרשמי. הדור החדש חופשי לנסוע לאירופה ולאמריקה. יאן לי, צייר, למד בניו־יורק. האו זאן קאי, משורר, השתתף בפסטיבלים במערב ברלין וברוטרדם. המשנה לשר התרבות אוהב להשתתף בחוגי התיאטרון של לונדון וניו־יורק.

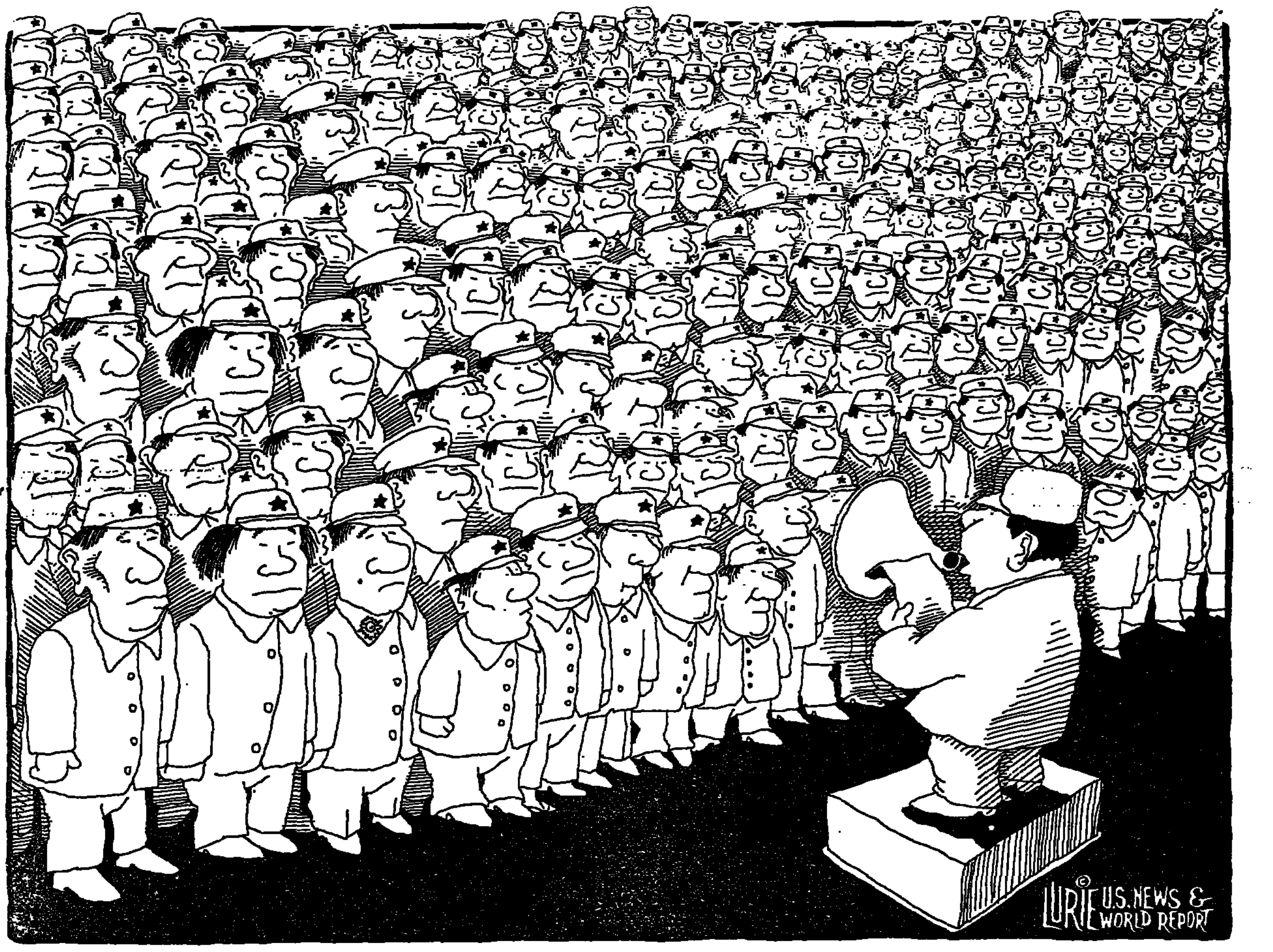

לאמנים אף מותר לחזור ולחקור את המסורות הקלאסיות של סין, ללא חשש כן תודבק בהם התווית של „בורגנים ימניים". יאנג לי אן, משורר ומבקר צעיר, מגלה מחדש את הזן־בודהיזם והדאואיזם לדורות של סוציאליסטים צעירים שנותקו ממסורות אלה. דנג יומי, מחבר רומנים, כותב בחזות מרובה על אריסטוקרטים מימי שושלת צ'ינג. כמה מדמויותיו שאובות מהתבוננותו בצאצאיהם מקרב הבריות.

מכל מקום, החשיפה המחודשת של מסורות תרבותיות לאחר עשר שנות ניתוק היא מטלה קשה. סופרים וציירים ותיקים ידועים כיום במידה כה מועטה עד שקידומם והשבת עטרתם ליושנה הפכו לתעשיה קטנה בפני עצמה. מר הא זאן באנג מכתב־העת הספרותי הרשמי של פקין „WEN YI BAU" כותב ביקורת חדשה בהיקף של שלושה כרכים על 60 סופרים בני זמננו, לפי בקשת הממשלה. נסיון דומה, הנוגע לציירים נשכחים נמצא גם הוא בשלבי ביצוע.

משום שהם פועלים בחלל ריק, אמנים צעירים אחרים התירו לתחושת החופש החדשה שלהם לסחרר את ראשם. הם מוציאים תחת ידם יצירות נסיוניות שונות, לעתים זרות ומוזרות בתכלית, ולעתים קרובות משתקף בהן עיסוק כפייתי בצורות חדשות (לגבי סין): קוביזם, סימבוליזם, זרם התודעה והדיסקו־רוקבאים לעתים רק כהבצאות מחוכמות.

מחזה „אבסורד" עשה לאחרונה את הופעת הבכורה שלו במחוז סצ'ואן, לקול מצהלות של שבח ומקהלות של גינוי. המחזה כלל שירי פופ מערביים, שירים רוסיים, שירים משירת שנחאי ואריות מהונאן. כמו ברבים מן המחזות הסיניים, המחבר עשה ניסויים בהבזקים־לאחור ובעלילה שמפותחת לסירוגין בכיוונים שונים, מה שמבטא את הפופולאריות ההולכת וגוברת של הטלוויזיה.

המערביות התחליפית רווחת ביותר. סופרים סינים שמחים לשוחח על השפעת „הריאליזם המאגי" הלאטינו־אמריקאי על יצירתם, כאילו שורשיו לא היו נטועים במורשת המיוחדת של אותה יבשת. סופר אחד אף כתב רומאן, שהתבסס על המבנה המוסיקאלי של יצירה מאת באך.

„קופליה" של דליב בביצוע להקת הבאלט של שנחאי פותחת במכשף זקן וכעת מדען מחשבים צעיר ויפה תואר, חוזר הביתה מסין לאירופה בטיסה של חברת התעופה הלאומית של סין. בהמשך הוא מלמד את להקת הבאלט שלו תנועות „קונג־פו" מסורתיות בשעה שהרקדנים לבושים כבוקרים מבאווארייה. המופע מסתיים בחתונה סינית מסורתית.

אין כמעט בדברים אלה דבר העשוי להדריך את דנג או מדינאים אחרים. בטיפאאות של מאה־הפרחים המערביות משולה לשושנה המנומרת: היא זוהרת בראוותנות אך קמלה במהירות. כאשר אמנים מתמודדים עם נושאים פוליטיים, התוצאות הן לעתים קרובות סטריאוטיפיות עד גיחוך, לא פחות מכל מה שנוצר בחסות הגברת מאו. על סוף־שכולו־טוב עדיין שומרים בקפידה. הדמויות מטיפוס חדש מגיחות מכל עבר – שני רפורמיסטים שאהבתם נכזבה, הנבל בעל „המגבעת השחורה", שנאבק בשוחרי התיקונים במפלגה; פועל קרבות ותיק של המפלגה הדורש במפגיע הדירות, והקאדר הסימפטי, הדואג לכך שבסופו של דבר הכול יבוא על מקומו בשלום.

ישנם כמה מחזות ורומאנים המציבים בכל זאת שאלות פוליטיות, ומציעים תשובות דו־משמעיות ושנויות במחלוקת. המחזה „WM" („אנחנו" בסינית מדוברת) והרומאן „האישה היא חצי גבר" מאת זאנג סיאן ליאנג, שניהם בוחנים את תוצאות המהפכה התרבותית. בספר זונח אינטלקטואל גולה את אהבתו הכפרית לאחר שטוהר: אף אחת משתי היצירות הללו איננה חורצת משפט על האירועים ועל התנהגותן של הדמויות.

צלולויד קומוניסטי

השושנה הדוקרנית פורחת יותר מכול בקולנוע. בשלוש השנים האחרונות הופיע דור חדש של בוגרי אקדמיית הקולנוע של פקין, שהפיק סרטי איכות שכמותם לא נראו מעולם ברפובליקה העממית. הסרט „האדמה הצהובה", שהופק ב־1983, הסב את תשומת לבם של צופי קולנוע במערב לשינוי שהתחולל. בעקבותיו הופיעו עד מהרה סרטים מרשימים אחרים ובהם „קרבן נעורים" (גם כן על המורשת של המהפכה התרבותית); „חוקי ציד" (שחושף ללא רחם רצח ריטואלי במונגוליה); „אישה ממשפחה טובה" (טרגדיה על נערה צעירה, שנישאה לילד בן שש בעל כורחה), ו„שירת הברבור" (על גורלם של מלחינים שנוהגים לשלב ביצירותיהם צורות מוסיקאליות סיניות עתיקות, בסין המודרנית).

החירות היא חירות על תנאי. „הדבר היחידי שהשתנה" — אומר עתונאי סיני — „היא העובדה שרעיונות וביקורת שבאים מקרבנו, היושבים למטה, נשמעים לא פחות מן הביקורת והרעיונות שבאים מלמעלה"

דומה שלנוכח המשמעויות המובלעות בסרטים כגון אלה, גוברת עצבנותם של השלטונות. בסרט חדש של בימאי „האדמה הצהובה", צ'ן קייג' (שקרוי לסרוגין „הפיקוח על הגייסות" ו„המצעד הגדול"), לא ניתן לצפות אפילו בסין. סרטים אחרים לא התירו להוציא אל מחוץ לגבולות המדינה, ובהם סרט שעוסק בצבא, והקרוי „האחד והשמונה".

למרבה האירוניה, סר חינם של שני סרטים שזה מקרוב זכו בפרס „תרנגול הזהב" (המקבילה הסינית לפרסי האוסקר). שניהם הופקו באולפני ההסרטה של סיאן שבהנהלת וו טיאן־מינג. שניהם היו מחקרים מעמיקים – למען האמת, כה מעמיקים שהאידיאולוגים של המפלגה, משצפו בהם, הביעו את דאגתם מן החירויות שהוענקו לאולפן זה. יתכן ש„ההר הפראי" של יאן סוו שו (שנקבע כסרט הטוב ביותר) ו„תקרית התותח השחור" של הואנג ג'או סיאן, שזכה בפרס המשחק הטוב ביותר, אמנם תומכים ברפורמות של דנג, אך הם גם מעוררים שאלות מטרידות לגבי סין החדשה: ניאוף („ההר הפראי") ולגבי הביורוקרטיה של המפלגה („התותח השחור").

„תקרית התותח השחור", המבוסס על סיפור מאת המחבר הפופולארי זאן קסיאן ליאנג, נהנה מן המעמד המיוחד של היותו הסרט הסיני הראשון המתאר יחסים שוויוניים חדורי־חיבה בין סיני לזר. הרעות שנרקמת בין מהנדס מערב־גרמני והמתורגמן שלו מעניקה לסרט פאתוס וריאליזם, שעד לאחרונה היו נדירים בסרטים סיניים. את המתורגמן, שנעצר בטעות באשמת ריגול (הוא שולח מברק שמעורר את חשדות המפלגה: לאחר מכן מתברר שהמברק דיבר על כלי שחמט שאבד), משאירה הביורוקרטיה אובד עצות בסוף הסרט, ממש כפי שהיה בראשיתו. את „התותח השחור" עדיין אסור לייצא, אך „ההר הפראי" יוצג בקרוב בפסטיבלים של לונדון וטורונטו.

האינטלקטואלים של סין מתקרבים אל הגבולות הלא מוצהרים של חופש הפעולה שלהם, ומובן שהם עצבניים. הם היו רוצים שזכויותיהם יהיו מעוגנות בחוק. אבל העובדה הפשוטה והרגישה היא, שהחירויות שהובטחו בחוקה הסינית נתגלו כחסרות ערך במערבות פוליטיות רבות מספור. החלומות בדבר פתיחת בתי הוצאה וגלריות לאמנות חופשיים מפיקוח ממשלתי, ובדבר מצב שלא יצטרכו למסור סרטים לבחינות לאישורם של פקידים במשרד התעמולה עדיין – חלומות אלה עדיין קיקיוניים. אבל הם קיימים.

צריך להסתכל על הצד היפה

העתונות הסינית הפיקה בעקיפין תועלת מן הרפורמות של דנג סיאו פינג. מאז סיומה של המהפיכה התרבותית, היתה סין עדה להופעתם של אין־ספור פרסומים – מקצתם לא מפלגתיים, אך נתונים לפיקוח הממשלה. וכולם זוכים רשמית ליחס סלחני. הנושאים של הפרסומים משתרעים מתעופה בין־לאומית, אופנה ומחשבים עד למסעות, קולנוע ומזון. הדגש על צרכנות וטכנולוגיה משקף את הרפורמות הכלכליות של דנג. אלה משתקפות אף ביתר בהירות בפרץ של פרסומים פיננסיים וכלכליים, ששמו להם למטרה לחנך את השכבה החדשה של היזמים או מנהלי המפעלים, שלראשונה נטלו על עצמם את האחריות לרווח ולהפסד. בפקין לבדה, מתחרים עתונים חדשים כמו „השוק" או „חדשות הפרסום של סין" על מקומם בדוכני העתונים, לצד כותרות־המופת המוכרות של „יומן העם", „היומן הכלכלי" ו„יומן גואנגמינג".

עתונים יומיים ותיקים של הפרובינציות בכל רחבי המדינה מתחרים על התפוצה עם עתונים אזוריים בעלי אופי פופולארי, וכן עם מגאזינים, המרווים את הצמאון הרב לחדשות על מוצרים ועל טכנולוגיה. אפילו איזור סנצן, על גבולה של הונג־קונג, הנהנה ממעמד כלכלי מיוחד, מתפאר ב„עתון למבוא לטכנולוגיה", שניכר בעוביו ובדפיו המבריקים. עורכו, ג'יאן הוי, מהנדס לשעבר, פועל בלהט לקידומו בכנסים הטכנולוגיים שמתקיימים בהונג־קונג. עלונים לא רשמיים ואף פוליטיים של עתונים, שעיקר עניינם בשערוריות, צצו אף הם בכל רחבי המדינה. אלה צברו הון מדיווחים עסיסיים על סקס ופשע, שמופיעים בבליל אחד עם עלילות קונג־פו בעלות גוון סנסציוני.

ההצלחה של הפרסומים החדשים פגעה בבטאוני התעמולה המרכזיים, שבאורח מסורתי נהנים מתפוצה אדירה. אפילו עלונים כחושים, המפרסמים מחדש ידיעות חוץ וסקירות על סין מן העתונות הזרה, והמיועדים לעיניים המיוחסות של עורכים ושל קאדרים מן המעלה הגבוהה, חשים בפגיעה. ואולם, בתחום הסיקור הפוליטי לא חלה כל ליברליזציה. הקורא הסיני נדרש עדיין לפענח גינוי כלשהו של הקו המפלגתי הנוכחי על־ידי השוואה בין דברי הסבה הקלוסים, המופיעים במאמרי המערכת. עתון כמו „OUTLOOK", הנמנה עם תומכיו של דנג, מגיב על ההתנגדות לרפורמה בעוינות מובהקת. לעומת זאת, „הדגל האדום" אדיש, כנראה, בכל מה שנוגע לשאלת הרפורמה.

העתונות הבינה מלכתחילה שלרפורמות תהיה השפעה מועטה על העתונים הסיניים. לא נעשה כל נסיון ליזום הוצאה־לאור של פרסום פוליטי עצמאי רציני. יושב־ראש המפלגה, הו יאו באנג, מחסידי הרפורמה המסורים ביותר לדנג, פסק בשנה שעברה שהעתונות בסין חייבת להמשיך להיות שופר המפלגה והוועד המרכזי. יתר על כן, לדעתו צריכים עתוני המפלגה לייחד 80 אחוזים מן התוכן לצד היפה החיובי של הסוציאליזם, ולהותיר 20 אחוזים בלבד לצדו השלילי, האפל. עד לעת האחרונה, השלימו העתונאים עם אי־הכללתם במסע „מאה הפרחים", וכניעתם לקו המפלגתי הודגשה היטב במאמרי מערכת נרצעים שעודדו את המסע; ואולי הם עצמם חדלו סוף־סוף לקרוא את דברי התעמולה שיצאו מתחת ידם. על־פי „דו"ח העתונות הסינית" בחודש יולי הציעו העתונאים, שהממשלה תרפה את שליטתה על דיווחי העתונות, ותתיר לפרסם את אותם דיווחים, „המשקפים את הצד האפל". נציגו של „יומן האיכר" אמר בגלוי: „אנו מקווים שהחותגת הפוליטית שלנו תתגלה כרחבת־אופקים".

הטנגו האחרון בפקין

כמו הודו, סין היא מוקד משיכה שבימאי סרטים מן המערב מתקשים לעמוד בפניו: היא אקזוטית, אך לא עוד סגורה ומסוגרת, ותעשיית הסרטים שלה מתוחכמת דייה כדי להוציא מקרבה טכנאים זריזים ומיומנים, שאינם מקבלים משכורות מופרזות מן הסוג הנהוג במערב. הסינים, בכל שהדבר נוגע להם, להוטים מצדם „לסחוב" רעיונות מערביים ולשלבם בתעשיית הסרטים שלהם (כפי שהם עושים בכל שטח אחר). אין פלא אפוא שהבימאי האיטלקי ברנארדו ברטולוצ'י („הטנגו האחרון בפריס" ו„1900", בין היתר) מתכוון להשקיע סכום של 20 מיליון דולר להפקת סרטו „הקיסר האחרון" בסין.

הסרט מבוסס על האוטוביוגרפיה של פו יי, הקיסר האחרון של סין, אשר ב־1930 היה ל„קוויזלינג" ממוצא סיני, כאשר קיבל לידיו את השליטה במדינת־הבובות המנצ'ורית, מנצ'וקואו, בחסותה של יפן. ההסרטה, שהחלה בפקין ביולי, תימשך עד אוקטובר, ותיעשה בפקין ובשלוש ערים אחרות. הסרט מספק תעסוקה ל־19,000 סינים, שמשתתפים בו כניצבים, ול־1000 חיילים מצבא השחרור העממי. כל זה נראה כעיסקה טובה לסינים.

מכל מקום, דומה שסרטים מערביים אחרים שהופקו בסין שווים יותר מאחרים. סירלי מאן, שהפיקה שם את סרטה „חומה גדולה", ב־1984, עשתה זאת מבלי שתיתקל במכשולים ועם תקציב זעום של מיליון דולר, שאת חציו העניקה ממשלת סין. הסרט מוצג כעת באמריקה בבתי קולנוע מלאים עד אפס מקום.

לעומת זאת, „טייפאן", סרטה של רפאלה דה לורנטיס ובתו של דינו המפורסם, עלה פי עשרה, לא זכה לשום סיוע כספי בסין, ובכל זאת נתקל בכל הרעות החולות של קשיות־העורף של הביורוקרטיה. הסרט עדיין לא יצא אל האקרנים, אך דה לורנטיס כבר מתכחשת לו מכל וכל.

והו לקח לא רק לברטולוצ'י, אלא לכל מי שמבקש לעשות עסקים עם סין. גברת סאן היא אמריקאית ממוצא סיני, היא דוברת סינית שוטפת, ואת סרטה הראשון עשתה בסין לפני עשר שנים. סרטה „חומה גדולה", שכוכבו השחקן פיטר ואנג (אף הוא אמריקאי ממוצא סיני), וצולם בשיתוף עם חברת הסרטים של נאנהאי. לגברת דה לורנטיס לא היה שותף סיני, היא לא דוברת סינית, ולא הפיקה בעבר סרט בסין.

ברטולוצ'י נשמע נלהב כאשר הוא מדבר על הפרוייקט שלו: „אני עומד להפיק את התסריט שאני חיברתי" (ליתר דיוק, הוא כתב זאת עם מארק פפלו ואנצ'ו אנגארי). „אינני מבקש לעשות משהו קונבנציונאלי", הוא מוסיף, „אלא רק סרט טוב".

לאמיתו של דבר, מלכתחילה התכוון ברטולוצ'י לעשות סרט אחר, שהיה אמור להתבסס על הרומאן האפי של אנדרה מארלו, MAN'S ESTATE („קניינו של אדם"), אך פקידים סינים הודיעו לו שסין „איננה מוכנה עדיין" למבצע כגון זה. אנשי הצנזורה בפקין אף רמזו לו שצריך להכניס שינויים פעוטים בתסריט של „הקיסר האחרון", בעיקר למען „הדיוק ההיסטורי". כך נאלץ ברטולוצ'י, אפילו לפני שהחלה ההסרטה, להסכים לשינויים, שבמערב היו מעוררים גל של האשמות נגד הצנזורה.

כדי להבטיח שהחיוכים לא ייהפכו למבטים נזעמים, הוא עובד עם התאגיד הסיני לשיתוף פעולה בתעשיית הסרטים ועם אולפן הסרטים של בייג'ינג, הסדר שנשא ונתן עליו במשך שנתיים. הוא אף מעסיק את גברת סאן כיועצת. „אינני צופה שהשלטונות יערימו קשיים כלשהם", אומר ברטולוצ'י. „להפך, הם רוצים לראות כאן עוד הרבה סרטים מערביים".

באותה עת עצמה שברטולוצ'י ניהל משא־ומתן על הזכות לצלם סצינות בסרטו מחוץ לאולפן, בימאי אחר, לי האנ־יאנג יליד פקין, יצר תוך זמן קצר וכלאחר יד סרט ירוד באיכותו, שעוסק בהיבטים אחרים של אותו נושא. סרט זה, שנקרא אף הוא „הקיסר האחרון" (אך עם תוספת של שם אלטרנטיבי, „פו יי באחרית ימיו") צולם בצוותא עם חברה הפועלת בהונג־קונג, ואף יצא שם אל האקרנים באפריל. הצופים היו גדושים עד אפס מקום. דומה שפו יי הוא הניחוח המיוחד של השנה. עוד חברה סינית עוסקת כעת בהפקה של סדרת טלוויזיה בת 31 פרקים על חייו.

גם אם מתעלמים מלקחיהם של אנשים למודי נסיון מן המערב, דומה שתור הזהב של העשיה הקריאטיבית עדיין בושש להגיע אל סין העממית. למפיקים לעתיד־לבוא ולמשתתפים מבני המקום: ההיכנעות, מפגיעה ברגישויות סוציאליסטיות וידיעת סינית שוטפת הם כישורים חיוניים ביותר. ואשר לפרטים נוספים, מציעים לבודדי הנסיון, יש לגשת אל פקידים רלוונטיים ולהיוועץ בהם. ושמא מוטב להפיק סרט על הודו במקום זאת.

עכשיו
לספרות, אמנות ועיון

צייד בתחפושת מצביא

מאת אורציון ברתנא

על דן מירון, ומאמרו „מיוצרים ובונים לבני בלי בית"

בצינעה יחסית, ובעל בכה אירונית, כמו תופעות-מפתח רבות אחרות בספרות העברית ובביקורתה במאתים השנים האחרונות, אבל בקול בדור ובמערכת אמירות שאי-אפשר לטעות בהן, הגיעה סוף סוף הפראקטיקה הביקורתית של דן מירון לבשלות. במאמר בן שישים וחמישה עמודים בחוברת האחרונה של כתב העת „אלפיים" הוא מציג, אמנם בזהירות של רטוריקן מבריק ובערמומיות של פולמוסן בעולה, אבל, כאמור, בבהירות שאיש-הספרות-המנוסה (אליו מכוונים בעצם הדברים) לא יטעה בה, את הלוח של תפיסתו הסוציו-פוליטית-ספרותית. ועד כמה שהדברים נאמרים בזהירות, זהירות זו אינה פוגעת בחוד התער של אמירתם. אמנם הדובר בוחר לימוד דבריו על מה שהוא מציג לאורך כל המאמר הארוך מאוד והמרתק כ„מודל" סוציו-פוליטי-ספרותי. אבל אין הוא יכול שלא להתפרץ בסוף הדברים. התפרצות נרגשת של רטוריקן המגיע לשיא דבריו, ואולי התפרצות מוקדמת כדי של כי שמרגיש שהנבחן בבחינה, ולומר את העיקר כמעט במפורש. והעיקר הוא בן ארבעה סעיפים, ההולכים גם בדברי הסיום שלו מן הקל אל הכבד:

ראשית, בזמננו מתחייב הקשר המסובך שהיה בין התנועה הציונית ובין הספרות העברית: „הספרות העברית מוצאת עצמה כיום במצב שמעולם לא היתה שרויה בו במשך מאה השנים שחלפו מאז ייסודה של התנועה הציונית. [- - -] עכשיו היא מגלה לאט-לאט שמבחינתה של אותה מערכת היא, הספרות, הינה פסוק ביותרת ובזיקה. אחרי מאה שנות יחסים דיאלקטיים אך אינטימיים עם המימסד הציוני-פוליטי וחיים מבוססים פחות או יותר ב'בית' הציוני-ציבורי חייבת הספרות להסתגל למעמד של אסופית נסבלת בבית זה. אם אין היא מוכנה להסתפק סופית זו עליה להתכונן לחיים של 'בת בלי-בית'. חיים אלה מצפים לה בעתיד הלא-רחוק". (133).

משמע, מעתה תהיה הספרות העברית לא-ציונית (לא כשלילה, כאילו, אלא כאילו כאנטי-פרוגרמטית).

שנית, משום כך מעתה על הספרות העברית להסתגל ולהתקיים קיום חדש, עצמאי. כלומר ללא תלות במדינת ישראל ובתרבותה. כאמור, „עליה להתכונן לחיים של בת בלי בית" ו„חיים אלה מצפים לה בעתיד הלא רחוק". אבל יותר מזה – „הרי מבחינה לאומית-ציבורית קרוב מעמדה של הספרות הישראלית כיום למה שהיה מעמד הספרות העברית לפני התחלת התהליך הציוני, כלומר בתקופת ההשכלה. כמו באותם ימים היא נוצרת על ידי קבוצה קטנה של אנשים, שהפער המנטאלי בינם לבין הציבור הרחב גדול וכמו בלתי ניתן לגישור. [- - -] כמעט לכל סימן מסימני עליבותה, בדידותה ותוגתה הציבורית של ספרות ההשכלה יכול אתה למצוא היום מקבילה. מה שאין לו כיום מקבילה בא בכתונה העצמי הפנימי של ספרות ההשכלה" (ע' 134–135).

לא פחות ולא יותר. לספרות העברית מצפה גורל של ניתוק מעצמאות לאומית – שנרמז כי לא תהיה קיימת יותר – ושל בדידות של מיעוט בתוך מציאות עוינת: יהדות שאינה מבינה אותה, ושוב, כמו לגבי ספרות ההשכלה – עולם לא-יהודי שבתוכו קיימת יהדות שאיבדה את עצמאותה. ועוד גרוע מזה: מחכה לה גורל של מיעוט ללא ביטחון פנימי אידאי כבדיקתו, כמו שהיה לספרות ההשכלה. (האומנם? האומנם היתה ספרות ההשכלה גזורה מעור אחד? האומנם היה לכל מרכיביה המהגים ביטחון עצמי אידאי והיהדות כל כך מוהרים?).

שלישית, על הספרות העברית, שתאבד קשר עם התנועה הציונית ועם מדינה עצמאית, למצוא לעצמה צידוק-פנימי מפני חיים, בתנאי לקיומה: „אבל האם תוכל הספרות העברית להוסיף להתקיים בלא צידוק עצמי-פנימי מעין זה שהיה לה לפני שהצמיחה מתוכה את מערכת העוצמה הציונית? [שימו לב. הספרות היא „שהצמיחה מתוכה" את „מערכת העוצמה הציונית" ולא, אם בכלל, להיפך. אבל לכך אתייחס בהמשך הדברים, א.ב.] עכשיו, כשהספרות קרובה למצב הבדידות שלה שלפני היות הציונות, אולי רק עוצמה פנימית 'אבסולוטית' עשויה להבטיח לה המשך קיום משמעותי". (135).

הקורא נשאר קצת תמה. דווקא לקראת סיום המאמר הארוך עוזב אותו מירון בחסף. ברגע-השיא הוא נעלם. לאורך ששים וחמישה עמודים תיאר בסבלנות שבעה שלבים בתולדות הפוליטיות של הספרות העברית החדשה, ועתה לקראת תיאור השלב השמיני – שיא המאמר, שכל המאמר מוליך אליו – הוא נעלם, ואינו מתאר במפורש. אין דבר. לאורך המאמר מפוזרים כמה רמזים ברורים לטיבו של השלב השמיני המנובא. הנה דוגמא אחת שבוקעת ועולה כאשר מדבר מירון על הדור הביולוגי שלו, שהוא בעצם גם הדור של חבריו מבין אנשי הספרות, כמו נתן זך, שותפו לעריכת „אכראי":

„גם יצירתם הפיוטית והשקפותיהם הספרותיות לא חסרו השלכות פוליטיות ברורות והצטרפו למסכת של ביקורת חברתית על חזון המדינה והחברה והקולקטיביזם-הביטחוניסטי של בן-גוריון. במקום חברה המונהגת על-ידי פולחן ההיסטוריה [- - -] תבעה ביקורת זו חברה המכירה בחשיבות החיים הפרטיים היומיומיים [- - -] במקום האדרת הגבורה המלחמתית ופולחן המתים [- - -] תבעה הביקורת רגישות ל'קטנות' החיים האנושיים ולבעיותיהם, במקום השאיפה לגראנדיוזיות, לאביתות 'הצופות פני עבר ועתיד' היא תבעה אוטנטיות קיומית ותשומת לב להווה. במקום מדינת ישראל 'גדולה', 'אור לגויים' [- - -] היא תבעה מדינת ישראל צנועה, מכירה במגבלותיה הרוחניות והפיסיות, פראגמאטית." (123–124).

כאן מתבהרת קצת ה„עוצמה הפנימית" שדורש מירון מן הספרות העברית: הרי זו „עוצמה פנימית" בורז'ואליסטית הנוטה אפילו עד מארקסיזם, שסביבה הסבב את מגבלות המדינה היהודית בתוך העולם הזדים, ולכן היא צנועה ופראגמאטית, ששם דגש על היומיום ועל רווחה-העמלים ועל עוד כמה דברים... זהו, איפוא, הצידוק הפנימי החדש שיידרש לספרות העברית בשלבה החדש, המנובא: הפאתוס והמשקפת-הפנימית של העמלים. כשבכל הבחינות האחרות שלוה של יום-קטנות אסור. ואם קיום המדינה היהודית מושם על המאזנים מול חזון עמלים זה ברור מה מכריע כאן את כפות המאזנים. אפשר לומר אפילו, כי מתבקשת כאן האמירה שיש להיפטר מן המדינה כדי לאפשר לספרות להגיע סוף סוף לקיום תקין, „שפוי".

רביעית, במצבה החדש האידיאלי נדרש לספרות העברית מורה דרך „תהרי-צליל חדש, כשם שהיו לה מורי-דרך-ספרותיים כאלה בכל אחד מהשלבים הקודמים. מורה-הדרך-הספרותי זה הוא דן מירון. וכאן לא אביא ציטוט כזה שהבאתי לתיאור כל אחד מהשלבים הקודמים. כאן המאמר כולו הוא הציטוט המוכיח. זוהי רוחו הרטורית המבריקה של מירון שמרחפת על פני כל דבריו, זוהי נוכחותו העקיפה אך הדראמאטית של הדובר המשמש לקורא מורה-הדרך ב„מסתרי ספרותנו" הפוליטיים שמתגשמת כתשובה ברורה לנוכח השאלה ששואל עצמו הקורא: לכל אחד מתולדות שבעת השלבים שבנית ביחסי הספרות העברית, והמציאות החברתית-פוליטית היתה לפחות דמות מפתח כפרחית אחת: מה תהיה, איפוא, דמות-מפתח זו לשלב השמיני, כאחרי הציונות והעצמאות? וזהו של הדובר בסיכה לו באמצעות עצם הצגת הטיעון: אני הוא זה, דן מירון. שתי הערות לי כאן: האחת, אין זה פלא שבתיאור השלב השביעי, ההווה, של ספרותנו, אין מירון מעלה על נס שום יוצר, סופר או משורר, כשם שעשה בתיאור שלבים קודמים. פשוט אין בדור זה דמות שיכולה להרים את הכפפה חוץ מן הדובר עצמו, המתאר הכל בבהירות כזו. מן היצירה עובר משקל הכובד אל הביקורת והמחקר. ובעצם, האידיאולוג נקרא ליטול את הכתר מידי היוצר. בהעלם הפוליטיקה הישראלית עם הבדיכה יצא הקול הפוליטי תרבותי מן האקדמיה או בלית ברירה יעלה מדפי-כתב-העת. אין פה, איפוא, מצב של „בני בלי בית". להיפך, מדבריו של מירון ומן העמדה בה הוא נושא את דבריו עולה מציאות הפוכה: ישנו מימסד אקאדמי-רוחני-יהודי שקריניו ותחומו אינם בהכרח חופפים לתחומי מדינת ישראל; ומימסד זה, שבתחומי הספרות לפחות יכול לנסות ולהשתיק את קולו של המימסד הציוני, צומחים ועולים דבריו של מירון. כן, אל דאגה. „בני בית" ולא „בני בלי בית" הם הדוברים אליכם. והשנית, אין זה פלא שבתיאור שני השלבים האחרונים, השישי והשביעי, מדבר מירון בקרירות רבה על נתן זך, ידידו ושותפו בעריכת „אכראי", המבטא השקפות פוליטיות הדומות לשל מירון. מסתבר מדברי מירון כי השירה של זך לא נתנה ביטוי מספיק לדיבורו החברתי-פוליטי. לא היתה חזקה מספיק. לא זך אלא מירון הוא המוצג במאמר זה כמורה-הדרך של העתיד.

לא רובים ולא יער

אין ספק, דבריו של מירון חמורים ביותר. דומני שבכל שנות המדינה ואולי בכל שנות הציונות לא נכתבו מתוך הספרות העברית דברים חמורים כאלה. היה מקום ליותר בדאגה עמוקה נוכח דברי ביקורת הספק והאלטרנאטיבה אלה אם היה להם שחר. אבל לדבריו של מירון אין כל שחר. גם ארבעת סעיפי המסקנות שהצגתי כאן, גם עצם הגישה הסוציו-היסטורית-פוליטית, אשר אמורה להעמיד מודל של יחסי מימסד ציוני-פוליטי וספרות עברית, אינם בוטחים עובדתית, אינם מדייקים ושלא לדבר על כך שאינם מתארים את מלוא התהליכים שהם אמורים לתאר, ומכיוון שיסודיתו של הדובר עקומה, ומכיוון שהנושא הוא נושא-היסוד של קיום יהודי בזמננו, ובוודאי נושא-היסוד של קיום הספרות העברית, די בא-ההוכחה ודי בחוסר-הדיוק כדי להעמיד כחוסר-שחר. למרות היותם מבריקים, מוסכיילב בנוסחים בכסות ניסוח גדול והעדים על יכולת-ליבוד ודע ספרותי ותרבותי אין דברים אלה אשר „...בבור עובר רקוחים /– – –/ ותוך יערת רבה קצים בסוהים" יותר באשר נסיון של איש אקאדמיה להעמיד תבונת עולם אנטי-ציונית, מתוך ביטוים פוליטי בספרות העברית; לנבק בעזרת הספרות תפיסת עולם לא-ציונית, ולהשתמש בעמדת-האקאדמיה כדי לבור את שתי הצפורים גם יחד: הן להפוך עצמו הגורם הדומינאנטי בספרות ההווה, והן לנגח בעזרתה את המימסד הפוליטי. ואני תוהה לנסיק זה, האבריג בזמרתו ובערמתו, אין שחר, אין כל בסיס עובדתי. יתירה מזה, הוא חייב להעמיד הרהורי-ספק חמורים לגבי כוחה ומשמעותה של האקאדמיה, בפרט הספרותית, ובייחוד – לגבי מקומו של דן מירון כחוקר ומבקר ספרות מרכזי בתוכה.

אשתדל להלן להסביר את דברי הן בהתייחסות לארבע המסקנות במאמרו של מירון, הן בהתייחסות לגבי עיקרי ומשמעותו של כל המודל הסוציו-היסטורי-

דן מירון

פוליטי-ספרותי; הגודל בן שבעת הסעיפים שיצא מירון לבנות כאן.

הליקוי הראשון: טענתו של מירון כאילו יכולה להיות ספרות עברית ללא תורת-תעודה יהודית

הליקוי היסודי ביותר בדבריו של מירון נובע מעצם שתי מסקנותיו הראשונות, מסקנות-היסוד של מאמרו, אשר אינן אלא הנחות ולא מסקנות. אפשר להבין בהנחותיו, שמטתיים קשר הזיקה בין ספרות עברית לציונות, וכי על הספרות להסתגל לקיום חדש, ללא תלות במדינת ישראל ובתרבותה; כאילו היה אפשרי ואפשרי בתולדות הספרות היהודית לדורותיה מצב בו נוצרה בעברית יצירה תרבותית מנותקת מזיקות אידיאות האידיאולוגית עבוקות ליהדות כתורה רוחנית, כפי שהבינו תורה רוחנית רווחת תרבותיים שונים בהיסטוריה היהודית. במלים אחרות: היהדות היתה תמיד „תורת תעודה" – כלומר, בכל תקופה בהיסטוריה היהודית נתפסה היהדות, כאתגר תרבותי-אידאי ליהודים, כמציבה יעד תרבותי כלשהו בפני מאמיניה. הקיום היהודי היה מכוון להגשמת יעד זה. הספרות היהודית – בוודאי ובוודאי זו שנכתבה עברית – היתה התמהדות עם יעד זה. וכי מה היתה תנועת ההשכלה „המודרנית" אם לא הצבת יעד חדש בפני היהדות, תורת תעודה חדשה. וספרות ההשכלה בה היתה ביסודה, אם לא תרגום אתגר זה לשפה הספרותית המגוונת והמורכבת – בחלקה „ספרות מגוייסת" לצורך היעד החברתי המשכילי ובחלקה הפלגה דמיונית-פואטית מתוך בסיס זה של יעד תרבותי, אבל תמיד ספרות תעודה במסגרת תפיסת-עולם יהודית. וכי היתה הזיקה אחרת לכתוב עברית נגד כל העולם? מירון מתאר את ספרות ההשכלה, כאילו היתה תלויה בחלל העולם העוין. משום מה שוכח דווקא הוא, חוקר מובהק של ספרות ההשכלה, לציין כי היתה תמיד פועל-יוצא אידאי של תנועת ההשכלה.

הוא הדבר לגבי הציונות. אשמח בהמשך להפריך את דבריו כאילו מכונגו בפתרים הקשר המסובך בין התנועה הציונית לבין הספרות העברית. אך קודם לכך – לגבי העיקר: עצם קיומה של ספרות עברית בזמננו הוא פועל יוצא אידאי של התנועה הציונית ולא פועל יוצא של איאלה מוסדות יהודיים אמריקאיים, שמירון אולי קשור בהם. ומהי הציונות אם לא תורת תעודה יהודית חדשה ומציבה יעד לגבי חלק מהעם היהודי, (לפחות) ובזמננו קיומה של ספרות עברית בעברית לקהל-קוראי עברית-דובר-עברית הוא פועל יוצא מהצלחתה היחסית של תורת תעודה זו. פרופ' מירון הנכבד, אין „קיום עצמאי" לספרות העברית. אין ולא היתה בתולדות היהדות ספרות עברית ללא תשתית של „יעוד", לאומי-יהודי מיוחד. אין ולא היתה „סתם" ספרות עברית. אם קיימת היום ספרות עברית, הרי זה בזכות קיומה של התנועה הציונית. אי-הצלחתה של הציונות משמעו העלמות ספרות יהודית, לפחות בשפה העברית: ולא העתקת הספרות העברית לאיזו פלאנטה אידי-שכבית דמיונית.

אילו היתה נכונה הנחת היסוד הראשונה, בדבר הקשר הגווע בין ספרות עברית וציונות, לא היתה אפשרית הנחת היסוד השניה בדבר קיום עצמאי של ספרות עברית. נשמח שההנחה הראשונה אינה נכונה כי אי נכונות זו משמעה, זכות-הקיום של „ספרות עברית" בעברית.

שלוש הערות על יחסי הציונות והספרות העברית

הערה ראשונה: נכון שחלקים גדולים בספרות העברית נוצרו מתוך מעורבות עמוקה בחזון הציונית, ועד לתכניות פוליטית כמש הגיעו בקיצוניותם. אבל אין הספרות העברית החדשה ספרות „מוכתבת" על ידי הפוליטיקאי, כפי שמירון עצמו מודה וכותב לא פעם במאמר זה, אלא זו ספרות שמגלה – מעצם קיומה כפועל-יוצא אידיאי של תורת תעודה – עניין ומעורבות בקיום החברתי היהודי בכלל והישראלי בפרט. יותר מאשר „מגוייסות" יש כאן „התגייסות"; הרבה יותר מאשר הגבלת הספרות על ידי תכתיבים פוליטיים הציוניים יש כאן הגבלת הספרות על ידי עצמה: כלומר על ידי אותם תהליכים היסטוריים שיצרו גם את התנועה הציונית. יש, בהחלט, מוגבלות בספרות העברית החדשה כתוצאה מעצם קיומה החברתי, אבל זו יותר סטרוקטורה פנימית מאשר תכתיב פוליטי. ועם כל מוגבלותה זו סטרוקטורה פנימית שבזכותה קיימת הספרות העברית. נכון שהציונות הגבילה פוליטית את הספרות בעצם קיומה כספרות חברתית, אבל מאוד לא בצורה בוחצת כפי שמציג זאת מירון. אלטרנאטיבות אידיאיות, זרמים פחות פופולאריים היו קיימים לכל אורך תולדות הספרות העברית החדשה והם לא נמחקו. יותר מזה, דווקא היום לא מסתמן מצב של נרחות הספרות אלא להיפך: הפלוראליזם שחדר לתרבות העברית מאפשר היום ליותר מגמות ספרותיות להתקיים יחד. אם נוצרות הגבלות ונוצרים תכתיבים בספרות היום, הרי זה מתוכה, בעיקר מן האקאדמיה הספרותית, ועל ידי אנשים כמו מירון. מאמר זה של מירון „מאיים" על הספרות בנטיסתו על-ידי „דיקטטורה ציונית-פוליטית" שאף פעם לא היתה קיימת במלוא משמעותה, כדי לכפות עליה דיקטאטורה אמיתית של צורת-אופק אקאדמית, שתביא להרס הספרות המתהווה. זה תפקידו של מירון וזה אופיו של „אכראי". דוגמא טובה היא „היסטרית גרוסמן" – לא פרס הוא שהכתיב את הפופולאריות של גרוסמן אלא פרס הוא שהודיע מעל כל הבמות הציבוריות שהוא קורא את גרוסמן ומתפעל ממנו לאחר שהושפע מ„המהפיכה האקאדמית" שהכתירה את גרוסמן. ואין גם יעקבי מגלה כשרונות צעירים מתוך ערמוסיות לכטרות פוליטיות אלא הולך כילד טוב ומשבח את כל האופנה הספרותית שהוכתרה בידי המימסד האקאדמי כדי להוכיח שגם הוא „בכך".

הערה שניה: ספרות ציונית אין פירושה שבח והלל לתנועה הציונית, או שירות מטרותיה בכל שורה ובכל פרק של יצירה ספרותית. ספרות ציונית היא עצם הכתיבה בעברית כאן, בתוך התרבות הישראלית. גם מדע בידיוני ישראלי קשר בזה, וגם שירה לירית על מועקה אישית, משום שהם כתובים על החיים פה לחיים פה

(המשך בעמוד הבא)

החוט המשולש

במלאות שבעה למותו של הסופר, החוקר והביבליוגרף ג. קרסל אנו מביאים פרק מתוך המבוא האוטוביוגרפי שכתב לביבליוגרפיה של כתביו, שראתה אור סמוך לפטירתו. את הפרק הכתיר בכותרת: „החוט המשולש: עברית, ארץ-ישראל ועבודה".

לא זכיתי ל„בית אבי", שכן הלך אבי ז"ל לעולמו כשאני בן ארבע ומחצית השנה ובעמעום אני זוכר אותו. היה לי רק „בית אמא", שהתאלמנה בגיל צעיר והיא מטופלת בילדים. היתה היא איפוא המפרנסת על ידי חנות-כלים ומכולת. עיקר הפרנסה בעיירה היה בשני הימים בשבוע: יום השוק, הוא יום ג', וכן יום ששי, עת קיבלו משכורת פועלי בית החרושת לטבק (כאן נודע לי מפי אביה של אנדה עמיר-פינקרפלד, שהוא היה האדריכל של בנין בית-החרושת) מגיל י"ד, עת נשא אחי אשה ויצא לרשות עצמו, הייתי אני המוציא והמביא, כלומר יוצא אחת לשבוע לקולומיי הסמוכה (20 ק"מ מאתנו), מביא סחורות ויושב כל הימים בחנות ומוכר. אולם ליד החנות, המופיעה לי פעמים אין ספור עד היום בחלומות-לילה, היה הבית על כמה חדריו שופע ושוקק חיים, שכל כולם ארץ-ישראל ועברית. אחי היה איש „המזרחי", שתי אחיותי ב„החלוץ" והצעירה באחוות ב„השומר הצעיר" ובפעילות רבתי בתנועה זו, ואילו אני, האטוס, הייתי מסתובב בתמולה זו, בלא למצוא לי מקום אלא בבריחה לספריה הציונית, שלימים הייתי מנהלה. אחותי אסתר היתה הראשונה בעיירתי לעליה לארץ בראשית שנות העשרים ובפתחי העליה השלישית. אחי היה מוצא גם זמן, ליד פעילותו בכל המוסדות הציוניים ובבית הספר העברי בעיר, להוגי עיון בכתבי אחד-העם ורנ"ק. וכאן החלה לנשוב רוח חדשה בבית, שכל עצמו וכולו אותו שילוש: ארץ-ישראל, עברית ועבודה בארץ.

המכתבים שהגיעו מאחותי מהארץ והייתי קוראם, ולעתים גם מתרגמם, לפני הרכים, תיארו בפלסטיות ובצבעים ורודים ביותר את המציאות החדשה בארץ-ישראל, וחלוצי העליה השלישית, פועלי הכבישים, שהיתה אחת מהם. יחד עם המכתבים החלו גם להגיע ממנה עתונים מהארץ: „הארץ" בתבנית הגדולה דאז, ואחר כך „דבר", „קונטרס", „הפועל הצעיר", ועוד. בכל שהייתי בבית „וולל-עתונים", בעיקר ביידיש ובעברית, כן הייתי מניח הכל הצידה ומתנפל לעתוני הארץ. ראוי לדעת, שבבית נתקבל גם העתון „כתובים", אמנם דרך עקיפין: אחי שהיה בחתומי „השלוח", קיבל באחד הימים הודעה, שלרגל הפסקת „השלוח" יקבל מעתה את „כתובים", העתון הספרותי החדש. וכך הייתי קורא את „כתובים", כמעט מהגליונות הראשונים. וכשעליתי לארץ סחבתי עמי חבילות „כתובים", שכאן המשכתי אני את החתימה (ולבסוף מסרתי עקר במעט שלם לארכיון הציוני): רוחה של ארץ-ישראל החלה לצאת מביתנו, שהשפיעה לא מעט על כמה מהעולים בני העליה הרביעית (אחד מהם, יעקב גוטהרץ, מראשוני הרצליה, הלך לעולמו זה מקרוב).

רק עם עלייתי לארץ נתחוור לי, כמה ורודים היו הצבעים. ליד קברה של אחותי אמרתי, ש„צבע" זה היה לה אמיתי, שכן כך ראתה את הארץ על סבלותיה ומסכנותה באותם ימים. מאז החל לנקר בי ענין העליה לארץ. אבל מה לעשות, נער צעיר הייתי ולא היה לי כל סיכוי, לא מתנועות נוער ולא ממקורות אחרים. השתפכתי איפוא במכתבים לאחותי, ולא הנחתי לה עד שהשיגה לי „דרישה" מאחד המתיישבים בכפר-יחזקאל, שם גרה משפחתה וכ„גרעין" אירגון יזרעאל, שעלה לאחר מכן על אדמת השרון והקים את כפר-הס. בינתיים אירע משהו, שהגביר בי עוד יותר את הזיקה לאותו שילוש. שקעתי אז בקריאת ספרות ארצישראלית ועברית, ומשראיתי משאל העתון „גלים", שיצא בוילנא, מה הם הספרים החשובים ביותר, שהופיעו בעברית בשנים האחרונות, הצבעתי על סיפורי-ערב למשה סמילנסקי ו„התקופה". לימים, כששחתי הדבר למשה סמילנסקי, הביע במכתבו אלי השתאות לא מעטה, שסיפוריו אלה הגיעו לפינה נידחת בגליציה. תשובתי זו אף נדפסה ב„גלים" (סיון תרפ"ט) – והיתה זו הפעם הראשונה, ששמי, המלא כמובן, ליד שם עיירתי, הופיע בדפוס. רק לאחר שנים התחלתי להבין הרגשתי אז למראה שמי בדפוס, כשלמדתי לדעת כיצד היו פעם מציפים בני עירים ועיירות את מערכות העתונות העברית בכתבות ממקומותיהם על אירועים שהיו וגם לא היו, והכל כדי לראות את שמותיהם בדפוס (לעתים גם כ„סגולה" לשידוך...). לאחר כמה חדשים בא שמי בדפוס באותו עתון בפעם השניה – והפעם לרגל גילויו של רב סרן (אז: שטוקו) ב„כתובים" נדפס מאמר גנוב מעתון גרמני, לאמור: פלגיאט. שאלתי איפוא הייתכן כדבר הזה? סרן לא ידע אז על מכתב זה שלי ורק לאחר שנים סחתי לו על כך ואף ציינתי זאת בביבליוגרפיה שלו (מס' 507).

אף היה לי עוד „נסיון ספרותי", שלא הצליח. היה זה לערך בשלהי שנות העשרים, עת נדפס ב„העולם" מאמרו של ישראל ויינלס על יוסף פרל וגנזיו בטרנופול. והנה גיליתי באחד המקומות בעיירה את „של מחציפ" לטוביה פדר והריני מתיישב וכותב „מחקר" שלם, ביידיש, על פדר. שלחתי את המאמר, בצירוף הספר, לעתון „לעמבערגער טאגבלאט" בלבוב, למען „יוזכר" שאכן קיים ספר כזה ומחבר כזה. לא ארכו הימים ואני מקבל תשובה, שהמאמר לא יודפס, שכן הענין צריך להיחקר על ידי ברדוכי (פאבאבאק). מסתבר שלא נראיתי לו כך ואפשר שגם לא העלה על דעתו שלפניו „חוקר" נער בן ט"ו-ט"ז. אבל מעניין, שכל אותם נסיונות לא מספרים על יומרה שהיתה בי להיות סופר. איני זוכר שהעליתי „חלום" מעין זה. אבל „ניצלתי" שני פרסומים אלה לצורך עלייתי.

ומעשה שהיה כך היה. לאחר נדירת עצומה בין הארץ לבין עיירתי קיבלתי סוף סוף הדרישה (בשלהי 1928) – וכאן החלה דרך היסורים. במשך תקופה ארוכה הייתי מקבל תשובות על מכתבי ושאלותי בענין אותה „דרישה", שהיו מופנים למשרד הארצישראלי בלבוב. התשובות נתקבלו בדייקנות מרובה וחתומות על ידי מנהל המשרד ד"ר קופל שוארץ, שהנה הנה בקרוב יגיע תורי. מונח לעיני צרור זה של התשובות ולא יכול היה שוארץ לדעת, שכל הימים החדשים עברו עלי במתח וציפיה לקראת תשובותיו. באחד המכתבים אף הרשיתי לעצמי להזכיר, שכבר פירסמתי כמה דברים (ודעתי שלא יילך לבדוק טיבם של „פירסומים" אלה) ומן הראוי שיקדימו לי את התור... ואמנם ב„קרוב" זה הגיעוני אך בראשית תר"ץ. וכאן אזכיר את נתנם (מתן) ליברר, איש סניאטין, פעיל בתנועת „השומר הצעיר", ידידה של אחותי, שהיה מזדמן הרבה לביתנו, שסייעני במשרד המחוז בסניאטין לקבל הצירתות (לאחר כן פרש לקטמונים ולבסוף פרש גם מקטמונים ועסק בחקר הזה

(המשך בעמוד הבא)

בין אל לחיה

שיחה עם אברהם בלבן

מאת לאה שניר

עם צאת ספרו „בין אל לחיה – עיונים ביצירת עמוס עוז" („עם עובד")

על יצירתו של עוז כבר נכתבו הרבה מאמרי ביקורת ופרשנות. נורית גרץ אף כתבה מונוגרפיה מקיפה. למה עוד ספר על עוז?

מדוע אדם כותב ספר? כאשר הדברים מרתקים אותו באופן אישי. כתיבת הספר לא היתה פרי מחוייבות אקדמית, אלא קודם כל הרפתקה אינטלקטואלית תוויית. יצירתו של עוז עוררה בי עניין רב, ולשאלות שהעסיקו אותי לא מצאתי תשובה במאמרי הביקורת הרבים או במונוגרפיה של גרץ.

תוכל להצביע על [illegible]?

אולי אסתפק בהקדמה בדוגמא קטנה. נהוג לדבר על מאבק בין טבע לתרבות ביצירת עמוס עוז. קל לראות כי סיפור כ„ארצות התן", ויצירות רבות אחרות, מאורגנות סביב עימות בין חושך לאור, טוב-מול רע וכו'. דמקוב, גיבור הסיפור "ארצות התן", שייך על פי חלוקה זו לקוטב השחור. הוא מתואר בעקיפין כשק, כתן ואף כסוס מיוחם. עד כאן הדברים לא עניינו אותי במיוחד. הם התחילו לרתק אותי כשמעתי על כך שדמקוב אינו רק גנב הסטרא אחרא, אלא גם בן דמותו של האל האולימפי הפיסטוס. שימי לב, למשל, ששניהם נפחים, שניהם מכוערים להפליא, מוכשרים לתקן כל דבר, ועוד. במלים אחרות, דמקוב, התן השפל, כמוהו אף כאל. מכאן משתמע, בין השאר, כי הניגוד בין טבע לתרבות הוא מדומה בלבד. הטבע ביצירות עוז מתגלה לא רק כאויבה המושבע של התרבות אלא במידה רבה כמי שזן ומפרנס אותה. יש בטבע, על-פי תפישתו של עוז, רצחנות ואלימות נוראה, אך גם יצירתיות ותבונה אלוהית.

אתה מצביע כאן על יסוד של סינתיזה. האם תוכל להרחיב בעניין זה?

שוב ושוב עולה מיצירות עוז הרעיון, שאדם המנתק עצמו כליל מן העולם הבראשיתי דן עצמו לחיי ניוון, למצב של מוות בחיים. הכרח לכן לחשוף את היסוד הטבעי שבו על מנת להיזון מחיוניותו האדירה. בכמה מסיפוריו תוכלי למצוא בהקשר לכך תמונה של צמרת עץ שליווה ואצילית, הזוכה לאצילותה דווקא מכוח השורשים החותרים אל לחלוחית המעמקים. לנתק עצמך מן העולם הראשוני החבוי בך משמע לנתק עצמך משורשיך.

ב„בין אל לחיה" אתה מצביע על הקשר העמוק שבין התיאוריה של יונג לבין כתיבתו של עוז.

ככל שהעמקתי במחקר זה כן התבהרה לי מרכזיותו של קשר זה. יונג מצביע על כך, שבחלקם הראשון של החיים חייב האגו להתבסס כליל לארכיטיפ הקולקטיבי, ליסודות ההיולים שבו, שאם לא כן ישתלטו עליו יסודות אלה כליל. אבל התבססות האגו מלווה בתחושה חריפה של ניתוק וניכור. הדרך היחידה שבה יכול אדם להשיג הרמוניה בחציים השני של החיים היא החזרה אל כוחות הנפש החבויים. כמובן, עליו ללמוד איך להיזון מן החיוניות והתבונה האצורים במאגר זה, בלי ליפול קורבן לאלימות והארסנות הפעמים בו. למעשה, כבר סיפורו הראשון של עוז, „שדק מעולש להיחזי", מתאר בדיוק תהליך זה. חייו של הגיבור עומדים בסכנה אחרי שסדק גדול נבעה בקיר הדירה. רק לאחר שהוא פוגש בתן ומייקן אותו בזרועותיו הוא מגלה בעצמו את הכוח לסתום את החור שבקיר. אני חושב שעוז מתאר בכוח רב את עולמם החלול, השתוף, של אלה שלא השכילו לחבור אל עולם זה. כנגד אחר הוא מתאר בכשרון רב של כוח הפתנה של הטבע.

תרבות בנויה על מסגרות, מלים, משפחות. ניתן לתקוף אותה גם בלא לערוך התקפה רבתי על כל מאבד חברתי.

ברור שאם רוצים לשבור את מסגרות התרבות, היקר המשפחתי יהיה מטרה ראשונה במעלה. מה לך עוד במשפחה יצירה של התרבות? ביצירותיו של עוז עולה, כי הפתרון הוא להיות עם רגל אחת בתוך המסגרות החברתיות ורגל אחת בחוץ. ב„מנוחה נכונה" מושג הפתרון על-ידי תבנית המשולש. האיש השלישי הוא פורץ המסגרת ומבטיח שלימותה בעת ובעונה אחת.

עולם האלים הוא שיקופו של עולם בני האדם. עם זאת, אנו מוצאים בו שבירה של בבואות שאין האדם יכול לממשה. האין עוז מעניק במובן מסויים לגיבוריו שבפי הבבואים החופש המוגבל רק לאלים?

ביצירות עוז אכן קיים רצון לחרוג מכל מסגרות התרבות. באחד הראיונות שהעניק אמר עוז, כי הוא מוכן לקבל מונחים כמו "שלילי" או "חיובי" רק בתחום החשמל או המתמטיקה, לא בתחום האנושי. העולם עצמו, לדבריו, אינו נחלק לחיובי ולשלילי, ויש ללמוד לקבלו בכל מלאותו. במסגרת זו יש מטבע הדברים יסוד בעבב, יסוד המוגע פגישה עם העולם בכל מורכבותו. זהו בדיוק התופש הנתון לאלים. במובן זה רבים מגיבוריו של עוז היו רוצים להידמות לאלים. ולא במקרה נמצא שרוב דמויותיו המרכזיות הן שילוב של דמות אנושית ודמות מיתית.

ומה מקומה של החברה הקיבוצית בכל זה?

החברה הקיבוצית מוצגת בספריו של עוז כמיקרוקוסמוס של התרבות בכלל. ואין זה מקרה, כי זו חברה שבה קיומן של מסגרות בולט במיוחד בגלל הבסיס האידיאולוגי המחמיר שעליו היא הוקמה.

למעט הערות ספורדיות לא עסקו חוקרי עוז ופרשניו בהיבט הרליגיוזי שביצירתו. אצלך זהו יסוד זה להגש מיוחד.

במהלך המחקר התבהר לי יותר ויותר כי כתיבתו של עוז היא רליגיוזית ביסודה. רבים מגיבוריו מחפשים קשר עם גורם עליון, גורם שמעבר להם. נהוג להציג את עוז בביקורת כאקזיסטנציאליסט חילוני. בעיני אין ספק שהוא, בראש ובראשונה, אקזיסטנציאליסט רליגיוזי. ספרו הראשון מסתיים בעקיפין בהכרזת המחבר שהוא סופר רליגיוזי. הנוקט עמדה ברורה ביחס לאלוהים. ב„מנוחה נכונה" תבנית היסוד היא זו של השילוש הקדוש ורבים מן הגיבורים זוכים לתחיות רליגיוזיות מובהקות.

מדוע נזקק עוז דווקא למיתוס הנוצרי?

אני יכול לשער, ששלוש הפרסונות, שהן בעצם דמות אחת, קסמו לו מאוד. אחד הפרצופים התגלגל לבשר ודם. ביהדות אין גורם מתווך, אלוהים לא הפך בשר ודם. נדמה לי, כי שילוב זה של האלוהי והאנושי הוא שמשך אותו. לא פלא כי רבים מגיבוריו מושווים לישו ולמאריה. שימי גם לב, שלרבים מגיבוריו של עוז הורים כפולים. לגלילה ב„ארצות התן" שני אבות, לנוגה ב„מקום אחר" שני אבות, וגם ליונתן ב„מנוחה נכונה" אב כפול. בעקיפין גם כן זה מתקשר ליסוד הנוצרי שביצירת עוז. מכל מקום, תמצאי אצלו גם רמיזות רבות למיתולוגיה היוונית, למיתוס המצרי, ועוד.

איך מתגלגלות דמויות הנשים בחתירה לקראת סינתיזה?

באופן כללי ניתן לומר, כי האשה נותרה מחוץ לסינתיזה. גיבוריו של עוז עדיין לא השלימו עם האשה. הנשים ביצירתו קשורות במים, בנחש שזנבו בפיו, המסמל לדעת יונג את ההויה הקדמונית. רוב דמויות הנשים הן המשכה של דיוקן-אפרודיטה, שאותה תמצאי כבר בסיפורו השני של עוז. „יתוש בגולה".

מדוע בחרת לקרוא לספר „בין אל לחיה"?

על פי תפישתו של עוז, כאשר מגיעים אל השורשים מתבטל לגמרי החיץ שבין טוב לרע. הקירבה הגדולה ביותר למקור האלוהי נמצאת במקום העמוק ביותר, השפל ביותר. בתחתיו דמקוב, כפי שהזכרתי, הוא חיה ואל כאחד. עזריה גיטלין ב„מנוחה נכונה" משווה כמעט לכל החיות שבעולם, אך גם לישו. יש כאן בעצם בעיה לשונית. עוז רוצה לתאר עולם שבו מתבטלים כל ההבחנות. כל הניגודים, אבל הלשון בנויה מהבחנות ודיכוטומיות: קיר, דלת, חלון, אבא, אור וחושך, גבר ואשה, שמים וארץ וכו'. ניתן להגיע לעולם שהוא מעבר ללשון ולתרבות רק אם נתגבר על אספקט זה של הלשון. אני עוסק כעת בדיוק בסוגיה זו. בספר „אל הלשון ומעבר", שייצא בשנה הבאה בהוצאת פאפירוס, אני עוסק בלשון כנושא מרכזי (לא כאמצעי) ביצירת עמוס עוז. הטענה בחיבור זה היא, בין השאר, שיצירת עוז בודקת שוב ושוב את תפקיד הלשון בחיי הפרט והחברה, וכי עוז תוקף את אופיה הדיכוטומי של הלשון ואת מוסכמות המוסר היהודי-נוצרי הנלוות אליה.

ב„לגעת במים, לגעת ברוח" בולטת מאוד התעסקותו של עוז בשאלת הלשון. האם גם ברומן זה העיסוק בחיבורו החדש?

אחד הפרקים בספר החדש אכן עוסק בהרחבה ברומן זה, שהוא אולי הרומן הפחות מובן ביצירת עוז. מרבית המבקרים לא הבינו כלל את הרומן, בין השאר משום שנקודת המוצא שלו אינה דמות, או סיטואציה, אלא קודם כל תפישה כללית כלשהי של הלשון, לגבי הציונות, ולגבי הקשר ההדוק שבין הלשון לבין [illegible].

באיזה אופן נוגע עוז [illegible] החברה האנושית, במסגרת?

לכאורה יש בסיפוריו של עוז קריאה דרור גמורה ליצרים אפלים. כשקוראים בספרים ביותר קפדנות מגלים בהם תפישה מוסרית מובהקת. הנורמה שאדם המנתק עצמו כליל משורשיו, מן היסודות הקדמוניים שבו, בסופו של דבר גוזר על עצמו מיתה. הוא חי חיים חלולים, הנבגיים על דיוק. על האדם ללמוד להכיר את כל מרכיביו, וללמוד לחיות עמהם. צריך ללמוד לשאוב כוח חיוניות וכל מעולם המעמקים, ובה בעת לרסן את הרצחנות, את היסודות הלא-חברתיים הטמונים בעולם זה. כמובן, אין זה פתרון קל. משתמעת כמנו הדבה מתנהלת. אבל כך לפחות אתה חי, ואינך רק פוחלץ הניזון מציפיות החברה ותקנותיה. מי כמו עוז יודע שהאדם לא נוצר מחומר מלאכי. עצתו היא פשוטה: אל תהיה צדיק הרבה. מכל מקום, ברובד העמוק ביותר שלה יצירת עוז היא יצירה בעלת סממנים דידקטיים מובהקים.

נגענו קודם-לכן באספקט הרליגיוזי שביצירת עוז. אתה מוכן להרחיב קצת בעניין זה?

לדעתי, זה אחד הצדדים המרתקים ביותר בספריו. הוא סיפר לי פעם שבנעוריו אהב מאוד את שפינוזה. נדמה לי שאחר כך התרחק ממנו, בין השאר משום שאלוהים של שפינוזה הוא נעדר אישיות. הוא חיפש גורם עליון שאיתו אפשר יהיה לנהל דיאלוג, להטיח, להאשים, לקבל אותות. לכן, מן הפאנתאיזם של שפינוזה הלכה דרכו אל הפאנתאיזם של שלינג ואחרים. על-פי תפישה זו אלוהים שורר בעולם כולו (כמו בפאנתאיזם) אך אינו ממצה אותו. את יכולה למצוא ביצירת עוז, מצד אחד, את התחושה שאלוהים מתגלה בעולם עצמו, ומצד שני, את התפישה שאלוהים שולט בעולם מגבוה. גיבורים רבים שלו מבקרים מרות את הדרך שבה נוהג אלוהים בעולמו.

אתה מזכיר פעמים רבות בספר את מוטיב המסע בעקבות האוצר. האם קיים קשר בין יסוד זה לבין היסודות הרליגיוזיים שהזכרת?

יונג שב ומדגיש שהחיפוש אחרי האוצר איננו אלא החצנה של חיפוש העצמיות, ה-self. זהו ביטוי סמלי לתהליך האינדיבידואציה. כל סמלי האוצר מופיעים

ביצירת עוז. יונתן הולך לחפש את מי החיים, ב„מנוחה נכונה", האבירים מבקשים להגיע לירושלים, ב„עד מוות" ועוד ועוד. לא במקרה, עלילת הסיפור "איש זרה", החותם את סיפורי "ארצות התן" מתרחשת על רקע משחק הרדיו "מחפשים את המטמון". בעניין זה חלה התפתחות מעניינת אצל עוז. בסיפורי "ארצות התן" המסע הוא מסע מטפורי בלבד. ב„מקום אחר" וב„מיכאל שלי" למסע יש כבר גם ביטוי גיאוגרפי, אם כי הוא עדיין מסע נפשי בעיקרו. ב„עד מוות" וב„מנוחה נכונה" יש כבר למסע הנפשי גם ביטוי גיאוגרפי: הגיבורים באמת יוצאים לדרך.

המסע, בין השאר, מסמל את הדרך שעושים הגיבורים מתחילת הסיפור, או הרומן, עד סיומו. בניגוד לדעתה של נורית גרץ, אני סבור שרוב גיבוריו של עוז עוברים שינוי ניכר במהלך היצירה. לא נכון לומר שבסוף היצירה הם באותו מקום שבו היו בראשיתה.

אולי באמת תעמוד על ההבדלים שבין תפישתך לתפישתה.

אולי אומר, קודם כל, שכתיבת ספר מחקר היא עבודה תובענית, הנעשית מתוך בדידות גדולה. במובן זה נורית גרץ ואני נמצאים באותה סירה. יתר על כן, היא הראתה כמה דברים חשובים ועם חלק מדבריה אני מסכים בכל לב. כל מה שקשור לדמות המספר ביצירת עוז, או לזיקה שבין הסופר לקהלו, מואר בספרה היטב. אני פחות מסכים אתה כשהדברים מגיעים לפירוש היצירות, או להבנת העולם של עוז. אגע כאן בקצרה בכמה נקודות מחלוקת. נורית ניסתה ליישם על סיפוריו של עוז תיאוריות ספרותיות הגורסות שספרות מתפתחת באמצעות פארודיות שעושה הדור הצעיר על יצירות הדור שקדם לו. נראה לי שדבר פשוט לא תופס לגבי סיפוריו של עוז. לפרש את „מבחר ההתקופאות" כפארודיה על סיפורי דור הפלמ"ח זה להחמיץ את עיקרו של הסיפור. ונקודה נוספת: נדמה לי שנורית החילה על יצירתו של עוז את האקזיסטנציאליזם הצרפתי, שעל פיו הנתק שבין האדם לעולם הוא מוחלט. אבל עוז הושפע קודם כל מן הפילוסופים הגרמניים הרומנטיים, שופנהאואר וניטשה, ותפישתו היא תפישה דיאלוגית אופיינית. נורית שבה ומדברת על "מבנה הניגודים" המציין את יצירת עוז, בעוד שמבנה זה הוא רק נקודת המוצא בסיפורים, וברובם תמצאי חתירה לקראת פיוס הניגודים, לקראת סינתיזה. נושא מרכזי, כמו היסוד הרליגיוזי ביצירת עוז, לא תואר כלל בספרה. כמובן, גילוי זיקתו של עוז ליונג איפשר לי להראות שבהרבה מקומות (החיפוש אחרי האוצר, למשל) וסמלים שכלל לא נודעו על ידה.

יש בספר שלך יסוד אישי, שאיננו אופייני לספרי מחקר.

תראי, ספרי על עמליה כהנא-כרמון, "הקודש והדרקון", הוא ספר לגמרי בלתי אישי, ולגמרי בלתי קריא. כל טענה שם מוכחת בשבעים ושבע הוכחות טקסטואליות והספר כולו יבש כחרס הנשבר. את הספר על עוז, בין השאר בגלל הכרותי המתמשכת איתו, חשבתי לכתוב תחילה כספר אימפרסיוניסטי. כמו חלק מרשימות הביקורת של ברנר, שבהן אתה יכול לעקוב, כביכול, אחרי תהליך הקריאה והתהליכים התודעתיים המלווים אותו. בסופו של דבר לא הצלחתי לעמוד בכך. מכל מקום, בספר הזה נתתי דרור גם למשורר שבי. מתגובות הראשונות לספר אני שמח לראות כי משהו מההתלהבות שבכתיבה, שבגילוי, עובר.

בלי ספק ניכר מן הספר שאין זה בשבילך מחקר נוסף ותו לא.

התקשר אלי אמש מבקר, שפרסם כמה דברים חשובים על עוז. לדבריו הוא קרא את "בין אל לחיה" כמו שקוראים רומן מעניין. זאת בעיני מחמאה נפלאה.

מה מצאת להביא בנספח לספר את שני סיפוריו המוקדמים של עוז, שהוא עצמו מתבייש להם?

יש בסיפורים האלה עניין מכמה סיבות. הם מצביעים על אחדותה של יצירת עוז מראשיתה ועד שלבה הנוכחי. לדעתי, מי שמבין סיפורים אלה מבין את עוז המאוחר יותר. ברור לגמרי מסיפורים אלה שמה שהעסיק את עוז מראשית דרכו היו תכנים פסיכולוגיים, ומטה-פסיכולוגיים, וכי המציאות הישראלית, הקיבוץ וכו', אינה אלא מסווה לכך. מן הסיפורים גם מתרומות בבירור זיקתו של עוז ליונג ולסמלים הראשיים שבהם עסק, האוקיאנוס וכו'.

אבל בסופו של דבר, כשקוראים סיפורי של עוז, קודם כל קוראים על זירת התרחשות ריאלית, על חצר הקיבוץ.

המשמעות הסימלית של הפרטים השונים אינה מפקיעה אותם בהכרח מן הריאליות שלהם. זו במידה רבה שאלה של בחירת החומרים. עזריה גיטלין מביא לרימונה במתנה רקפת. זהו פרט המוכר מן המציאות של קיבוץ בגליל. אבל רקפת היא גם סמלה של מריה. וכשמצטרפים אליה הרימון, שאף הוא סמל כנסייתי, וביטויים כמו "יופיה הנוצרי של רימונה", הרי שהרקפת נשארת אמנם רקפת, אבל מצטרף לה גם שובל משמעויות עשיר. עמוס גדל על הפואטיקה של עגנון ולמד ממנו איך בונים סמל ומצביעים אותו הצבע היטב.

עם זאת יש ביצירותיו גם יסודות [illegible].

בוודאי. רוב יצירותיו בנויות במערכת מעגלית, שבמרכזה דרמה פסיכולוגית, וסביב דרמה משפחתית, דרמה חברתית ודרמה פוליטית. המעגל הרליגיוזי הוא המעגל האחרון. היצירות פונות, בעצם לקהלים שונים, כפי שהראתה יפה נורית גרץ. מצד אחד תמצאי קהל שאותו ניתן לספק באמצעות היסוד הסנסציוני בלבד, ומצד אחר, קהל שלגביו יסוד זה הוא לבוש חיצון גרידא.

ומה בדבר ההיבטים הפוליטיים של יצירת עוז?

לדעתי, התפישות הפוליטיות העולות מספריו נובעות מתפישותיו הפסיכולוגיות. ברור שמי שמקבל את השקפותיו של יונג, מי שכל גיבוריו מחפשים אחר סינתיזה בין התאומים המתרוצצים בהם, ישתייך גם בתחום הפוליטי לגוף המבקש להגיע לפשרה בין הכוחות היריבים. ככלל צריך לומר, שמיצירת עוז עולה בבירור ההשקפה, כי ככל שדעותיו הפוליטיות של האדם קיצוניות יותר, כך נהיה יותר הרקע הפסיכולוגי שלהן. שימי לב, אגב, שרבים מגיבוריו מאופיינים כאנשי אידיאולוגיה ואנשי זימה גם יחד. כמובן, אפשר לעסוק בהרחבה ביסודות הפוליטיים המשוקעים ביצירת עוז. לדעתי, זהו פועל יוצא של מערכת אחרת.

פרסמת עד כה שני ספרי שירה. „שירה יכולה" זוכה לשבחי הביקורת, ו„מריסמן האיזולדהי", שהוא, לטעמי, אחד מספרי השירה היפים והרגישים ביותר שקראתי בשנים האחרונות. איך אתה מחלק את זמנך בין שירה למחקר?

כמו בפעילות פיזית, אינך יכול לחלק את כוחך לשני דברים שונים. אני איני יכול לעסוק סימולטאנית בשירה ובמחקר. בכפוי, מי שניזוקים הם בעיקר השירים. ובעצם נזק זה הוא אולי זמני בלבד. יש כאן גם עניין של הצטברות, של התגבשות. ברשותי כעת ספר שירים כמעט גמור. מחזור שירי אהבה, לשם שינוי. אמנם, הפעם בלא "פרסונה", אלא בגוף ראשון. אני מאוד רוצה גם לכתוב מחזור שירים על משפחתי. אחיה האחרון של אמי נפטר לאחרונה. פתאום נודעו לי כל מיני דברים על משפחתי, על עברי, שכלל לא ידעתי עליהם. הרקע הזה, השורשים ואלה שכלל לא הכרתי, מאוד מציקים לי כעת.

מה למעשה מושך משורר רגיש כמוך למחקר ספרותי?

את יודעת, כשאדם נוסע בלילה עם אורות גבוהים לפעמים הוא סוחר שהוא נוסע כשאורותיו גבוהים, ופעם הוא לוחץ על הכפתור המתאים בניסיון להגביה עוד יותר את טווח פנסיו, לראות רחוק יותר. זהו בשבילי המחקר. הגבהת טווח הראייה, הגדלת טווח התבונה.

בשדה עיון

שאלה השקולה כנגד כולן

מאת דב בר־ניר

אליעזר בארי: „ראשית הסכסוך ישראל-ערבי" – ספרית פועלים ★ אוניברסיטת חיפה – המכון לחקר המזרח התיכון; 1985; 218 עמ'.

בשנת 1907 מפרסם סטודנט, בשם יצחק אפשטיין, מאמר בשם „שאלה נעלמה" בכתב-העת „השלח", והוא מתכוון למה שייקרא במרוצת הימים „השאלה הערבית". באותו „נעלמה" מתכוון אפשטיין לשאלה שמתעלמים ממנה, אבל היא בעיניו שאלת גורל לציונות. הרי קטע קטן מדבריו, ומסקנה מכרעת כצידה: „יש בארץ חמדתנו עם שלם שנאחז בה מאות בשנים... בארץ-ישראל אין לצנ'עותה שום תנועה ערבית במובן הלאומי של המלה... אבל, באמת אין לעם הזה צורך בתנועה: עצום ורב הוא ואינו סעון תחייה... ואל-לנו להתגרות בלביא נרדמה". ומכאן מסקנה: מדובר „בשאלה השקולה כנגד כולן". כלום היה זה לאותה נערצת זאת? כלום נשמע מישהו לעצתו הכפולה: „עלינו לרכוש את האדמות שאינן מעובדות, שהן אולי רוב השטח", וגולת הכותרת: „עלינו לפנות לאדוני הארץ האמיתיים... לבוא בברית עם הערבים ולכרות עמהם אמנה"? מסתבר, כי פרט למשה סמילנסקי שיצא בשצף-קצף נגד מי שקבע מסמרות כי אמנם קיים עם ערבי, ולא פסיפס של עדות דתיות נבדלות ומסוכסכות, הקרויים משום-מה „ערבים" – כאשר אותו סמילנסקי פוסק כי מולדתו ההיסטורית של העם היהודי איננה יכולה להיות מולדת משותפת לשני עמים – אין קול ואין עונה למאמרו „הגבלני" של יצחק אפשטיין. העתונות העברית הצעירה קוברת עליו בשתיקה כמעט אולימפית. כלום היו איפוא האוזניים אטומות? כלום לא ראה איש את הנולד? כלום לא נמצא הוגה שראה את סיכסוך העמים בארץ, עוד בשלב כרומי זה, ערב מלחמת העולם הראשונה? לכך מוקדש מחקרו ההיסטורי הטוב, אף המנוקב, של ידידי המנוח, אליעזר בארי, איש קיבוץ „הזורע", אך גם איש הפעולה הקדחנית, פעולה ערבית, לצד ספרי מחקר והגות שפירסם לפני ספרו האחרון שאנו סוקרים אותו, והוא יצא-לאור ימים בעטים לפני מותו.

★

הרגש-היו הוגים ציונים שהתייחסו – מי בחרדה ומי בסיניים הזוקות למה שנקרא „הבעייה הערבית", ובארי, בספרו, מאכלס את הגלריה הזאת. היה אחד העם, עוד בשנת 1891, במאמרו המפורסם „אמת מארץ-ישראל", שבו אמר בין השאר: „רגילים אנו להאמין, בחו"ל, כי הערבים הם כולם פראי מדבר, עם הדומה לחמור, ואינם רואים ואינם מבינים את הנעשה סביב להם. אבל שגיאה גדולה היא... אם באמת ובתמים נחפוץ להשיג מטרתנו בארץ אבותינו, לא נוכל עוד להעלים מעינינו כי למלחמה כבדה אנו יוצאים וכי למלחמה כזו דרושות הכנות גדולות... ידיעה... רצון אדיר ואחדות שלמה... מנהיגים בקיאים ומוכשרים" (ההדגשה שלי – ד.ב.). כלום התייחס הישוב לאותה שאלה מכרעת, בעזרת מנהיגים בקיאים ומוכשרים? לאו, משיב אחד העם בעוגמת-נפש: „מה עושים אחינו בארץ-ישראל? ההיפך ממש: עבדים היו בארץ גלותם ופתאום הם מוצאים עצמם בתוך חירות בלי גבול, חירות פרועה... השינוי הפתאומי הזה הוליד בלבם נטייה לדספוטיזם, כאשר יקרה תמיד לעבד כי ימלוך". כך מייסר אחד העם את עמו בשוטים ועקרבים. אך נאמרים גם דברים הפוכים באותה סוגיה, כפי הוגים אחרים. הנה אומר אליעזר בן-יהודה לבנימין זאב הרצל בביקורו בארץ: „במזרח כולם יראים מכולם. העם הוא חיה טורפת שאפשר לכוון אותו לכל כיוון. אם השלטונות ירמזו, יתנפלו המוסלמים על היהודים". לדעתו, בעימות העמים, הכוח יכריע, ושום דבר אחר.

אך ישנם גם הוגים, הנראים מיושבים יותר. עוד הביל"ויים, בתקנתם משנת 1883, האמינו במקל נועם, ולא במקל חובלים: „חברה (של הביל"ויים – ד.ב.) תביא אנשים היודעים היטב את שפת הארץ ועל-ידם תתאמץ תמיד להרגיע את לבם של יושבי המקום, למען לא יביטו בעין רעה על אלה הבאים להתיישב בארץ הצבי, ולא יהיו למכשול על דרכם". אשר להרצל – כדברי בארי – „הוא ידע גם ידע כי בארץ-ישראל חיה אוכלוסיה ערבית ולא התעלם מקיומה, אבל לא ראה כאן תהום הבדיקה". וזאת, למה ומדוע? משום ש„בתפיסתו הליבראלית, הנאיבית במקצת, לא הבין את העומק העוצמה – הבונה וההורסת כאחד – של הלאומיות שהתפשטה באירופה של המאה ה-19 והציפה, במאה ה-20, את העולם כולו". כאזרחים ערביים שווי-זכויות בחברה הדימוקראטית, הליבראלית, הקואופרטיבית – ללא דת רשמית, ללא שפה רשמית, למעשה הקוסמופוליטית – שתיבנה בארץ-ישראל, יפלו כל המחיצות בין יהודים וערבים.

בר ביותר אף הרחיק לכת מהרצל. באחר שהוא תניה כי „ילדי הארץ אינם אומה אחת, ועוד זמן רב לא יהיו לאומה אחת", אחת דתם, מבחינה חיובית בהחלט: „העולים היהודים הם שיסללו את פיתוח כוחות הייצור של ארץ-ישראל, והאוכלוסיה המקומית תתבולל במרוצת הימים התבוללות כלכלית ותרבותית ביהודים". הרי חלק, מציין בארי, כי בין חברי העלייה השנייה שבכל מאווייהם היו נתונים לכיבוש העבודה בפרדסים המתנגבים, והם ראו בפועל הערבי מתחרה בכוכן ותרלא, „בן-גוריון היה הראשון בין חבריו שהבחין בפרובלימאטיקה הערבית", לא רק כבעייה מעמדית של פועל ערבי הקם נגד נוגשו ומנצלו היהודי, אלא גם כבעייה לאומית שעוד עתידה להאפיל על ההיבט המעמדי ולכסות את כל האופק. בן יצורין מ' בורוכוב ראה את המציאות נכוחה: „יש להם (לערבים – ד.ב.) כל התנאים הנחוצים להתפתחות תנועה לאומית תקיפה בעתיד הלא רחוק", אך הוא הסיק מכך כי הסיכסוך הוא בלתי-מתגשר וכי, בהתאם לכלל הישן של „הפרד ומשול", כדבריו „האומה השלטת, התורכית, תהיה מעוניינת בחיזוק הלאומיות היהודית", נגד העולם הערבי. כך עתיד הוא גם לומר על המעצמה המאנדאטורית הבריטית, למרות כל האכזבות, עד למהתר ממש, ב-1940. ואחרון – פרט למשה סמילנסקי (נוסח שני ומתוקן), פרט לארתור רופין, פרט לר' בנימין ועוד, שגילו הבנה לסכנה הערבית העולה – שורר היישוב הארצישראלי, שרויה הציונות המאורגנת, שורר גם הישוב הערבי, בערך עד לשנת 1911, במצב מוזר שיתואר וייחקר על-ידי אליעזר בארי, והוא בעין שקט בלתי-יציב לפני הסערה.

★

ודאי, פרט להסברה ציונית תמימה, איש בן תפיסת הפועלות, עוד בשחר הציונות, לא האמין כי נועדה „ארץ בלי עם לעם בלי ארץ". כולם ידעו, כי יש כאן אוכלוסיה ערבית בלתי-מבוטלת, עם זאת, בצדק מטעים בארי כי לא הרצל „ולא אנשי העלייה הראשונה והשנייה-בייחוד שקדמו לו בחמש-עשרה שנה – לא צפוי את דעתם על גודל מליוני שמשום לא היה קיים בימיהם. כי עליזמה יטען כנגדם שלא ראו את הנולד. אבל אין יסוד לדעה כאילו התעלמו מן המציאות של אוכלוסיה ערבית בת חצי-מליון נפש. הם ידעו ואף חשבו על כך". אך כיצד חשבו? תחילה אולי קיוו להערים על עירנות הערבים, נוסח אליעזר בן-יהודה, עוד בשנת 1881: „הדבר אשר עלינו לעשות עתה הוא לכבוש את הארץ לפנינו מעט-מעט ובהסתר... את כל הדבר הזה נוכל לעשות רק בהסתר, חרש... לא נעשה ועדים אשר יידעו כל הערבים מה הפצצה".

יותר מאוחר, ב-1908, יטעים יפה: „העבודה הציונית החשובה ביותר, ולפי שעה האפשרות היחידה, היא חיזוק מעמדנו הכלכלי בארץ ישראל". והוא יוסיף הערה רבת-הסיבות: „לכשיהיו לנו בארץ-ישראל 400.000 יהודים והמצית הקרקעות, או המחצית מחלק מסויים, כי אז יהיה עלינו להציג באיסתנבול מה שנקרא תביעות מדיניות". גם בן-גוריון בצעירותו, בשלב זה, לאותה דעה שלפיה קירוב העם הערבי בדרך מדינית היא ברכה לבטלה, וכדבריו, „בכדי לבצר ולחזק את עמדתנו המדינית שנוכל לעמוד נגד שונאינו – עלינו לאחד ולארגן את כל כוחותינו הציבוריים". רק מאוחר יותר יגרוס הוא כי באמבים מדיניים, ולא כלכליים-חברתיים בלבד, הם כוהה לציונות, מול פני המעצמות והעולם הערבי המתעורר. כותב בארי: „מאוחר יותר נתנו בן-גוריון ובן-צבי את דעתם על המהות הלאומית-מדינית של העימות היהודי-ערבי. אחרים המשיכו להתעלם ככל האפשר מהעניין הערבי. ברל כצנלסון מעולם לא ניהל שיחה עם ערבי, לא ביקר בבית ערבי או במאהל בדווי, לא קיבל אורח ערבי בביתו. כמוהו כיצחק טבנקין". האין זה מוזר ואף מתמיה? בהם, לא רק הישוב, לא רק תנועת הפועלים, מגיבים במעין אדישות של חוסר תוחלת – הוא הדין גם בישוב הקדום שקד להפיכת הצעירים בתורכיה לא ידע, בלבד מבשרים בהעם נשכחים. התעוררות לאומית שהיי, בניגוד, כמובן, לתנועה הציונית ולקונגרסים הציוניים שהרימו את דגל הלאומיות הרמה, עוד בשלהי המאה הקודמת. והשאלה היא בכל זאת: מה היו יחסי העמים בארץ, בטרם התלקחות התנועה הלאומית הערבית, תחילה לאחר המהפיכה התורכית, ולאחר מכן עם התפוררות האימפריה העותמאנית? מה היה „המרגש" ביניהם, ממה נבע ריחוקם או זרותם – ובכן, עולה השאלה ההיפותטית בה"אהודיע: כלום יכול היה להיות אחרת?

★

קובע בארי: „ההיסטוריה, הסוציולוגיה והפסיכולוגיה מלמדות כי, על פי רוב, ואולי תמיד – היחסים בין קבוצות אתניות, לשוניות, דתיות או מעמדיות שונות, אשר חיות בשכנות קרובה, הם יחסי חשד ועויינות". הוא אף מוסיף כי „מרבית ההיסטוריה היא היסטוריה של ניגודים. הופעות של סובלנות ושיתוף אינן חסרות כל עיקר. אבל אינן הכלל". ודאי, ההיסטוריה איננה היסטוריה של הארמוניה בין הבריות ובין העמים, וגם זאת טענה הוכחה הבנה כי הגלל בין העמים, או עמים קרובים, הם יחסי חשד ועוינות. יש הדאי כלל כזה, אך גם כלל הפוך. לי נראה כי היהודי, הדראמאטי, אף הטראגי, בסיכסוך ישראלי-ערבי, הוא ב„קניים אותיים בכלית". שני עמים הנוקעים לאותה טריטוריה, לאותה מולדת, ועד שלא יישבו נהירות הם, עד שהמאבקם לא יגיע ל„תיקו" ללא מוצא של „כולו שלי", לא יתפכחו הבריות ולא יעלו הפדיונים על דרך הפשרה והפשרה. שמונים שנה לאחר העלייה השנייה עדיין מצבבים אנו על אם הדרך, בין מלחמת מאה שנה לבין אותו הסדר שרק תמים-לב יקראהו בשם „אחוות עמים". ואכן, מה אומר על כך מחברנו?

הרי אליעזר בארי הוא איש השומר-הצעיר ומפ"ם, ושנים רבות וארוכות פעל בפועל ממש בשטח הערבי, לשם קירוב שני העמים. והנה, כך כותב הוא, בערוב יומו: „לא במקרה קרה מה שקרה, ואין לראות במה שקרה תוצאה של מחדל, או מישגים או מזימה". קודם כל, אנשים ואישים אינם רואי עתידות. ובארי מטעים כי „בין 1882, שנת בואה של העלייה הראשונה והתחלת ההתיישבות הציונית, ובין 1904, שנת מותו של הרצל ובואה של העלייה השנייה, לא היתה קיימת תנועה ערבית לאומית". ובצד הערבי של המיתרס, „איש דמשק או ירושלים, בסוף המאה ה-19, לא שאף ליציאה מן המסגרת העותמאנית... על עצמאות ערבית לא חלמו". אין איפוא אז תנועה ערבית כללית – אין גם תנועה, הקרוייה „פלשתינאית". בין שני העמים יש יחסי זרות וריחוק. יתירה מזו יש לכל עם, בשני העמים האלה, טראומה היסטורית משלו. מן הצד הערבי, כותב מחברנו, „גורם חשוב לאיכות הור של הערבים הוא לקח הנסיון ההיסטורי של עם אשר מדורות היה תמיד משועבד ומושפל בידי שליטים זרים". מן הצד היהודי „המקביל", „גם היהודים העולים לא פגשו את שכניהם החדשים בלב פתוח, חופשי מאימה... מורשת של דורות גלות וזכר מאורעות שפגעו ביהודים יצרו דימוי אימתני". הוסיפו לכך את הקרב הפארטיזאני המתנהל ביניהם על הבעלות על הקרקע ובשוק העבודה, והתמונה „האפורה" תהיה שלמה. קרב פארטיזאני זה יהיה גם, מבחינות רבות, סיזיפי. כותב בארי: „הערבים לא הצליחו למנוע את רכישות הקרקעות של היהודים; הציונים לא הצליחו לשלוט על העבודה העברית במשק היהודי". לכך נוכל להוסיף כי כאשר המאבק הזה על כל פיסת קרקע ועל כל מקום עבודה יפנה את מקומו למאבק מדיני – על חסדי תורכיה, על חסדי צרפת ואנגליה – גם אז, ובלכתחילה, כדברי בארי, „היו זרות ואימה, חשש ויהדות. גם הערבים וגם היהודים נטו מראש לפגוש את בני העם השני לאו דווקא בידידות".

נעזוב את הידידות. השאלה המכרעת – השאלה השקולה כנגד כולן, מבחינה היזכית, או אפוקאליפטית – הווה- ונשארת: כלום אפשר היה שיהיה אחרת?

★

בההדות משיב על כך תחילה מחברנו: „היו אפשרויות שונות להתפתחות היחסים בין היהודים והערבים – אפשרויות שונות, אבל לא שוות-סיכויים". כאן אומר הוא דבר די אימתני שנביאו בהרחבה: „שוחרי שלום... נוטים לחשוב ולקוות כי יריבים יתפייסו אם יכירו ויבינו טוב זה את זה... ההבנה כשלעצמה איננה מבטיחה קירוב לבבות. יכול גם להיות הפוך. יש ולימוד של ישות היריב מגלה מה מסוכנות כוונותיו, מה עמוקה המחלוקת, ותוספת הבנה כמוה כמו תוספת איבה. כך קרה ביחסים בין הציונות והערבים, בעידן של העלייה השנייה, המהפיכה התורכית ודיכוק הלאומיות הערבית, אין זאת אומרת שתמיד יהיה כך. אך אם כך היה, כך היה, ואלוהים הוא היודע אם יכול היה להיות אחרת, אולי בשים-לב לעובדה שבעוד שהיהודים היו בני-אירופה נאורים, התחיל (ועדיין מוסיף) העם הערבי-הפלשתינאי להיחלץ ביגיעה ממסורות העבר, כדי להגיע לכורח הפשרה השפויה. אולי מתקרבים אנו אתה לרגע ההיסטורי המיוחל, ואולי ניתן היה להקדים במקצת את השעה הזאת – אך בוודאי שלא בימי העליות הראשונות לארץ, כאשר נראינו בעיני הערבים כמיכרד שאולי ניתן „להיפטר" ממנו בהתנגדות נמרצת, ובעזרת כוחות זרים.

ועוד הערה אחרונה: בספרו של בארי ימצא הקורא שפע אירועים וניתוחים היסטוריים שלא יכולנו להקיפם במאמרנו.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

מאת אבי סנא

שירה

צורות משתנות של ביטוי

נסיעה עירונית / מאת עמוס לויתן / ספרית פועלים / 61 עמ'.

ספר שירים שלישי למחברו. בגבו נאמר כי עיקרו נסיעה עירונית, *התרחקות ופרידה מנופי ארץ, הוויית עיר*, צורות משתנות של ביטוי. הנה לדוגמה: „אני שואל מה הם התומרים / באמת. גם יחסת עץ מטעה / גם גג רעפים אדומים מכזב / אני מבקש הלאה לעבור, לסלק / הצידה מסכים. גם גל אבנים / מנופצות מרמה, גם עירום עפר / צווח מאכזב / ואיני יודע איך להבקיע ובמה / אל תומרי יסוד ראשונים באמת: / עד לב השקר, עד ליבת המלים, עד / גרעינן הקשה והבלתי-מתחלק".

אסופות

כפתח להיכל

גשר צר מאוד / מאת שמחה רז / בתר / 303 עמ'.

לשון „מאת" לא דיקה פורתא. שכן, האיש אשר על הספר הזה מביא דברים בשם אומרם, הוא רבי נחמן מברסלב, צדיק גודע בדורותיו ובחסידיו שקרא על העולם כולו את שם הספר הזה והשמיע אמרות רבות שתלמידיו ונאמן ביתו (ר' נתן סטרנהארץ) כתבם עלי ספר ורז ליקט מתוכן מיבחר. „דומה אני", אומר רז בפתח הספר, „שאמרותיו המביעות את מיטב הגותו במיצויה טעמן לא פג ונוגהן לא כהה אף בימינו אלה". ומוסיף על כך רב סדר: „גם פתגמיו עומקם עמהם ובהם, אך היא הנותנת כי יהיו כפתח להיכל, להיכל כולו, לכל גילוייו". ואנחנו נוסיף הצטט את מהר עצמו, שאמר „מי שישב ויעסוק בספרי, בלי קינסור וניצחון, ויתבונן בו באמת, או בוודאי יהיו נבקעין כל גידי קשיות לבו". מעוצב בהידור בידי חיים רון.

חברה

האופי הרצוי

הדברים בשפת ליבם / מאת גדי יציב / אדם / 228 עמ'.

הספר הרביעי בסידרת „אוניברסיטה חופשית", היא היא הספריה העיונית של הוצאת „אדם", הוא אסופת דברים שגדי יציב הציגם בכתב ובעל-פה „בתקופות שונות, ומעל במות שונות, אבל הם מתייחסים לאותה טענה בדבר אופיה הרצוי של החברה הישראלית". האופי הרצוי הזה כלול לדעת המחבר ב„דרכם של הסוציאליסטים: אנחנו לומדים את המציאות, מבקשים להבין אותה על-מנת לעשות אותה לאחרת, לטובה יותר, על פי טעמנו, מכל קודמותיה". לפיכך יש כאן, בין השאר, על „הציונות שלי" (בסימן הקביעה „אין ציונות כללית"), על „דמוקרטיה וסוציאליזם" (ושם גם המישוואה: „יותר דמוקרטיה-סוציאליזם"), על שבחי הסובסידיה ועל הניהול הדמוקרטי של ההון. סוף דבר ב„הסע בעמק יזרעאל בעקבות החברה הראציונאלית", ובו על עפולה ועין חרוד, נהלל, ביתניה ומרחביה.

מתח

ג'פרסון נגד אופ"ק

קשר הזהב / מאת מיכאל בר־זהר / עידנים / 256 עמ'.

ברק הוא, כמובן, מיודענו בר-זהר, הנוטל אותנו לסיבוב נוסף של תככים ומזימות על פני עולם ומלואו. זו הפעם מדובר בסנאטור ג'יימס ג'פרסון היוצא לכבוש את הבית הלבן ולקרוא אגב כך תיגר על אופ"ק. מולו ניצבים לא רק יצרני הנפט אלא גם סיפור המעוגן בעבר בימי מלחמת העולם השנייה – אוצרותיו של גורינג ומה שעולל לכל מיני אנשים. יש מי שדואג להעלות על הבימה סופר מחונן הקורע את רשת הקורים, אבל סוף האמת לנצח ולוּ גם בהחזרן של כמה גוויות נוספות. פרטים בגוף הספר.

יהדות ספרד והמזרח בתקופת השואה

שלוש חוברות של 'פעמים', שהראשונה בהן יצאה לאור זה עתה, יעסקו בקהילות היהודיות הספרדיות והמזרחיות בתקופת השואה. נושא זה, שיש לו השלכות חינוכיות וציבוריות, נדון במידה מצומצמת בספרות המחקר עד עתה, וזהו הנסיון הנרחב והמקיף ביותר לעסוק בו. החוברת הראשונה עוסקת בקהילות שהיו תחת כיבוש נאצי (יוון, יוגוסלאביה, חצי-האי קרים, הקאווקאז) וכן בבולגריה, אשר בהן הושמדו יהודים. החוברת השנייה תעסוק בקהילות בשלטון איטליה הפאשיסטית וצרפת הווישאית (איטליה, לוב, אתיופיה, צפון-אפריקה, סוריה והלבנון), שבהן סבלו היהודים מתחיקה גזענית וגזרות כלכליות וחברתיות. החוברת השלישית תעסוק בקהילות בארצות האסלאם, שהושפעו מאידיאולוגיה נאצית (איראן, אפגאניסתאן, עיראק, תורכיה) שבהן סבלו היהודים מפורעניות שונות, וכן מאמרים מסכמים.

חוברות אלו, בעריכתו של יצחק בצלאל, יש בהן חידוש לא רק בתחום המחקר, אלא גם תפיסה חדשה בדבר מקומה של תקופת השואה בחיי יהדות ספרד והמזרח. אירועי התקופה הנדונה השפיעו על עתידן של קהילות אלו ועל עליית רוב יהודיהן לישראל לאחר קום המדינה.

המשתתפים בחוברת הראשונה (מס' 27): מרדכי אלטשולר, שמואל ספקטור, בנימין ברדוד, מנחם שלח, ג'ני לבל, יצחק כרם, ליאון כהן, ז'קלין סופרמן, ז'ק סטרומזה, צבי לוקר.

„המילה הכתובה – במה סוציאליסטית"

כתב עת חדש „המילה הכתובה, במה סוציאליסטית" ראה אור, בעריכתם של חנן חבר ורון כוזר.

ב„מילת פתיחה" נאמר, בין השאר, כי „שום ארגון מפלגתי או תנועתי אינו עומד מאחורי המילה הכתובה, ודלתות הבמה הזאת נפתחו בפני כל קול הרואה עצמו נמנה עם גוון מגווני קשת הדעות הסוציאליסטית".

בחוברת הראשונה שירים, מאמרים ורשימות מאת: מאיה בז'רנו, ולטר בנימין, ג'מאל זחאלקה, יעל בן-מיניה-לוין, הרולד הלפת, אורן פוסיה, רון כוזר, חנן חבר, רוני סומק, מאיר פעיל, יגאל בראורה, דונלד בריתלמי, משה רון, ראובן קמינר, נסים קלדרון.

אנרגיות צעירות

מאת טליה רפפורט

תערוכה קבוצתית של בוגרי „בצלאל", גלריה „מימד" – פינסקר 25 ת"א.

פנחס כהדנן, אוצר התערוכה זו של בוגרי „בצלאל", כתב בדף הנלווה לה ש„קבוצה זו מאופיינת באנרגיה ובחופש ביטוי פראטי מבוסטר, המהווה אלטרנטיבה אימתית לצבטה החולק של המיכונה בישראל עכשיו". ניסוח קצת גבוה, אך גם את הביטוי „אלטרנטיבה אימתית" הוא יומרני למדי, לפחות עומדת מאחוריו תערוכה מעניינת ברובה. אם מדובר בהצהרות, משתתפי התערוכה עוד הגדילו לעשות כמורם וחלקם התייחסו ליצירתם במשפטים פיוטים סבוכים, אך מוטב לדון ביצירתם כשלעצמה ולא במלל המלווה אותה.

נטע זיו מציגה שתי עבודות המורכבות מרישומים מקווקוים עדינים בשחור על לוח פרספקס ועל „הפרשת המכוּת" משחקי „כפילויות" הדיבור רק של צורות מוארות, המוכרות לעיתים חולים ולעיתים חלקי מכשירים. בשל דרך העבודה הרישומית העדינה מתקבל אפקט אסתטי מאד, כמעט דקורטיבי, אך מיוחד ומעניין. במבט ראשון העבודות נראו לי מרחפות ומרפרפות בבדי הסרית אחווה, או מסמעות של מבט. אך התסתכלות ממושכת ההנאה בהן רבה יותר. דווקא בתקופת אקספרסיוניזם בוטה של תופים והצזזרות, תענוג לראות עבודות המשולות לפריכה רבה אך בתחכמות על כלי ביתר.

כי שמציגים בתערוכה זו, בכל זאת, את הציור היפר האינטנסיבי והאקספרסיבי הם סיגל רון ויהודה לוי. סיגל רון מציגה תמונה צבע בארים, כחול, סגול והורקה, קיש בה הרבה תנופה, אך הצורה כלה כתנועת בדי וכל האנרגיה הזו נשארת בגדר הצגה בהצבה.

בציורי השבן הדהיסים של לורנס לוי בתרחישים ביפנטי צבעים דראמאטיים והצורות קצת יותר מוצלחות. בתמונה הגדולה, הארגמנית, יש צבעוניות מדהימה ופרספקטיבה עבוקה שמוסיפה כתח. ניכר קיש ללורנס לוי כוח הבעה, אך תבנית עדיין זקוקים להיזוק.

שלוש התמונות של נעמי מהאהדה, שאפשר לראות בהן הכבכיות מסויימות, בצבעוניות והגית בוערת בגוונים חובים, כתומים ורודקים, הטכניקה המצויינת והעיבוד העדיף של שכבות הצבע יוצרים ציור חזק ומקורי.

עבודותיו של עמיר אזולאי הן מיפגש של שתי שפות חזותיות. האלמנט הראשון הוא לוחות המשלבים שתי כתובות וכידונים הנ'צבים לצידם. תבליטים או אסמבלאז'ים אלה מזכירים עבודות של דורצ'ין מלפני שנים אחדות אך הם עשויים בצורה פשטנית הדקוראטיבית מדי, לטעמי. המרכיב השני בעבודות הם ציורים המתנחים מעליהם שמזכירים „פטרן פיינטינג" סכוני דמוי ציור מקסטיל. הציור השרירותי של שני המרכיבים הוא מאולץ, ולדעתי לא נוצר דו-שיח ביניהם, אלא כבות מזרה, שאינה עולה יפה. עם זאת, נדמה לי שיש לעמיר אזולאי פוטנציאל, שעשוי להוכיח עצמו כאשר יסתחרר משבלונות מוכרות מדי.

בחלל העבודה של אמנון בן עמי צפים כתבים הופסיים דצורות קוליות מ„ארכות" דמויות זרעים או נבגים וכן מופיעות בו, בעריכה סימטרית, שתי דמויות מתומצתות – סכמאטיות למטה ועוד שתים למעלה. החור המרובע במרכז התמונה נראה לי מיותר, אך התמונה עשויה בצבעוניות יפה של גוני בז'-חום. זהו משחק עשיר היטב של צבעים וצורות, אך הדמויות סתמיות מדי והתוצאה קצת אנמית, לדעתי.

הציור הגדול, המורכב משלושה פאנלים, של דוד בבה היגו, לעונה זאת, פיצוץ אמיתי. נושבת בו רוח בריונית-סוריאליסטית והוא כולא ביצורים נזילים, דינאמיקה מלודראמטית התזות צבע. בקיצור, מהומה על לא מאומה, שכן הרושם הסופי הולם היטב עטיפה לספר מדע בדיוני על מיתקפת מפלצות נוראות מן החלל, אך אינו מספיק מעניין כיצירת אמנות.

ב„שיעור הפסנתר" של דלית שרון, שמתייחס לציור של מאטיס מ-1916 בשם זה, ניכרת חשיבה או גישה יוצאת-דופן, אך התוצאה פורמאליסטית חדלה מדי. העבודה משלבת פסים שחורים, מסגרות עץ וצביעה על גבי הקיר. יש בה חן וקלילות מסויימים, אך היא סובלת מחוסר משקל.

צייד בתחפושת מצביא

(המשך מהעמוד הקודם)

משום שהם רוצים לחיות פה. זו התשתית. וזהי ה„סטרוקטורה הציונית" שבבסיס הכתיבה העברית.

הערה אחרונה: בניגוד לדברי מירון, תמיד מנתה התשתית של העוסקים בספרות עברית, המקיימים את תורת התעודה הציונית בעצם עיסוקם בספרות עברית בעברית, רק כמה אלפים בודדים של כותבים, קוראים, עורכים, מו"לים וכו'. גם „בראשיתה לפני הציונות", לאורך כל הדרך, וגם היום אין להיבהל ממספר קטן זה. במובנה העמוק הספרות איננה כל כך פופולארית כי לא כל ספר היא ספרות, כשם שלא כל המשתמש בלוח-הכפל הוא מתמטיקאי. מספרם של אנשי הספרות היום אינו שונה ממה שהיה בהיסטוריה העברית ואינו שונה ממה שקורה בתרבויות אחרות. אותם אלפים ספורים באמנים „החזיקו" את הספרות העברית בעבר ויחזיקו אותה בעתיד, משום שזו עיליתא כשם שיש עיליתות בתחומים אחרים. ואין לדאוג מכך, להתבייש בכך או להצטדק על כך. מבחינה זו, עולם כמנהגו נוהג.

הליקוי השני: הצייד בתחפושת המצביא – על דרך המחקר של מירון ועל מסקנותיה

הליקוי היסודי השני בדבריו של מירון נובע ממסקנתו השלישית, שעל הספרות העברית למצוא לעצמה צידוק פנימי חדש, סוציאליסטי (וארקטיסטי?) כתנאי לקיומה החדש הצפוי, הלא-ציוני. כמובן, גם מסקנה זו היא הנחת-יסוד. ולאישתם הנחת-יסוד אלא הנחת היסוד של המודל המחקרי הפוליטי-הספרותי שמנסה מירון להעמיד כאן ובמקומות קודמים. הליקוי היסודי השני הוא רצף של ליקויים במודל הסוציו-פוליטי-היסטורי-ספרותי האופייני לחוקר הספרות מירון. מודל זה הוא תעודת זהות של האיש וההתרומה העיקרית שלו למחקר הספרות העברית החדשה.

טענותי כלפיו פשוטות: ראשית, מירון נוקט כאן כמו תמיד שיטה מתוחכמת של „אידך זיל גמור": הוא הוגר המעמיד פני „מפתח": הוא מצהיר מראש כאילו נסיונו חלקי, חפוז חדוש השלמה, אבל בהמשך הדברים „שוכח" שהמסד חלקי ביותר ועליו הוא מתימר להעמיד את המסקנות הקיצוניות ביותר, השלמות ביותר. למרות הצהרתו בראשית הדברים ש: „המשבר התרבותי התריף שאנו נתונים בו תובע הארה מהירה, כמבט ממעוף-ציפור. המחקר המפורט יוכל לתקן בעתיד את הטעויות והעיוותים אשר אין למנעם בעת ההסתמכות על הארה או מבט כאלה" ו: „כמובן, לא אוכל להיכנס לפרטים, וכל דוגמה שאביא תהיה בבחינת אילוסטראציה בלבד ולא בבחינת „חומר ראיות". אציג איפוא – בפסקנות בלתי נמנעת – את הספרות הציונית..." (72) למרות הצהרות אלה הוא מעז להסיק את המסקנות החריפות ביותר לגבי מה שמכונה „ספרות התחיה" עד לעבודה האבסורדית של ניתוק הספרות העברית מכל תשתית לאומית. וזאת, אני אומר, עושה דן מירון בציניות גמורה. אין כל משמעות לדברי ההפחתה העצמית שלו בדבר „אילוסטראציה" ו„פסקנות". דבריו על האילוסטראציה הם האילוסטראציה האמיתית לבאמרו, וכל השאר היא העטרה הצופה של הרים וגבעות חסרי בסיס. לאור היום, בציניות גמורה.

שיטה זו של העמדת מודל פורה באוויר, תוך התנצלות מראש שמודל חלקי הוא, משל ודוגמה בלבד, אבל תוך הצגתו כאמת המוחלטת ללא כל תוקף, היא שיטתו המתמידה של מירון החוקר מעבודת הדוקטור שלו ועד היום. כך הוא עשה לגבי ספרות ההשכלה בספרו „בין חזון לאמת", כך לגבי אלתרמן, וכך לגבי גנסין עוד ועוד. פעם דבריו קולעים ופעם אינם קולעים. אבל תמיד מובא מודל חברתי-פוליטי, תמיד הוא מוצג במסווה חלקיות, ותמיד טענתו הבסיסית של הדובר היא כי מודל חלקי זה הוא האמת כולה.

שיטה זו של מירון אני מכנה: „הצייד במסווה של מצביא". כחוקר, מירון משול לצייד: יש לו חוש ריח מעולה, הוא „עולה" על פרטים קטנים, וכלי העסק שלו הוא רובה ציידים: מותאם לירייה מוצלחת אחת. אבל הוא מעמיד פנים של מצביא ההולך בראש המערכה: בתחפושת ההיסטוריון הסוציולוג חוקר הספרות הוא מתיימר להעמיד פנים שירייה אחת בודדת ועוד יריה בודדת ועוד יריה בודדת הם רעש מרוכז של מערך ארטילרי שלם, שצבא שלם עומד לפנינו ומערכה גורלית ומקפת מתנהלת. הוא מעמיד פנים שלא בפרטים, בקרבנות בודדים הוא עוסק, אלא בשיטה כולה. וכמו, לא רובים ולא „יער". ב„מיוצרים ובנים לבני בלי בית" אפשר לראות כיצד לא פועל מודל זה של מצביא המנהל מערכה גורלית, וכיצד צייד אחד בלבד, אם גם צייד מעולה, עומד לפנינו: הוא מחלק את השטח כולו לחלקים: משמע, הוא מחלק את התקופה לתקופות משנה: הוא בוחר לעצמו קרבן נוח בכל אחת מן התקופות, ובו הוא יורה יריה מכוונת היטב, צינית, חריפה. הקורא ההולך אחריו מפגיעה לפגיעה שוכח שאין לפניו כל רצף, שמירון הוא שחילק את הרצף לחלקים ובחר בכל חלק בקרבן נוח. הקורא בשיטה מרשימה ומרשימה זו נוטה לשכוח שבעצם על רוב החומר מירון פסח, ומאוסף של פיסות בודדות, אוסף של טלאים, הוא מתיימר להציג מסכת אחת. מירון אינו אלא צייד ולא מצביא, על כל המשתמע מכך לגבי מקומו בהיסטוריוגראפיה של הספרות העברית. אין מירון כקלויזנר, לחובר ואף לא כסדן, ואפילו אין „מירון בדורו כקלויזנר בדורו".

לשיטה זו של „הצייד במסווה המצביא", שבה בונה מירון את המודל הסוציו-פוליטי ספרותי, בספר קלקלות עקרוניות: אי-דיוקים רבים מדי וסתירות פנימיות: תיאורים שטחיים מדי בגלל הצגת המודל החפוזה המביאה בהכרח לתיאור חד-צדדי, מסולף במזיד או בשוגג המגיע עד „רצח אופי" ספרותי; ובעיקר – חסר: יותר מדי יוצרים, כיוונים ואפשרויות אינם מוזכרים בו כלל. אציגים שלוש קלקלות עקרוניות אלה:

אי-דיוקים רבים וסתירות פנימיות: כך, למשל, נוח למירון, במסגרת התקפתו החריפה על השלב החמישי, שלב „הספרות המגויסת" (שהיא לא פחות מכך התקפה חריפה מוצדקת בחלקה על בן-גוריון ביחסו לספרות) להציג את התמוססות השופר הגדול של תקופה זו, נתן אלתרמן, כהליכה שבי אחר קסמיו של בן-גוריון. כך הוא מתאר את תחילת התמוססות שירתו של אלתרמן, בשירים שכתב אלתרמן על ובעקבות בן-גוריון בשנות החמישים הראשונות. הוא מצטט בשיר שכתב אלתרמן כשותף בסוד ההבנות לבבצע קדש: „זה לילה שכיום אין האור לו וכף. / אך בבוא עת – יקם גלוי, נקוב בתאריך, הוא אוילי הסף / אשר ניעבר לו – המורבים והשלום. ליל הול פשוט אשר עדיו אילם. / אך כל אשר ראהו או יראהו, מה יאמר: ראיתי ליל בן הכרעה הכף" (117) ועל שיר זה כותב מירון כּהאי לישנא: „הכול – הטורים המריחים, הארוכים לעייפה, המטאפוריקה הרובנית, הדיוניות המייגעת, חוסר ההברקה וההמצאה, הגראנדיוזיות הנבובה שבדיבור בשם העתיד |– – –| הכול כבר עובד כאן בסינון השידפון האינטלקטואלי השידפון הפואטי של ה'אפוס'. שהרס את אביונתו הפיוטית של אלתרמן למשך ימי דור" (117–118). אבל בכה שנה שכתב זה פנה שידפון זה שנגה למירון לגלות בשירה אלתרמן הנערץ, שנעשה הם והלילה „לאומי" מדי עם הקמת המדינה, בשורות שכתב אלתרמן כבר ב„שירי מכות מצרים", כמו למשל בשיר המסים, „איילת": „עגיד השחר קם. שוב נוצצה אילת. / וכגורל קנה, אך מה הגביהה עוף. / בראש יתים תבריק, הוצפה ובבהלה". הלא כבר בשירים אלה ישנה אותה מטאפוריקה אלתרמנית אפיינית של יום ולילה בסמה נצפית התקופה, כבשיר שמצטט מירון. ואפילו, סומו שמים, חלק גדול משירי המחזור הפואטי הנערך על מירון (וגם עליי) „שמחת עניים", כתוב באותה מטאפוריקה המנצלת את נקודת התצפית של חלוף הזמן לומר עתידות, ושורות כל כך דומות לשיר המגונה בידי מירון מופיעות ב„ליל מצור", אחד השירים היפים שב'שמחת עניים': „אך בליל מצרים, בליל נסיון, / אחיך נצבו למודי נסיון. / נצבו נואשים, נצבו המורשים, / וכיער סמרו וכאיבת אנשים".

אבל מירון אינו מסתפק בהבחנה בלתי מובנת זו, שנוהה לו פוליטית יותר משקיימת היא ספרותית. הוא ממשיך ומאשים את שירת אלתרמן, שנכתבה לדעתו מתוך הערצה לבן-גוריון, האשמה חמורה נוספת: „הוא פתח (בשירים אלה שלו, א.ב.) את הפתח לטענות מטענות שונות כלפי כלל שירתו, לזלזול מחוסר-הצדקה גם ב„כוכבים בחוץ" וב„שמחת עניים", שיאי השירה העברית בדורו. להבנתו בעיני הנוער כמשורר חסר כל רגישות למצב האנושי, לריתמוס השירי, לשפה העברית וכו' וכו'" (118) כשהרמז ברור כשמש – גינוי עקיף אך ברור להתקפתו של זך על אלתרמן. אך הלא זך לא התייחס כלל לשירים ה„בן-גוריוניים" אליהם מתייחס מירון. זך תקף את אלתרמן דווקא בדוגמאות מתוך „כוכבים בחוץ" הנערץ על מירון. אבל למירון נוח ... התקפתו של זך ידידה, והנה לכם דוגמא „סילוף מגלל ולהצגה לא עניינית של פואטיקה בה טיפל מירון: לא בגלל יחסו עם בן-גוריון בוקר אלתרמן על ידי זך ובני דורו ולא על שירי אותה תקופה בוקר. כמו כן, אין הבדלים מהותיים מבחינה סמאנטית בין שירים אלה לבין שירים קודמים של אלתרמן. וכך אין שום בסיס לטענה כי בגלל שעבוד פוליטי לתקופתו נפל משורר ונפל „ההלך". וזו רק דוגמא אחת.

תיאור חד-צדדי מסולף עד „רצח אופי": בקלות רבה של חוסר אחריות „עולה" כאן מירון „על" שני יוצרים לא אהובים עליו: חיים גורי ומשה שמיר. יכולתי לבחור יוצרים רבים כדוגמה, אך כדי שלא אחשד בהעדפה בחרתי שניים אלה דווקא משום שאני עצמי לא כתבתי עליהם כתיבה אוהדת: על גורי כתבתי בזמנו מאמר-ביקורת חמור למדי, הדרך מיכתבו הריאליסטית של שמיר איננה הכיוון שמעורר בי עניין מיוחד בספרות העברית החדשה. כך פוטר אותם מירון: „לא עודדו כבוד נציגי דור תש"ח האופייניים: חיים גורי, שמירון, יופיו, בלוריתו המתנפנפת, רגישותו והתלבטויותיו הפומביות הבלתי פוסקות נראו והזבנו כגילום יפי הנפש הקיבוצי של השמאל הספרותי המפ"מי; ולעומתו – משה שמיר, שעבד עמידה סטאלינית נכוחה ומוצקה בפתחי 'משא' ודן על האקדה הדתגר" (123) או: „בשירתם של אלתרמן ותלמידיו הצטיינו המתים-החיים בחיוניות שעלתה בהרבה על זו של החיים סתם. הדבר התגלה |– – –| בנכונותו של חיים גורי הצעיר לדבר, כביכול בגוף ראשון כפי המתים עצמם". (123–124) איזו ארסיות של צייד, צייד-אופי ספרותי אשר יודע היטב כי „דור הפלמ"ח" לא היה עשוי מעור אחד. שפאתוס לאומי איננו רק ענין של מגויסות פוליטית (שהיא תמיד שלילית כאשר היא נעשית לצד הבלתי אהוד על המבקר) ובעיקר שגם שירת גורי וגם הסיפורת של שמיר בשנות החמישים לא ניתנות בשום פנים לסיכום פלאקאטי מגוחך כזה שמסכם מירון. במלים אחרות: מירון כותב כך למרות שהוא יודע היטב שאגדת דור הפלמ"ח נגמרה עקרונית בשנות החמישים, ואי-אפשר להאשים במגוייסות פוליטית קבוצת יוצרים שהשפעתה היא עצמה לאחר תקופה קצרה מכיוונים חדשים בספרות העברית משנות החמישים ואילך, ועברה בהצלחה או בפחות הצלחה לתחומים פיוטיים חדשים. כאן מעוות מירון במזיד אחד העיוותים האופייניים ליוצר מודלים חברתיים-פוליטיים: הוא מקפיא יוצר על-פי תו הכר זמני בולט, ומשייך לו לנצח תכונות קופאים וגם סטינה – והחמור ביותר הוא, שאכן היו הסממנים הפוליטיים שמונה מירון, אך הם היו רק חלק קטן מן המשחק. הצייד הפוליטי מדבר כאן בתחפושת מצביא-הספרות.

אבל הקלקלה העקרונית ביותר במודל הפוליטי-ספרותי של מירון היא מה שאין בו: לא קיימת בו השירה הנ'או-רומאנטית בשלהי תקופת ההשכלה: לא קיימים בו גנסין ושופמן לצד ברנר: לא קיים בו טשרניחובסקי לצד ביאליק: לא קיים בו המהלך החדש: לא קיימת בו הספרות הכנענית: לא קיימים בו למדן וקבוצתו לצד שלונסקי: לא קיימים בו בשלב השישי והשביעי יצחק אורפז ויורם קניוק ודוד שחר ועמליה כהנא-כרמון עוד ועוד לצד עוז: ולא קיים בו האוואנגארד של „עכשיו" שיצר מהלך אקזיסטנציאליסטי חדש בספרות העברית ולא קיימת בו השמרנות (הטובה) של „קשת": לא קיימת בו ספרות סימבוליסטית ולא אקזיסטנציאליסטית ולא פאנטאסטית ולא שירה חדשה פיגוראטיבית ועוד ועוד שפע רב של דוגמאות.

במלים אחרות: לא רק שמירון אינו מתאר במדוייק את מה שנכון להם. הוא מתאר את מה שנוח לו לתאר. הוא מתאר ספרות עברית שהתחלקה בראשית הדרך עם הנהגה פוליטית ציונית, אחר כך הכתיבה להנהגה זו בחוכות, ואחר כך הלכה אבו אם ונדחקה הצידה, נכבשה בתחילה על ידי הנהגה זו (תקופת ברל כצנלסון) ואחר כך הלכה ונדחקה הצידה על ידי הנהגה שלא מצאה עוד שימוש פוליטי בספרות, עד למצב ההווי של כמעט בת-בלי-בית. אבל איזו ספרות עברית הוא מתאר לאורך 100 השנים האחרונות? ראשית, הוא מתאר אמנם שמות גדולים כמנדלי, ביאליק, עגנון, אלתרמן, אך את רוב הספרות העברית אינו מזכיר כלל, כפי שהראיתי כאן למעלה. ושנית, מה קיים לדעתו ביצירת מנדלי, ביאליק, עגנון, אלתרמן? שום אידיאה ספרותית אינו מזכיר כאן מירון, שום מסורה אסתטית, רעיונית וכו' שיוצר עשוי לשים מול עיניו. כל הספרות שמירון מתאר כאן ככפופה לקיום הפוליטי ציוני היא ספרות דָמֵי, דגם קרטון של ספרות „להסעות את האוויר". בספרות העברית עצמה אינו מטפל כלל במאמר זה.

את כל הספרות העברית אפשר לתאר על פי המודל הקטוע המגמתי של מירון כאילו היא תהליך הדרגתי הפותח ברעיונות לאומיים ומסיים בריאליזם אפור של יום קטנות. הוא, חוקר ביאליק מובהק, אינו מתאר כאן את ביאליק כיותר מאשר קלישאה סמאנטית – „משורר לאומי". ומולו אינו מציב כלל לפחות את טשרניחובסקי כאילו לא היתה עוד „אופציה לא-פוליטית" בפני הספרות העברית בתקופה הנדונה – אופציה של שירה נ'או-רומנטית, ויטאליסטית שאפשר לראותה בהמשך הדרך תשתית לכנעניות. ומה בדבר מעורבותם העמוקה של מיתוסים יהודיים בספרות העברית? ומה בדבר הקו הלא-אידיאליסטי, הפאנטאסטי שעובר בספרות העברית מברדיצ'בסקי ועד אורפז קניוק ועוז כמערכת אלטרנאטיבית לריאליזם ה„שפוי", ומה בדבר המהפיכה האקזיסטנציאליסטית בסיפורת של ברנר? ומה בדבר בהתקפות המבריקות האוואנגארדיות של „עכשיו" (שמירון עצמו היה שותף חלקי לו) באופציות האקזיסטנציאליסטיות שפתח כתב-עת זה בשירה ובסיפורת הצעירה? ומה בדבר ומה בדבר וכו' וכו'. את החוסר במודל של מירון יקצר המצע מלמנות. מדוע? מדוע יודע-ספרות כמירון מעדיף כך לתאורו? התשובה היחידה העולה בדעתי היא שרק כך הוא יכול להדגיש את המשמעות הפוליטית של הספרות: את כל ההפלגות האידיאיות הלא-פוליטיות במיסורין הוא מבטל כשהוא אינו מתייחס אליהן. ההרגשה הפוליטיות שבספרות העברית גם היא בעלת משמעות ברורה. הרגשת הריאליזם, הכביכול פראגמטי ולמעשה סוציאליסטי, כאילו הוא הזגג ללא-מצרים בספרות העברית החדשה. כשדן מירון כותב על הספרות העברית כצמודה לפוליטיקה הציונית הוא חושב מחשבה מאוד אופיינית לו – הוא חושב על ספרות במושגים של כוח: אבל את כל הספרות העברית הוא מנגד בזה לבמדים של שתי אופציות: או שתשרת כוחות פוליטיים או תתחרה בהם או שתיתן ביטוי לפראגמאטיזם ריאליסטי שכל משמעותו קבוצה של אנשים העוסקת כאילו בשפיותו ולמעשה מתעלמת ממירב האפשרויות העומדות בפני הדמיון האנושי: אפשרויות שהספרות העברית במיטבה לא התעלמה מהן.

וזה הגרוע ביותר שישנו במאמר זה מבחינה ספרותית: כל המאמץ להתוות מודל מסתיים בלא כלום. על סמך התעלמות ממירב הספרות העברית שבמודל, ועל סמך הדיון במושגי כח בלבד ביוצרים שכן נזכרים בו, דיון ללא משמעות אידיאית, אפשר לומר שזהו מאמר שקורא בעצם לחיסול עצמי, לחיסולה של הספרות העברית החיה: מאמר שיש בו עויינות כלפי כל מה שנוצר עכשיו, והוא סורח לנגד את כל המהלך של הספרות הישראלית עד ההווה, ולהציג בפני „אופציה" שמשמעותה התאבדות. ושוב, הצייד בתחפושת המצביא. המצביא יכול להיות בעל חזון, אבל הצייד יכול להיות רק בעל תיאבון. ההתגברות על הקרבן היא העיקר.

יש להחליף את „מורה הדרך"

לסיום כמה דברים על הסעיף הרביעי במאמרו של מירון – במצבה החדש הלא-לאומי נדרש לספרות העברית מורה דרך דווקני-פוליטי חדש – שהם כמה דברים על האקדמיה.

אחת המופרכויות שבדברי מירון היא אי-התייחסותו הישירה לאקדמיה ככוח „חוץ ספרותי" המכוון את הספרות העכשווית. בעוד שכביכול ונחות הפוליטיקה את הספרות, הרי האמת היא שמזה שני עשורים או יותר קובעת האקדמיה הספרותית גורלות בספרות העברית הרבה מעבר למה שרצתה הפוליטיקה לעשות או יכולה היתה לעשות בדור האחרון. כאמור, בניגוד לדברי מירון, היתה הספרות העברית תמיד ענייני של אלפים ספורים של כותבים, קוראים וכל שמסביבם – מבקרים, עורכים וכו'. בדור שלנו עובר מרכז הכובד „הכוחני" של הספרות, מרכז הכובד שביחסי הספרות והעולם הלא-ספרותי, אל האקדמיה. לא הזמנה של ראש ממשלה זה או אחר ואף לא מכירות ספרים („בסך הכל" טעמו של הקהל הרחב) ואפילו לא מוספי הספרות בעיתון הם הקובעים גורלות ואופנות בספרות העברית, אלא אנשי האקדמיה, שמירון נחשב אחד מראשיה. בעקבות העדפת האקדמיה קוראים שירים, מזמינים לראיונות בטלוויזיה ומזמנים סופרים להצלומים בפורומים משותפים אחרים, ולא להיפך. נאמר כך: מירון קובע יותר עבור פרס מה לקרוא מאשר פרס קובע עבור מירון על מי לכתוב.

לפיכך, מה שמשקפים דבריו של מירון הוא רצון כוחני ברור: להשתלט בראש האקדמיה על הספרות העברית היום ולהתאימה לראייתו הריאליסטית סוציאליסטית, שהיא רגרסיה חמורה בספרות העברית. מירון מתנפל על עוז ומגנה אותו כסופר המציג עצמו בעל תכונות נבואיות של „מכשף השבט" (126) אבל למעשה לוקח לעצמו את תפקיד הנביא. כנביא הוא, כזכור, מדבר על מצב עתידי, „השלב הבא, השמיני" שבו בדור מדבריו כאידיאולוגיה האידיאלוג, כלומר תפישתו הוא עצמו, יתפסו מקום בראש.

וכך, במרומי המגדל האקדמי צופה מירון לא כצופה אלא כמכתיב: אין השידפון הריאליסטי שמירון „חוזה" בשלב ההווי של הספרות העברית ובהמשכה אלא נבואת לב אישית שהוא יותר מחבריו משתדל להשליט על הספרות העברית היום, כדי שזו תתאים כמה שיותר „לחזונו העתידי". הוא פוגע ביוצרים ישראליים צעירים במאמרים ארסיים ברצף ראויי-לציון הוא אינו מוצא נקודות אור בספרות ההווית. הוא אינו מכיר כלל במושגים כ„פאנטסיה", דמיון, מדע בדיוני וכו'. בכתיבתו על העבר הוא סורח למקד את מרכזי הכובד של הספרות העברית בעברה הרחוק, הקרוב עד כמה שאפשר למצב הדורם-ציוני. הוא נותן טון זה בכמה מוסדות מחקר הוראה לספרות עברית בארץ ומחוצה לה. הוא תופר לעצמו את הכלה על פי השמלה: משמע, עושה ככל שביכולתו שהספרות העברית תתאים לחזון הנ'או-ריאליסטי המקמים שהוא צופה לה.

לא את האנשים הבינוניים שבנו את הממסד האקדמי, ורובם אחראים לה גם היום, אני מאשים, אלא אדם מבריק כמירון שעושה בכל יכולתו שהמחקר לא יחרוג מדור ביאליק ושום גיוון אידיאי ואסתטי של ממש לא יתגלה, ייחשף ויקבל לגיטימאציה בספרות הישראלית ההווית. לימודי הספרות באקדמיה בדור האחרון חסרי-יעד, אינם נותנים בידי הסטודנט תמונה כלשהי על מצבה של הספרות העברית, כלים סבירים לעסוק בה, ובעיקר – אינם מסבירים לו את גיוון האפשרויות התרבותיות המודרניות הגלומות בספרות. וכך, אם מישהו אחראי לחוסר הפופולאריות של ספרות עברית היום, לתמונה הריאליסטית הדלה של ספרות עברית היום, ליצירת „עיליתא מזויפת" של שני משוררים ושני מספרים בספרות העברית היום, הרי אלה ההוגים לספרות שבאוניברסיטאות. מירון הוא אחד מנותני-הטעם שבהם אם לא נותן-הטעם הראשי. הוא שהיה ראש החוג לספרות עברית בירושלים, הוא החוקר הבכיר במכון כ"ץ באוניברסיטה ת"א ועוד ועוד. אחראי להנצחת הוראת הספרות המסמימה, שבה דגש על ה„קלאסיקה" העברית שלפני כמאה שנה ללא לימוד היסטורי-תרבותי סביר של תקופה זו. מול המתודות הסמאנטיות העקרות מנסה מירון להשריש בממסד האקדמי מתודות סוציו-פוליטיות עקרות לא פחות. בחזונו האקדמי של מירון אין מקום לעיקר – לספרות כתרבות, לספרות כמערך אידיאי הנוגע בכל תחומי האדם, לספרות כאוסף ספקולאציות חווייתיות הקשורות תיאור מה שקורה בתיאור מה שיכול לקרות. מירון הוא המנציח את הקו האפור של הערצה מייגעת לעבר מת. מה שנוגע בספרות ואפשר להנטו טוב בעיניו. לכך הוא מומחה, לכך הוא שואף להביא את הספרות העברית כולה. „שההר יבוא אל מוחמד".

יותר מכל מלמד מאמרו של מירון שהגיע הזמן לסיכום „דורו של מירון" ולא לסיכום הספרות העברית הציונית. נשמעים כבר קולות חדשים. יקומו דוברים חדשים במקום מירון. הספרות העברית לא תגיע למה שהוא מנבא לה בשמחה לאיד. שמחה של צייד.

החוט המשולש

(המשך מהעמוד הקודם)

במשך שנים עוררו של יעקב לשצ'ינסקי. אחי הביאני לתחנת הרכבת בלבוב ולפני עלייתי לרכבת הביאני אל משה רייך, הדמות המרכזית של „המורה" בלבוב, למען יתנה על טיבי. הדבר היחיד ששאלני, האם זוג התפילין הוא בהשג ידי במזוודתי. ואכן הוצאתי אותם ושמתים למעלה. ולא העליתי על דעתי שברכבת בלבוב לטרייסט, כשפתחתי פעם את המזוודה, ראה זאת אחד העולים אתי, חבר „השומר הצעיר", חטף התפילין וזרקם דרך החלון. היתה זו פעם אחת ויחידה שסטרתי למישהו בכל כוחי. אמרתי לו, שזוהי מזכרת יחידה מאבי ז"ל. היה לאחר מכן פעיל במפא"י בחיפה וכמה פעמים ביקש לפגשני ולא רציתי לראותו. בשנותיו האחרונות של קופל שווארץ מאוד התיידדנו ופעם סחתי לו על התכתבות בינינו ושאלתי על מה היה משיב לי ביידיש על מכתבי בעברית. השיבני: לא תמיד הייתי בטוח שכותבי המכתבים הם עצמם כתבו עברית ולא על ידי אחרים, למען עשיית רושם בידיעה עברית של אחרים.—

ג. קרסל

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ

לסניפינו בת"א
דרוש

★ מהנדס/ת אלקטרוניקה
נסיון של 3 שנים, לאחזקת וניהול צוות
במפעל מתכת

ת"א: שדרות מוצקין 22 טל. 03-5464614

תעסוקה ברמה גבוהה

RAMADA RENAISSANCE HOTEL JERUSALEM

למלון רמדה רנסנס
דרושים
★ קופאי ראשי
★ קופאים
★ טבחים מקצועיים
★ מפקחות קומה

תנאים מצויינים למתאימים.
מועמדים יפנו למחלקת כח אדם, 02-528111

סופר-סל

דרוש
מנהל גזברות

הכישורים הדרושים:
• ידע ונסיון טובה בניהול מערכת גזברות גדולה.
• מנהח"ש סוג 3
• נסיון בעבודה במערכות ממוחשבות.
• יכולת ניהול צוות עובדים.
נא לפנות למח' המנגנון, אחד העם 9 תל־אביב בין השעות 9.00–11.00

למפעל תעשייתי
במפרץ חיפה
ד ר ו ש
חשב
מנהל כספים
כישורים:
השכלה אקדמאית
נסיון מוכח בתעשייה – הכרחי
נא לפנות לת.ד. 830 חיפה 31007

ל ש ו ל ב
סניף הקניון ברמת־גן
דרושות
1. **קופאית**
לשעות אחה"צ והערב.
2. **יועצת לעבודה בחנות**
בשעות אחה"צ והערב.
לקביעת ראיון נא לפנות ל: 03-703320

לאומנת "סכבנפורי"
ד ר ו ש / ה
מעצב/ת מנוסה
לטלפן 03-622276, 03-632404

למוסך בבני־ברק
דרוש
מכונאי
מנוסה ואחראי, תנאים טובים, משכורת גבוהה.
03-798086
052-448883

ORBIT ADVANCED TECHNOLOGIES LTD
אלמוג

ד ר ו ש י ם :

★ מהנדס אלקטרוניקה -
עם נסיון במערכת קשר ונווט מוטס בת"א.

★ מהנדס אלקטרוניקה - עם נסיון
במערכות שמע מוטסות במימוש אנלוגי ודיגיטלי.
ניתן לפנות בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 248 נתניה 42102

לתיכונים הבינים ולבתי־הספר העל־יסודיים העירוניים בתל־אביב־יפו
דרושים
מורים
למתמטיקה, פיזיקה, אנגלית, ביולוגיה
מדריך לסדנא למקצועות החשמל
מעל משרה
מורה למקצועות האלקטרוניקה.
העבודה בשעות הבוקר.
מועמדים מתאימים יפנו לחדר 237 בבנין עיריית ת"א־יפו, טל' 438042 13.00–08.30

רוברט הלף
ROBERT HALF

החברה המובילה בעולם בהשמת כח־אדם בתחומי מחשבים וחשבונאות

שכר עד 1500 דולר
אפשרות לקבלת רכב.
לבעלי נסיון של לפחות 4 שנים בניהול צוות עובדים לתפקידים הבאים:
★ מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
★ ראש צוות הנה"ח
אנו התקשרו ללא כל התחייבות או תשלום:
03-204711
03-242731

מובטחת · סודיות

י. קשטן חומרי חשמל בע"מ
ד ר ו ש
מחסנאי – פקיד טכני
להתקשר אחרי 15:00 לדוד סלמון
03-810958 קבוץ גלויות 24 ת"א

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה,
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים הכללתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 אריה טל
04-662571-2

ארמן
תעשיות
איזור תעשיה יבנה
למפעלינו דרושות/ים
מבקרות/ים טיב
לביקורת בדים
• מדרשות 10 שנות לימוד
– 5 ימי עבודה בשבוע
– תנאי עבודה הולמים,
– חדר אוכל במפעל
– תנאים סוציאליים מלאים.
הסעת מובטחת.
מועמדות/ים מתבקשות/ים לפנות למח' כח־אדם 08-437811.

עוזר אחד מלקוחותינו
חברה גדולה בענף המזון באזור ת"א
עוזר/ת למנהל כוח־אדם (משרה 1205)
אדם דינמי ונמרץ, עד גיל 35, בעל נסיון בנושא משאבי־אנוש, יכולת מגע, ויחסי אנוש טובים
★ עניין ואתגר מקצועיים, ואפשרויות התפתחות וקידום בארגון בכל ארצי
מצפים למועמד המתאים

מהנדס תחזוקה
(משרה 1210)
מהנדס מכונות, בעל נסיון של 5 שנים לפחות בנושאי התחזוקה ובניהול אחזקה במפעל תעשייתי
★ לניהול תחזוקה במערכת גדולה,
המפעילה ציוד ממוחשב ומתוחכם
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024, ת"א 61110 ויציינו מס' משרה
— סודיות מובטחת —

תחנת ייעוץ
לנושאי כח־אדם
בע"מ
תיל

מועצה אזורית ערבה תיכונה
דרושים
1) למו"פ ערבה
אגרונום או חקלאי
בעל נסיון רב בגידול ירקות.
לעבודה באזור הערבה.
בדבר פרטים נא לפנות לפרופסור יוסי מזרחי 057-78382 – בעבודה 057-77598 – בערב או לרפי דיין 057-81496 בערב.
2) **מנהל משק**
עדיפות לבעלי נסיון
מגורים במרכז ספיר
בדבר פרטים נא להתקשר למזכירות המועצה טל' 057-81225/6/7

לחברת ביטוח במרכז תל־אביב
ד ר ו ש י ם
1. **מנהל/ת חשבונות**
סוג 2 לפחות
נסיון של שנתיים ויותר לחברת ביטוח.
2. **פקיד/ה**
למח' חשבונות
5 ימי עבודה בשבוע
לפנות לת.ד. 1971 תל־אביב
(לציין מנהל חשבונות על המעטפה)

תשמר
חברה לשמירה
בטחון ושרותים בע"מ
MISHMAR
דרושים
קצינים משוחררים
1) לתפקיד קצין בטחון.
2) לתפקיד קצין בטחון במשמרות.
העבודה במפעלי ים־המלח.
תנאים מעולים, הסעות וארוחות.
שכר החל מ־ספל ש"ח
לפנות בכתב לחב' "משמר" בע"מ
קרן־היסוד 29, ת.ד. 97 באר־שבע.

שופרסל
למחלקה הטכנית בפ"ת
ד ר ו ש
מחסנאי טכני
בעל ידע במחשב
מועמדים מתבקשים לפנות טלפונית לגיורא
בין השעות: 09.00–17.00, טל' 03-9231147

ביצועיסטית
■ בעלת נסיון של 3 שנים
רצוי במשרד פרסום.
■ נכונות לשעות עבודה
נוספות
לקביעת ראיון נא התקשרו לדחף טל. 03-622233-4 לעדי.

ידיעות אחרונות
העתון של
המדינה

לפרסם מודעה!
דחף
ס נ י פ י ם
ב דחף תקבל יותר
ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז
ת"א דחף דיזנגוף
ת"א דחף בן יהודה
ת"א דחף אלנבי
חיפה דחף
ירושלים דחף
דחפון
שירות מודעות טלפוני
טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

ביפ BIP
יישומים פסיכולוגיים בע"מ
INSTITUTE OF PSYCHOLOGY Ltd

לאחד מלקוחותינו
תשלובת תעשייתית עתירת ידע
דרושים/ות
א.מנהל אגף שיווק בארץ
הכישורים הנדרשים:
★ הצלחה עסקית בשיווק מוצרי HI-TECH (5 שנים לפחות)
★ הכרות מעמיקה של מבנים ארגוניים גדולים ותהליכי רכש
★ נסיון בניהול צוות עובדים ובתיכנון אסטרטגי
★ שליטה מלאה באנגלית
★ יועדף בעל MBA בשיווק עם רקע באלקטרוניקה או מחשבים
ב.מנהל מכירות בארה"ב
הכישורים הנדרשים:
★ נסיון במכירות בחו"ל בהיקפים גדולים מאוד
★ שהות בעבר של מספר שנים בארה"ב
★ הכרות טובה של השוק האמריקאי
★ יועדף בעל נסיון בניהול ו/או שיווק בתעשיה ברמות בכירות ביותר
ג.מנהל אגף תוכנה
הכישורים הנדרשים:
★ 10 שנות נסיון בניהול פרוייקטים בתחום ענ"א
★ נסיון ניהולי/עסקי ברמה בכירה
★ ראייה רחבת אופק של צרכי השוק המקומי בתחום התוכנה העיסקית
★ יועדף בוגר מדעי המחשב, בעל תואר שני במינהל־עסקים או הנדסת תעשייה וניהול
נא לפנות בכתב־יד ל־ביפ יישומים פסיכולוגיים
ת.ד. 26004 ת"א מיקוד 63902
— סודיות מלאה מובטחת —

LASER
תעשיות לייזר
חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה

מזכירה למחלקת השרות הבינלאומי
תאור התפקיד: ★ ניהול וארגון המשרד ★ ביצוע עבודות משרדיות שוטפות לרבות מגע שוטף עם גורמי חו"ל, תאום סמינרים, הדפסה ותיוק.
כישורים: ★ הדפסה בעברית ואנגלית ★ שליטה בעברית ואנגלית כולל נסוח עצמאי ★ ידיעת שפות נוספות יתרון ★ נסיון של 3 שנים לפחות כמזכירה.
נא לפנות בכתב־יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, שם משרה, פרוט קורות חיים ונסיון מקצועי למח' משאבי אנוש ת.ד. 13131 תל־אביב 61131.
• סודיות מובטחת •
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר

מנהל
לבית המלאכה
התפקיד כולל:
ניהול צוות מקצועי בתחומי העיבוד השבבי, מסגרות צנרת ואחזקת מבנים
כשורים:
הנדסאי/טכנאי מכונות
נסיון בן 4 שנים לפחות בניהול בית מלאכה רצוות עובדים כמפורט לעיל
מודעה זו מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים למחלקת כח אדם.
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעליית ילדים ונוער
עלית הנוער
לבית ספר לחינוך
ולהכשרה מקצועית
דרושים
מורים
מדריכים - מקצועיים
לשנת הלימודים תשמ"ז
למרכז־הנוער לוד:
לחשמל כללי במשרה מלאה.
לפנות למנהל במרכז טל' 08/227488
למרכז־הנוער אשקלון דתי:
למכונאות ו/או חשמל רכב – במשרה מלאה.
לפנות למנהל במרכז טל' 051/22388.
מועמדים בעלי רשיונות הוראה שימצאו מתאימים יועסקו ע"י משרד החינוך והתרבות.

לאשד רובוטק בע"מ דרושים:
לעבודה ברמת החייל ת"א
מרכיבים מכנים
להרכבת מוצרים
מתוחכמים:
1) בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמות מכשור ובקרה או מכניקה עדינה.
2) יתרון לבעלי ניסיון מעשי.
– חמישה ימי עבודה בשבוע
נא להתקשר 03-498251/3 לרחל.

א.זליג
בכירים לקריירה חדשה
אנשים מעולים
לתפקידים בכירים

ללקוחתנו מפעל יצרני עתיר ציוד, בדרום הארץ
ד ר ו ש / ה
מהנדס מפעל
תאור התפקיד: ניהול טכני, אחזקה ורכש.
השכלה: מהנדס מכונות.
כישורים:
– כושר מנהיגות ויכולת הפעלת צוות.
– נסיון טכני של 3 שנים לפחות, במפעל תעשייתי.
– לצעיר ונמרץ מובטח קידום.
מקום מגורים: אזור הדרום (באר־שבע והסביבה). סיוע בדיור אפשרי.
סודיות מובטחת
התפקיד מיועד לנשים וגברים כאחד.
נא לשלוח קורות חיים כתובים בעט כדורי על נייר ללא שורות ולציין את היד הכותבת, אל: א. זליג ת.ד. 4230, ת"א 61041. פרטים נוספים בטל' 08-657510, 03-657530 בימי א'–ה' בין השעות 9.00–17.00.

דרושים
למפעל פי.סי.בי בע"מ
המעסיק 200 עובדים והמייצר מעגלים מודפסים
בתעשית האלקטרוניקה המתוחכמת
דרוש/ה
תכניתן מערכות
עבוד נתונים
★ בעל נסיון במערכת HP 3000
לפרטים נא לפנות טלפונית למח' כ"א 068-41051

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה,
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים הכללתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

דרושה
פסנתרנית
לליווי שעורי בלט
ליום חמישי אחה"צ
תנאים מצויינים.
052-34620 03-496367

RSI דרושים
לאו.אר.אס. ירושלים
דרושים
1) מיבנאי מטוסים
בוגרי ב"ס מקצועי
2) צבעי התזה־תעופה.
מנוסים
3) רתכי ארגון תעופתיים
מנוסים, לעבודה מיידית
הסעות מגוש דן + ארוחות + שכר גבוה.
4) מהנדס / הנדסאי
כימאי המתמחה בציפויים.
5) חרטים כרסמים.
ניסיון באירודיה, רקע במכונות או בבית מלאכה.
או.אר.אס. אבן־ישראל 5 (מול קולנוע עדן)
02-242159 02-242152
02-245561

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ

לסניפינו בת"א
דרושים/ות
למחלקה המשרדית:
★ כלכלן מתחיל/מנה"ח
נסיון בביקורת מלאי
★ פקידות/מזכירות
עברית ואנגלית מנוסות + ידע בהדפסה
★ מעבדות תמלילים
עברית ואנגלית, רצוי P.C. - IBM

תנאים מצוינים, ארוחות, הסעות ושכר גבוה
ת"א: שדרות מוצקין 22 טל. 03-5464614
רחובות: בית־הפועלים 6, טל. 08-454651

תעסוקה ברמה גבוהה

לבית הספר התיכון בעין גדי
ד ר ו ש / ה
מורה למתמטיקה ולפיזיקה
בפרטים נא לפנות לדניאלה מנהלת בי"ס.
טלפונים: 057-84742 057-84641

למפעל תעשייתי גדול
בגוש דן
דרושה
מזכירה
למנהל המפעל
★ רקע בניהול משרד, עצמאית ובעל יוזמה.
★ גישה לאנשים ויחסי אנוש טובים.
★ הדפסה עברית חובה, אנגלית – יתרון.
★ משרה מלאה.
★ גיל 25–30.
★ מגורים באזור גוש דן.
המתאימות תפנינה בכתב יד תוך פירוט קורות חיים וטלפון להתקשרות לת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור מס' ו/6103
רק פונות מתאימות תיענינה.

למושב עין־יהב בערבה
דרוש
איש אחזקה
לבית אריזה לירקות
★ בעל נסיון בניהול צוות עובדים
★ שעות עבודה לא שגרתיות
★ תנאים טובים למתאימים (מגורים במקום).
טלפון: 057-81131/2/3/4

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ

לסניפינו בת"א וברחובות
דרושים/ות
למחלקה הטכנית:

★ **הנדסאי מכונות/ייצור**
נסיון בניהול צוות עובדים בענף המתכת

★ **שרטטי מכונות תעופתיים**
+ נסיון בנגרות

★ **חשמלאי מערכות מטוסים**
הכרחי נסיון במטוסים אמריקאיים

★ **חרטים/כרסמים/משחיזנים**
השחזה עגולה — מנוסים

★ **מסגרים/רתכים**
מנוסים

★ **שומרים** לעבודת משמרות
יוצאי צה"ל + פרופיל גבוה

★ **חשמלאים מוסמכים/חווטי לוחות חשמל** מנוסים

★ **מכונאי אחזקה**
רצוי יוצאי ח"א / חימוש, למשמרות

★ **מלחימים/ות - מחווטים/ות**
מנוסים וקוראי שרטוט

תנאים מצוינים, ארוחות, הסעות ושכר גבוה
ת"א: שדרות מוצקין 22 טל. 03-5484614
רחובות: בית־הפועלים 8, טל. 08-454851

תעסוקה ברמה גבוהה

מ.מ.מ. מינהל, משאבי אנוש ומערכות מידע בע"מ

לעבודות בחו"ל
במערב אפריקה ובדרום אמריקה
דרושים/ות

מהנדסים אזרחיים
לתפקיד מהנדסי אתר

מנהלי עבודה
לעבודות עפר שכבות ואספלטים

מנהל עבודה
לעבודות ניקוז וביוב

על המועמדים להיות בעלי נסיון בביצוע, דוברי עברית ושולטים באנגלית ו/או בצרפתית ו/או בספרדית
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד למחלקת כח אדם ת.ד. 44494 חיפה.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד לראש אגף החשבונאות ת.ד. 44494 חיפה 31048

דחף

פולגת
תעשיות בע"מ

— הצטרף לחברה הגדולה בארץ בתחום הטקסטיל —
"פולגת משלבת טכנולוגיה מתקדמת ומתוחכמת, כח אדם מקצועי וניהול צעיר ודינאמי"

דרושים:

מנהל אגף בייצור
- אחראי לניהול ישיר של 120 עובדים
- מהנדס תעשיה וניהול/מכונות
- בעל נסיון בתעשיה של 3 שנים לפחות
- נסיון בניהול במערך ייצור.

מהנדס בימיה
- בוגר הנדסה כימית (אפשרי ללא נסיון)
- יכולת טובה ביצירת קשר עם עובדים וטכנולים
- למועמד המתאים יוצע תפקיד עם אפשרויות קידום

מהנדס תעשיה וניהול/מכונות
- אפשרי ללא נסיון
- תפקיד בעל עניין רב עם אפשרויות קידום.

בדבר פרטים נא לפנות בכתב אל ת.ד. 15 קרית־גת 82000 עבור מנהל כח־אדם.

בדבר פרטים נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים למנהל אגף כח־אדם ת.ד. 15 קרית גת מיקוד 82000
— סודיות מובטחת —

מפעל הטקסטיל בקרית גת

פי.סי.בי בע"מ

מפעל לייצור מעגלים מודפסים
ת.ד. 631 מגדל־העמק 10556
להגדרה ולפתוח מערכת CAM חדישה
אנו מחפשים

מהנדס/ת אלקטרוניקה מוכשר/ת

בעל/ת רצון ויכולת להשתלב בצוות פיתוח קטן ושאפתני

לפרטים נא לפנות לחיים טלפון 065-41051 שלוחה 61

דחף

דרושים
עובדי מחסן
* עם רשיון נהיגה
קולומבו בע"מ שלבים
18 ת"א
03-824196 03-824488

הלוח הכללי

אחד המלונות המובילים באילת מציע לך

אתגר מקצועי וצוות דינמי
בתפקיד

חשב (משרה 1215)

דרוש אדם נמרץ, בעל נסיון ויכולת להפעלה עצמאית של צוות, וידע בניהול מערכות דיווח חשבונאיות ובאנגלית

מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים וציון בכתב־יד בלבד אל ת"ד 1024 ת"א 61110 ויציינו מס' משרה

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ
תיל

דחף

אלדור מחשבים בע"מ

ד ר ו ש / ה

נציג/ת שיווק ומכירות UNIX

* הכרה מושלמת של מערכת ההפעלה UNIX
* נסיון מוכח בשיווק ומכירות

נא לפנות לאגף כח אדם
ת.ד. 28018 ת"א 61250

דחף

לכפר הנוער יוהנה ז'בוטינסקי
ד ר ו ש

★ **עובד נוי** למשתלה
בוגר בית הספר לטכנאות נוף

★ **לולן** ללול פיטום

עם נסיון מוכח של מס' שנים בענף
חלול וכושר עבודה עם חניכים
לפנות לטל: 03-220444/5

לחב' לשיווק מוצרי קוסמטיקה
דרושים

1) **מנהל שיווק ארצי.**
2) **סוכן מכירות.**

עדיפות לבעלי נסיון בענף.
למתאימים תנאים טובים מאד.
סודיות מובטחת.
לפנות בכתב עד לת.ד. 448 כפר־סבא, מיקוד 44-103.

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611 001

עירית בת־ים

מכרז פומבי מס' 4/86
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים עובדים תש"מ 1979) מכריזה בזה עירית בת־ים על משרה פנויה כדלקמן:

תואר המשרה - **מנהל מחלקה העל־יסודית והשכלת מבוגרים באגף החינוך**

היקף המשרה – מלאה
דרגת המשרה – בהתאם לכישורים
הכישורים הדרושים: בעל/ת תואר אקדמאי במדעי הרוח או החברה או החינוך; נסיון בניהול בי"ס על־יסודי ו/או מערכות הוראה וחינוך; נסיון ויכולת בניהול משק תקציבים וכ"א בהיקף רחב, יכולת לקיים מגעים נאותים עם בעלי תפקידים בעיריה ועם גורמי חוץ; ידיעה טובה של השפה העברית וכושר ביטוי בכתב ובע"פ; נסיון בתחום השכלת מבוגרים.
בקשות למכרז יש להגיש בכתב יד למחלקת המנגנון, ת.ד. 10, בת־ים בצירוף קיצור תולדות חיים והמסמכים המעידים על הכשורים הנדרשים עד 24.9.86.

אהוד קוממי
ראש העיריה

דחף

ל־ **ב.ג. בדים**
דרוש/ה
שתאי/ת
למכונת השתיה קונית

להתקשר החל מיום א' לפנות למשה ניצן
03-471246/6

אנחנו מחפשים
מומחה לשיווק

בעל תואר שלישי או שני
ונסיון בייעוץ וסקרים,
להקמה וניהול של חברת בתחום השיווק.

הצעות בצרוף קורות חיים מקצועיים נא לשלוח לת.ד. 20366
– סודיות מובטחת –

דחף

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

קל־דלת
יצרני מחיצות ודלתות מתקפלות מעץ בע"מ

למפעלנו בבת־ים
דרושים*
*בלשון זכר לרבות נקבה

נגרים - עם נסיון בעבודה במכונות לעיבוד עץ
עובדים בלתי מקצועיים - לעבודה במפעל
מקדמי מכירות מעולים * נסיון של שנתיים לפחות * הכנסה גבוהה * אפשרות קידום לתפקידי ניהול * עדיפות לבעלי־רכב.

למתאימים תנאים טובים וקידום מהיר.
נא לפנות לעזר, טל: 03-244093

חברת קל־דלת היא חברה דינמית וצעירה. בוא לעבוד ולהתקדם איתנו - ותיהנה מאוירה טובה, תנאים מעולים וקידום.

ת"א דחף מרכז	ת"א דחף דיזנגוף	ת"א דחף בן יהודה	ת"א דחף אלנבי	לפרסם מודעה! דחף סניפים	חיפה דחף	ירושלים דחף	דחפון	ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
632547	239992	656120	614433	ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון	645333/4	226338	שרות מודעות טלפוני טלפון 03-611001	

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

סבא וסבתא

הקשר שלכם לנכד ולנכדה
עובר דרך
שער שבועון בעברית קלה **למתחיל**
עזרו להם לשמור על קשר עם הארץ

שלחו לנכד ולנכדה שמעבר לים
את המתנה הכי עשירה
והכי עדכנית
המתחדשת כל שבוע

מחיר מנוי כולל משלוח בדאר אויר	שלושה חודשים	שישה חודשים	שנה אחת
אירופה	$ 12.75	$24.35	$ 46.30
אסיה, אפריקה, צפון אמריקה, מרכז אמריקה	$ 19.15	$ 36.50	$ 69.60
דרום אמריקה, אוסטרליה	$ 25.50	$48.70	$ 92.75
לפי שער 1.5 ש"ח לדולר			

חתמו עבורם על מנוי
ל־ **שער** שבועון בעברית קלה למתחיל

לכבוד הנהלת "שער למתחיל"
ת.ד. 199 ת"א מיקוד 61001
אבקשכם לחתום על העתון "שער למתחיל" למשך שנה ולשלחו לביתו של:
שם משפחה ———— שם פרטי ————
כתובת ————
————
מצורפת בזה המחאה על סך ———— שקלים חדשים משוכה על
בנק ———— סניף ———— מספר שק ————
חתימת המזמין ————

עתון חדשות שבועי מנוקד בלעדי בישראל

هكذا من الاصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

● קטגל בהזדמנות בהרצליה-פיתוח 6 חדרים, 400 מטר בנוי, 4 חדרים לכל נכנסה. (#10111) 052-78014

● ברעננה וילה 550 מ"ר 5 מפלסים, יותר 25000 דולר (#26570) 052-26620

● בכפר-סבא ברוח תל-חי קוטגים 6 חדרים 03664631 (#26046)

● בכפר-גנים בהזדמנות, בגנים לוילה, 720 מ"ר ובית 120 מ"ר 220,000 דולר (#25916)

● לוינדה וילה פרטית 6 חדרים לצרף פרוק העבודה הזמנה בכביש אחר 052-70986 03-919181 (#25697)

● באונו, פרטי, דופי, יוקרתית, בהזדמנות (#24967) 055-58951

קבלנים מציעים

● דירות חדשות לאיכלוס בפתח-תקוה ברחוב ההסתדרות 20 4 חדרים לפרטים: חברת "אביב" ביאליק 155 רמת-גן (#10176) 03-7512203

● "קרית" בונה בגבעתיים בגבעת קרת דירות 3, 5 חדרים, דירות עם גג 4-5 חדרים, תל-אביב 03-257455 בשעות 8.30-17.00 (#25985)

משכנתאות

● בהזדמנות דו משפחתי 110 מ"ר +דונם רמת-השרון 150.000 (#26409) 03-473614

דירות למכירה

ת"א-יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● בגבעלי דירת 4 עורפית, ש.ד. מסודרת ומושקעת 81,000 (#26335) 654829

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

חולון/בת ים

דרום

וילות ובתים

שרון

דירות בהשכרה

ביקוש דירות

● אני מחפש דחוף דירה בת"א ובסביבתה. 03861003 .03656019 (#25044)

● מעוניינים להשכרה 3-2 שקט, 052559598 סלפון איזור השרון (#24805)

דירות מרוהטות

דירות בחו"ל

דירות בתי-מלון

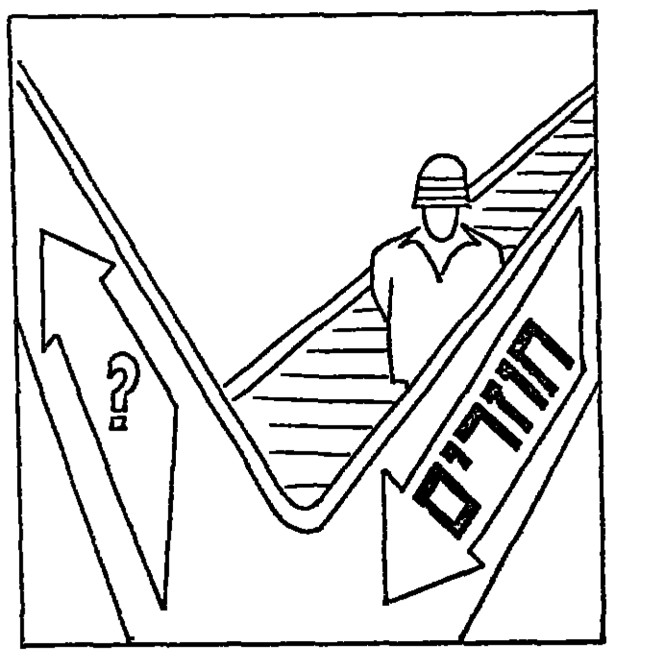

חדרים מרוהטים

● בצפון ת"א בפנאות 5 חדרים לטווח 18 החוף חלקי לרציניים בלבד. (#25801) 03-261461

עסקים

מוסכים

אולמות

חנויות

● חנויות להשכרה ברמת-גן המסחרי ברמת-אביב 31, 64 מ"ר 95 "אפריקה ישראל" להשקעות (#25639) 03-650281

משרדים

● להשכרה ברמת-גן 500 מ"ר ססרדים +סלפונים +חניות (#26590) 769862

● בדיזנגוף-קרן קיימת 2 חדרים להשכרה מרוהטים. סלפון (#25810) 03244779

● 5 חדרי משרד בשכ"ת באבן גבירול (#25525) 256478

● בבנין מסחרי גדול ברוח הרצל בת"א חדרים בדמי מפתח (#24806) 823615

● בית-קפה מסעדה במרכז רמת-גן במחיר אטרקטיבי (#25747) 03-733712

● רוצא מחפש שותף צעיר להקמת בית אבות נסיון לא הכרחי (#25537) 03-9223012

● מכירה/ השכרה מסעדה עובדת יפיפיה ביפו (#25219) 052-551261

אבני תעשיה

מגרשים

● אספקת "מכרזים" לקבלנים יצרנים וסוחרים בכל הענפים (#24677) 03-623045

הצעות עבודה

● ברמת-השרון המערבית מגרש 400 מ"ר המיקום מעולה 145,000 דולר, בהרצליה פיתוח מגרש 550 מ"ר לבניה מיידית 125000 דולר. "ישקר סוקולוב 70 רמת-השרון 03403532.3 03473490 (#26668)

● בהזדמנות בית מודולרי קומפלט 15,000 שקל בגרש 1.150 מ"ר בקרית-אונו (#24486) 03834535 03443907

● דרוש גרידריסט מעולה לעבודה במרכז הארץ 03-370831 (#26156)

● לדלתא טקסטיל פ"ת קלדנית במשרה מלאה. נסיון של שנתיים לפחות. עברית ואנגלית. לפנות לנחמה 9231552 בין השעות 9.00-13.00 (#26072)

● למפעל במרכז הארץ אחראי משמרת בתפוקה 03-813993 (#26048)

● לסמוצה במאור אשדוד דרוש מנהל עבודה מקצועי בעל ידע רב בדיזל ובנזין. תנאים טובים! (#26024) 055-92969

● לרדס דרושות מלחימות/ מחווטות מנוסות לעבודה בפיתוח לחצה 03-483211 (#26534)

● למגן בריח דרושים אנשי מכירות עבודה קשה רווחים גבוהים המתאימים מתקבלים מיד 5519536 5516021 (#25884)

● לחברת נכסים מסחרית בלבד דרוש סוכן/ת +רכב תנאים מצויינים (#26344) 03-771357

● קריירה חדשה ומוצלחת בתחום הביטוח למתאימים הדרכה ועזרה עד להצלחה אפשרות להכנסה גבוהה מאוד וניסיון רב בעבודה עם אנשים (#25957) 03-292949

● מקדמות מכירה לאחר צבא+ השכלה תיכונית הופעה נאה והרבה מרץ העבודה מעניינת עם אנשים הדרכה וניתן למתאימות עד להצלחתן שכר הולם 03-293482 משרה 11 (#25814)

● להדבקת פ.י.ט.י. בחום, עובדות ייצור ליום מלא, וגערים/ות לעבודות כלליות. (#25821) 05-833993

● ל"דגאל" שרטט/ת מבוגרת עם נסיון בשרטוט צנרת 055-33644 (#25745) 08-455904

● ל"דגאל" מלחימות/ מחווטות בעלות נסיון במעגלים מודפסים לעבודה במשמרת שניה בלבד 08-455934 055-33644 (#25735)

● ל"דגאל" עבודת המלולים עם נסיון על אחד מסוגי המעבדים טלפונים דגאל אשדוד 08-455904 דחופות 055-33644 (#25715)

● אלקטרונאים לבדיקת סופיות של מעגלים העבודה בעלת עניין ושכר הולם. 05-292949 יהודה, (#25722) משרה 802

● לקונדטוריה בראשל"צ דרושים/קונדיטור עוזרים עובדים מקצועיים לעבודה קבועה (#25699) 885277 801595

● למפעל סריגים דרושים: 1. נער לפני צבא 2. עובדה נקיון לפנות לשלה בכ"א רח' הרכבת 32 ת"א (התחנה המרכזית). (#25671)

● למפעל סריגים דרושה עובדה למחסן לפנות למשה רח' ראם 4 (פינת בר-אביגדור) ת"א. (#25660)

● למפעל ליצור דבקים דרוש איש מכירות בעל רכב משחרי הכביר היטב את ת"א נסיון קודם הכרחי 03-384424 (#25619)

● דרוש דפס מולטיליט לעבודה קבועה בת"א 03-280386 ובערב 03-472068 (#25528)

● דנאל, רח' בן-יהודה 7 242801 מנהל סוג 2 אפשרי ללא נסיון למשרה מלאה במשרד ממשלתי. 242801 מזכירה עברית אנגלית, הדפסת מעולה בשתי השפות משרה מלאה במפעל ל-3 חודשים. מעבדת המלולים וורדמיל למשרה מלאה תקופה ממושכת 242801 מתאמת אדמיניסטרטיבית. לארגון קורסים, משרה מלאה במפעל ל-3 חודשים. כימאים תואר ראשון ושני לעבודה במפעל, משרה קבועה 242801 חרט/ כרסום מנוסה בעל יכולת עבודה עצמאית. 242801 שרטט מכני מנוסה למשרה מלאה 3 נסיון למשרה מלאה במשרד ממשלתי (#25542) 242801

● למפעל סדיראן בחולון מלחימות לעבודה בין השעות 22.00-14.00 תנאים סוציאליים והסעות חוזה או להתקשר מיום א' בין השעות 10.00-08.00 (#25493) 05-9231654

● למוסך מודרני בתנופה מורשה בג'י דרוש מבונאי מנוסה שכר הולם 052-88188 083-42698

מכוניות

• "קורטינה" במחירים מיוחדים.

• בשדרות הצנחנות 77 +8 מ"א 128

אאודי

• 80 ב"אל. 1984 1800 אוטומטית.

אוטוביאנקי

• אוטוביאנקי ,86" שחורה חדשה יד ראשונה. 04382392

עובדי מתכת

• למפעל לייצור בכנות דרושים: 1. מסגר / רתך.

• לעבודה קבועה במפעל לייצור מכונות דרושים: 1. חרש כרסם בכיר (ראש צוות עובד שבבי) 2. מסגר רתך, השכלה מקצועית, נסיון בבנין מכונות. 3. מסגר מכונאי אחזקה עם נסיון 03-9223869 03-9222130

(#26600)

• למפעל בר"ג דרושים פלאה בוגר ביה"ס מקצועי איש אחזקה. מסגר מבנים 793490 03-799279

(#26170)

• ל"דנאל" כרסמים /חרטים בעלי נסיון לעבודה מיידית לעבודה במשמרות. 055-33644 08-455904

(#25743)

• 1000 ש"ח נטו למסגר מעולה בעל נסיון 03-912087 (#25542)

• 1300 ש"ח נטו לאיש אלומיניום לייצור והרכבה 03-912087

(#25202)

• חרט/ מבלטן/ כרסם מעונין לשפר שכר ותנאים? פנה ל"קודם" השרות חינם 03-222876 ,03-225545

(#24922)

• למפעל ליצור מדרגות דרוש מסגר לעבודות כלליות טלפון 347722

(#24792)

שומרים

• שומרים למשמרות בבנין יוקרתי בת"א תנאים טובים (#25645) 03853690

פנסיונים

• להלוקה עלונים בתיבות במתנים

שרותי אחות

שליחים

• שליחים עם קטנוע משכורת טובה +פרמיות +אחזקה (#25010) 03202678

בקשת עבודה

מגבים

מוסגים

• לחוות הרהיטים דרוש נהג רשיון ג' +נסיון בהובלת רהיטים (#26533) 9241025

• למפעל מתכת בפתח-תקוה דרוש מחסנאי בעל נסיון למחסן חלקים וכלים (אפשרי גם פנסיונר) 039222323 (ראובן) (#26548)

מוכרים/ות

• לחנות שברון+ סלוב בקניון איילון דרושות מוכרות מנוסות+ (#26610) 814036-7

• עובדות לשעות אחה"צ בחנות פרחים עם נסיון 03202830 (#26324)

פועלים/ות

• דרושות נשים לעבודה במאפייה לחם מ- 13.00 - 18.00 14.00 - 8.00 - ליום חמישי מ- לקליעת לחמניות וחלות. איזור התעשיה חולון 802634 לריקי (#25821) בשבת. 483147

מכונאים/חשמלאים

• לחברה קבלנית לעבודת ביוב אזור מרכז דרוש מכונאי 247086, (#10195) 03-241027

• ל"דנאל" מכונאי מחשבים עם נסיון במחשבי פי.סי. קומודור עם ידע בתקונים 055-33644 (#26080)

• ל"דנאל" טכנאי טלויזיה וידאו 08-455904 ,055-33644 (#25806)

• ל"דנאל" טכנאי וי.אר.סי. דרג ג. ד' יוצאי חיל קשר בלבד (#25727) 055-33644

• לאוקס מיקס דרושות תופרות אוברלוק וזיגזג עבודת כלליות תנאי עבודה ושכר מעולים (#24777) 03-820895

חשמלאים

• לחברת קבלנית דרושים חשמלאים בעלי נסיון בתעשיה (#25633) 03-5565786

עובדי יהלומים

• דרושה קבוצה קבלנית בעלת רשיון יצור לטייפרים ובנטים. (#26602) 7514264-5-6

• דרושה קבוצה קבלנית בעלת רשיון יצור לטייפרים ובנטים (#26547) 7514264-5-6

ספרים/ות

נגרים

הנהלת חשבונות

עוזרות משפחה

גוזרה/תפירה

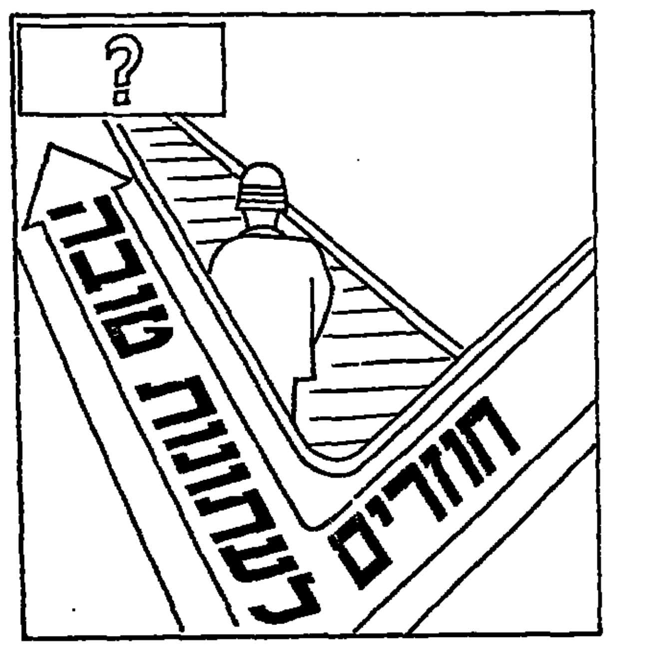

פקידים/ות

• ל"קודים" עובדים/ות בייצור גם ללא נסיון לעבודה קבועה ומשתלמת 03-225545, 03-222874 (#24845)

• ב"שרוטל" תירבשי מקצוע נדרש תמלולנות קלדנות בתבנות לנרשמות השבוע 3 התשלומים ללא ריבית. תל-אביב 03-624144, כפר-סבא 052-444342 (#26606)

• לאו.אר.אס. דרושים מקלידים שכבים בעלי נסיון במחשב 134 ת"א. (#24754)

• להוצאת ספרים בר"ג דרוש מזכירה מדפיסה מעולה ת.ד. 6076 ת"א. (#25646)

ספורט
(4300)

סוזוקי
(4580)

• סוזוקי אלטו 84 ,מזגן יד ראשונה מהדרין (#26124) 03-481696
• סוזוקי ד"אק. 600 מחיר כולל מע"מ 05 רלפון (#26070) 998361
• תן סוזוקי יפן ובה ומשפחתי שב ...

סוזוקי — פיאט — סיטרואן — סיאט

מזדה
(4520)

סיאטה
(4600)

• ברל סטייצ'ן 1975 מנוע 1983 במצב צריך (#10004) 08-220637
• בהזדמנות רנו ברל 1979 מצבו בצירק טל. (#25149) 746326
• יום 80 טבב +רכל בשבבת טריטה +תוספת (#25110) 08-136704
• רנכם סטייצ'ן 1974 במצב טוב בהזדמנות 03-598659 03-5519419 (#24962)
• רוב-כרמל 1979 יד ראשונה פרטית מהדרין (#24963) 491784
• כראי מבצע חסר תקדים לרום כרמלים של דבב גרי 03-607284 (#24930) 03-808475
• רום כרמל 79 במצוה להולית במב בכרמבה 998292 ובבית 399674 (#9400)

סיאט
(4620)

• רונדה ג'י.אל.אקס. 84 44,000 ק"מ ראשונה (#10119) 03-444361
• פורה 900 1985 יד ראשונה 5 הילוכים (#26563) 470541
• פורה 84/5 שניה בצריכת והחסכה לשעבר. 11,000- 334470 (#26300)
• רונדה ג'י.אל.אקס 1983 ראשונה +ססט מהדרין שמשכיה 052-84067 (#26171)
• רונדה ג'י.אל. 1981 ראשונה לבנה 55,000 ק"מ +תוספות 11,600 צמת 2 ווליז (#24832) 03-806250
• רונדה ג'י.אל.אקס 1984 מטלי במצב מעולה. 063-24527 03-403357 (#24590)
• איבוזה ג'י.אל 1985 מראשונה 13,000 ק"מ 17,000- 052-72530 (#24584)
• החלף מבנינוך הינכה באחר מדגמי סיאט 1987 אפשרות בתשלומים: סיקולוב 93 הנה"ס 03-403357 רטשיא 60 חרה 063-24527 (#24535)
• איבוזה ג'י.אל 1986 ראשונה חדשה להלוכין במססנת 052-554775 (#24312)
• רונדה 85 ג'י.אל.אקס. בצריכת יפהפיה רכסורה. 03-904749 03-9360313 (#24238)

סיטרואן
(4640)

• ציטרואן סיבטיק ג'י.אס.אי. 81 אוטומטית יד ראשונה 771274 (#26566)
• ג'י.אס.אי. סאלס סיבטיק 1982 יד ראשונה של (#26353) 08-452472
• ויזה 1124 1983 38,000 ק"מ במצב בצריך (#26261) 08-450495
• סאלס 1979 סיבטיק ראשונה במצב בצריך 052-552639 (#26196)
• ג'י.אס. פלאס 1982 במצב בצריך סלפון (#26078) 03-5525656
• בב. מוסכים- סיטרואן מובנת לת"א 25 שנה בקורות סיטרואן אולם הצגה קורות ותיקונים ברדבי 52 ת"א (#26028) 03-331339 03-334087
• ג'יאמבה סיבטיק 83 +מזגן 62,000 בגיאה אבזרית. 052-34175 221056 (#25993)
• ויזה 1124 85 ססט-יפה מצב בצריך (#25895) 057-413818

• מרצדס 230 אי 1982 הנה כח יד ראשונה אוטומטית חלונות חשמל (#25768) 03802592
• 280 אס 82 אכשר +מזגן אורגינלי מטלי 42,000 ק"מ מהדרין. 04-257171 (#25305)
• 230 אי 1983 מיוחדת +כל התוספות האפשריות (#25278) 03-842060
• מרצדס 200 1983 אוטומטית +מזגן- חלונות חשמליים +מעולה יד ראשונה פרטית אפשרות החלפה 5-203984-03 ובשבת 03-350016, 03-457602 (#25206)
• 280 אס.אי 1979 פול אוטמט מצב טוב. (#25185) 03-839993
• 280 אס. 1983 חדשה 2000 ק"מ (#25022) 02-715298 02-710610
• 280 אס.אי. 1984 +תוספות מראשונה (#25014) 02-715298 02-721866
• כחדשה 280 אי 1977 אוטומטי ראשונה +תוספות 039328201

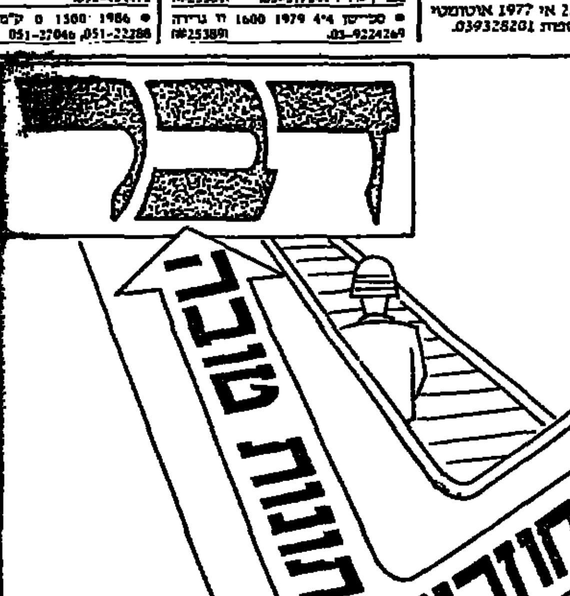

• 200 1983 ראשונה +כל התוספות האפשריות. (#24883) 03-252732
• 280 אס.אי כל התוספות האורגינליות 1983 היתה רשומה כמונית 96,000 ש"ח 05278020 (#24821) 03664555
• 280 אס 1972 +מזגן +הנה כח גיד לבסה במצב מעולה +מרצדס 200 1979 מונית לשעבר. 052-441426 לא בשבת. (#24799)
• 280 אס.אי. 1984 +כל התוספות במורה (#24585) 03-417284
• 280 אס.אי. 1981 פול-אוטמטית +כל האקססוריז תוספות יד ראשונה אפשרות תשלומים (#24578) 03-456879
• 280 אס.אי. 1974 +מערכת, חשמלית +תוספות יפהפיה 03-9326207

מוריס
(4460)

מיני-מינור
(4480)

משחרית
(4500)

סאאב
(4540)

סובארו

פולקסווגן
(4680)

סקודה-קרייזלר
(4660)

אמריקאית
(4140)

אופל
(4080)

אוסטין
(4060)

אלפא רומיאו
(4120)

ב.מ.וו.
(4180)

ג'יפים
(4200)

דייהטסו
(4260)

לנציה
(4420)

מאזדה

פיג'ו

מודוס
(4380)

מבצע הנחה מיוחד לקוראי „דבר"

אטלס עץ-חיים

תולדות עם ישראל

מבריאת העולם ועד ימינו

מאת הרב

רפאל הלפרין

האנצקלופדיה לשורשי עם ישראל הגדולה והמקיפה ביותר

14 כרכים מהודרים במבצע ענק

יצירת ענק מונומנטלית ★ אלפי ערכים ★ מאות מפות ★ מפתחות ומובאות

תוכן „אטלס עץ-חיים"

★ תאור מדויק של כ־5,700 שנות היסטוריה על גלגוליה והבטיה.

★ אוצר בלום של מידע, מתאר בדייקנות את תולדותיהם ומסכת חייהם של כל גדולי ישראל וחכמיו – קדמונים אבות, שופטים, נביאים, תנאים אמוראים, גאונים, ראשונים ואחרונים, מפרשים, אדמו"רים ומנהיגים לדורותיהם, משפחותיהם, תלמידיהם וספריהם.

★ כ־20,000 ערכים ורבבות פרטים, ביוגרפיים, מפתחות-עזר רבים.

★ 700 מפות ודיאגרמות ב־4 צבעים. לכל כרך מצורפת מפת ענק צבעונית, המקפלת בתוכה תקופה ודורות.

כרך ראשון	התקופה הקדומה – חלק א' – מבראשית עד ג' תש"ס מבריאת העולם עד לאחר חורבן בית ראשון
כרך שני	התקופה הקדומה – חלק ב' – מבראשית עד ג' תש"ס מבריאת העולם עד לאחר חורבן בית ראשון
כרך שלישי	תנאים ואמוראים – חלק א' – ג'תש"ס-ד'תש"י מהווגות עד שלהי תקופת הגאונים
כרך רביעי	תנאים ואמוראים – חלק ב' – ג'תש"ס-ד'תש"י מהווגות עד שלהי תקופת הגאונים
כרך חמישי	ראשונים – ד'תש"י-ה'רנ"ב משלהי תקופת הגאונים עד גירוש ספרד
כרך שישי	אחרונים (א') – ה'רנ"ב-ה'ת"ח מגירוש ספרד עד גזירות ת"ח-ת"ט
כרך שביעי	אחרונים (ב') – ה'ת"ח-ה'תק"כ מגזירות ת"ח-ת"ט עד לראשית החסידות
כרך שמיני	אחרונים (ג') – חלק א' – ה'תק"כ-ה'תר"י חסידות בפולניה; חידוש הישוב בא"י; מרכזי תורה במזרח
כרך תשיעי	אחרונים (ג') – חלק ב' – ה'תק"כ-ה'תר"י חסידות בפולניה; חידוש הישוב בא"י; מרכזי תורה במזרח
כרך עשירי	אחרונים (ד') – חלק א' – ה'תר"י-ה'תרע"ה תסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה והמזרח
כרך אחד-עשר	אחרונים (ד') – חלק ב' – ה'תר"י-ה'תרע"ה תסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה והמזרח
כרך שנים-עשר	אחרונים (ד') – חלק ג' – ה'תר"י-ה'תרע"ה תסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה והמזרח
כרך שלושה-עשר	ספר המבוא חלק א'
כרך ארבע-עשר	ספר המבוא חלק ב'

קנה היום ושלם עד 6 חדשים

המחיר הקטלוגי 456 ש"ח, המחיר לקוראי „דבר"

342 ש"ח ב־6 תשלומים שוים × 57 ש"ח

במזומן – 299 ש"ח כל 14 הכרכים

(כולל מע"מ) + 9 ש"ח אריזה ומשלוח

דעת מומחים

פרופ' ייר גילה – נבנה על היצירות הגדולות שבזמננו.

פרופ' א"א אורבך – עבודה גדולה בתכלית הדיוק.

פרופ' דניאל קרפי – עדיין אין לנו כלי עזר מסוג זה.

הרב עובדיה יוסף – בקיאות עצומה ודייקנות נפלאה.

האנציקלופדיה העברית – כמוהו היה כדבר הזה בספרותנו.

לכבוד ת.ד 199 ת"א

מציעים למכירה

הוטים

מקררים

תגים

בתי־כנסת

ריפוי והרזיה

תנורי חימום

שרותים

חיפה

דירות

וילות ובתים

דירות מרוהטות

עסקים

מכוניות

● לחברת קוסמטיקה דרושות דיילות יפו בעלות נסיון מגיל 30 ומעלה. לפנות מיום א' לחוה .03-217679 ,03-255763 (#25406)

● סוזוקי ויזה סופר א', 1982 .02552240 02344174 50,000 (#25394)

● דרבי אף.די. 50 סמ"ק 1985 .820305 813927 (#25214)

● טרנזיט 1985 גרמני ראשונה 02666646 02418645 ק"מ 33,000 (#24586)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

מכונית

עסקים

חנויות

הצעות עבודה

חגים

שוק המציאות

● לבעלי משרדים, עסקים וחנויות תוסס שירות מיוחד בטובת טלפון ונסו 45.- ש"ח מע"מ (#26157) 03201584

● בהזדמנות ארון חדש 6 דלתות באריזה 250.- ש"ח מיטות אוניות מזרונים 250.- ש"ח 03834528 (#26172) .03734007

● למכירה מיטה כפולה +ארגז מצעים +מזרונים 300 ש"ח. (#24765) 03358529

● ספה 150.-, שולחן 70.-, ארון כלי מיטה 03721931 70.- (#25942)

תערוכות

נקיון ואחזקה

מחשבים

ציוד תקשורת

צפוי אמבטיות

צילום

מסעדות

קופות רושמות

שרותים

בת חג

בן חג

הוטים

יזמים

דירות

וילות ובתים

קבלנים מציעים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

הדרכות

מכונות שטיפת כלים

שרותים כלליים

● אינטליגנטית, נאה ואיכותית, גרושה בדתי (שרונה) נאה ורציני 43-50 ת.ד.פ. 367 רחובות. (#26343)

● בהזדמנות וידאו "שרף" כחדש 1400 ש"ח 03658795 (#25887)

● "יהושע" חלפים משומשים לרכב, וקנית רכב לפרוק (#26684) 332835 ,370269

טרקטורים

● למכירה טרקטורים פורד 6600 1979 יקו פרנסון 165 1974 יקו. (#25213) 06765732 06767786

טלוויזיות

● טלטקס! שיטה מתקפנית להרכבת טלטקס לכל סוגי הטלוויזות בלעדי למעבדת פל בע"מ עלית-הנוער 27 של. (#26625) .03-322555

טיולים

בתי־כנסת

סירות

מזגני אוויר

מכונות כביסה

מלגזות ועגורנים

ריפוי והרזיה

מערכות קול

● בהזדמנות הרשבר אקוליזייר וטייפ חדשים ומעולים (#26127) 03569170

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

רוצים לקנות

● מעוניין לקנות דוד לאמית פיוטה, בחול. 04456051 בשבת. (#25733) .04721953

הוטים

הלוואות

חקלאות

מקררים

אוטובוסים ומשאיות

● "חיים אופנועים" מתכבד להזמין את כל רוכבי האופנועים לפתיחת המושב החדש והמשוכלל בישראל. הפתיחה תתקיים ביום שלישי 16.9.86 בשעה 15.00 03-381940 והמכונות פרוז המסגר 03-372476 (#26608) .19

איתור רכב גנוב

ביקוש רכב

חלפי רכב משומשים

וידאו טייפ

רנו

● 127 5 1981 דלתות פרטית שמורה מחירון. 03398170 (#25046)

● פיאט 131 5 הילוכים 1983. (#24749) 05391403

● פיאסטה 1100 אל 1984 ראשונה 13,000 ק"מ כחדשה! (#24995) .782065

● ברנדה 1979 מצויינת מכני מעולה +טסט ורדיו. 05238870 (#24854)

● 131 84/ 82 במצב מצויין (#24626) .035593503

● 127 3/ 82 מצויינת +טסט +רדיו. 03474131 05278267 (#24667)

● מציאה! 600 1964 +טסט לאחר שיפוצים סלומון 03764252 (#24526)

● 504 1978 אוטומט שנית טסט לשנה (#25668) 03736716

● 305 מנוע 1472 1981 יד ראשונה (#25484) .037519732

● 50 רודיור 1986 מצב חדש יפרפרה .03998935 (#25101)

● בהזדמנות 127, 83 61,000 ק"מ מעולה טלפון .03249493 (#25766)

● 3/ 127 1979 66,000 ק"מ שמורה 13.00 מ-03492343 (#26168)

פיאט

פיגו

ערוצים / טוביה מנדלסון

פיסגה

עד הרגע האחרון, לפני הפגישה, לא היה ברור אם הפיסגה באלכסנדריה תתקיים או לא. בכל בוקר היתה הרגשה שאולי כן. עד לשידור „בחצי היום" ברשת ב' כבר היה ברור שלא, הפגישה לא תתקיים ולפנות ערב שוב התחילה להסתמן איזו פשרה שבעקבותיה תמצא הנוסחה שבעקבותיה אפשר יהיה לחתום על שטר הבוררות, חתימה שתכשיר את קיום הפיסגה. היו רגעים, אפשר להודות בכך, שבהם באמת התחשק להגיד למצרים שאם הם לא רוצים או לא צריך, והיו הזמנים, בעיקר מהליכוד באופן לא מפתיע לחלוטין, שנשמעו כמי שמתפללים לנס שיעכב ברגע האחרון את קיומו של המפגש הבכל־זאת חשוב מאד בין שמעון פרס לבין חוסני מובארק.

דן רביב, מהמנוסים והמקצוענים בין אנשי הטלוויזיה החליט לא לחכות לחתימה על שטר הבוררות וסיפק לצופי „מוקד" פיסגה בזכות עצמה: משה ארנס ואבא אבן. כבר הרבה זמן לא התקיים ב„מוקד" דיון באווירה כמו זו שהיתה באולפן ביום רביעי האחרון. ארנס ואבן, שני דיפלומטים, שני אשפי ניסוח, שני אנשים המכירים היטב את החומר שהם עוסקים בו והחומר שהם נבונים לדבר עליו כול מצלמות הטלוויזיה הזכירו, יותר מכל דבר אחר, כי בארץ הזאת ישנה תרבות ויכוח שונה מזו שאנו מדגלים לה בדרך כלל. לא שמישהו היה יכול שלא לחוש ולראות את התהום הפעורה בין העמדות המדיניות של שני האישים שהופיעו בתוכנית. לא שארנס ניסה לרכך את השקפותיו הקיצוניות – שאחדות מהן, בניסוח השקט, המחושב והשקול שלו נשמעות הרבה יותר מסוכנות ומאיימות מהקולניות המוכרת לנו מהתבטאויות של אריאל שרון, למשל, או יצחק מודעי – ולא שאי־אפשר היה לדעת, בדיוק, מה חושב אבא אבן על האופציות המדיניות שאולי עדיין קיימות לפתרון הסכסוך באיזור. בלי שארנס ואבן נדרשו לצרוח האחד על השני ולהניף אגרופים, בסגנון שקט, אלגנטי, חד כתער לפרקים, חשפו את הקוטביות בהשקפותיהם ובעמדותיהם ונגעו, ובכך גדולתם, באותן נקודות שבהן דווקא כן ניתן למצוא נתיב של הדברות ופשרה. כך, אבן הזהיר מאד בהגדרת הפיסגה באלכסנדריה, ובלי לגרוע מחשיבותו – ולו בעצם המפגש בין שני ראשי המדינות – הוא מדבר עליו כעל „הישג צנוע", לפחות בינתיים. ארנס, לשיטתו, „מהסס לקרוא לזה הישג", אך אפילו כך גם הוא מצליח שלא להתעלם מהחשיבות היחסית של פגישת פרס־מובארק. משה ארנס ואבא אבן אינם זקוקים למנחה שיתווך ביניהם ודווקא משום כך בלטו התבונה והמקצועיות באופן שבו ניווט דן רביב את הדו־שיח בין השניים. שאלותיו היו נכונות, ממוקדות בחילוקי הדעות שבין שני אורחיו בתוכנית, וכמו מתוך מודעות לאופי ולסגנון של שני משתתפי „מוקד" ויתר רביב על התוקפנות המצויה, שלפרקים היא נדרשת חיונית מאד ולפעמים, כמו בתוכנית האחרונה – לא היתה חסרה כלל.

לא רק בגלל סגנון הדיבור, אלא גם סגנון הלבוש של ארנס ואבן הבליטו הפעם, יותר מתמיד, את הכיעור והעליבות של האולפן שבו מקליטים וממנו משדרים את „מוקד". שלושת משתתפי התוכנית נדחקו מאחורי קופסאות קרטון או ארגזי פירות שנצבעו לצורך העניין בחאקי. המראיין והמרואיינים נצמדו לארגזים האלה, עד שלרגעים היה נדמה שבעצם הם מבקשים להסתיר משהו מאחוריהם. במקרה של אבא אבן היה רגע אחד לפחות, כאשר השעין את ידו על הארגז שהצמד אליו, שבו היה נדמה שכל העסק עומד לקרוס תחתיו ואז אולי היינו מגלים שאבן הגיע לתוכנית במכנסיים קצרים. הגיע הזמן לחשוב על איזה רמונט כללי בכמה מהאולפנים העלובים האלה שמהם משודרות

אבן. ניבוה זהיר

כמה מהתוכניות הטובות והחשובות של הטלוויזיה הישראלית.

קרפין

„מבט שני" איבדה את חיים יבין ומאז, נדמה, מחפשים בעל בית שיחזיר לתוכנית הזו את היוקרה שנהנתה ממנה בעבר. הבחירה להפקיד את התוכנית בידיו של מיכאל קרפין מבטיחה רבות. קרפין, איש מקצוע מעולה, שנוי במחלוקת ככל שיהיה, עשוי להפוך את „מבט שני" לתוכנית תוקפנית, פרובוקטיבית ומגרה. השבוע שודרה במסגרת „מבט שני" תוכנית ה„פנורמה" של הבי.בי.סי. על אסון הצ'לנג'ר. לפי מיטב המסורת של „פנורמה" זו היתה תוכנית מרתקת וחושפנית ובחירתה מוכיחה שקרפין מתכוון לשמור על המסורת, אולי אפילו לספח אותה, שיבין התחיל בה. להביא במסגרת „מבט שני" גם תוכניות מיובאות אם רמתן איכותן מצדיקה זאת. המבחן הגדול של קרפין יהיה, כמובן, בתוכניות ובתחקירים המקומיים שיוזם, ועל פי השגיו בעבר אין סיבה להניח שקרפין לא יצליח לעמוד במבחן הזה, אפילו יגרום אגב כך סערה או שתיים בבניין הטלוויזיה או מחוצה לו.

פריד אל אטרש בכיפה סרוגה

ידוע כבר כי כמה מההחמצות של הטלוויזיה הישראלית הופכים להישגים הגדולים של הטלוויזיה הלימודית או של הטלוויזיה הערבית.

שושן. קסמה.

ארנס. ניבוה שקט

ידוע גם, כי כמה מהתוכניות הטובות ביותר משודרות בשעות אחרי הצהריים שבדרך כלל הן שעות צפייה בלתי־אפשריות לחלוטין. אחד הנושאים היותר מדוברים בשנה־שנתיים האחרונות הוא עניין המיפגשים בין יהודים לבין ערבים. נשיאים ומחנכים, הורים, יועצים ורבנים – הכל חיוו דעתם על העניין, הביעו חששותיהם ופסקו את הלכתם. בטלוויזיה גם דיברו במשך חודשים ארוכים על כוונות להפיק תוכנית שבעצם הגדרתה תעסוק במיפגשים בין יהודים לבין ערבים. גם בטלוויזיה היו מי שהתנגדו לרעיון, ויתכן ש„נקודת מוצא" מבטאת איזו פשרה שהושגה בין אלה שהתנגדו לרעיון לבין אלה שלא היו מוכנים לוותר עליו.

כך או כך, „נקודת מוצא" היא תוכנית שעל אף שעת השידור שלה, 18.30, בערב, יהיה קשה להתעלם ממנה ויש לי הרגשה שעוד יותר יהיה קשה להתעלם מהמנחה שלה. בתוכנית הבכורה של הסידרה החדשה הזו של הטלוויזיה הערבית נכנס זוהייר בהלול הישר לשורה הראשונה של מראיינים ומנחים בטלוויזיה הישראלית, אפילו בזכות כמה מהמנירות המעצבנות שלו. הגם שהתוכנית טיפלה בקשר שבין זמרי הקאסטות לבין המוסיקה הערבית וניסתה לעמוד על הסיבות שהפכו את הזמרים האלה לכל כך פופלאריים בגדה וברצועה – נחשפו בה נושאים אחרים, לא במקרה הנושאים הכואבים ביותר העושים את נקודת המוצא ליחסים בין יהודים לבין ערבים בארץ ליחסים קשים כל כך ובעיקר, נעדרי הבנה בין שני הצדדים.

העובדה הבולטת יותר מכל בתוכנית, החושפת את הצד היהודי בנקודת החולשה המביישה ביותר שלו, היתה שאיש מבין המשתתפים הערבים בתוכנית לא נזקק לתרגום סימולטני כדי להבין את המשתתפים שדיברו עברית, ולעומת זאת איש מבין המשתתפים היהודים בתוכנית, בכלל זה הזמר משה גיאת שר, בערבית, את שירו של פאריד אל־אטרש „נורה, נורה" והזמר גבי שושן, שאף הוא שר,

אל עטרש. „נורה נורה"

בערבית, שיר „מליגה ג'" כדברי המנחה בהלול, אינו שולט בערבית.

זמרי הקאסטות – כנראה שמאומה לא יעזור וזה, לעולם, יהיה תארם – יונקים הרבה מן המוסיקה הערבית. המוסיקאים הערבים שהשתתפו בתוכנית מתייחסים ברצינות רבה ומתוך כבוד למסורת המוסיקלית שלהם. צדקי שוקארי, אף שהוא מברך את משה גיאת על כך שהפיץ את שירו של אל־אטרש „נורה, נורה" והפך אותו ללהיט כל כך פופלארי, מבליע ביקורת והסתייגות וקובע כי „הליווי אינו מתאים". גם הזמר הערבי נביל עווד מבקש לתת לשיר המזרחי את מה שמגיע לו ולהשתמש בכלי ליווי מזרחיים ולא בכלים מערביים. כך אנו למדים כי במוסיקה הערבית יש עשרים ושמונה שיטות טונאליות שונות, ואף אחת מהן אינה מגיעה לביטוי בביצועים של גיאת, ג'קי מקייטן, דני שושן או זוהר ארגוב. זוהייר בהלול ממקד בשאלותיו את הדיון סביב השאלה הזאת. בעיבוד של זמרי הקאסטות ללהיטים ושירים ערבים אין, כך נרמז משאלותיו של בהלול ומתברר יותר מהתשובות שהוא מקבל, יניקה תרבותית לשמה, שילוב של מוסיקה מערבית ומזרחית, אלא השראה שהיא ביסודה מסחרית. זמרי הקאסטות מקליטים פי שבעה מזמרים ישראליים אחרים, והעובדה שחלק מהשירים הערבים שהזמרים האלה מעבדים מחדש נחשבים לשירים בעלי איכות ירודה גם במקורם מצביעה על כוונות להפיק הרבה, מהר ולהשקיע את המאמץ פחות ביצירה המוסיקלית ויותר ביצירת הכסף הקל. יעקב גלעד, מעבד שיריו היזונים של יהודה פוליקר, הוא היחידי שנוגע במימד היצירתי הקיים במוסיקה הישראלית השואבת את השראתה מהמוסיקה המזרחית. הוא מדבר על שילוב של האלמנטים האתניים באיזור שבו הוא חי עם האמצעים המודרניים והמתוחכמים שפותחו בעולם המערבי.

בסופו של דבר, גם כשמדובר במוסיקה, אי אפשר להמלט מההקשר הפוליטי של המפגש הזה בין יוצרים יהודים לבין יוצרים ומוסיקאים ערבים. מוני אבו שקארה, מורה למוסיקה, הקובל על המילים הרדודות והאיכות הירודה של פזמוני זמרי הקאסטות, הוא גם זה הקובע חד־משמעית: אין שיר ערבי ישראלי מקומי, ולא יהיה כזה בתנאים הקיימים. אותו גם לא מעניין הנסיון, אם ישנו כזה, של זמרי הקאסטות להעניק צביון יהודי־מערבי לשירים ערבים. נואילה ליבס, אף היא מורה למוסיקה, קוראת לילד בשמו: „איך אוכל ליצור שיר מקומי אם אין לי שום זהות פוליטית?" ומן הצד השני, הישראלי, נחשף ההיבט הפוליטי כאשר הזמר משה גיאת מתקשה לנמק מדוע בעצם לא לשדר במסגרת תוכניות המוסיקה ברדיו שירים ופזמונים בערבית. האירוניה כאן היא דרמטית ועצובה: משה גיאת, הנמנה על הזמרים שקבלו במשך זמן רב על כך שעורכי תוכניות הזמר ברדיו אינם משדרים את שיריהם, עומד על כך שבתוכניות האלה לא ישודרו גם שירים בערבית. אם הוא עוסק בשילוב של מזרח ומערב במוסיקה, מתוך כוונה לבטא את הגיאוגרפיה, ההיסטוריה, הרוח והאווירה של האיזור שבו הוא חי, אם הוא עצמו מעניק עיבוד דיסקוטקי ללהיט של פאריד אל אטרש, מדוע אינו מסכים לכך שבתוכנית שמשביעים בה את עפרה חזה, אריק איינשטיין, סנדרה הגרמניה, מדונה האמריקאית. לא יושמעו גם שירים של נביל עווד?

זוהייר בהלול שלט היטב בתוכנית הארוכה – שעה – והעניק לה קצב נכון, תוך שהוא משלב בדיון קטעים מוסיקליים וכתבות על מכירת הקאסטות של הזמרים הישראליים בגדה וברצועה. אבל אפילו תוכנית דו־לשונית בהנחייה דינמית, לא מלוקקת, לעיתים מרגיזה לצורך העניין, לא תצליח לשנות את העובדה הבסיסית: כל מפגש בין יהודים לבין ערבים נערך בצילו של הסכסוך הישראלי־ערבי. ו„נקודת מוצא" הוכיחה שהוא חי וקיים אפילו בראש מצעד הפזמונים.

שישי־אישי / אהוד מנור

החתולים של אליוט או הספר של המחזמר

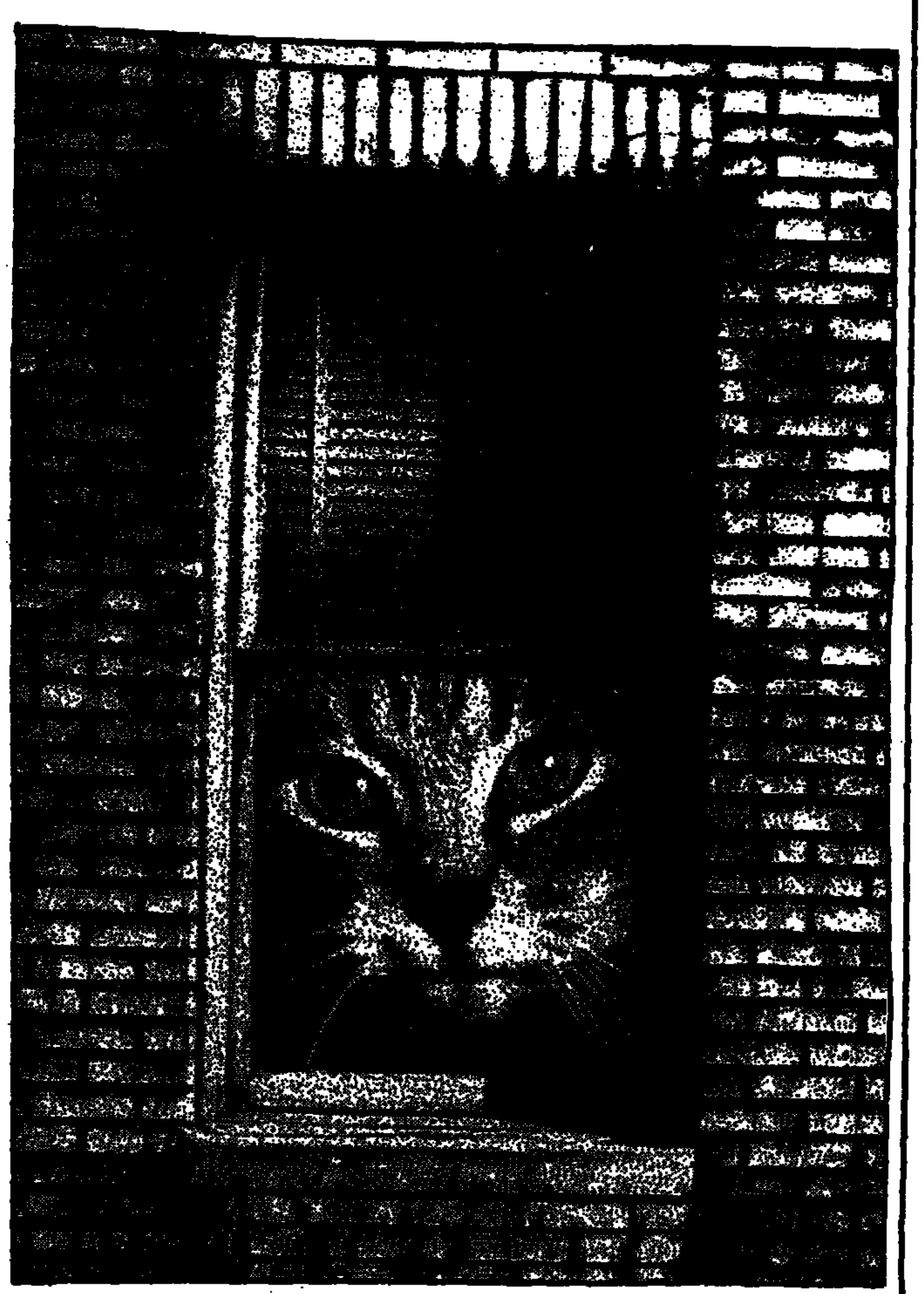

שלושים ושמונה שנים לאחר שזכה בפרס נובל רבים מכירים את ת.ס. אליוט רק מפני שכתב את „ספרו של פוסום הזקן על חתולים שימושיים", שהיה למחזמר מצליח – „Cats" – שעשה את הספר לרב־מכר

קשה להניח שת.ס. אליוט, חתן פרס „נובל" לספרות (1948), האמין שבשנות השמונים יכירו אותו רבים רק בזכות ספרון צנום ובו ארבעה־עשר שירים לילדים, ושהספרון הזה יימכר במספר רב יותר של עותקים מיצירותיו החשובות יותר בתחום השירה, המחזאות והביקורת הספרותית.

„ספרו סל פוסום הזקן על חתולים שימושיים", ראה אור לראשונה בלונדון, בהוצאת – „פייבר אנד פייבר", בשנת 1939, ומאז הודפסו מהדורות רבות, בעיקר מאז 1981.

ת.ס. אליוט נפטר ב־1965, שש עשרה שנים לפני שהמלחין אנדרו לויד ובר („יוסף וכתונת הפסים", „ישו כוכב עליון" ו„אויטה"), כתב לחנים לשירי הספר. בעזרת הבמאי טרבור נאן, הפך ובר את „פוסום הזקן" למחזמר קופתי מרהיב המוצג, זו השנה השישית ברציפות, בווסט־אנד הלונדוני.

סביר להניח שת.ס. אליוט לא היה משועשע אילו ידע שבשיר המצליח ביותר מתוך המחזמר, "MEMORY", נעשה שימוש „שומני" ונעדר השראה במלים ובחלקי שורות מתוך יצירה שירית אחרת שלו, „רפסודיה בליל רוחות". אבל בדרך כלל נשמרו שיריו של אליוט בשלמותם, להוציא שינויים קלים אחדים שנעשו למען שלכותן הריתמית של המנגינות.

ת.ס. אליוט נולד בשנת 1888 בעיר סיינט־לואיס, במדינת מיסורי בארה"ב. את השכלתו רכש בהרווארד, בסורבון ובאוקספורד. ב־1915, כשהיה בן 27, התיישב באנגליה, ובשנת 1927 נעשה אזרח בריטי וחבר בכנסיה האנגליקאנית.

בתקופה הראשונה של יצירתו הושפע מן הסימבוליסטים הצרפתים של המאה ה־19, אך גם מדאנטה, מן המחזאים האליזבטאניים ומהמשוררי האסכולה הדתית־מיסטית של אנגליה במאה ה־17. התבוננותו בחיי התרבות של זמנו הביאה אותו לידי מסקנה שבלא אמונה לא יעלה בידי האדם להתגבר על כשלונותיו ועל התפלות שבחייו. את הרעיון הזה פיתח בפואמות שלו, בספרים אחדים על שאלות דת ומוסר ובשורה של מחזות שהחשוב שבהם הוא „רצח בקתדרלה" (1935). מאוחר יותר כתב „קומדיות" אחדות בנסיון להעביר את רעיונותיו העמוקים בלבוש של מחזה קונוונציונאלי. מחזה כזה הוא „מסיבת הקוקטייל" (1950), המועלה בימים אלה בלונדון בהפקה דקדקנית, משוחקת היטב ו... משעממת.

את שירי החתולים שלו כתב אליוט בסדרה של מכתבים לילדים שהוריהם נמנו עם ידידיו, ואין כמעט ספק שהוא העיד אותם גם לעיניהם של ההורים. יצירת המופת הקטנה הזו, „ספרו של פוסום הזקן על חתולים שימושיים", ראה לאחרונה אור בישראל בתרגום מדויק ויפה של יהודית קופנהגן (בהוצאת „הקיבוץ המאוחד" וספרי „סימן קריאה"), כנראה לאור הצלחת המחזמר „חתולים". (גם מפיקים ישראליים משתעשעים ברעיון להביאו לארץ). התוצאה היא מרנינת לב, גם אם בשל שינויי משקל בתרגום, לא ניתן לזמר את החרוזים העבריים למנגינותיו של ובר.

כוחו של הספר הוא בהאנשתם של החתולים בקשת רחבה של טיפוסים: נַמְרוֹגָן המתעב חתולים פרסיים וסיאמיים, וחתולים בעלי שמות זרים: רַם־תַּם־גּוּר, חתול מוזר שאינו אוהב מתנות ומעדיף להשיג דברים בכוחות עצמו: הַגְּלִיקְלְחֲתוּלִים השחורים־לבנים שהם „שקטים למדי בשעות בוקר ואור", „כיוון שכשרונם הגדול הוא לרקוד בליל ירח"; מַנְגוֹגֶ'רִי רַמְתוּלְקְנִים, צמד חתולים נודע לשמצה המתפרנס ממופעי רחוב כמוקיונים ולוליינים; דְּבַרְמִיָּהוּ הטוב ש„קבר תשע נשים". ושורעו העצום משגשג בכל פינות הכפר; מר מִיסְתוֹפֶלֶס, החתול הקוסם; מַקְוִיטִי, החתול הפושע המשגע את הסקוטלנד־יארד; רֵגוּס, חתול התיאטרון, שגם אצל שקספיר הוא פעם הופיע.

ת.ס. אליוט. בזכות המחזמר

„ודאי עלה בדעתכם
שהם דומים לי ולכם...
כי יש בריאים ומשוגעים,
ויש טובים ויש רעים.
חלקם שטוב, חלקם נלוז –
אך את כולם אפשר לחרוז".

המתרגמת יהודית קופנהגן היטיבה, כאמור, לחרוז, אולם מפני שעולם הדימויים נשאר כה אנגלי בגירסה העברית, יגרום הספר הזה, אולי, הנאה גדולה יותר להורים מאשר לילדיהם. אבל כדאי מאד לנסות.

השיר האחרון בספר המקורי אינו מופיע משום־מה במהדורה העברית. השיר נקרא „החתול מורגאן מציג את עצמו", ודומה שמורגאן הוא „עוזר" הנאמן של אליוט. השורות האחרונות מכילות מידע מועיל לסופרים ומשוררים המחזרים על פתחי הוצאת „פייבר אנד פייבר". הנה הן בתרגום חופשי שלי:

„אם יש לך עסק עם פייבר או פייבר,
אגלה לך סוד שעדיין לא קבר.
תחסוך הרבה זמן והיצעות עד אין מספר
אם תתיידד עם החתול שבמפתן".

וגם מתנות קיבלה בארץ־ישראל, מתוצרת „בצלאל" / ישראל פוגל

חוה שפירא היא „אם כל חי"

היא למדה בפריס, בפראג ובברן, ובוורשה התיידדה עם י. ל. פרץ ופרישמן. נישאה לסוחר עשיר ונפרדה ממנו. כתבה דברי אהבה לסופר ראובן בריינין והיתה אהובתו של היערן בסלבוטה. חוה שפירא מתה בטרזיינשטאדט.

ב„ידיעות אחרונות" מיום ו', 29.8.86, במדור „ספרות ואמנות", הופיעה רשימה של נעמי קרוזו, ספרנית ראשית של הספריה היהודית במונטריאול, קנדה, תחת הכותרת: „מי היא חוה שפירא?" קרוזו מעלה את השאלה לאחר שבעזבונו של הסופר ראובן בריינין נתגלו 180 מכתבי אהבה שכתבה אליו חוה שפירא.

ד"ר חוה שפירא היתה ידוע בעולם הספרות העברית של ראשית המאה בשם „אם כל חי".

מכיוון שאני בן עירה של הסופרת, העיירה סלבוטה שבאוקראינה, וגרתי עם הורי בשכנות למשפחת הסופרת, ומאחר שהייתי בן גילו וחבר טוב של בנה היחיד פנחס שקראו לו „פפוס", ברצוני להוסיף פרטים ידועים לי ולענות במידת־מה על השאלה: „מי היא חוה שפירא?"

האחים שפירא מסלבוטה היו צאצאיה של משפחת מלומדים מפורסמת, שבבעלותה היה הדפוס העברי הראשון ברוסיה. היתה זו משפחה רחבה ועשירה, שהיו לה בתי־חרושת לתעשיית נייר, טחנות קמח ומפעלי תעשיה אחרים. אף שהוריהם והורי־הוריהם – שניים שלושה דורות קודם – היו אינטלקטואלים שנחשבו גדולי הדור – היו הצאצאים מסלבוטה אנשים פשוטים, ואפילו חסרי השכלה. יצאו מכלל זה במשפחה אמה של חוה שפירא, מנוחה, חוה שפירא עצמה, ואחיה המהנדס ישראל־דוד.

חוה שפירא התחתנה עם סוחר עשיר מוורשה, לימל רוזנבאום. בסלבוטה נשואים אלה היו ידועים כבלתי מוצלחים. בוורשה היתה חוה באה בחוגי סופרים, עתונאים ועורכים, ביניהם י.ל. פרץ ופרישמן, ואילו בעלה היה מתרועע עם סוחרים ובעלי תעשיה. במקרה של הזוג שפירא ורוזנבאום, כך אמרו בסלבוטה, לא נמצא דבר משותף בין בני הזוג פרט לבנם היחיד פפוס, ואכן נראה שכיוון שחייהם המשותפים לא עלו יפה, בסופו של דבר נפרדו.

סלבוטה היתה מכורבת ביערות עבותים. עצי אורן גדולים הקיפו את העיירה, ששימשה מרפא לחולי ריאה ושחפת, והיתה גם קייטנה מפורסמת, שבחודשי הקיץ באו אליה מכל קצווי רוסיה.

חוה שפירא, שלמדה בפריס, פראג וברן, נהגה בכל שנה, בחודשי הקיץ, להתארח אצל הוריה, ולבלות בקרבת קייטנים אורחים, סופרים וראשי מוסדות. מילדותי זכורים לי שמות קייטנים, מהם: הסופר פייארברג והמשורר מאנה.

משפחת שפירא התגוררה ברובע מרוחק מן המרכז ומן הקהילה היהודית, והיתה מנותקת מן האינטליגנציה המקומית. סלבוטה היתה עיירה ציונית מובהקת. עסקני העיירה ידעו עברית, הקימו בית־ספר עברי והנוער, רובו ככולו למד עברית. חוה שפירא, שלא קיימה קשרים עם האינטליגנציה המקומית, קשרה בכל־זאת קשרים עם „חוג חובבי שפת עבר". אלה היו מוזמנים בכל מוצאי שבת בבית אחד מחברי החוג, קוראים יצירה ספרותית, ומשוחחים עליה. כשהיתה מתפרסמת יצירה של חוה שפירא בירחון „השילוח" (קודם בעריכת אחד־העם, לאחר מכן בעריכת קלויזנר), היה מי מבין

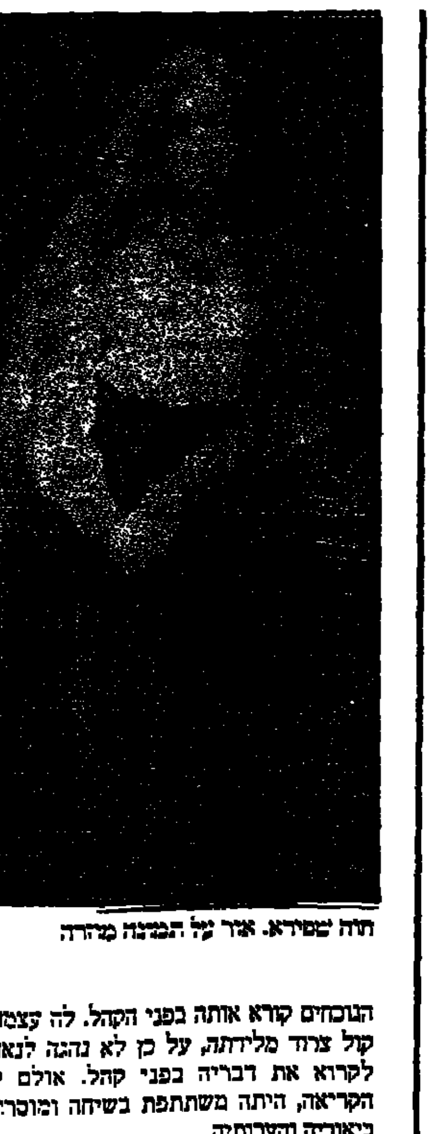
חוה שפירא. [illegible]

הנוכחים קורא אותה בפני הקהל. לה עצמה היה קול צרוד מלידתה, על כן לא נהגה לנאום או לקרוא את דבריה בפני קהל. אולם לאחר הקריאה, היתה משתתפת בשיחה ומוסרת את ביאוריה והערותיה.

באחת השנים, 1911 או 1912, אינני זוכר זאת אל נכון, נסעה ד"ר חוה שפירא לביקור בארץ־ישראל עם אמה ואביה. כאשר חזרה, פרסמה ב„השילוח" מאמר גדול בשם, „מסע לארץ־ישראל". אולם לפני שפורסם המאמר, הביאה אותו בפני חברי החוג, ולאחר קריאתו סיפרה על פגישותיה בארץ־ישראל, על ביקוריה במקומות ומוסדות שונים, והראתה לחברי החוג את המתנות שקיבלה מפרופסור שור, ד"ר מוסינזון, וד"ר בוגרצ'וב. רוב המתנות היו מתוצרת „בצלאל". ערב זה נערך בדירת הוריה, שמאי ומנוחה שפירא.

היה עניין אחר בחייה של חוה שפירא שנשאר בלתי מובן ובלתי מוסבר ליהודי סלבוטה. היערות סביב היו רכושו של הנסיך סנגושקה שבנה את ארמונו בסלבוטה. לסנגושקה היו מאות פקידים, וביניהם גם הממונה על היערות שבינוין היה „פורשמייסטר". היה זה אדם בודד, צ'כי במוצאו, עריר. הוא גר בווילה שבנו לו בקצה היער. ה„פורשמייסטר" היה גבר כגיל העמידה, זקוף, יפה־תואר ובודד לחלוטין, ללא כל קשרים עם עמיתיו, הפקידים האחרים. לחוה שפירא היו קשרים אינטימיים עם „הפורשמייסטר" הנוצרי הצ'כי, והיא היתה מבלה ימים כלילות בביתו ביער. בעיירה כסלבוטה, בימים ההם, היתה זו תעלומה בלי מובנת, חידה שלא נפתרה ולא הוסברה: סופרת עבריה עם נוצרי בלתי ידוע וגם מוזר.

בשנת 1914 פרצה מלחמת העולם הראשונה, שהביאה אסונות וגם הרס להרבה ערים ועיירות. סלבוטה, שהיתה במרחק לא רב מהחזית, נעזבה על־ידי רבים מתושביה שעברו למקומות יותר בטוחים במרכז הארץ.

גם משפחת שפירא עברה למקומות מרוחקים ובטוחים יותר. ואילו חוה שפירא, יצאה לארצות אירופה, ונדדה מעיר לעיר. מצבה הכלכלי בשנים ההן היה בכי רע. את מותה מצאה כנראה בגטו טרזינשטאדט, בפברואר 1943, בגיל 65. בעזבונו של הסופר והמבקר המפורסם ראובן בריינין, שכתב בניו־יורק, נמצאו כאמור מכתבים של חוה שפירא אל הסופר, מהם מתברר שבמשך שנים רבות היו ביניהם קשרי אהבה, שנסתיימו במשבר קשה.